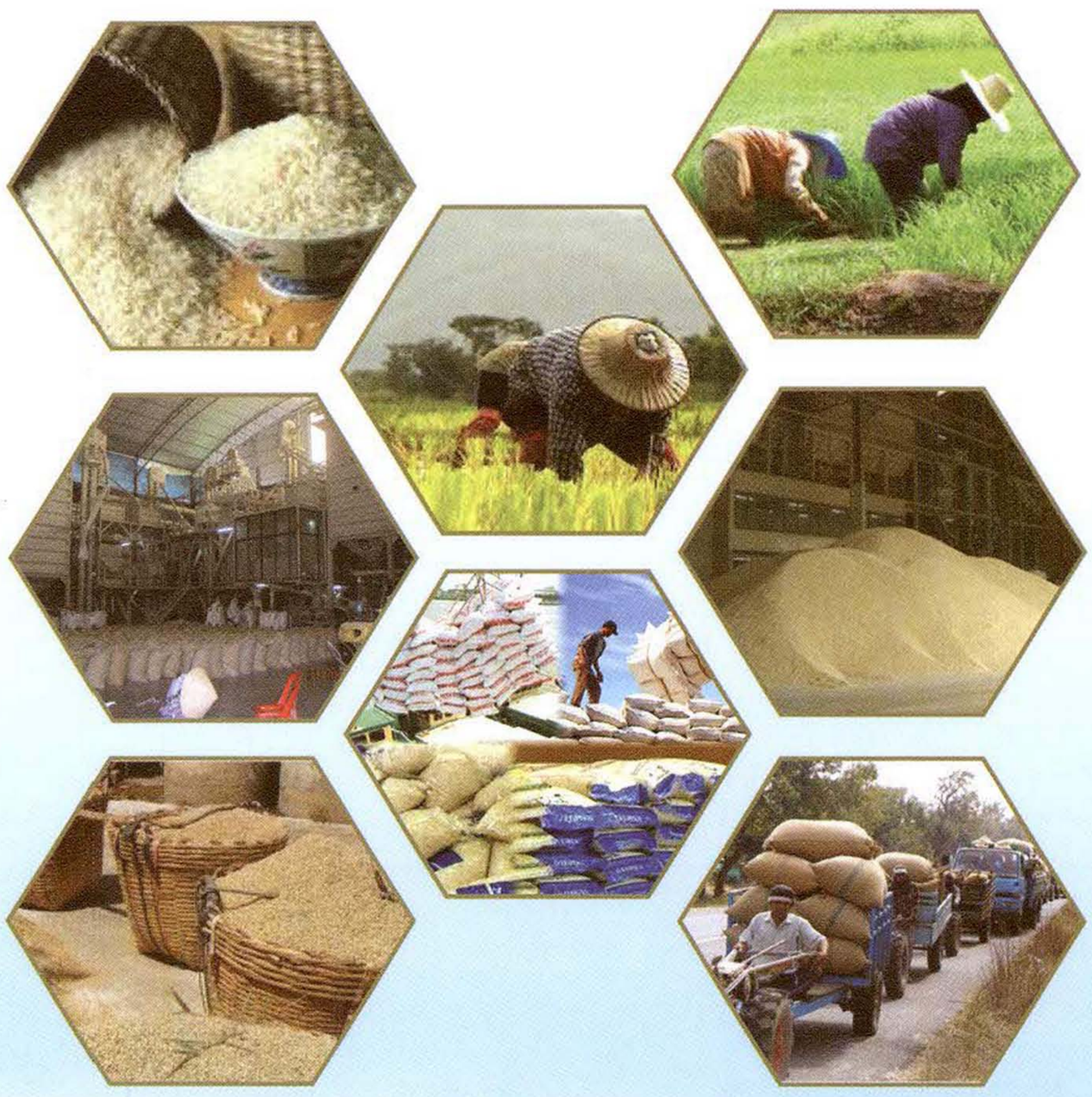
วุฒิสภา

คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ
การพาณิชย์และอุตสาหกรรม
วุฒิสภา

รายงานพิจารณาศึกษา เรื่อง
การศึกษาผลกระทบจากนโยบาย
การรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทย และการเปิดการค้าเสรีอาเซียน
ส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย

สำนักกรรมาธิการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม วุฒิสภา

นายสุวิศว์ เมฆแสรีกุล
ประธานคณะกรรมาธิการ

นายมหรรณพ เดชวิทักษ์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง

นายชรินทร์ หาญสืบสาย
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง

นายวิทยา อินาลา
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม

นายบุญชัย โชควัฒนา
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการกิตติมศักดิ์
และประธานที่ปรึกษาด้านอุตสาหกรรม

นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่

นายประเสริฐ ประคุณศึกษาพันธ์
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลตำรวจเอกโกวิท ภักดีภูมิ
ประธานที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจ

นายสมบูรณ์ งามลักษณ์
ประธานที่ปรึกษาด้านพาณิชย์

นายสุรพงษ์ ตันธนดรีกุล
กรรมาธิการ

นายวันชัย สอนศิริ
โฆษกคณะกรรมาธิการ

นายประวัติ ทองสมบูรณ์
กรรมาธิการ

นายไพบูลย์ ซำศิริพงษ์
กรรมาธิการ

พันตำรวจโท จิตต์ ศรีโยหะ มุกดาธนพงศ์
เลขานุการคณะกรรมาธิการ

นายจารุพงศ์ จีนาพันธ์
กรรมาธิการ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา

ที่ สว (กมธ๑) ๐๐๐๙/ (ร ๘) **วันที่** ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง "การศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย"

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๗ ซึ่งคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา เป็นคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่งมีอำนาจหน้าที่เพื่อกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาแล้วรายงานต่อวุฒิสภา ซึ่งคณะกรรมาธิการประกอบด้วย

๑. นายสุวิศว์ เมฆเสรีกุล	ประธานคณะกรรมาธิการ
๒. นายมหรรณพ เดชวิทักษ์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. นายชรินทร์ หาญสืบสาย	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. นายวิทยา อินาลา	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
๕. นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
๖. นายบุญชัย โชควัฒนา	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการกิตติมศักดิ์และประธานที่ปรึกษาด้านอุตสาหกรรม
๗. นายประเสริฐ ประคุณศึกษาพันธ์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๘. พลตำรวจเอก โกวิท ภักดีภูมิ	ประธานที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจ
๙. นายสมบูรณ์ งามลักษณ์	ประธานที่ปรึกษาด้านพาณิชย์
๑๐. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษกคณะกรรมาธิการ
๑๑. นายประวัติ ทองสมบูรณ์	กรรมาธิการ
๑๒. นายไพบูลย์ ซำศิริพงษ์	กรรมาธิการ
๑๓. นายสุรพงษ์ ตันธนศรีกุล	กรรมาธิการ
๑๔. นายจารุพงศ์ จีนาพันธ์	กรรมาธิการ
๑๕. พันตำรวจโท จิตต์ ศรีโยหะ มุกดาธนพงศ์	เลขานุการคณะกรรมาธิการ

/บัดนี้...

บัดนี้ คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษาเรื่อง “การศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย” เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) สุวิศว์ เมฆเสรีกุล

(นายสุวิศว์ เมฆเสรีกุล)

ประธานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นายพีระพจน์ รัตนมาลี)

วิทยากรเชี่ยวชาญ

สำนักกรรมาธิการ ๑

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
สำนักกรรมาธิการ ๑
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๖๐
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๖๑
เว็บไซต์ http://www.senate.go.th

ธีรพงศ์ พิมพ์
ธีรพงศ์/พนิตตา ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง “การศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและ
การเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของ
ผู้ประกอบการค้าข้าวไทย”
ของ
คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๗ ซึ่งคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา เป็นคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่งมีอำนาจหน้าที่เพื่อกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา แล้วรายงานต่อวุฒิสภา โดยคณะกรรมาธิการฯ ได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย”

บัดนี้ คณะกรรมาธิการ ได้พิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๕ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการ ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมาธิการ ได้ตั้งคณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย ประกอบด้วย

<u>อนุกรรมาธิการ</u> มีดังนี้

๑. นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	เป็นประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายประวัติ ทองสมบูรณ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๓. นายศุภากร รัชพงศ์	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๔. นายธนพล ฐานาริยชัย	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๕. นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา	เป็นอนุกรรมาธิการ
๖. นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	เป็นอนุกรรมาธิการ
๗. นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล	เป็นอนุกรรมาธิการ

/๘. พลตรี อนุชาติ ...

๘. พลตรี อนุชาติ บุนนาค เป็นอนุกรรมาธิการ
๙. เรือตรี วิเชียร อินสุข เป็นอนุกรรมาธิการ

<u>ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ</u> มีดังนี้

๑. พันตำรวจโท จิตต์ ศรีโยหะ มุกดาธนพงศ์ เป็นประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นางสาวกอบสุข เอี่ยมสุรีย์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓. นายมารุต คีรีวัลย์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๔. นายวัชรินทร์ จารุพูนผล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๕. นายสัญญา ปันทะวงค์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๖. นายอุดม ติรกนกสถิตย์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๗. นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๘. นางสาวมณฑิรา แสงสว่าง เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๙. นางสาวเลิศนวินดา ไรวินท์ธีรัช เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๐.นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๑. นายพิจิตรพงศ์ สุนทรพิพิธ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๒. นายอรุณ อันประเสริฐพร เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๓. นายถาวร ทองพิทักษ์ถาวร เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๔. นายพิชัย อุตมาภินันท์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๕. พลตำรวจโท ยงยุทธ เตียวตระกูล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๖. พลอากาศโท ประสิทธิ์ ธนณาเคนทร์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๗. นายไพบูลย์ เหลืองทองคำ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๘. นายสงวน ไผ่เข็มศิริมงคล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๑.๒ ที่ประชุมคณะกรรมาธิการ ได้มีมติแต่งตั้งนายพีระพจน์ รัตนมาลี วิทยากรเชี่ยวชาญ สำนักกรรมาธิการ ๑ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๘๕ วรรคสาม

๑.๓ คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทยได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาจากเอกสารข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลข้อเท็จจริงประกอบเป็นแนวทางในการดำเนินการของคณะอนุกรรมาธิการ จำนวน ๘ ครั้ง

/๑.๔ หน่วยงาน ...

๑.๔ หน่วยงานและผู้ที่คณะกรรมาธิการ ได้เชิญมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการ คือ

กระทรวงพาณิชย์

<u>กรมการค้าภายใน</u>

๑. นายสมชาติ สร้อยทอง	รองอธิบดีกรมการค้าภายใน
๒. นางสาวสุทัศนีย์ ราชเรืองระบิน	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรและผู้อำนวยการกลุ่มงานข้าวและผลิตภัณฑ์

<u>กรมการค้าต่างประเทศ</u>

๑. นางปราณี ศิริพันธ์	รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ
๒. นายทิฆัมพร นาทวรทัต	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าว
๓. นางสาวจารุมน วนิชสุวรรณ	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
๔. นางสาววรท ไกรวีระเดชาชัย	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ

<u>องค์การคลังสินค้า</u>

- นายสมศักดิ์ วงศ์วัฒนศานต์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการองค์การคลังสินค้า

<u>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</u>

<u>สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</u>

- นายโอฬาร พิทักษ์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

<u>กรมส่งเสริมการเกษตร</u>

๑. นายสุรพล จารุพงศ์	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
๒. นางมลวิภา อรรฐาเมศร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๓. นางสุดารัตน์ เตชะศรีประเสริฐ	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
๔. นางอัญชลี สุวจิตตานนท์	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
๕. นางสาวนลินรัตน์ ศุภวันต์	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

<u>องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร</u>

๑. นายกมลวิศว์ แก้วแฝก	ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
๒. นางอนุรี อธิคุณากร	ผู้อำนวยการกองธุรกิจข้าว

/กระทรวงการคลัง ...

<u>กระทรวงการคลัง</u>

<u>ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</u>

๑. นายบุญไทย แก้วขันตี	ผู้ช่วยผู้จัดการ
๒. นายวันชัย ศิริวัฒนตระกูล	รองผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายนโยบายรัฐ
๓. นายวสันต์ ยุทธนาปกรณ์	ผู้บริหารทีม

<u>กระทรวงยุติธรรม</u>

<u>กรมสอบสวนคดีพิเศษ</u>

๑. นายพงศ์อินทร์ อินทรขาว	ผู้บัญชาการสำนักคดีความมั่นคง
๒. นายทวีวัฒน์ สุรสิทธิ์	พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ชำนาญการพิเศษ

<u>สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</u> คือ

๑. พลตำรวจตรี ภูมิรา วัฒนปาณี	รองผู้บัญชาการสอบสวนกลาง
๒. พันตำรวจเอก วิวัฒน์ ชัยสังฆะ	รองผู้บัญชาการกองบังคับการ ปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการ ทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
๓. พันตำรวจโท ไพโรจน์ เรืองทิพย์	พนักงานสอบสวน บก. ปปป.

๑.๕ คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อศึกษาข้อมูลและสภาพข้อเท็จจริงรวมทั้งรับทราบปัญหาเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ณ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๖ ในการดำเนินงานพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการฯ นอกจากการเดินทางศึกษาดูงานและร่วมประชุมแล้ว คณะอนุกรรมาธิการฯ ยังได้ศึกษาจากเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

/๒. ผลการพิจารณา ...

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมาธิการ ขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง“การศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย” ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย เป็นผู้จัดทำรายงาน ซึ่งคณะกรรมาธิการ ได้พิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว ได้มีมติให้ความเห็นชอบกับรายงานดังกล่าว โดยถือเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับรายงานการพิจารณาศึกษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการ ขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามแต่จะเห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและการพัฒนาประเทศต่อไป

พันตำรวจโท

(จิตต์ ศรีโยหะ มุกดาธนพงศ์)
เลขานุการคณะกรรมาธิการ

คำนำ

คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม แต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทย และการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย โดยคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ สัมภาษณ์ ประมวลข้อมูล และเรียนเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลเพิ่มเติม ประกอบด้วย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร องค์การตลาดเพื่อการเกษตร องค์การคลังสินค้า รวมทั้งมีการลงพื้นที่ออกพบปะเกษตรกร โรงสี พ่อค้าคนกลาง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และผู้ประกอบการ เพื่อสอบถามประเด็นปัญหา อุปสรรคและดูการดำเนินงานจริง โดยการสุ่มตัวอย่างจากจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี กอปรกับประเด็นการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกมีส่วนที่เกี่ยวข้อง ๒ ด้าน คือด้านการดำเนินงานที่ส่งผลในทางปฏิบัติ กับด้านการดำเนินงานที่ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้น การศึกษาวิเคราะห์ จึงจำแนกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทย

ส่วนที่ ๒ การศึกษาผลกระทบจากนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกต่อการเปิดการค้าเสรีอาเซียนต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย

ในการนี้ ใคร่ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง เพื่อทำให้การนำเสนอผลการศึกษามีความสมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารบ้าน เมืองต่อไป

(นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ)
ประธานคณะอนุกรรมาธิการฯ
๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

สารบัญ

หน้า

<u>ส่วนที่ ๑</u> การศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทย ๑

๑. นโยบายการรับจำนำข้าวเปลือก ๑

๑.๑ ชนิดและราคารับจำนำข้าวเปลือกนาปี.....๑

๑.๒ เป้าหมายการรับจำนำ ๑

๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการ.....๒

๑.๔ วิธีการรับจำนำ ๒

๑.๕ หลักเกณฑ์การรับจำนำ ๒

๑.๖ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ .....๔

๑.๗ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี...๕

๑.๘ การรายงานปริมาณข้าวคงเหลือของรัฐบาล ๘

๒. การดำเนินงานของรัฐบาล.....๘

๒.๑ กระทรวงพาณิชย์ ๙

๒.๒ กระทรวงมหาดไทย ๑๓

๒.๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.....๑๓

๒.๔ กระทรวงยุติธรรม.....๑๔

๒.๕ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๑๔

๒.๖ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ๑๕

๒.๗ องค์การตลาดเพื่อการเกษตร.....๑๖

๒.๘ องค์การคลังสินค้า ๑๙

๒.๙ การดำเนินงานของจังหวัด ๒๒

ก. จังหวัดมหาสารคาม.....๒๓

ข. จังหวัดร้อยเอ็ด ๒๖

ค. จังหวัดอุบลราชธานี ๓๐

๓. ผลการดำเนินงานของรัฐบาลในห้วงเวลา ๔ เดือน.....๓๖

๓.๑ การเปิดจุดรับจำนำ.....๓๗

๓.๒ ข้าวเปลือกเข้าโครงการ ๓๗

๓.๓ โรงสีรับฝากข้าวเปลือก.....๓๘

๔. การส่งออกข้าวไทย ๓๘

๔.๑ ปริมาณและมูลค่าการส่งออก.....๓๘

๔.๒ การคาดการณ์ทิศทางการส่งออกข้าวไทย ปี ๒๕๕๕.....๔๑

๔.๓ ปัจจัยเสี่ยงการส่งออกข้าวไทย.....๔๒

๔.๔ สรุปสถานการณ์ส่งออก และคาดการณ์ ๔๖

๕. สรุปผลกระทบจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล ๔๗
๖. ข้อเสนอแนะ ๔๘

ส่วนที่ ๒ การศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกต่อการเปิดการค้าเสรีอาเซียนต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย ๔๙
๑. เรื่องราวของอาเซียน ๕๐
๒. การพัฒนาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ๕๑
๓. พันธกรณีและการเปิดตลาดสินค้าข้าวไทย ๕๒
๓.๑ การปรับลดภาษีศุลกากรนำเข้า ๕๓
๓.๒ การยกเลิกมาตรการการนำเข้าที่มิใช่ภาษี ๕๓
๔. การเปิดตลาดสินค้าข้าวไทยตามข้อผูกพันกับอาเซียน ๕๔
๔.๑ การเปิดตลาดภายใต้ AFTA ๕๕
๔.๒ การเปิดตลาดภายใต้ WTO ๕๕
๕. การค้าข้าวในตลาดอาเซียน ๕๕
๕.๑ การผลิตและการค้าข้าวของไทย ๕๕
๕.๒ ตลาดข้าวไทยในอาเซียน ๕๗
๕.๓ ผู้ผลิตและคู่แข่งขันในอาเซียน ๕๙
๖. วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียน ๕๙
๖.๑ ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียน ๕๙
๖.๒ แนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อการเปิดเสรี ๖๒
๖.๓ แนวทางการแก้ไขปัญหาจากผลกระทบ ๖๔
๗. สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะ ๖๕
๗.๑ ความเห็น ๖๕
๗.๒ ข้อเสนอแนะ ๖๖

ภาคผนวก

๑ ภาพถ่ายคำสั่งที่ อ. ๘/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ เรื่องแต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย

๒ บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ จำนวน ๘ ครั้ง วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕

๓ เอกสารประกอบการศึกษาส่วนที่ ๒ โดยอ้างอิงเป็นบรรณานุกรม

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รัฐบาลชุดปัจจุบันกำหนดนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือก ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๔ โดยเริ่มดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ตามกรอบ ชนิดราคา ปริมาณ ระยะเวลา วิธีการ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการที่ได้รับความเห็นชอบตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔ ซึ่งคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา ได้ศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกและเห็นว่าการดำเนินโครงการอาจมีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ จึงได้ศึกษาถึงผลกระทบและเสนอแนะแนวทางเตรียมความพร้อมควบคู่ไปด้วย โดยประเด็นการศึกษามุ่งเน้นเพื่อรับรู้ รับทราบ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ และจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับใช้เป็นส่วนสนับสนุนให้การดำเนินโครงการลุล่วงไปด้วยดี แต่การศึกษาค่อนข้างมีข้อจำกัดด้านระยะเวลา เนื่องจากเป็นการศึกษาภาคหลังจากรัฐบาลดำเนินการแล้ว ๓ เดือน หรือช่วงไตรมาสที่ ๑ ของงบประมาณปี ๒๕๕๕ ซึ่งผลการศึกษาที่พบส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับปัญหาในทางปฏิบัติของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยรัฐบาลได้พยายามแก้ไขได้ในระดับหนึ่ง สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร โรงสี ผู้ประกอบการ พบว่ามีข้อขัดข้องในการดำเนินการ ขั้นตอนซ้ำซ้อน ซึ่งทำให้เกษตรกรไม่ได้รับเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด และอาจก่อให้เกิดช่องทางการทุจริตจากการรับจำนำข้าว การสวมสิทธิ การแจ้งผลผลิตไม่ตรงกับความเป็นจริง นอกจากนี้ ยังทำให้การใช้งบประมาณของรัฐบาลอาจเกิดความไม่คุ้มค่าและต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บข้าวไว้ในโกดังเป็นจำนวนมาก ซึ่งข้าวที่เก็บไว้นานมีผลให้คุณภาพข้าวลดลง โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ ดังนั้น การดำเนินโครงการของรัฐบาลจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลไกตลาดไม่เป็นไปตามธรรมชาติ เนื่องจากรัฐบาลเป็นผู้รับจำนำข้าว และให้ราคาสูงส่งผลให้ผู้บริโภคภายในประเทศต้องซื้อข้าวในราคาที่สูงขึ้น และเกิดผลกระทบต่อค่าครองชีพของประชาชนโดยรวม กอปรกับการที่รัฐบาลแทรกแซงราคาข้าวทำให้ต้นทุนการส่งออกข้าวไทยมีราคาสูงกว่าประเทศคู่แข่งในแถบภูมิภาคเอเชีย จึงมีผลให้ลดทอนขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกข้าวไทย จะเห็นได้ว่าการส่งออกข้าวไทยเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ เมื่อเทียบกับเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ ปริมาณการส่งออกลดลงร้อยละ ๕๙ และมูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ ๔๑ ในการนี้ คณะกรรมาธิการฯ จึงมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลติดตาม เร่งรัด ประเมินผลการบริหารจัดการและกำกับดูแลให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างจริงจัง รวมทั้งมีมาตรการป้องกันการทุจริตและการลงโทษอย่างจริงจังเพื่อการป้องปราม โดยเฉพาะการรับจำนำข้าวเกินความเป็นจริง ควรมีการกำหนดค่าเฉลี่ยมาตรฐานของผลผลิตต่อไร่ มีการสุ่มตรวจกับการกระทบยอดการผลิตข้าว และการรับจำนำข้าวจากเกษตรกร และประเด็นสำคัญควรมีมาตรการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ส่งออกข้าวไทย ให้ข้าวไทยมีราคา FOB ที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ และควรเร่งรัดการระบายข้าวออกในแต่ละไตรมาส มีการจัดวางมาตรการเก็บข้าวในระยะสั้นเพื่อรักษาคุณภาพข้าว และช่วยประหยัดงบประมาณรัฐบาลอีกด้วย รวมทั้งควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้บริโภคภายในประเทศให้บริโภคข้าวในราคาที่เหมาะสม โดยอาจพิจารณากระจายพื้นที่การจำหน่ายข้าวธงฟ้าของกระทรวงพาณิชย์ให้ทั่วถึงทุกภูมิภาค

สำหรับประเด็นการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) คณะกรรมาธิการฯ พิจารณาเห็นว่าประเทศไทยประสบผลสำเร็จจากการเปิดเสรีการค้าข้าวไทยตามเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) และองค์การค้าโลก (WTO) มาแล้ว แต่การดำเนินการตาม ACE นั้น ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามหลักการสำคัญที่มุ่งเน้นการเป็นตลาดเดียวมีฐานการผลิตร่วมกันโดยการขจัดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นให้หมดไปทั้งในด้านภาษีและมิใช่ภาษี ซึ่งการเปิด AEC จะเป็นผลดีกับตลาดส่งออกข้าวไทยโดยใช้เวทีอาเซียนเป็นกลไกสำคัญในการขจัดปัญหาอุปสรรคดังกล่าวให้หมดไปได้ กอปรกับการเปิด AEC จะมีส่วนที่ต้องดำเนินการ ทั้งการบริการ การเงิน การลงทุน และแรงงานควบคู่ไปด้วย ทำให้ต้องเร่งรัดดำเนินการหลาย ๆ ด้าน ให้เชื่อมโยงและเบ็ดเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ดีหากดำเนินโครงการตามนโยบายการรับจำนำข้าวต่อเนื่องถึงช่วงเวลาการเปิด AEC ก็ต้องเพิ่มความระมัดระวัง และกำกับดูแลการดำเนินโครงการอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิข้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งวางมาตรการกำกับดูแลการนำเข้าอย่างใกล้ชิดเพื่อเพิ่มการตรวจสอบ ติดตามอีกระดับหนึ่ง และเตรียมดำเนินการป้องกันแหล่งเงินทุนที่จะเข้ามาถือครองที่ดินแทนที่เกษตรกร ดังนั้น ประเทศไทยในห้วงเวลาต่อจากนี้ จึงต้องเตรียมความพร้อมในหลาย ๆ ด้านเพื่อรองรับการเปิด AEC โดยจัดวางมาตรการเพื่อป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ในส่วนสำคัญของตลาดส่งออกข้าวไทยนั้นต้องเร่งดำเนินการพัฒนาการผลิต สร้างความเข้มแข็งในศักยภาพการแข่งขันข้าวไทยให้เกิดความได้เปรียบอย่างต่อเนื่องในภูมิภาคเอเชีย เพื่อมิให้สูญเสียส่วนแบ่งการตลาดอาเซียนให้กับประเทศคู่แข่งโดยเฉพาะเวียดนาม

ส่วนที่ ๑

การศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทย

๑. นโยบายการรับจำนำข้าวเปลือก

นโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นนโยบายที่เคยถูกนำมาใช้ในอดีต และรัฐบาลชุดปัจจุบันได้นำนโยบายนี้มาใช้อีกครั้ง โดยพิจารณาจากมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๔ ที่อนุมัติกรอบ ชนิดราคา ปริมาณ ระยะเวลา วิธีการ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ซึ่งคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔ วาระที่ ๑๘ มีมติรับทราบกรอบวิธีการหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ โดยกรอบการรับจำนำข้าวเปลือก ค่าใช้จ่ายและการดำเนินการ มีดังนี้

๑.๑ ชนิดและราคารับจำนำข้าวเปลือกนาปี

ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ให้กำหนดชนิดและราคารับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ณ ความชื้นไม่เกิน ๑๕ % ดังนี้

(๑) ข้าวเปลือกหอมมะลิ (๔๒ กรัม) ตันละ ๒๐,๐๐๐ บาท

(๒) ข้าวเปลือกหอมจังหวัด (๔๐ กรัม) ตันละ ๑๘,๐๐๐ บาท (ข้าวหอมมะลินอกพื้นที่ ๒๓ จังหวัด)

(๓) ข้าวเปลือกปทุมธานี (๔๒ กรัม) ตันละ ๑๖,๐๐๐ บาท

(๔) ข้าวเปลือกเหนียว ๑๐ % เมล็ดยาว ตันละ ๑๖,๐๐๐ บาท ข้าวเปลือกเหนียว ๑๐ % เมล็ดสั้นตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท

(๕) ข้าวเปลือกเจ้า ๑๐๐ % ตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท
ข้าวเปลือกเจ้า ๕ % ตันละ ๑๔,๘๐๐ บาท
ข้าวเปลือกเจ้า ๑๐ % ตันละ ๑๔,๖๐๐ บาท
ข้าวเปลือกเจ้า ๑๕ % ตันละ ๑๔,๒๐๐ บาท
ข้าวเปลือกเจ้า ๒๕ % ตันละ ๑๓,๘๐๐ บาท

ทั้งนี้ ราคารับจำนำข้างต้นให้ปรับเพิ่ม - ลดตามจำนวนกรัม ในอัตรากรัมละ ๒๐๐ บาท

๑.๒ เป้าหมายการรับจำนำ

ไม่จำกัดปริมาณข้าวเปลือกที่รับจำนำทั้งโครงการ ส่วนปริมาณข้าวเปลือกที่เกษตรกรแต่ละรายจะจำนำได้ไม่จำกัดจำนวนเช่นกัน โดยต้องเป็นข้าวเปลือก ที่เกษตรกรเพาะปลูกเองในปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ และต้องมีหนังสือรับรองเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งผ่านการทำประชาคม และเกษตรกรลงชื่อรับรองตัวเอง พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายลงชื่อรับรองด้วย

๑.๓ ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการรับจำนำ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ – ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ (ภาคใต้ ๑ กุมภาพันธ์ – ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕) ระยะเวลาไถ่ถอน ๔ เดือน นับถัดจากเดือนที่รับจำนำ ระยะเวลาโครงการ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ – ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕

๑.๔ วิธีการรับจำนำ

ให้รับจำนำข้าวเปลือกเจ้า ข้าวเปลือกหอมจังหวัด และข้าวเปลือกปทุมธานี เฉพาะใบประทวนเท่านั้น โดยให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) และองค์การตลาดเพื่อการเกษตร (อ.ต.ก.) รับสมัครโรงสี/ตลาดกลางเข้าร่วมโครงการเป็นจุดรับฝากข้าวเปลือกและจ่ายใบประทวนให้เกษตรกรที่นาข้าวเปลือกมาจำนำ เพื่อให้เกษตรกรนาใบประทวนไปจำนำกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และ ธ.ก.ส. ต้องจ่ายเงินให้เกษตรกรภายใน ๓ วันทำการ โดยให้โรงสีที่รับฝากข้าวเปลือกไว้ดำเนินการสีแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารส่งมอบเข้าโกดังกลางตามหลักเกณฑ์ และมติของคณะอนุกรรมการ กำกับดูแล การรับจำนำข้าว สำหรับตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้เก็บรักษาข้าวเปลือกไว้ในโกดังที่ อคส./อ.ต.ก. กำหนดเป็นโกดังกลางในกรณีการรับจำนำข้าวเปลือกหอมมะลิและข้าวเปลือกเหนียว ให้รับจำนำใบประทวนเท่านั้นแต่อาจพิจารณาให้มีการรับจำนำยุ้งฉาง เฉพาะในพื้นที่ที่มียุ้งฉางเก็บรักษาและมีการดูแลได้มาตรฐาน โดยในอดีตไม่เคยมีปัญหาสร้างความเสียหายให้ภาครัฐเท่านั้น ตามหลักเกณฑ์และมติของคณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าว

๑.๕ หลักเกณฑ์การรับจำนำ

(๑) เกษตรกรผู้มีสิทธิจำนำจะต้อง

- มีหนังสือรับรองเกษตรกรจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- เป็นลูกค้า ธ.ก.ส.

(๒) การจำนำข้ามเขตของเกษตรกร เกษตรกรจะสามารถจำนำข้าวเปลือกได้ในพื้นที่จังหวัดของตนเท่านั้น ยกเว้นพื้นที่ตำบลติดต่อกัน กรณีจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจะจำนำข้ามเขตเกินกว่าระดับตำบล ให้คณะอนุกรรมการติดตามกำกับดูแลการรับจำนำระดับจังหวัด พิจารณาอนุมัติและแจ้งฝ่ายเลขานุการ กขช. ทราบต่อไป

(๓) การจำนำข้ามเขตของโรงสีและตลาดกลาง ห้ามโรงสี/ตลาดกลางรับจำนำข้ามเขตและเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่ ยกเว้นกรณีจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรหรือกรณีที่บางจังหวัดมีโรงสีหรือตลาดกลางเข้าร่วมโครงการรับจำนำน้อยไม่เพียงพอให้บริการเกษตรกร ให้คณะอนุกรรมการระดับจังหวัดเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่ได้ในจังหวัดเดียวกัน ทั้งนี้กรณีที่ไม่สามารถจัดหาโรงสีหรือตลาดกลางภายในพื้นที่จังหวัดเดียวกันได้ให้แจ้ง อคส./อ.ต.ก. และฝ่ายเลขานุการ กขช เพื่อจัดหาโรงสีนอกพื้นที่จังหวัดโดยมีหลักการว่าให้จัดหาโรงสีภายในภาคเดียวกันก่อนเป็นลำดับแรก หากไม่สามารถจัดหาได้ให้จัดหาโรงสีจากภาคอื่นเป็นลำดับต่อไป โดยให้นำเสนอคณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าวพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการและเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รองประธาน กขช.เพื่อทราบต่อไป

(๔) การเข้าร่วมโครงการของโรงสีและตลาดกลาง

● โรงสี/ตลาดกลางที่จะเข้าร่วมโครงการต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดและแจ้ง อคส./อ.ต.ก. พิจารณาอนุมัติ แล้วให้ อคส. และ อ.ต.ก. แจ้งให้ฝ่ายเลขานุการ กขช. ทราบในทันที (ยกเว้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครให้ อคส./ อ.ต.ก. พิจารณาคัดเลือกและอนุมัติโรงสีที่เข้าร่วมโครงการ)

● โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรได้ไม่เกิน ๓๐ เท่าของกำลังการผลิต

● การวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน เห็นชอบให้โรงสี/ตลาดกลางจะต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกันร้อยละ ๕๐ – ๘๐ ของมูลค่าข้าวที่เข้าร่วมโครงการเพื่อป้องกันความเสียหายของรัฐบาล โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าวเป็นผู้พิจารณาอัตราการค้ำประกันที่เหมาะสมต่อไป ทั้งนี้กรณีรับจำนำข้ามเขตจะต้องวางค้ำประกัน ร้อยละ ๑๐๐ โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าวเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมต่อไป ทั้งนี้โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องเก็บรักษาข้าวเปลือกที่รับจำนำไว้ในโกดังของโรงสีที่เข้าร่วมโครงการและดูแลรักษา พร้อมทั้งรับผิดชอบคุณภาพข้าวเปลือกดังกล่าวเช่นเดียวกับผู้ประกอบการดูแลรักษาคุณภาพสินค้าในทางการค้าปกติของตนเอง โดยตลาดกลางจะได้รับค่าฝากเก็บและค่ารักษาคุณภาพข้าวเปลือกที่จำนำตันละ ๕๕ บาท/เดือน ส่วนโรงสีจะได้รับค่าฝากเก็บและค่ารักษาคุณภาพข้าวเปลือกที่จำนำตันละ ๕๕ บาท/เดือน เมื่อจัดเก็บข้าวเปลือกไว้เกิน ๙๐ วัน โดยให้ อคส./อ.ต.ก.หักลดน้ำหนักข้าวเปลือกหรือข้าวสารเมื่อมีการส่งมอบ

(๕) การสีแปรสภาพ ให้โรงสีสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่ฝากเก็บไว้ที่โรงสี ดังนี้

● ข้าวเปลือกเจ้าทุก ๑๐ วันในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของปริมาณข้าวเปลือกที่จำนำ ณ วันที่สั่งสีแปรสภาพ ส่วนข้าวเปลือกขนิดอื่นสั่งสีเป็นระยะตามความเหมาะสม หรือ

● ให้สีแปรสภาพตามมติคณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าวที่จะพิจารณาให้เหมาะสมกับสถานการณ์

(๖) การเก็บรักษาข้าวสาร อคส./อ.ต.ก. จะต้องจัดให้มีโกดังกลาง/ไซโลจัดเก็บข้าวสารอย่างเพียงพอ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ประจำโกดังกลาง/ไซโลและกำกับดูแลการรับมอบและการเก็บรักษาข้าวสารให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้อง รวมทั้งจัดให้มีเซอร์เวเยอร์ที่ได้มาตรฐานตามที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนดเป็นผู้ทำการตรวจสอบคุณภาพข้าวสารก่อนเข้าเก็บในโกดังกลางและจะต้องติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิด บันทึกภาพบริเวณโกดังกลางอย่างน้อย ๓ จุด คือ

จุดที่ ๑ ได้แก่ จุดส่งมอบข้าวสารเข้าโกดังกลาง/ไซโล และการขนย้ายข้าวสารออกจากโกดังกลาง

จุดที ๒ และ จุดที่ ๓ ได้แก่ จุดภายในโกดังกลางทั้งด้านหน้าและหลังเพื่อให้สามารถบันทึกภาพการเคลื่อนไหวของการขนย้ายข้าวสารได้ชัดเจน รวมทั้งให้เชื่อมโยงภาพกิจกรรมมายังศูนย์ Operation Room ของฝ่ายเลขานุการ กขช. ด้วย

(๗) การระบายข้าว คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์ ปริมาณ ราคา วิธีการและเงื่อนไขใน การจำหน่ายข้าวสารในโกดังกลาง/ไซโลที่แปรสภาพจากข้าวเปลือกโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล รวมทั้งข้าวเปลือกและข้าวสารอื่นๆ ที่คงเหลือของรัฐบาล กำกับดูแลแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการระบายข้าวดังกล่าว พิจารณากำหนดวิธีการระบายข้าวได้ตามความจำเป็น รวมทั้งการระบายจำหน่ายข้าวสาร (ทั้งจำหน่ายทั่วไปและผ่านตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า) ทั้งนี้การจัดทำแผนการระบายข้าวให้คำนึงถึงผลกระทบต่อราคาตลาดข้าวในประเทศเป็นสำคัญ

(๘) การกำกับดูแล

- ณ. จุดรับจำนำ มอบหมายให้คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด อคส./อ.ก.ต. ในฐานะหน่วยปฏิบัติกำกับดูแลการรับจำนำ จัดให้มีการเปิดจุดรับจำนำให้เพียงพอบริการเกษตรกรและเข้มงวดกวดขัน รวมทั้งวางระบบการตรวจสอบการรับจำนำ โดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจนและจัดให้มีผู้ช่วยปฏิบัติงานของ อคส./อ.ต.ก. จุดละ ๒ คน ตัวแทนเกษตรกรจุดละ ๓ คน และข้าราชการที่จังหวัดแต่งตั้งจุดละ ๑ คน

- ส่วนภูมิภาค ให้คณะอนุกรรมการระดับจังหวัดร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ วางระบบการรับจำนำ การกำกับดูแล การประชุมชี้แจงและประชาสัมพันธ์ รวมทั้งแก้ไขปัญหาในการรับจำนำในพื้นที่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

- ส่วนกลาง ฝ่ายเลขานุการ กขช. กำหนดแนวทางปฏิบัติและกำกับดูแล และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดเขตติดต่อชายแดนเพื่อป้องกันการลักลอบนำข้าวเปลือกจากประเทศเพื่อนบ้านมาเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การวัดความชื้นข้าวเปลือกและสิ่งเจือปน เพื่อให้เกษตรกรได้รับความเป็นธรรม

- กระทรวงมหาดไทย กำกับดูแลการทำงานของคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดอย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะการออกหนังสือรับรองเกษตรกรการให้บริการเกษตรกร ณ จุดรับจำนำและการเก็บรักษาข้าวเปลือกของโรงสี และการเก็บรักษาข้าวสารในโกดังกลาง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำกับดูแลการออกหนังสือรับรองเกษตรกรโดยออกหนังสือรับรองให้เป็นของเกษตรกรตรงตามข้อเท็จจริงทั้งรายชื่อเกษตรกรพื้นที่เพาะปลูกชนิดและปริมาณข้าวโดยให้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการออกหนังสือรับรองที่ชัดเจน

- คณะทำงานหรือหน่วยงานปฏิบัติการพิเศษ ประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานและตรวจสอบในการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ โดยกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีจุดรับจำนำและโกดังกลาง

๑.๖ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕

ค่าใช้จ่ายการดำเนินการตามโครงการของหน่วยปฏิบัติหลัก ได้แก่ ธ.ก.ส. อคส. อ.ต.ก. กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมการค้าภายในในฐานะฝ่ายเลขานุการ กขช.รวมทั้งสิ้น

๔๓๕,๕๔๗.๖๔๗ ล้านบาทแยกเป็นวงเงินหมุนเวียนที่ใช้ในการรับจำนำจำนวน ๔๑๐,๐๐๐.๐๐๐ ล้านบาท และวงเงินจ่ายขาดจำนวน ๒๕,๕๔๗.๖๔๗ ล้านบาท

๑.๗ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี

คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจำนวน ๖ คณะ เพื่อให้การดำเนินการของ กขช. เป็นไปด้วยความราบรื่น คล่องตัว และมีการกำกับดูแลที่รอบคอบรัดกุม ดังนี้

(๑) คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิต โดยมีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานอนุกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานอนุกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ (นายราเชนทร์ พจนสุนทร) อธิบดีกรมขลประทาน อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนศูนย์ข้าวชุมชน ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนสมาคมชาวนาไทย ผู้แทนสมาคมส่งเสริมชาวนาไทย ผู้แทนคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย ผู้แทนสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนสมาคมโรงสีข้าวไทยเป็นอนุกรรมการ อธิบดีกรมการข้าวเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และรองอธิบดีกรมการค้าภายในเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการทำหน้าที่ เสนอแผนงาน โครงการและมาตรการเกี่ยวกับการผลิตข้าวการส่งเสริมศักยภาพของเกษตรกรชาวนา และเสนอแนวทางการพัฒนาส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของข้าว รวมทั้งเสนอแนวทางในการส่งเสริมการศึกษาวิจัยการผลิตข้าวที่เหมาะสมต่อ กขช.

(๒) คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการตลาด โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายภูมิ สาระผล) เป็นประธานอนุกรรมการ ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นรองประธานอนุกรรมการ ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (พ.ต.น.พ.ดร. วีระวุฒิ วัจนะพุกกะ) อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ อธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา อธิบดีกรมส่งเสริมการส่งออก ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนองค์การคลังสินค้า ผู้แทนองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนสมาคมค้าข้าวไทย ผู้แทนสมาคมโรงสีข้าวไทย ผู้แทนสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการข้าวถุงไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสมาคมชาวนาไทย ผู้แทนสมาคมส่งเสริมชาวนาไทย เป็นอนุกรรมการ อธิบดีกรมการค้าภายในเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายในเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการทำหน้าที่เสนอแผนงาน โครงการ มาตรการและแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการตลาดข้าวที่เหมาะสมต่อ กขช. เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเกิดผลดีต่อระบบการค้าข้าวโดยรวมและเสนอแนวทางส่งเสริมการศึกษาวิจัยการตลาดข้าวที่เหมาะสมต่อ กขช.

(๓) คณะอนุกรรมการติดตามกำกับดูแลการรับจำนำระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานอนุกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นรองประธานอนุกรรมการ ผู้บังคับ

การตำรวจภูธรจังหวัด พาณิชย์จังหวัด เกษตรจังหวัด สหกรณ์จังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ผู้แทนกรมการข้าวในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ผู้แทนศูนย์ข้าวชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการ ธ.ก.ส. จังหวัด ผู้แทนสมาคมโรงสีข้าวหรือผู้แทนชมรมโรงสีข้าวหรือผู้แทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ผู้แทนคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรในจังหวัด หรือผู้แทนกลุ่มเกษตรกรในจังหวัด ผู้แทนสมาคมชาวนาไทยและ/หรือผู้แทนสมาคมส่งเสริมชาวนาไทยในจังหวัดผู้แทนสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทยในจังหวัด ผู้แทนหอการค้าจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้แทนที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเรื่องข้าวเป็นอนุกรรมการ ปลัดจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ จ่าจังหวัดการค้าภายในจังหวัดและหัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการทำหน้าที่พิจารณาวางระบบการรับจำนำ การประชาสัมพันธ์การประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการรับจำนำการออกหนังสือรับรองเกษตรกร การรับรองโรงสี/โกดังกลาง การกำกับดูแลการรับจำนำที่โรงสี/ตลาดกลางการจัดสรรใบประทวนให้แก่โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการ ในจังหวัด การตรวจสอบปริมาณข้าวคงเหลือโรงสี/ตลาดกลางก่อนรับมอบข้าวเปลือกจำนำ การตรวจสอบโกดังกลางก่อนรับมอบข้าวสาร และการตรวจสอบปริมาณข้าวสารคงเหลือที่โกดังกลาง จนถึงการระบายข้าวเปลือก กำกับดูแลและแก้ไขปัญหาการรับจำนำในพื้นที่ให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว รัดกุม และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งป้องกันการสวมสิทธิและการปลอมปนข้าวเพื่อให้ประโยชน์ตกแก่เกษตรกรอย่างแท้จริงและเสนอแนะแนวทางในการช่วยเหลือเกษตรกรสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการโรงสี ผู้ค้าข้าวและผู้ส่งออกของจังหวัด เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและเกิดประโยชน์ต่อระบบการผลิตและการค้าข้าวของจังหวัด

(๔) คณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าว โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายภูมิ สาระผล) เป็นประธานอนุกรรมการ อธิบดีกรมการค้าภายในเป็นรองประธานอนุกรรมการ ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (พ.ต.น.พ.ดร.วีระวุฒิ วัจนะพุกกะ) ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมการข้าว ผู้แทนองค์การคลังสินค้า ผู้แทนองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นอนุกรรมการ รองอธิบดีกรมการค้าภายในเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายในเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ทำหน้าที่พิจารณาสั่งสีแปรสภาพข้าวเปลือก กำหนดอัตราการแปรสภาพข้าวเปลือกที่รับจำนำเป็นข้าวสารและอัตราการส่งมอบข้าวสารที่ได้จากการแปรสภาพจากข้าวเปลือกที่รับจำนำ เพื่อส่งมอบเข้าโกดังกลางและไซโล รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการไถ่ถอนข้าวเปลือกตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล และพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและกำกับดูแลการรับจำนำข้าวเปลือกตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล และให้คณะอนุกรรมการนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รองประธาน กขช. พิจารณาอนุมัติและรายงานผลการดำเนินงานต่อ กขช. ทราบต่อไป

(๕) คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายภูมิ สาระผล) เป็นประธานอนุกรรมการ ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นรองประธานอนุกรรมการ ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (พ.ต.น.พ.ดร. วีระวุฒิ

วัจนะพุกกะ) ผู้แทนกระทรวงการคลัง อธิบดีกรมการค้าภายใน ผู้แทนคณะกรรมการองค์การคลังสินค้าที่คณะกรรมการองค์การคลังสินค้ามอบหมาย ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นอนุกรรมการ อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าว กรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์ วิธีการ ชนิด ปริมาณและเงื่อนไขการจำหน่ายข้าวสารในโกดังกลางที่แปรสภาพจากข้าวเปลือกโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล รวมทั้งข้าวเปลือกและข้าวสารอื่นๆที่คงเหลือของรัฐบาลที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อตลาดโดยรวม ตลอดจนกำกับดูแลแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการระบายข้าวดังกล่าวและพิจารณากำหนดวิธีการระบายข้าวได้ตามความจำเป็น รวมทั้งการระบายจำหน่ายข้าวสารในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า (AFET) โดยเป็นไปตามแผนการระบายข้าวและให้คำนึงถึงผลกระทบต่อราคาตลาดโดยใช้ระบบการส่งออกเป็นสำคัญ

(๖) คณะอนุกรรมการตรวจสอบและติดตามการรับจำนำข้าว โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายภูมิ สาระผล) เป็นประธานอนุกรรมการ ปลัดกระทรวงพาณิชย์และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นรองประธานอนุกรรมการ จเรตำรวจแห่งชาติ (พล.ต.อ. สถาพร หลาวทอง) อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ หัวหน้าผู้ตรวจราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงพาณิชย์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย หัวหน้าผู้ตรวจราขการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองอธิบดีสอบสวนคดีพิเศษ (พ.ต.อ.ดร. ณรัชต์ เศวตนันทน์) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (พ.ต.นพ.ดร. วีระวุฒิ วัจนะพุกกะ) พล.ต.ต.ดร. พิศาล มุขเจ้ง นายพิทักษ์พงษ์ น้อยพิทักษ์ ผู้แทนองค์การคลังสินค้า ผู้แทนองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นอนุกรรมการ อธิบดีกรมการค้าภายในเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบและปฏิบัติการเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบทุกขั้นตอนของกระบวนการการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลทั้งก่อนและหลังการดำเนินโครงการรับจำนำ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้อย่างรอบคอบ โปร่งใส เป็นธรรมและเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างแท้จริง พร้อมทั้งตรวจสอบป้องกันและปราบปรามการทุจริตในการรับจำนำข้าวเปลือกและการเก็บรักษาข้าวสารในโรงสีและโกดังกลางให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การอนุมัติข้าวสารเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยอนุมัติจำหน่ายข้าวสาร ๕ % โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังปี ๒๕๕๒ โดยใช้ข้าวในโกดังกลางของ อคส. และ อ.ต.ก. หน่วยงานละ ๓๐,๐๐๐ ตัน ในราคาตันละ ๑ บาท เพื่อนำไปบรรจุถุงขนิด ๔ กิโลกรัม รวมจำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ ถุง เพื่อนำไปจัดสรรและจัดส่งให้แก่ผู้ประสบสาธารณภัยในจังหวัดต่างๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับอนุมัติไว้และนำไปช่วยเหลือประชาชน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ในกรณีที่ประสบปัญหาที่ต้องให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษโดยให้ได้รับค่าใช้จ่ายในการบรรจุถุงและค่าขนส่งตามที่เกิดขึ้นจริงตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้และมอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายภูมิ สาระผล) เป็นผู้พิจารณาสั่งการบรรจุ การปรับปรุงและอนุมัติการจัดสรรข้าวดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ปริมาณข้าวคงเหลือของรัฐบาล

๑.๘ การรายงานปริมาณข้าวคงเหลือของรัฐบาล

รับทราบรายงานปริมาณข้าวคงเหลือของรัฐบาลของ อคส. และ อ.ต.ก. ซึ่งหักภาระผูกพัน ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ดังนี้ ข้าวสารในคลังกลางที่สีแปรสภาพจากข้าวเปลือกตามโครงการแทรกแซงของรัฐบาล (ข้าวเปลือกนาปี ๒๕๔๘/๔๙ – ๒๕๕๒/๕๓ และนาปรังปี ๒๕๔๙ – ๒๕๕๒) รวมปริมาณ ๒,๑๘๙,๐๑๕.๖๗ ตัน (อคส. ๑,๔๔๖,๘๐๕.๖๓ ตัน และ อ.ต.ก. ๗๔๒,๒๑๐.๐๔ ตัน) จำแนกเป็นข้าวหอมมะลิจำนวน ๒๘,๙๘๖.๘๕ ตัน (เป็นของ อคส. ทั้งหมด) ข้าวหอมจังหวัดจำนวน ๗๑,๗๙๙.๑๐ ตัน (เป็นของ อคส. ๔๕,๕๑๓.๖๐ ตัน และอ.ต.ก. ๒๖,๒๘๕.๔๙ ตัน) ข้าวปทุมธานีจำนวน ๒๖๙,๑๙๕.๓๗ ตัน (เป็นของ อคส. ๑๓,๑๔๓.๐๓ ตัน และอ.ต.ก. ๒๕๖,๐๕๒.๓๔ ตัน) ข้าวขาว ๕ % จำนวน ๑,๗๓๖,๗๑๒.๒๒ ตัน (เป็นของ อคส. ๑,๒๕๓,๒๒๘.๔๒ ตันและ อ.ต.ก. ๔๘๓,๔๘๓.๘๐ ตัน) ข้าวขาว ๑๐ % จำนวน ๑๐,๐๐๗.๔๕ ตัน ข้าวขาว ๑๕ % จำนวน ๕,๔๖๗.๒๑ ตัน ข้าวขาว ๒๕ % จำนวน ๒๔,๖๗๑.๔๔ ตัน และข้าวเหนียว ๑๐ % จำนวน ๔๒,๑๗๖.๐๔ ตัน (เป็นของ อคส. ทั้งหมด) ข้าวเปลือกในยุ้งฉางกลางที่ขนย้ายจากยุ้งฉางเกษตรกรตามโครงการรับฝากข้าวเปลือกของ ธ.ก.ส. ปี ๒๕๕๒/๕๓ รวมทั้งสิ้น ๕๗,๖๕๐.๙๓ ตัน เป็นข้าวเปลือกหอมมะลิ ๕๗,๓๘๒.๔๓ ตัน และข้าวเปลือกเจ้า ๒๖๘.๕๐ ตัน

ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ อคส. และ อ.ต.ก. จัดทำรายละเอียดปริมาณและคุณภาพข้าวคงเหลือดังกล่าว โดยแยกปริมาณข้าวคุณภาพดีและข้าวคุณภาพเสื่อมออกจากกันให้ชัดเจน และมอบให้คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวพิจารณาดำเนินการระบายต่อไป

๒. <u>การดำเนินงานของรัฐบาล</u>

คณะอนุกรรมาธิการฯ พิจารณาเห็นว่าการดำเนินงานด้านนโยบายการรับจำนำข้าวฯ มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จึงได้ประสานงานและขอให้หน่วยงานจัดเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งจัดทำเอกสารสรุปข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษา โดยกำหนดกรอบของข้อมูลที่จัดทำเสนอประกอบด้วย

(๑) ภารกิจ ความรับผิดชอบและผลการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าว

(๒) หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติของหน่วยงานในต่างประเทศที่ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกันว่าได้ดำเนินการอย่างไรในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการรับจำนำข้าวในประเทศนั้นๆ

(๓) วิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวหรือการทุจริตที่เกิดขึ้นในการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าว

(๔) สังเคราะห์ และตั้งข้อสังเกตแนวทางในการปรับปรุงนโยบายการรับจำนำข้าวในมุมมองและบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน

(๕) ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าวอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของคณะกรรมาธิการฯ

คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้เรียนเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ทำให้รับรู้ รับทราบแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑ กระทรวงพาณิชย์

หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง คือ กรมการค้าภายในกับกรมการค้าต่างประเทศ

ก. กรมการค้าภายใน โดยผู้แทนชี้แจงการดำเนินงาน ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการตรวจสอบและติดตามการรับจำนำข้าว ที่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายภูมิ สาระผล) เป็นประธานอนุกรรมการ ได้แต่งตั้งคณะทำงาน ๔ คณะ ได้แก่ คณะทำงานประชาสัมพันธ์และป้องปรามการรับจำนำ คณะทำงานชุดสายตรวจเฉพาะกิจ ๑๕ ชุด คณะทำงานชุดกำกับดูแลสายตรวจเฉพาะกิจ และคณะทำงานชุดนโยบายพร้อมติดตามตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ กระบวนการรับจำนำให้เป็นไปอย่างรอบคอบโปร่งใส

๒. วิธีการรับจำนำ

ข้าวเปลือกเจ้า ข้าวเปลือกหอมมะลิ ข้าวเปลือกหอมจังหวัด ข้าวเปลือกปทุมธานี ข้าวเปลือกเหนียว รับจำนำเฉพาะใบประทวนเท่านั้น แล้วนำใบประทวนไปจำนำกับ ธ.ก.ส.

- นำข้าวไปจำนำได้ที่โรงสีและตลาดกลางที่มีธงสีฟ้า กขช. เท่านั้น แล้วนำใบประทวนไปจำนำกับ ธ.ก.ส.
- ธ.ก.ส. จ่ายเงินให้เกษตรกรภายใน ๓ วันทำการ
- ระยะเวลาไถ่ถอน ๔ เดือน (นับจากเดือนที่รับจำนำ)
- ระยะเวลารับจำนำ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ – ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ (ภาคใต้ ๑ กุมภาพันธ์ – ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕)

๓. ราคารับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ความชื้นไม่เกิน ๑๕ เปอร์เซ็นต์ ดังนี้

- ข้าวเปลือกหอมมะลิ (๔๒ กรัม)	ตันละ ๒๐,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกหอมมะลิจังหวัด (๔๐ กรัม) (ข้าวหอมมะลินอกพื้นที่ ๒๓ จังหวัด)	ตันละ ๑๘,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกปทุมธานี (๔๒ กรัม)	ตันละ ๑๖,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเหนียว ๑๐ % เมล็ดยาว	ตันละ ๑๖,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเหนียว ๑๐ % เมล็ดสั้น	ตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเจ้า ๑๐๐ %	ตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเจ้า ๕ %	ตันละ ๑๔,๘๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเจ้า ๑๐ %	ตันละ ๑๔,๖๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเจ้า ๑๕ %	ตันละ ๑๔,๒๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเจ้า ๒๕ %	ตันละ ๑๓,๘๐๐ บาท

ราคารับจำนำข้างต้นให้ปรับ-ลด ตามจำนวนกรัมในอัตรากรัมละ ๒๐๐ บาท

๔. เกษตรกรที่ทีสิทธิจำนำข้าว

- มีหนังสือรับรองเกษตรกรจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- เป็นลูกค้า ธ.ก.ส.

๕. หลักเกณฑ์การรับจำนำ

- เกษตรกรจำนำข้าวได้ในพื้นที่จังหวัดของตนเองเท่านั้นยกเว้นพื้นที่ตำบลติดกัน

- ห้ามโรงสี/ตลาดกลางรับจำนำข้ามเขตและเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่ (ยกเว้นบางจังหวัดที่มีโรงสีหรือตลาดกลางเข้าร่วมโครงการรับจำนำไม่เพียงพอให้บริการเกษตรกร

๖. การป้องกันปัญหาการแอบอ้างในการทุจริตโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขข.) ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการระดับจังหวัดติดตามและกำกับดูแลในระดับพื้นที่ โดยให้มีการประชาสัมพันธ์และออกประกาศแจ้งเตือนเกษตรกร เช่น เสียงตามสายประจำหมู่บ้าน จัดรถโมบาย เพื่อประกาศเตือนให้เกษตรกรระมัดระวังการทุจริตหรือหลอกลวงเกษตรกรให้ทราบเป็นระยะๆตลอดช่วงเวลาการรับจำนำข้าว

มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะการเผยแพร่ผ่านสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ทางวิทยุ A.M. สถานีข่าวเกษตรกรต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้เกษตรกรได้ทราบและระมัดระวังในการนำข้าวเปลือกไปจำหน่าย/จำนำ

๗. การรับจำนำข้าวเปลือก

โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ สะสมตั้งแต่เริ่มโครงการวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ สำหรับพื้นที่จังหวัดที่คณะอนุกรรมาธิการฯ มีความประสงค์จะเดินทางไปศึกษาดูงาน ๓ จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น มีข้อมูลรายงานให้ทราบเบื้องต้น คือ

- จังหวัดมหาสารคาม มีจุดรับจำนำทั้งสิ้น ๑๙ จุด จำนวนใบประทวน ๑๑,๖๘๙ ใบ ปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือก (ข้าวหอมมะลิ) ๓๗,๓๐๙ ตัน

- จังหวัดร้อยเอ็ด มีจุดรับจำนำทั้งสิ้น ๑๘ จุด จำนวนใบประทวน ๑๕,๖๑๖ ใบ ปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือก (ข้าวหอมมะลิ) ๕๒,๖๙๗ ตัน

- จังหวัดอุบลราชธานี มีจุดรับจำนำทั้งสิ้น ๓๙ จุด จำนวนใบประทวน ๔๗,๙๕๗ ใบ ปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือก (ข้าวหอมมะลิ) ๑๙๔,๕๕๗ ตัน

๘. การระบายข้าว

คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์ ปริมาณ ราคา วิธีการ และเงื่อนไข ในการจำหน่ายข้าวสารในโกดัง/ไซโล ที่แปรสภาพจากข้าวเปลือกโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล รวมทั้งข้าวเปลือกและข้าวสารอื่นๆที่คงเหลือของรัฐบาล กำกับดูแลแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการระบายข้าวดังกล่าว พิจารณากำหนดวิธีการระบายข้าวได้ตามความจำเป็น รวมทั้งการระบายจำหน่ายข้าวสาร (ทั้งจำหน่ายทั่วไปและผ่านตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า) ทั้งนี้การจัดทำแผนการระบายข้าว ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อราคาตลาดข้าวในประเทศเป็นสำคัญ

การกำกับดูแล

- จุดรับจำนำและจัดเก็บให้คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด/อคส./อ.ต.ก. ในฐานะหน่วยปฏิบัติจัดให้มีจุดรับจำนำให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรและเข้มงวดกวดขัน รวมทั้งวางระบบการตรวจสอบการรับจำนำเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกรและให้สามารถป้องกันการรั่วไหลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้กำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน ทั้งนี้จะรับจำนำให้มีผู้ช่วยปฏิบัติงานของ อคส./อ.ต.ก. จุดละ ๒ คน ตัวแทนเกษตรกรจุดละ ๒ คน ข้าราชการที่จังหวัดแต่งตั้งจุดละ ๑ คน โดยให้ได้รับค่าตอบแทนวันละ ๓๐๐ บาท เพื่ออำนวยความสะดวกและให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกรที่นำข้าวเปลือกที่นำข้าวเปลือกมาเข้าร่วมโครงการ

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการระดับจังหวัด/อคส./อ.ต.ก. จะต้องกำกับดูแลโรงสีที่เข้าร่วมโครงการ เจ้าหน้าที่ อคส./อ.ต.ก. ที่ปฏิบัติงาน ณ จุดรับจำนำ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการรับจำนำตามกรอบอำนาจหน้าที่โดยเคร่งครัดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดย อคส./อ.ต.ก. และ ธ.ก.ส. จะต้องกำกับดูแลการออกใบประทวนสงมอบเกษตรกรภายใน ๓ วันทำการนับถัดจากวันรับมอบข้าวเปลือกจากเกษตรกรและให้ ธ.ก.ส. เร่งรัดการจ่ายเงินของ ธ.ก.ส. สาขาให้แก่เกษตรกรภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่เกษตรกรนำใบประทวนมาจำนำ

สำหรับการจัดส่งใบประทวนของ อคส. และ อ.ต.ก. ในพื้นที่แต่ละจังหวัด มอบหมายให้ อคส. และ อ.ต.ก. จัดส่งใบประทวนที่มีหมายเลขกำกับไว้ชัดเจนให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดกำกับดูแล เพื่อป้องกันการทุจริตและใบประทวนสูญหาย เช่น โครงการรับจำนำที่ผ่านๆมา

ส่วนภูมิภาค ให้คณะอนุกรรมการระดับจังหวัดร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการวางระบบการรับจำนำและประชาสัมพันธ์ ประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการรับจำนำ การออกหนังสือรับรองเกษตรกร การกำกับดูแลรับรองโรงสี/โกดังกลาง การรับจำนำที่โรงสี/ตลาดกลาง การจัดสรรใบประทวนให้แก่โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการในจังหวัด การตรวจสอบสต็อกโรงสี/ตลาดกลางก่อนรับมอบข้าวเปลือกจำนำ การตรวจสอบโกดังกลางก่อนรับมอบข้าวสาร และการตรวจสอบสต็อกข้าวสารที่โกดังกลาง รวมถึงการระบายข้าวเปลือก ทั้งนี้ ให้กำกับดูแลและแก้ไขปัญหาการรับจำนำในพื้นที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็วและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งป้องกันการสวมสิทธิและการปลอมปนข้าว เพื่อให้ประโยชน์ตกแก่เกษตรกรอย่างแท้จริง และป้องกันความเสียหายของภาครัฐ

ส่วนกลาง ฝ่ายเลขานุการ กขช. ทำหน้าที่แจ้งมติ กขช. กำหนดแนวทางการปฏิบัติและกำกับดูแลและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดที่มีเขตติดต่อชายแดนเพื่อป้องกันการลักลอบการนำข้าวเปลือกจากประเทศเพื่อนบ้านมาเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การวัดความชื้นข้าวเปลือกและสิ่งเจือปนเพื่อให้เกษตรกรได้รับความเป็นธรรมและให้มีการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ข. กรมการค้าต่างประเทศ โดยผู้แทนกรมการค้าต่างประเทศ ชี้แจงว่า กรมการค้าต่างประเทศมีหน้าที่หลักเกี่ยวกับนโยบายการรับจำนำข้าว ดังนี้

๑. ศึกษา วิเคราะห์สถานการณ์การผลิต การค้า นโยบาย กฎระเบียบทางการค้าสินค้าข้าวและสินค้าที่เปิดตลาดตามพันธกรณีองค์การการค้าโลก (WTO) ทั้งการค้าปกติและภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการแผนการตลาดและการจัดระเบียบบริหารทางการค้า ตลอดจนประเมินศักยภาพการแข่งขัน ผลกระทบต่อการนำเข้าส่งออกและจัดทำแผนกลยุทธ์การเจรจาซื้อขายสินค้าที่รับผิดชอบ

๒. จัดทำแผนการตลาด กลยุทธ์การขยายตลาด การเจรจาทำสัญญาซื้อขายและการหาแหล่งเงินทุน เพื่อสนับสนุนการซื้อขายสินค้าข้าว รวมทั้งจัดหาและดำเนินการเพื่อส่งมอบสินค้าตามสัญญาซื้อขาย

๓. ประสานการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าและปัญหาข้อโต้แย้งที่เกี่ยวกับคุณภาพหรือการส่งมอบสินค้าที่ไม่เป็นไปตามสัญญาซื้อขาย ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนในสินค้าที่รับผิดชอบ

๔. สนับสนุนให้มีการขยายการซื้อขายในรูปแบบต่างๆ ร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อสร้างโอกาสทางการค้า รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนและขยายตลาดสินค้าที่รับผิดชอบ

๕. ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ คณะกรรมการสำรองอาหารเพื่อความมั่นคงแห่งภูมิภาคอาเซียน คณะกรรมการกลั่นกรองโครงการขอใช้เงินกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศใน ส่วนของค่าธรรมเนียมพิเศษการส่งออกข้าวและคณะกรรมการจัดหาเรือขนส่งข้าวให้รัฐบาลต่างประเทศ กรมการค้าต่างประเทศเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายในส่วนของการดูแลตลาดส่งออกข้าวและการระบายข้าว ซึ่งการเข้าไปร่วมตรวจสอบการรับจำนำจะทำให้ทราบสภาพของที่มีอยู่ คุณภาพข้าวที่จะต้องนำไประบาย เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างถูกต้องยิ่งทางก่อนนำไปใช้กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด โดยทางกรมฯได้จัดเจ้าหน้าที่เพื่อไปกับสายตรวจเฉพาะกิจตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเพื่อออกไปตรวจสอบโรงสีและโกดังกลางในจังหวัดต่างๆตามนโยบายที่ต้องการสร้างความโปร่งใสในการรับจำนำและช่วยเหลือเกษตรกรให้ได้รับความเป็นธรรมในการรับจำนำข้าว

ขณะเดียวกัน ได้มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามสัญญาของโรงสีและโกดังกลางในเรื่องการติดตั้งกล้องวงจรปิด ซึ่งพบว่ามีการติดตั้งตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด การวางกองข้าวมีโรงสีบางรายที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ โดยนำข้าวของโครงการวางกองปนกับของส่วนตัว เครื่องชั่งน้ำหนักและเครื่องวัดความชื้นมีการตรวจสอบรับรองแล้ว และในส่วนของผู้แทนประจำจุดรับจำนำ มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดทั้งผู้แทนองค์การคลังสินค้า (อคส.) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ผู้แทนจังหวัดและผู้แทนเกษตรกร สำหรับปัญหาที่ได้รับการร้องเรียนจากเกษตรกรส่วนใหญ่คือ การไม่ใช้เครื่องวัดความชื้นให้เกษตรกร ไม่ออกใบรับรองเป็นเกษตรกรและไม่ออกใบประทวนให้เกษตรกร เป็นต้น

โดยทางกรมการค้าต่างประเทศได้นำผลการตรวจสอบและปัญหาที่ตรวจสอบพบเสนอให้คณะอนุกรรมการตรวจสอบและติดตามการรับจำนำข้าวที่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายภูมิ สาระผล) เป็นประธานรับทราบแล้วและกำหนดให้มีการจัดสายตรวจเฉพาะกิจออกไปตรวจสอบอย่างต่อเนื่องต่อไป

๒.๒ กระทรวงมหาดไทย

กำกับดูแลการทำงานของคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะการออกหนังสือรับรองเกษตรกร การให้บริการเกษตรกร ณ จุดรับจำนำ การเก็บรักษาข้าวเปลือกของโรงสีและการเก็บรักษาข้าวสารในคลังกลาง รวมทั้งการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายรับจำนำข้าวของรัฐบาล โดยจัดทำคู่มือการตรวจสอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือกแจกให้กับทุกจังหวัด

๒.๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กำกับดูแลการออกหนังสือรับรองเกษตรกรโดยต้องออกหนังสือรับรองให้ตรงตามข้อเท็จจริงทั้งรายชื่อเกษตรกร พื้นที่เพาะปลูก ชนิด และปริมาณผลผลิตข้าว โดยต้องกำหนดผู้รับผิดชอบในการออกหนังสือรับรองไว้อย่างชัดเจน

คณะทำงานหรือหน่วยงานปฏิบัติการพิเศษ ประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเจ้าพนักงานตำรวจเพื่อประสานงานและตรวจสอบการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ โดยกำหนดขอบเขตการปฏิบัติการตรวจสอบให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีจุดรับจำนำและคลังกลาง

อนึ่ง ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ชี้แจงว่าวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้มีฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกข้าวปีที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ครอบคลุมทุกจังหวัด และเพื่อออกใบรับรองให้กับเกษตรกรใช้เป็นหลักฐานในการเข้าร่วมโครงการจำนำข้าว

ขั้นตอนการดำเนินงาน มีดังนี้

๑) ประชาสัมพันธ์โครงการให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในโครงการ ทราบขั้นตอนการขึ้นทะเบียน ผลประโยชน์ที่ได้รับ

๒) การรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

๓) ขั้นตอนการขึ้นทะเบียน ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ

- การรับคำร้องขึ้นทะเบียนคือ การรับแจ้งขึ้นทะเบียน การตรวจสอบหลักฐาน และการออกหลักฐานขึ้นทะเบียน
- การตรวจสอบ คือ การตรวจสอบเอกสาร การทำประชาคม และการตรวจสอบพื้นที่จริงตามแต่กรณี
- การออกใบรับรอง คือ การพิมพ์รายชื่อผู้ผ่านการรับรอง และการพิมพ์ใบรับรองรายแปลง ในส่วนนี้ ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นลงนามรับรองข้อมูล เกษตรอำเภอลงนามออกใบรับรอง และเกษตรกรลงชื่อรับรองข้อมูล

สำหรับ ในส่วนของขั้นตอน และการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร เป็นอำนาจของคณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าว ซึ่งมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายภูมิ สาระผล) เป็นประธานฯ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลและนำแนวนโยบายไปปฏิบัติเท่านั้น

๒.๔ กระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งมีผู้แทนชี้แจงว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษหรือ ดีเอสไอในฐานะได้รับผิดชอบการตรวจสอบการทุจริตจำนำข้าวนาปีการผลิต ๒๕๕๔/๒๕๕๕ เปิดเผยว่า ดีเอสไอได้รับการประสานจากกระทรวงพาณิชย์ ให้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อป้องกันการทุจริตโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งที่ผ่านมาได้ร่วมคณะกับกระทรวงพาณิชย์ตรวจสอบภาพรวมของการรับจำนำข้าวใน ๑๕ จังหวัด

ทั้งนี้ เบื้องต้นพบประเด็นต้องสงสัยที่อาจเป็นช่องโหว่ของโครงการหลายส่วน ดังนั้นในสัปดาห์หน้า ดีเอสไอต้องลงพื้นที่ตรวจสอบการรับจำนำข้าวอย่างละเอียดในหลายจังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่ภาคกลางตอนบน และภาคเหนือตอนล่าง อาทิ พิจิตร สิงห์บุรี กำแพงเพชร และพิษณุโลก

สำหรับประเด็นที่ได้รับการร้องเรียนให้ตรวจสอบ เกี่ยวกับการรับจำนำข้าว แบ่งเป็น ๒ ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ เกษตรกรร้องเรียนว่าถูกโรงสีและผู้รับจำนำเอาเปรียบเรื่องการตรวจความชื้นและสิ่งเจือปนในข้าว และข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการเปิดรับจำนำล่วงหน้า การสวมสิทธิเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

ที่ผ่านมา ดีเอสไอตรวจสอบพบช่องโหว่ ในโครงการรับจำนวนข้าวหลายจุด ยกตัวอย่างกรณีจังหวัดพิษณุโลก เจ้าหน้าที่ทำงานหละหลวม เนื่องจากให้บริการไม่ทัน จึงเซ็นใบประทวนล่วงหน้าให้ชาวนา และยังพบหลายพฤติกรรมที่เป็นประเด็นต้องสงสัย ซึ่งจะต้องส่งเรื่องให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการต่อไป

๒.๕ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

โดยมีผู้แทนชี้แจงว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ตั้งชุดสายตรวจเฉพาะกิจตรวจสอบและติดตามการรับจำนำข้าว เป็นข้าราชการสังกัด บก.ปปป. ออกตรวจสอบการรับจำนำข้าว ร่วมกับชุดปฏิบัติการของกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ตามแผนของกรมการค้าภายใน แบ่งเป็น ๑๕ ขุด สุ่มตรวจพื้นที่ที่ได้รับการร้องเรียน และไม่ได้รับการร้องเรียนตามจังหวัดต่างๆ ทั้งภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการตรวจสอบยังไม่พบการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการทุจริตแต่อย่างใด แต่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับอุปกรณ์ของการดำเนินการในเรื่องการรับจำนำข้าว เช่น เครื่องวัดความชื้นหมดอายุ หรือใบรับรองหมดอายุตาม พ.ร.บ. เกี่ยวกับเครื่องชั่ง ตวงวัด ซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมการค้าภายใน เป็นเจ้าพนักงานเปรียบเทียบปรับแต่ละรายต่อไป

ชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าว ของ บก.ปปป. ออกสืบสวนหาข่าว ขณะนี้ยังไม่พบการกระทำความผิด รวมทั้งผลการจับกุม และการดำเนินคดีกับผู้กระทำการทุจริตโครงการรับจำนำข้าวตามรายงานของหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย ยังไม่มีรายงานผลการจับกุมแต่อย่างใด

ในการชี้แจงของผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษและสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ให้ข้อสังเกตดังนี้

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติตามแนวนโยบายของกระทรวงพาณิชย์เป็นหลัก เนื่องจากเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานเรื่องนี้คือกระทรวงพาณิชย์

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าว จึงไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

๓. สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษควรเน้นการป้องกันการทุจริตการรับจำนำข้าวมากกว่าการปราบปรามการทุจริต

๔. สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าวควรมีการประสานงานกันมากกว่านี้ เพื่อให้งานด้านการป้องกันและปราบปรามเกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรและประเทศชาติ

๒.๖ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

ซึ่งมีผู้แทนชี้แจงดังนี้

๑. ระยะเวลาดำเนินโครงการการรับจำนำข้าวเริ่มตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึง ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ยกเว้นภาคใต้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ระยะเวลาไถ่ถอน ๔ เดือนนับจากเดือนที่รับจำนำ วิธีการจำนำจะรับเฉพาะใบประทวนโดยให้ อคส. และ อ.ต.ก. รับสมัครโรงสีและตลาดกลางเข้าร่วมโครงการเป็นจุดรับฝากข้าวเปลือกและจ่ายใบประทวนให้เกษตรกร จากนั้นโรงสีที่รับจำนำข้าวเปลือกไว้จะสีข้าวเปลือกเป็นข้าวสารส่งมอบโกดังกลางที่ อคส. หรือ อ.ต.ก. กำหนดไว้ ทั้งนี้ ธ.ก.ส. จะจ่ายเงินให้กับเกษตรกรโดยการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของเกษตรกรแต่ละรายโดยตรง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์

๒. ช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ – มกราคม ๒๕๕๕ จะมีเกษตรกรนำข้าวมาจำนำเพิ่มขึ้นตามโครงการรับจำนำข้าวปีนี้จำนวน ๓ ล้านตัน ขณะเดียวกันก็ออกมาตรการเพื่อป้องกันการสวมสิทธิ ในปีนี้ ธ.ก.ส. มีการเปิดรับจำนำข้าวในยุ้งฉางของเกษตรกรจำนวน ๑ ล้านตัน โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ ๓ ข้อ คือ ข้าวที่รับจำนำต้องเป็นข้าวใหม่เท่านั้น ห้ามนำข้าวเก่าที่ค้างยุ้งฉางมาปะปน ขนิดพันธุ์ข้าวตรงกับชนิดพันธุ์ที่ ธ.ก.ส. ประกาศจำนำ และปริมาณความชื้นของข้าวต้องเป็นไปตามที่กำหนด หลังจากมีการรับจำนำข้าวแล้ว

๓. ธ.ก.ส. มีการตรวจสอบหากพบว่าเกษตรกรจงใจปลอมปนข้าวเก่าหรือพันธุ์ข้าวชนิดอื่นเข้ามาจะถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญาที่สำคัญจะขึ้นบัญชีดำเกษตรกร ซึ่งจะไม่สามารถเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวในปีต่อไปได้ ทั้งนี้ ได้กำหนดปริมาณการรับจำนำข้าวไว้ ๓ ล้านตัน แบ่งเป็นจำนำแบบประทวนผ่านองค์การคลังสินค้า ๒ ล้านตัน และจำนำแบบยุ้งฉาง ๑ ล้านตัน วงเงินรับจำนำข้าวรวม ๙๐,๐๐๐ บาท

โดยในปีนี้ไม่มีการจ่ายค่าใช้ยุ้งฉางในการเก็บข้าวให้กับเกษตรกร แต่จะมีการจ่ายค่าขนส่งเพิ่มจาก ๒๕๐ บาทต่อตัน เป็น ๓๕๐ บาทต่อตัน โดยจ่ายตามระยะการขนส่งจริง อย่างไรก็ตามตั้งแต่เริ่มโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการไม่มากนัก มีการเบิกจ่าย

งบประมาณไม่ถึง ๔๕,๐๐๐ ล้านบาท มั่นใจว่าช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ – มกราคม ๒๕๕๕ จะมีการรับจำนำข้าวเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีปริมาณข้าวออกสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้น

๔. ด้านแนวทางการบริหารและติดตามกำกับดูแลโครงการ ธ.ก.ส. ได้ตั้งคณะทำงาน ๓ คณะ ประกอบด้วย ๑) คณะกรรมการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานโครงการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ๒) คณะกรรมการบริหารโครงการ ทำหน้าที่กำกับดูแลและติดตามให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์และแนวทางที่กำหนด ๓) คณะกรรมการประสานงานและติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ ทำหน้าที่ติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานตามโครงการในภาคสนาม ซึ่งมีชุดปฏิบัติการอีก ๙ ชุดย่อย ประจำฝ่ายกิจการสาขา ธ.ก.ส. ๙ ฝ่าย นอกจากนี้คณะกรรมการ ธ.ก.ส. ยังเห็นชอบให้ตั้งคณะอนุกรรมาธิการติดตามกำกับและบริหารความเสี่ยงจากการดำเนินโครงการจำนำ ธ.ก.ส. โดยมีกรรมการ ธ.ก.ส. ๓ ท่าน เข้าร่วมเป็นอนุกรรมาธิการ

๒.๗ องค์การตลาดเพื่อการเกษตร (อ.ต.ก.)

โดยมีผู้แทนชี้แจงว่า

อ.ต.ก ได้ทำงานร่วมกับองค์การคลังสินค้าในการรับจำนำและจัดเก็บข้าว โดยมีผู้ช่วยปฏิบัติงานจุดละ ๒ คน ตัวแทนเกษตรกรจุดละ ๒ คน ข้าราชการที่จังหวัดแต่งตั้งจุดละ ๑ คน อำนวยความสะดวกและให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกรที่นำข้าวเปลือกมาจำนำ โดยระยะเวลาดำเนินโครงการการรับจำนำข้าวเริ่มตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึง ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ยกเว้นภาคใต้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ระยะเวลาไถ่ถอน ๔ เดือนนับจากเดือนที่รับจำนำ วิธีการจำนำจะรับเฉพาะใบประทวนโดยให้ อคส. และ อ.ต.ก. รับสมัครโรงสีและตลาดกลางเข้าร่วมโครงการเป็นจุดรับฝากข้าวเปลือกและจ่ายใบประทวนให้เกษตรกร จากนั้นโรงสีที่รับจำนำข้าวเปลือกไว้จะสีข้าวเปลือกเป็นข้าวสารส่งมอบโกดังกลางที่ อคส. หรือ อ.ต.ก. กำหนดไว้ ทั้งนี้ ธ.ก.ส. จะจ่ายเงินให้กับเกษตรกรโดยการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของเกษตรกรแต่ละรายโดยตรง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ ในครั้งนี้จะเป็นบทพิสูจน์ของ อ.ต.ก. หลังจากที่เคยมีเรื่องไม่ดีในโครงการรับจำนำลำไย ซึ่งได้กำชับให้พนักงานทุกคนทำงานอย่างเต็มที่และโปร่งใส ซึ่งการรับจำนำครั้งนี้ถือว่ามีมาตรการที่ค่อนข้างรัดกุมมาก แต่ที่เป็นห่วงคือเรื่องส่งมอบข้าวสารผิดประเภท คือ โรงสี สีแปรข้าว ๕% แต่มาส่งมอบเป็น ๑๐ % หรือ ๑๕% ต้องระวังในส่วนนี้ นอกจากนั้นยังกังวลปัญหาน้ำท่วมที่จะทำให้เกษตรกรไม่สามารถเก็บเกี่ยวข้าวมาจำนำได้สำหรับปัญหาใหญ่ของเกษตรกรชาวนาขณะนี้คือนำข้าวเปลือกเข้าโครงการจำนำแต่ยังไม่ได้รับใบประทวนเพื่อนำไปรับเงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยเหตุที่ อ.ต.ก.ไม่ออกใบประทวนเพราะโรงสีที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเกินวงเงินที่วางค้ำประกันไว้

การรับจำนำใบประทวน

๑) กรณีโรงสีเข้าร่วมโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. รับฝากและออกใบประทวนให้โรงสีที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยให้โรงสีแปรสภาพ

ข้าวเปลือกเป็นข้าวสารเก็บไว้ในโกดังกลาง/ไซโลที่เช่าจัดเก็บ โดย อคส./อ.ต.ก. และ/หรือส่งมอบให้ผู้ซื้อ

๒) กรณีตลาดกลางเข้าร่วมโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. รับฝากและออกใบประทวนให้ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร และให้เก็บรักษาเป็นข้าวเปลือกไว้ในโกดังที่ อคส./อ.ต.ก. กำหนดเป็นสถานที่เก็บข้าวเปลือก ทั้งนี้ ตลาดกลางที่จะเข้าร่วมโครงการจะต้องเป็นตลาดกลางข้าวและพืชไร่ที่ได้รับการส่งเสริมจากกรมการค้าภายใน โดยจะต้องมีศักยภาพในการรับฝากและเก็บรักษาข้าวเปลือกเป็นอย่างดี

ข้อที่ต้องปฏิบัติของโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการ

๑. โรงสี/ตลาดกลางที่จะเข้าร่วมโครงการต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดแล้วแจ้งหน่วยงานปฏิบัติ อคส./อ.ต.ก. พิจารณาอนุมัติ และให้ อคส./อ.ต.ก. แจ้งให้ฝ่ายเลขานุการ กขช. เพื่อทราบในทันที (ยกเว้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครให้ อคส./อ.ต.ก. พิจารณาคัดเลือกและอนุมัติโรงสีที่เข้าร่วมโครงการ)

๒. โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรได้ไม่เกิน ๓๐ เท่าของกำลังการผลิต

๓. การวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน โรงสี/ตลาดกลางจะต้องเลือกดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(๑) โรงสีต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๕๐% หรือ

(๒) โรงสีต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๓๐% และมีโรงสีค้ำประกันไขว้ จำนวน ๒ ราย รวม ๒๐% ส่วนกรณีตลาดกลางต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๔๐% บุคคลค้ำประกัน จำนวน ๒ คน รวม ๓๐% ทั้งนี้ กรณีรับจำนำข้ามเขตจะต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๑๐๐%

๔. โรงสี/ตลาดกลางจะต้องแจ้งสถานที่เก็บข้าวตามโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. ทราบก่อนเข้าร่วมโครงการ โดยจะต้องแยกกองข้าวของโรงสีที่ดำเนินธุรกิจทางการค้าปกติจากกองข้าวที่รับจำนำตามโครงการอย่างชัดเจน รวมทั้งจัดทำป้ายแสดงกองข้าวไว้ด้วยตลอดเวลา

๕. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางรับฝากข้าวเปลือกจากเกษตรกรไว้ก่อน แล้วเจ้าหน้าที่ของ อคส./อ.ต.ก. ออกใบประทวนให้ในภายหลัง หากมีการรับฝากข้าวเปลือกไว้ก่อนให้ถือว่าเป็นข้าวของโรงสี/ตลาดกลางมิใช่ข้าวที่รับจำนำของรัฐบาล โดยเกษตรกรจะต้องนำหนังสือรับรองเกษตรกรและข้าวเปลือกมาส่งมอบ ณ จุดรับจำนำพร้อมกันด้วย

๖. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการนำข้าวที่ อคส./อ.ต.ก. ฝากเก็บไว้ไปเก็บในสถานที่อื่นนอกบริเวณโรงสีที่เป็นที่ตั้งตามทะเบียนที่ระบุในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

๗. ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องนำข้าวเปลือกที่รับจำนำ ซึ่งอบลดความชื้นจนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดเข้าเก็บไว้ในคลังสินค้ากลาง เมื่อ อคส./อ.ต.ก. ให้ส่งมอบตามกำหนด

๘. โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะต้องสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่รับจำนำ เมื่อ อคส./อ.ต.ก. มีคำสั่งให้สีแปรสภาพเท่านั้น และส่งมอบข้าวสารภายในระยะเวลาตามที่กำหนด กรณี อคส./อ.ต.ก. มีคำสั่งสีแปรสภาพแล้ว โรงสีไม่แปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารเพื่อส่งมอบเข้าโกดังกลางภายในเวลาที่กำหนด ให้ อคส./อ.ต.ก. ดำเนินการสั่งระงับการรับฝากข้าวเปลือกและออกใบประทวน และให้ติดป้ายประกาศให้เกษตรกรทราบ ณ หน้าโรงสีในทันที

๙. โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องเก็บรักษาข้าวเปลือกที่รับจำนำไว้ในโกดังของโรงสีที่เข้าร่วมโครงการและดูแลรักษา พร้อมทั้งรับผิดชอบคุณภาพข้าวเปลือกดังกล่าวเช่นเดียวกับผู้ประกอบการดูแลรักษาคุณภาพสินค้าในทางการค้าปกติของตนเอง โดยตลาดกลางจะได้รับค่าฝากเก็บและค่ารักษาคุณภาพข้าวเปลือกที่จำนำ ตันละ ๕๕ บาท/เดือน ส่วนโรงสีจะได้รับค่าฝากเก็บและค่ารักษาคุณภาพข้าวเปลือกที่จำนำตันละ ๕๕ บาท/ตัน/เดือน เมื่อจัดเก็บข้าวเปลือกไว้เกิน ๙๐ วัน โดยให้ อคส./อ.ต.ก. หักลดน้ำหนักข้าวเปลือกหรือข้าวสารเมื่อมีการส่งมอบในอัตราร้อยละ ๐.๕ ของปริมาณข้าวเปลือก/ข้าวสารที่จัดเก็บไม่เกิน ๖ เดือน กรณีจัดเก็บเกิน ๖ เดือน ให้หักลดน้ำหนักข้าวเปลือก/ข้าวสารในอัตราร้อยละ ๑

๑๐. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการดำเนินการรับมอบข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรนอกบริเวณโรงสี/ตลาดกลางที่เป็นจุดรับจำนำ รวมทั้งห้ามเจ้าหน้าที่ อคส./อ.ต.ก. ออกใบประทวนและส่งมอบใบประทวนให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรนอกจุดรับจำนำโรงสี/ตลาดกลาง

๑๑. ห้ามโรงสีนำข้าวสารที่ไม่ได้แปรสภาพจากข้าวเปลือกที่จำนำ หรือข้าวสารของโรงสีอื่นมาส่งมอบเข้าโกดัง/ไซโลของ อคส./อ.ต.ก. และ/หรือส่งมอบให้ผู้ซื้อโดยเด็ดขาด

๑๒. โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อบันทึกข้อมูลและรายงานข้อมูลการรับจำนำข้าวเปลือกผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์มายังกรมการค้าภายใน และฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด (สำนักงานการค้าภายในจังหวัด) รวมทั้ง อคส./อ.ต.ก. เป็นประจำ ทุกวัน ในกรณีที่มีการขนย้ายข้าวเปลือก/ข้าวสารเข้าโกดังกลางให้รายงานล่วงหน้า ๑ วันก่อนการขนย้าย

ผู้แทนองค์การตลาดเพื่อการเกษตรได้ให้ข้อสังเกตดังนี้

๑. ภาครัฐควรกำหนดมาตรการต่างๆ มาใช้ควบคู่กันเพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตร เช่น มาตรการการส่งออก โดยรัฐต่อรัฐ (G to G) และการสนับสนุนผู้ส่งออก เช่น การจัดหาตลาดข้าวสารในต่างประเทศและนำมาจัดสรรเพื่อเป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้ส่งออกที่สามารถหาตลาดข้าวสารในต่างประเทศได้ตามสัดส่วนการค้า รวมทั้งการส่งเสริมสินค้าเพื่อการส่งออก Packing Credit เป็นต้น

๒. กำหนดบทลงโทษและบังคับใช้อย่างจริงจังกับผู้ทุจริตในทุกขั้นตอน อันจะนำมาซึ่งการทำนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและให้ประโยชน์กับเกษตรกรมากที่สุด

๓. การกำหนดราคาจำนำสูง ส่งผลต่อเนื่องให้ราคาส่งออกสูงตามไปด้วย ทำให้ความสามารถการแข่งขันด้านราคาส่งออกของไทยลดต่ำลง ส่งผลให้ผู้นำเข้าข้าวจากไทยบางส่วนอาจนำเข้าข้าวจากประเทศอื่น เช่น ประเทศเวียดนาม และประเทศอินเดีย เป็นต้น

๔. ภาครัฐควรเพิ่มช่องทางการค้าข้าวในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าอีกช่องทางหนึ่ง โดยการจัดสรรข้าวสารในโครงการเข้าไปจำหน่ายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า

๒.๘ องค์การคลังสินค้า (อคส.)

โดยมีผู้แทนชี้แจงว่า หลักเกณฑ์การดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ดังนี้

การรับจำนำใบประทวน

๑) กรณีโรงสีเข้าร่วมโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. รับฝากและออกใบประทวนให้โรงสีที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยให้โรงสีแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารเก็บไว้ในโกดังกลาง/ไซโลที่เช่าจัดเก็บ โดย อคส./อ.ต.ก. และ/หรือส่งมอบให้ผู้ซื้อ

๒) กรณีตลาดกลางเข้าร่วมโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. รับฝากและออกใบประทวนให้ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร และให้เก็บรักษาเป็นข้าวเปลือกไว้ในโกดังที่ อคส./อ.ต.ก. กำหนดเป็นสถานที่เก็บข้าวเปลือก ทั้งนี้ ตลาดกลางที่จะเข้าร่วมโครงการจะต้องเป็นตลาดกลางข้าวและพืชไร่ที่ได้รับการส่งเสริมจากกรมการค้าภายใน โดยจะต้องมีศักยภาพในการรับฝากและเก็บรักษาข้าวเปลือกเป็นอย่างดี

การเข้าร่วมโครงการของโรงสี/ตลาดกลาง

๑) ให้ความสำคัญกับโรงสี/ตลาดกลางที่ได้รับการจัดเกรดว่าให้ความร่วมมือทางราชการสูงเป็นลำดับแรก โดยตลาดกลางต้องมีศักยภาพในการรับฝากข้าวเปลือกและโรงสีต้องมีศักยภาพในการรับฝากและแปรสภาพข้าวเปลือก โดยทั้งโรงสีและตลาดกลางต้องมีอุปกรณ์เครื่องชั่งน้ำหนักรถบรรทุก เครื่องวัดความชื้นข้าวอย่างน้อย ๒ เครื่อง และมีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกที่เพียงพอต่อการใช้งาน รวมทั้งมีเครื่องอบลดความชื้นหรือลานตาก มีสถานที่เก็บข้าวอยู่ในบริเวณเดียวกันกับโรงสีหรือตลาดกลาง และไม่มีภาระค้างส่งมอบข้าวในโครงการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาลที่ผ่านๆ มา

๒) กรณีเป็นโรงสีสหกรณ์การเกษตร จะต้องมีศักยภาพในการรับฝากอบลดความชื้นและสีแปรสภาพข้าวเปลือก รวมทั้งต้องได้รับการรับรองจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ว่าเป็นผู้มีความสามารถเข้าร่วมโครงการได้ โดยให้คณะกรรมการของสหกรณ์ทั้งคณะเป็นผู้ค้ำประกันการเข้าร่วมโครงการ

สำหรับโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการในปีก่อนๆที่ถูก อคส./อ.ต.ก. และ ธ.ก.ส. ฟ้องร้องดำเนินคดี กรณีกระทำความผิดร้ายแรง เช่น ลักทรัพย์หรือยักยอกทรัพย์ รวมทั้งโรงสี/ตลาดกลางที่ยังไม่ได้รับการปลดจากบัญชีดำของ อคส./อ.ต.ก. รวมทั้งยังอยู่ระหว่างการฟ้องร้องดำเนินคดีทางแพ่งหรือคดีอาญาไม่สามารถเข้าร่วมโครงการรับจำนำได้ ทั้งนี้ โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะต้องติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิดไว้ในบริเวณที่สามารถบันทึกภาพกิจกรรมการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกร สถานที่เก็บข้าวตามโครงการให้เห็นได้ชัดเจนตลอดระยะเวลาโครงการ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงภาพกิจกรรมให้ศูนย์ Operation Room ของฝ่ายเลขานุการ กขช. ได้ด้วย (ถ้ามี)

ข้อที่ต้องปฏิบัติของโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการ

๑. โรงสี/ตลาดกลางที่จะเข้าร่วมโครงการต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดแล้วแจ้งหน่วยงานปฏิบัติ อคส./อ.ต.ก. พิจารณาอนุมัติ และให้ อคส./อ.ต.ก. แจ้งให้

ฝ่ายเลขานุการ กขช. เพื่อทราบในทันที (ยกเว้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครให้ อคส./อ.ต.ก. พิจารณาคัดเลือกและอนุมัติโรงสีที่เข้าร่วมโครงการ)

๒. โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรได้ไม่เกิน ๓๐ เท่าของกำลังการผลิต

๓. การวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน โรงสี/ตลาดกลางจะต้องเลือกดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ (๑) โรงสีต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๕๐% หรือ (๒) โรงสีต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๓๐% และมีโรงสีค้ำประกันไขว้ จำนวน ๒ ราย รวม ๒๐% ส่วนกรณีตลาดกลางต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๔๐% บุคคลค้ำประกัน จำนวน ๒ คน รวม ๓๐% ทั้งนี้ กรณีรับจำนำข้ามเขตจะต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๑๐๐%

๔. โรงสี/ตลาดกลางจะต้องแจ้งสถานที่เก็บข้าวตามโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. ทราบก่อนเข้าร่วมโครงการ โดยจะต้องแยกกองข้าวของโรงสีที่ดำเนินธุรกิจทางการค้าปกติจากกองข้าวที่รับจำนำตามโครงการอย่างชัดเจน รวมทั้งจัดทำป้ายแสดงกองข้าวไว้ด้วยตลอดเวลา

๕. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางรับฝากข้าวเปลือกจากเกษตรกรไว้ก่อน แล้วเจ้าหน้าที่ของ อคส./อ.ต.ก. ออกใบประทวนให้ในภายหลัง หากมีการรับฝากข้าวเปลือกไว้ก่อนให้ถือว่าเป็นข้าวของโรงสี/ตลาดกลางมิใช่ข้าวที่รับจำนำของรัฐบาล โดยเกษตรกรจะต้องนำหนังสือรับรองเกษตรกรและข้าวเปลือกมาส่งมอบ ณ จุดรับจำนำพร้อมกันด้วย

๖. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการนำข้าวที่ อคส./อ.ต.ก. ฝากเก็บไว้ไปเก็บในสถานที่อื่นนอกบริเวณโรงสีที่เป็นที่ตั้งตามทะเบียนที่ระบุในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

๗. ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องนำข้าวเปลือกที่รับจำนำ ซึ่งอบลดความชื้นจนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดเข้าเก็บไว้ในคลังสินค้ากลาง เมื่อ อคส./อ.ต.ก. ให้ส่งมอบตามกำหนด

๘. โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะต้องสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่รับจำนำ เมื่อ อคส./อ.ต.ก. มีคำสั่งให้สีแปรสภาพเท่านั้น และส่งมอบข้าวสารภายในระยะเวลาตามที่กำหนด กรณี อคส./อ.ต.ก. มีคำสั่งสีแปรสภาพแล้ว โรงสีไม่แปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารเพื่อส่งมอบเข้าโกดังกลางภายในเวลาที่กำหนด ให้ อคส./อ.ต.ก. ดำเนินการสั่งระงับการรับฝากข้าวเปลือกและออกใบประทวน และให้ติดป้ายประกาศให้เกษตรกรทราบ ณ หน้าโรงสีในทันที

๙. โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องเก็บรักษาข้าวเปลือกที่รับจำนำไว้ในโกดังของโรงสีที่เข้าร่วมโครงการและดูแลรักษา พร้อมทั้งรับผิดชอบคุณภาพข้าวเปลือกดังกล่าวเช่นเดียวกับผู้ประกอบการดูแลรักษาคุณภาพสินค้าในทางการค้าปกติของตนเอง โดยตลาดกลางจะได้รับค่าฝากเก็บและค่ารักษาคุณภาพข้าวเปลือกที่จำนำ ตันละ ๕๕ บาท/เดือน ส่วนโรงสีจะได้รับค่าฝากเก็บและค่ารักษาคุณภาพข้าวเปลือกที่จำนำตันละ ๕๕ บาท/ตัน/เดือน เมื่อจัดเก็บข้าวเปลือกไว้เกิน ๙๐ วัน โดยให้ อคส./อ.ต.ก. หักลดน้ำหนักข้าวเปลือกหรือข้าวสารเมื่อมีการส่งมอบในอัตราร้อยละ ๐.๕ ของปริมาณข้าวเปลือก/ข้าวสารที่จัดเก็บไม่เกิน ๖ เดือน กรณีจัดเก็บเกิน ๖ เดือน ให้หักลดน้ำหนักข้าวเปลือก/ข้าวสารในอัตราร้อยละ ๑

๑๐. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการดำเนินการรับมอบข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรนอกบริเวณโรงสี/ตลาดกลางที่เป็นจุดรับจำนำ รวมทั้งห้ามเจ้าหน้าที่ อคส./อ.ต.ก. ออกใบประทวนและส่งมอบใบประทวนให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรนอกจุดรับจำนำโรงสี/ตลาดกลาง

๑๑. ห้ามโรงสีนำข้าวสารที่ไม่ได้แปรสภาพจากข้าวเปลือกที่จำนำ หรือข้าวสารของโรงสีอื่นมาส่งมอบเข้าโกดัง/ไซโลของ อคส./อ.ต.ก. และ/หรือส่งมอบให้ผู้ซื้อโดยเด็ดขาด

๑๒. โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อบันทึกข้อมูลและรายงานข้อมูลการรับจำนำข้าวเปลือกผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์มายังกรมการค้าภายใน และฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด (สำนักงานการค้าภายในจังหวัด) รวมทั้ง อคส./อ.ต.ก. เป็นประจำ ทุกวัน ในกรณีที่มีการขนย้ายข้าวเปลือก/ข้าวสารเข้าโกดังกลาง ให้รายงานล่วงหน้า ๑ วันก่อนการขนย้าย

การสีแปรสภาพและการส่งมอบ

๑) การสีแปรสภาพ ให้โรงสีสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่ฝากเก็บไว้ที่โรงสี ดังนี้ ข้าวเปลือกเจ้าทุก ๑๐ วัน ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของปริมาณข้าวเปลือกที่จำนำ ณ วันที่สั่งสีแปรสภาพ ส่วนข้าวเปลือกขนิดอื่น ให้สีแปรสภาพตามมติคณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าวที่จะพิจารณาตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่อไปทั้งนี้ โรงสีจะต้องสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่รับจำนำในแต่ละครั้ง และส่งมอบเข้าโกดังกลาง/ไซโลให้เสร็จสิ้นก่อน จึงจะสามารถรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรต่อไปได้

๒) การส่งมอบข้าวสาร โรงสีจะต้องนำส่งข้าวสารเข้าเก็บคลังกลาง/ไซโล ที่เช่าจัดเก็บโดย อคส./อ.ต.ก. และ/หรือผู้ซื้อในอัตราที่กำหนด และภายในระยะเวลาที่กำหนด

๓) การเก็บรักษาข้าวสาร

(๑) ให้เก็บรักษาข้าวสารที่แปรสภาพจากข้าวเปลือกที่รับจำนำในคลังกลาง/ไซโลที่เช่าจัดเก็บโดย อคส. และ อ.ต.ก. โดย อคส./อ.ต.ก. จะต้องรับผิดชอบปริมาณ ชนิด และคุณภาพข้าวสาร จนกว่าจะได้ส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อหากเกิดปัญหาข้อโต้แย้งเรื่องคุณภาพข้าวสาร ให้ อคส./อ.ต.ก. พิจารณาหาหน่วยงานที่มีความเป็นกลางเป็นผู้ตรวจสอบชี้ขาด ทั้งนี้ให้คัดเลือกโกดังกลาง/ไซโลที่ได้มาตรฐานไม่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย และให้มีการจัดเกรดจำแนกเป็น เกรด A (ดีที่สุด) เกรด B (ดีมาก) และเกรด C (พอใช้) โดยให้คัดเลือกโกดังกลาง/ไซโลที่ได้รับการจัดอยู่ในเกรด A มาใช้เก็บข้าวสารก่อนเป็นลำดับแรก และให้พิจารณาคัดเลือกเกรด B และเกรด C เป็นลำดับถัดไป

(๒) คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด/อคส./อ.ต.ก. จะต้องจัดให้มีคลังกลาง/ไซโลจัดเก็บข้าวสารอย่างเพียงพอ มิให้เกิดปัญหาต้องเข้าคิวรอการส่งมอบข้าวสารข้ามวัน รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่ประจำคลังกลาง/ไซโลต้องกำกับดูแลการรับมอบและการเก็บรักษาข้าวสารให้เป็นไปตามความเรียบร้อยและถูกต้อง ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีเซอร์เวเยอร์ที่ได้มาตรฐานและมีการประกอบธุรกิจต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันไม่น้อยกว่า ๓ ปี ตามที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนดเป็นผู้การตรวจสอบคุณภาพข้าวสารก่อนเข้าเก็บและจะต้องติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิดบันทึกภาพบริเวณคลังกลาง อย่างน้อย ๓ จุด คือ

(๑) จุดที่การส่งมอบข้าวสารเข้าโกดังกล่าว/ไซโล และการขนย้ายข้าวสารออกจากโกดังกลาง

(๒) จุดภายในโกดังกลางทั้งด้านหน้าและหลัง เพื่อให้สามารถบันทึกภาพการเคลื่อนไหวของการขนย้ายข้าวสารได้ชัดเจน รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงภาพกิจกรรมให้ศูนย์ Operation Room ของฝ่ายเลขานุการ กขช. ได้ด้วย (ถ้ามี)ทั้งนี้ อคส./อ.ต.ก. จะต้องบริหารจัดการและกำกับดูแลโกดังกล่าว/ไซโลที่จะใช้ส่งมอบข้าวสารให้มีอุปกรณ์ขั้นพื้นฐานและเก็บค่าบริหารจากโกดังที่ส่งมอบข้าวสารเป็นมาตรฐานเดียวกัน อาทิ เช่น ค่าชั่งน้ำหนักรถบรรทุกข้าวสารคันละ ๕๐ บาท กรณีเป็นรถพ่วงคันละ ๑๐๐ บาท ค่ากรรมกรขักลากข้าวสารกระสอบละ ๑ บาท และจัดให้มีบริการห้องน้ำอย่างเพียงพอ รวมทั้งจะต้องจัดให้มีแรงงานกรรมกรให้เพียงพอ เพื่อใช้ในการส่งมอบข้าวสารเข้าโกดังกลาง/ไซโลกลาง/ไซโลด้วย

อนึ่ง ในประเด็นที่คณะอนุกรรมาธิการฯ สอบถามถึงมาตรการการป้องกันการสวมสิทธิและทุจริตจากโครงการรับจำนำข้าวนั้น องค์การคลังสินค้ามีมาตรการดำเนินการที่ชัดเจน โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบและติดตามให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด รวมทั้งมีวิธีการตรวจสอบดังนี้

- วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๑) เพื่อป้องกันการมทุจริตการดำเนินงานของโรงสี ตลาดกลาง โกดังกลาง ข้าวก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างการดำเนินงาน และภายหลังโครงการสิ้นสุด

๒) ป้องกันการสวมสิทธิเกษตรกร

๓) ป้องกันการทุจริต การส่งมอบข้าวคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

- การตรวจสอบ

๑) สุ่มตรวจสอบเกษตรกร ที่มีปริมาณการจำนำข้าวเปลี่ยนในใบประทวนจำนวนมากผิดปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียง

๒) ตรวจสอบเอกสารใบรับรองเกษตรกรและหลักฐานการเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. (สำเนาสมุดใบฝากเงิน)

๓) ตรวจสอบปริมาณข้าวของเกษตรกรคนดังกล่าว โดยประเมินจากพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณที่ผลิตได้ เกี่ยวกับปริมาณที่ระบุไว้ในใบประทวน

๔) บันทึกการตรวจสอบตามที่กำหนด

๕) ในกรณีที่พบสิ่งผิดปกติให้สายตรวจพิจารณาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

๒.๙ การดำเนินงานของจังหวัด

เพื่อให้การศึกษาได้รับรู้ รับทราบการดำเนินงานจริงของจังหวัด คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ลงพื้นที่ ๓ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

ก. จังหวัดมหาสารคาม

๑. ประเมินสถานการณ์การผลิตข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ณ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ (ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม)

๑.๑ ครัวเรือนทำนา ๑๓๔,๖๙๕ ครัวเรือน

๑.๒ พื้นที่เพาะปลูก ๒,๓๒๙,๓๖๔ ไร่ พื้นที่เสียหายจากภัยธรรมชาติ ๑๙๑,๑๘๗ ไร่ คาดการณ์พื้นที่เก็บเกี่ยว ๒,๑๓๘,๑๗๗ ไร่

๑.๓ คาดการณ์ผลผลิตที่จะเก็บเกี่ยวได้ทั้งหมดประมาณ ๙๕๐,๕๙๐.๒๕ ตัน แยกเป็น

(๑) ข้าวหอมมะลิ ๖๔๓,๔๗๓.๗๕ ตัน

(๒) ข้าวเจ้า ๒,๔๕๒.๒๙ ตัน

(๓) ข้าวเหนียว ๓๐๔,๖๖๔.๒๑ ตัน

๑.๔ คาดการณ์เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิต ไว้ใช้ประโยชน์ (ทำพันธุ์และบริโภค) ประมาณ ๒๖๓,๐๙๐ ตัน จะมีผลผลิตคงเหลือและออกสู่ตลอด ประมาณ ๖๘๗,๕๐๐ ตัน (จำหน่ายทั่วไป) ประมาณ ๒๗๕,๐๐๐ ตัน หรือประมาณ ๔๐% และคาดว่าจะจำนำประมาณ ๔๑๒,๕๐๐ ตัน หรือประมาณ ๖๐%) คาดการณ์ผลผลิตที่จะออกสู่ตลาด ช่วยเดือน พ.ย.๕๔- ม.ค.๕๕

- ตุลาคม ๒๕๕๔ ประมาณ ๒,๕๓๐ ตัน (๐.๓๗%)
- พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ประมาณ ๑๗๑,๘๗๕ ตัน (๒๕%)
- ธันวาคม ๒๕๕๔ ประมาณ ๓๐๙,๓๗๕ ตัน (๔๕%)
- มกราคม ๒๕๕๕ ประมาณ ๑๗๑,๘๗๕ ตัน (๒๕%)
- กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ประมาณ ๓๑,๘๔๕ ตัน (๔.๖๓%)

๒. การออกหนังสือรับรอง (ที่มา : สำนักเกษตรจังหวัดมหาสารคาม)

เป้าหมาย (ครัวเรือน)	ผลการออกหนังสือรับรอง (สะสมถึงวันที่ ๑๒ ธ.ค. ๕๔)			หมายเหตุ
	จำนวน (ครัวเรือน)	พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	
๑๒๙,๘๘๙	๑๒๙,๔๕๓	๒,๒๕๑,๘๔๓.๕๐	๑,๐๔๔,๗๓๔.๔๙	ผลผลิตเป็นข้อมูลประมาณการ

เกษตรกรรับหนังสือรับรองแล้ว ๕๐,๔๕๓ ราย พื้นที่ ๗๕๔,๘๙๗ ไร่

๓. การเข้าร่วมโครงการของโรงสี/ผลการรับจำนำ

๓.๑ โรงสีในจังหวัดเข้าร่วมโครงการ ๖ ราย เปิดรับจำนำแล้ว ๕ ราย

โรงสีข้ามเขตจำนำนอกพื้นที่ ๑๗ ราย (โรงสีในจังหวัด ๑ ราย โรงสีภาคเดียวกัน ๓ รายและโรงสีนอกภาค ๑๓ ราย) ปิดรับจำนำแล้ว ๑๓ ราย

๓.๒ ผลการรับจำนำ สะสมถึงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔

มีเกษตรกรจำนำสะสม ๑๗,๐๑๖ ราย ปริมาณข้าวเปลือกจำนำสะสม ๕๑,๖๒๔.๓๙๓ ตัน แยกเป็น

๓.๒.๑ โรงสีในจังหวัด

เข้าร่วมโครงการ	เปิดจุดรับจำนำ (ราย)	ผลการรับจำนำสะสมถึงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔				หมายเหตุ
		เกษตรกร (ราย)	ข้าวหอมมะลิ (ตัน)	ข้าวเหนียว (ตัน)	รวม (ตัน)	
๖	๕	๖,๙๘๓	๒๒,๓๖๙.๑๕๕	๒๕.๕๖๘	๒๒,๓๙๔.๗๒๓	

๓.๒.๒ โรงสีเปิดจำนำนอกพื้นที่

อนุมัติ (ราย)	เปิดจุดรับจำนำ (ราย)	ผลการรับจำนำสะสมถึงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔				หมายเหตุ
		เกษตรกร (ราย)	ข้าวหอมมะลิ (ตัน)	ข้าวเหนียว (ตัน)	รวม (ตัน)	
๑๗	๑๓	๑๐,๐๓๓	๒๘,๘๙๑.๖๔๒	๓๓๘.๐๒๘	๒๙,๒๒๙.๖๗	

๔. การทำสัญญา/จ่ายเงิน (ธ.ก.ส.) สะสมถึงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

ทำสัญญา			จ่ายเงิน			หมายเหตุ
เกษตรกร (ราย)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (บาท)	เกษตรกร (ราย)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (บาท)	
๘,๔๘๙	๓๑,๙๖๔.๐๒	๕๙๗,๓๖๔,๓๑๕	๘,๔๘๙	๓๑,๙๖๔.๐๒	๕๙๗,๓๖๔,๓๑๔	

๕. ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ มีดังนี้

ช่วงต้นโครงการฯ

๕.๑ โรงสีที่เข้าร่วมโครงการฯ เปิดจำนำข้า เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน บางรายติดตั้งกล้องวงจรปิดยังไม่เรียบร้อย ปัจจุบันเปิดจุดรับจำนำแล้ว ๕ ราย อยู่ระหว่างดำเนินการทำสัญญากับ อคส. ๑ ราย

๕.๒ เกษตรกรเข้าในคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการกำหนดราคารับจำนำข้าวหอมมะลิว่า “กำหนดราคาโดยดูจากความชื้นเพียงอย่างเดียว” จังหวัดได้เร่งประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อทำการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้าใจ

๕.๓ โรงสีที่เปิดรับจำนำ ยังไม่รับจำนำข้าวเปลือกเหนียวจากเกษตรกร โดยขอให้เกษตรกรตากข้าวเปลือกเหนียวให้แห้งก่อนจึงค่อยนำมาจำนำ

๕.๔ การออกใบประทวนข้ากว่า ๓ วันทำการ เนื่องจาก

(๑) เจ้าหน้าที่ อคส./อ.ต.ก. ประจำจุดรับจำนำ (เดิมมีเจ้าหน้าที่ อคส. ๑ ราย และเจ้าหน้าที่ อ.ต.ก. ๑ ราย) จังหวัดได้แจ้ง อคส./อ.ต.ก. ขอให้จัดส่งเจ้าหน้าที่มาประจำจุดรับจำให้เพียงพอปัจจุบันมีจุดรับจำนำในความรับผิดชอบของ อคส. ที่เปิดรับจำนำ จำนวน ๑๒ แห่ง(มีเจ้าหน้าที่ อคส. ประจำจุดรับจำนำเพียง ๔ ราย) จุดรับจำนำในความรับผิดชอบของ อ.ต.ก. ที่เปิดรับจำนำ จำนวน ๕ แห่ง (มีเจ้าหน้าที่ อ.ต.ก. ประจำจุดรับจำนำ ๒ ราย)

(๒) ระบบออนไลน์ในการออกใบประทวนของ อคส. ขัดข้อง ทำให้พิมพ์ในประทวนจากระบบไม่ได้ แก้ปัญหาโดยออกในระบบ Excel

(๓) แบบพิมพ์ในประทวนของ อคส./อ.ต.ก. ไม่เพียงพอ

๕.๕ ในช่วงต้นโครงการฯ ข้าวเปลือกที่เกษตรกรนำมาจำนำมีความชื้นสูงมาก ไม่สามารถตรวจสอบคุณภาพข้าวได้ แก้ปัญหาโดยขอให้โรงสีรับจำนำที่ระดับต้นข้าว ๓๖ กรัมขึ้นไป

๕.๖ เกษตรกรไม่สามารถจำนำข้ามเขตไปที่จังหวัดใกล้เคียงได้เกินกว่าระดับตำบล แก้ปัญหา โดยคณะอนุกรรมการติดตามและกำกับดูแลการรับจำนำระดับจังหวัดมหาสารคาม ได้มีมติในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ อนุมัติให้เกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกในเขตจังหวัดมหาสารคาม สามารถจำนำข้ามเขตไปจังหวัดใกล้เคียงได้เกินกว่าระดับตำบล คือระดับจังหวัดติดต่อกัน (ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ สุรินทร์ และบุรีรัมย์)

๕.๗ กรณีเกษตรกรนำข้าวเปลือกมาจำนำสูงกว่าที่ระบุไว้ในหนังสือรับรอง คณะอนุกรรมการติดตามและกำกับดูแลการรับจำนำระดับจังหวัดมหาสารคาม ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ มีมติให้ใช้อัตราผลผลิตเฉลี่ยสูงสุดของจังหวัดปี ๒๕๕๓/๕๔ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์เทียบเคียงในการรับจำนำข้าวดังนี้

ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕	๗๓๖	กิโลกรัม/ไร่
ข้าวเหนียว	๗๙๑	กิโลกรัม/ไร่
ข้าวเจ้า	๕๓๒	กิโลกรัม/ไร่

๕.๘ ช่วงต้นโครงการฯ มีปัญหาจุดรับจำนำไม่เพียงพอ กับปริมาณผลผลิตที่คาดว่าเกษตรกรจะนำมาจำนำ จังหวัดได้แจ้งฝ่ายเลขานุการ กขข. จัดหาโรงสีมาเปิดรับจำนำนอกพื้นที่ที่จังหวัดมหาสารคาม

ผลการดำเนินการ ฝ่ายเลขานุการ กขข. แจ้งอนุมัติโรงสีมาเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่ที่จังหวัดมหาสารคาม รวม ๑๖ ราย ปัจจุบันเปิดรับจำนำนอกพื้นที่ รวม ๑๓ ราย

๕.๙ ข้าวที่เกษตรกรนำมาจำนำเมื่อตรวจสอบคุณภาพข้าวแล้วมีต้นข้าวต่ำกว่า ๓๐ กรัม ทำให้ได้ราคาต่ำ ได้แนะนำเจ้าหน้าที่สอบถามวิธีการเก็บเกี่ยวข้าวของเกษตรกรและอธิบายให้เกษตรกรเข้าใจ หากข้าวมีความชื้นต่ำกว่า ๑๕% จะทำให้ข้าวหักมากและให้จุดรับจำนำเก็บตัวอย่างข้าวไว้ด้วย

๕.๑๐ เกษตรกรที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดมหาสารคาม แต่มีพื้นที่ปลูกข้าวในจังหวัดใกล้เคียงกับจังหวัดมหาสารคาม ไม่สามารถนำหลักเกณฑ์ของโครงการฯ จะสามารถจำนำข้ามเขตได้ในระดับตำบลติดต่อกันเท่านั้น

๕.๑๑ โรงสีที่เปิดรับจำนำนอกพื้นที่ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ของโครงการฯ ที่กำหนดให้การขนย้ายข้าวเปลือกที่รับจำนำออกจากจุดรับจำนำนอกพื้นที่ไปเก็บยังที่ตั้งของโรงสี จังหวัดที่กำกับดูแลการขนย้ายต้องมีกรออกหนังสือกำกับการขนย้ายข้าวเปลือกที่รับจำนำดังกล่าวด้วย

ข. จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. ประเมินสถานการณ์การผลิตข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ (สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด)

๑.๑ ครัวเรือนทำนา ๑๘๓,๑๓๔ ครัวเรือน

๑.๒ พื้นที่เพาะปลูก ๓,๕๘๔,๓๖๕ ไร่ พื้นที่เสียหายจากภัยธรรมชาติ ๖๐๖,๕๖๕ ไร่ คาดการณ์พื้นที่เก็บเกี่ยว ๒,๙๗๗,๘๐๐ ไร่

๑.๓ คาดการณ์ผลผลิตที่จะเก็บเกี่ยวได้ทั้งหมดประมาณ ๑,๓๘๗,๕๒๓.๒๘ ตัน แยกเป็น

- ข้าวหอมมะลิ ๑,๐๔๕,๘๐๓.๗๙ ตัน
- ข้าวจ้าว ๒,๙๕๑.๑๐ ตัน
- ข้าวเหนียว ๓๓๘,๗๖๘.๓๘ ตัน

๑.๔ คาดการณ์ผลผลิตที่จะออกสู่ตลาด ช่วงเดือน พ.ย.๕๔ – ม.ค.๕๕

- พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ประมาณ ๖๙๓,๗๖๑.๖๔ ตัน
- ธันวาคม ๒๕๕๔ ประมาณ ๔๑๖,๒๕๖.๙๘ ตัน
- มกราคม ๒๕๕๕ ประมาณ ๒๗๗,๕๐๔.๖๖ ตัน

๒. การออกหนังสือรับรอง (สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด)

เป้าหมาย (ครัวเรือน)	ผลการออกหนังสือรับรอง (สะสมถึงวันที่...๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔..)			หมายเหตุ
	จำนวน(ครัวเรือน)	พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	
๑๘๓,๑๓๔	๑๗๒,๖๕๒	๓,๑๐๘,๗๘๕	-	

๓. การเข้าร่วมโครงการของโรงสี/ผลการรับจำนำ

โรงสีที่สมัครเข้าร่วมโครงการ			ตรวจสอบ/รับรอง	ทำสัญญา	เปิดจุด ว/ด/ป	ผลการรับจำนำ	
						สะสมถึง ๑๒ ธ.ค. ๒๕๕๔	
ชื่อโรงสี	อคส.	อ.ต.ก.				เกษตรกร (ราย)	ปริมาณ (ตัน)
ในพื้นที่							
๑. บจก.บัวสมหมาย อ.เมือง	✓		✓	✓	๑๔ พ.ย.๕๔	๑,๓๑๑	๔,๐๓๙.๔๕๗
๒. หจก.โรงสีข้าวไทยเพิ่มพูนร้อยเอ็ด อ.เมือง		✓	✓	✓	๗ ต.ค.๕๔	๑,๗๘๙	๔,๖๐๑.๖๖๙
๓. บจก.โรงสีข้าวร้อยเอ็ดชัยมงคล อ.เมือง		✓	✓	✓	๑๐ พ.ย.๕๔	๙๓๐	๒,๒๔๖.๑๒๑
๔. หจก.โรงสีข้าวย่งฮวด อ.เกษตรวิสัย	✓		✓	✓	๒๕ พ.ย.๕๔	๕๔๔	๒,๑๕๖.๙๙๖
๕. บจก.เกษตรวิสัยไรซ์อินเตอร์เทรด อ.เกษตรวิสัย		✓	✓	✓	๙ พ.ย.๕๔	๑,๙๐๘	๙,๐๓๙.๕๒๙
๖. หจก.โรงสีชัยวัฒนวรัณพนมไพร อ.พนมไพร	✓		✓	✓	๑๙ พ.ย.๕๔	๕๐๑	๑,๕๙๔.๗๙๑
๗. หจก.โรงสีถาวร อ.สุวรรณภูมิ	✓		✓	✓	๑๐ พ.ย.๕๔	๗๘๗	๗๔๒.๔๓๒
๘. บจก.โรงสีศรีแสงดาว อ.สุวรรณภูมิ	✓		✓	✓	๙ พ.ย.๕๔	๒,๘๐๘	๑๐,๓๐๐.๘๓๔
๙. หจก.โรงสีศรีแสงดาวเพิ่มพูน อ.สุวรรณภูมิ	✓		✓	✓	๑๑ พ.ย.๕๔	๑,๗๙๕	๖,๐๘๔.๔๙๗
๑๐. หจก.โรงสีข้าวเสรีรุ่งเรืองกิจ อ.ทุ่งเขาหลวง		✓	✓	✓	๑๐ พ.ย.๕๔	๙๙๖	๒,๘๐๘.๓๐๒
๑๑. หจก.โรงงานอัดบ่อกิจทวี อ.เสลภูมิ		✓	✓	✓	๑๐ พ.ย.๕๔	๑,๑๑๔	๓,๕๙๕.๖๖๓
นอกพื้นที่ (โรงสีในจังหวัด)							
๑. สหกรณ์การกษตรเกษตรวิสัย จำกัด อ.เกษตรวิสัย (โดย บจก.เกษตรวิสัยไรซ์อินเตอร์เทรด)		✓	✓	✓	๒๖ พ.ย.๕๔	๖๗๗	๒,๕๕๑.๖๒๖
๒. สกต.เกษตรวิสัย (โดย บจก.เกษตรวิสัยไรซ์อินเตอร์เทรด)		✓	✓	✓	๒๖ พ.ย.๕๔		
๓ สหกรณ์การเกษตรปทุมรัตน์ (โดย บจก.เกษตรวิสัยไรซ์อินเตอร์เทรด)		✓	✓	✓	๒๖ พ.ย.๕๔	๗๓๕	๒,๔๕๗.๐๑๑
๔. สหกรณ์การเกษตรพนมไพร (โดย หจก.โรงสีศรีแสงดาวเพิ่มพูน)	✓		✓	✓	๒๓ พ.ย.๕๔	๓๙๔	๘๘๘.๙๓๘
๕. สหกรณ์การเกษตรโพนทราย (โดย หจก.โรงสีถาวร)	✓		✓	✓	๒๖ พ.ย.๕๔	๓๐๖	๑,๐๓๔.๘๒๘
๖. สกต.เมืองร้อยเอ็ด (โดย บจก.เกษตรวิสัยไรซ์อินเตอร์เทรด)		✓	✓	✓	๒๖ พ.ย.๕๔	๒๒๐	๖๒๔.๑๒๑
๗. สหกรณ์การเกษตรสุวรรณภูมิ จำกัด (โดย บจก.เกษตรวิสัยไรซ์อินเตอร์เทรด)		✓	✓	✓	๒๕ พ.ย.๕๔	๔๘๐	๑,๕๘๐.๙๑๖
๘. ท่าข้าวทศพร (โดย หจก.โรงสีถาวร)	✓		✓	✓	๒๑ พ.ย.๕๔	๔๑๐	๑,๕๐๒.๔๐๔
๙. สหกรณ์การเกษตรอาจสามารถ (โดย บจก.โรงสีศรีแสงดาว)	✓		✓	✓	๒๕ พ.ย.๕๔	๗๗๖	๒,๑๕๕.๕๓๕
๑๐. สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินสุวรรณภูมิที่สี่สาม (โดย บจก.โรงสีศรีแสงดาวเพิ่มพูน)	✓		✓	✓	ธ.ค.๕๔	๑๐	๒๕.๑๒๘
๑๑. สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินสุวรรณภูมิที่สี่ (โดย บจก.โรงสีศรีแสงดาว	✓		✓	✓	๒๑ พ.ย.๕๔	๘๕	๔๕๕.๒๔๔
๑๒. สหกรณ์การเกษตรเมืองสรวง (โดย บจก.โรงสีแสงดาว	✓		✓	✓	๓๐ พ.ย.๕๔	๒๐๑	๔๕๙.๗๑๗
๑๓. สหกรณ์การเกษตรเสลภูมิ (โดย หจก.โรงสีรุ่งเรืองกิจ)		✓	✓	✓	๕ ธ.ค.๕๔	๑๖๘	๔๘๒.๙๔๒
นอกพื้นที่ (โรงสีนอกจังหวัด)							
๑. สหกรณ์การเกษตรเมืองร้อยเอ็ด (โดย หจก.โรงสีชวนรำลึก รุ่งเรืองธัญญกิจ จ.ลพบุรี	✓		✓	✓	๒๗ พ.ย.๕๔	๓๖๖	๙๕๔.๒๙๘
๒. สหกรณ์การเกษตรเมืองร้อยเอ็ด (โดย หจก.โชคฉัตรไชยไรซ์มิล จ.สระบุรี)	✓		✓	✓	๒๗ พ.ย.๕๔	๑๖๑	๔๐๕.๑๑๕
๓. บจก.เชียงขวัญไรซ์ (โดย หจก.โชคฉัตรไชยไรมิล จ.สระบุรี)	✓		✓	✓	๒๒ พ.ย.๕๔	๑,๑๔๓	๓,๗๓๕.๘๖๕

โรงสีที่สมัครเข้าร่วมโครงการ			ตรวจสอบ/รับรอง	ทำสัญญา	เปิดจุด ว/ด/ป	ผลการรับจำนำ	
						สะสมถึง ๑๒ ธ.ค. ๒๕๕๔	
ชื่อโรงสี	อคส.	อ.ต.ก.				เกษตรกร (ราย)	ปริมาณ (ตัน)
๔. สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินสุวรรณภูมิที่หนึ่ง (โดย โรงสีโชคอนันต์ไรซ์ (๒๐๐๓) จ.สุพรรณบุรี		✓	✓	✓	๒๖ พ.ย.๕๔	๒๗๔	๙๙๐.๗๘๕
๕ ท่าข้าวสนธยาพืชผล (โดย โรงสีเกาะแก้วเจริญธัญญา จ.สุพรรณบุรี)	✓		✓	✓	๒๕ พ.ย.๕๔	๓๖๓	๑,๑๑๐.๙๙๕
๖. ท่าข้าวสนธยาพืชผล (โดย ธนกรรวมผล ๙๙๙ จ.ชัยนาท)			✓	✓	๒๖ พ.ย.๕๔	๖๗๖	๑,๖๗๗.๒๘๓
๗. ท่าข้าวสนธยาพืชผล (โดย สรรวมผล ๙๙๙ จ.ชัยนาท)			✓	✓	๔ ธ.ค.๕๔	๒๖๖	๖๙๘.๐๙๕
๘. ท่าข้าวพีทพืชผล (โดย สรรวมผล ๙๙๙ จ.ชัยนาท)			✓	✓	๖ ธ.ค.๕๔		
๙. สหกรณ์การเกษตรโพนทอง (โดย หจก.โชคณัฐรชัยไรมิล จ.สระบุรี)			✓	✓	๕ ธ.ค.๕๔	๑๖๙	๕๑๑.๒๖๙
๑๐. สหกรณ์การเกษตรโพนทราย (โดย บจก.เกรียงไชยโกลเด้นไรซ์ (จ.ฉะเชิงเทรา และ ป.พุทธรักษา)			✓	✓	๕ ธ.ค.๕๔	๗๓	๓๐๘.๐๙๙
๑๑. สหกรณ์การเกษตรจตุรพักตรพิมาน (โดย บจก.สตาร์การเกษตร (จ.อ่างทอง)		✓	✓	✓	๒๘ พ.ย.๕๔		
๑๒. หจก.พนมไพรธนัท (โดย บจก.เกรียงไชยโกลเด้นไรซ์ (จ.ฉะเชิงเทรา)	✓		✓	✓	๒๕ พ.ย.๕๔	๓๔๓	๒๒๙.๒๓๙
๑๓. สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย สาขา ๒ (โรงสี ส.วงษ์พาณิชย์ ๒๕๕๒ จ.ลพบุรี)	✓		✓	✓			
๑๔. สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินสุวรรณภูมิที่สอง (บจก.เกรียงไชยโกลเด้นไรซ์ จ.ฉะเชิงเทรา)	✓		✓	✓	๒๓ พ.ย.๕๔	๑๕	๓๔.๐๓๖
๑๕. สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินสุวรรณภูมิที่ห้า (โดย หจก.ป.บุญธรักษา)	✓		✓	✓	๒๓ พ.ย.๕๔	๒๓๓	๑,๐๖๓.๗๕๙
๑๖. สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินสุวรรณภูมิที่ห้า (โดย โรงสีชวนรำลึกรุ่งเรืองกิจ)	✓		✓	✓	๑๒ ธ.ค.๕๔	๒๘	๘๖.๔๐๖
รวม	**๒๔**	**๑๖**	**๔๐**	**๔๐**		**๒๓,๐๕๕**	**๗๓,๗๒๔.๙๕**

๔. การทำสัญญา/จ่ายเงิน (ธ.ก.ส.)

ทำสัญญา			จ่ายเงิน		หมายเหตุ
จำนวน (ราย)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (บาท)	จำนวน (ราย)	มูลค่า (บาท)	
๗,๔๔๒	๒๓,๗๙๒.๐๗	๔๗๓,๗๖๗,๗๕๙	๗,๔๔๒	๔๗๓,๗๖๗,๗๕๙	

๕. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต๒๕๕๔/๕๕

๕.๑ การขึ้นทะเบียนและออกหนังสือรับรองเกษตรกร

๕.๑.๑ การลงนามของเจ้าหน้าที่ในหนังสือรับรองประกอบด้วยเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ ปลัดเทศบาล/อบต. และเกษตรกร ทำให้ออกหนังสือรับรองล่าช้า และมีข้อเสนอให้คงเหลือเฉพาะเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอและเกษตรกร เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและออกหนังสือรับรองได้รวดเร็วขึ้น

๕.๑.๒ ในระยะแรกเกษตรกรบางส่วนยังไม่ทราบว่าจะรับใบรับรองได้ที่ใด บางรายขอรับใบรับรองที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต., เทศบาล) จึงทำให้เกิดปัญหาการรับใบรับรองล่าช้า ทำให้เกิดความล่าข้าอยู่บางท้องที่ แต่ปัจจุบันได้มีการทำแผนการจ่ายใบรับรอง และมีการประขาสัมพันธ์ดามสื่อต่างๆ ของอำเภอ เวทีการประชุมทุกเวที เพื่อประขาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบว่าจะรับใบรังรองได้สถานที่ใด

๕.๑.๓ กรณีเกษตรกรนำข้าวเปลือกมาจำนำสูงกว่าที่ระบุไว้ในหนังสือรับรอง เช่น ข้าวหอมมะลิพื้นที่นอกเขตขลประทาน ใบรับรองจะมีปริมาณผลผลิต ๓๕๗ กิโลกรัม/ไร่ กขข.ระดับจังหวัดร้อยเอ็ด มีมติให้ใช้อัตราผลผลิตเฉลี่ยสูงสุดของจังหวัด ปี ๒๕๕๓/๕๔ คือ ๕๔๐ กิโลกรัม/ไร่ (เนื่องจากสำนักงานเกษตรจังหวัด อยู่ระหว่างดำเนินการวัดผลผลิตข้าวปี ๒๕๕๔/๕๕ จึงยังไม่สามารถใช้ข้อมูลของปีปัจจุบันได้) โดยให้ใช้อัตรา ๕๔๐ กิโลกรัม/ไร่ จนถึงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ หลังจาก ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ เป็นต้นมา มติ อนุฯ ระดับจังหวัดร้อยเอ็ด จึงได้ประกาศผลผลิตเฉลี่ยสูงสุด เพื่อใช้เป็นเกณฑ์เทียบเคียงในการรับจำนำข้าวดังนี้

ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕	๖๖๐	กิโลกรัม/ไร่
ข้าวเหนียว	๗๕๒	กิโลกรัม/ไร่
ข้าวเจ้า	๔๙๑	กิโลกรัม/ไร่

๕.๒ จุดรับจำนำ

๕.๒.๑ โรงสีบางแห่ง ไปเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่หลายแห่ง แต่ขาดความพร้อมด้านบุคลากร อัตรากำลังและวงเงินค้ำประกัน ส่งผลให้ต้องปิดจุดรับจำนำก่อนสิ้นสุดโครงการฯ

๕.๒.๒ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจลงนามในใบประทวนไม่เพียงพอกับจำนวนจุดรับจำนำ ทำให้มีการออกใบประทวนล่าช้า ๗ – ๑๐ วัน และมีข้อเสนอให้ใช้อัตราเจ้าหน้าที่ต่อจุดรับจำนำนั้นควรจะเป็น ๑ ต่อ ๒

๕.๒.๓ ใบประทวนที่ส่งมาจากส่วนกลางของ อคส. ระบุเลขที่เอกสารบนห่อเอกสารไม่ตรงกับเลขที่เอกสารจริงด้านในห่อ ขาดการตรวจสอบให้รอบคอบก่อนจัดส่ง

๕.๒.๔ จำนวนใบประทวนจัดส่งมาใช้ไม่ทันกับความต้องการรับจำนำของเกษตรกร ขาดการบริหารจัดการที่ดี

๕.๓ การทำสัญญาระหว่างเกษตรกรกับ ธ.ก.ส.

๕.๓.๑ หากเอกสารครบถ้วนถูกต้อง ธ.ก.ส. สามารถดำเนินการโอนเงินเข้าบัญชีของเกษตรกรได้ภายใน ๓ วันทำการ แต่ปัญหาที่พบคือ อคส. มีการโยกเลขใบประทวนจากจุดรับจำนำหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งเมื่อสำนักงาน ธ.ก.ส.สาขาได้รับเอกสาร ตรวจสอบเลขที่ใบประทวนตามที่ได้แจ้งการใช้เลขที่ใบประทวนของจุดรับจำนำต่างๆ ตามที่ที่การปกครองแจ้งพบว่าเลขที่ใบประทวนไม่ตรงตามที่ได้รับแจ้ง จึงขะลอการจ่ายเงินให้เกษตรกร

๕.๓.๒ ผู้บันทึกข้อมูลในใบประทวนมีการบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือพิมพ์ผิดพลาด ทำให้เกษตรกรต้องนำเอกสารไปแก้ไขให้ถูกต้องหลายครั้ง จึงจะสามารถทำสัญญากู้เงินกับ ธ.ก.ส. ได้

ค. จังหวัดอุบลราชธานี

๑ ประเมินสถานการณ์การผลิตและการตลาดข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕

๑.๑ สถานการณ์การผลิต

๑. พื้นที่ประมาณการปลูกข้าวรวมของจังหวัดอุบลราชธานี ๔,๓๗๘,๑๔๙ ไร่

๒. พื้นที่เพาะปลูกข้าวจากการรายงานของอำเภอ ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ จำนวน ๔,๓๕๗,๑๔๙ ไร่ แยกเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวเจ้า ๓,๓๑๖,๙๑๔ ไร่ ข้าวเหนียว ๑,๐๔๐,๒๓๕ ไร่

พื้นที่ประสบภัยน้ำท่วม จำนวน ๒๗๒,๔๐๖ ไร่ เกษตรกรจำนวน ๒๓,๗๔๘ ราย และคาดว่าเสียหายจำนวน ๒๑๒,๔๐๗ ไร่ คงเหลือพื้นที่ที่จะเก็บเกี่ยวได้จริง ๔,๑๔๔,๗๔๒ ไร่

๓. ผลผลิตข้าวเปลือก ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ โดยรวมคาดว่าจะได้ ๑,๗๖๔,๖๔๕ ตัน(เฉลี่ย ๔๐๕ กก./ไร่) หักพื้นที่น้ำท่วมแล้วคาดว่าจะได้ผลผลิตจริง ประมาณ ๑,๖๗๘,๖๒๐ ตัน

๑.๒ สถานการณ์การเก็บเกี่ยว

สถานการณ์การเก็บเกี่ยวข้าว ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ เกษตรกรจะเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวพันธุ์ กข ๑๕ ประมาณช่วงปลายเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ (วันที่ ๒๐) เป็นต้นไป ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ จะเริ่มเก็บเกี่ยวประมาณ ช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน (วันที่ ๑๐) เป็นต้นไป จะเก็บเกี่ยวข้าวเหนียวในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ ซึ่งจะสิ้นสุดระยะเวลาการเก็บเกี่ยวขณะนี้เกษตรกรได้ทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวเปลือกไปแล้วในพื้นที่ ๒๕ อำเภอ คิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๘๑๒,๑๔๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับประมาณ ๓๒๘,๙๑๗ ตัน โดยข้าวเปลือกที่เก็บเกี่ยวในช่วงนี้จะมีความชื้น ประมาณ ๒๕-๓๒ % เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้รถเกี่ยว

ตารางการคาดการณ์ปริมาณการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวเปลือก ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕

ช่วงเวลาการเก็บเกี่ยว	ชนิดข้าวเปลือก	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	คิดเป็นร้อยละ
เดือนตุลาคม ๒๕๕๔	ข้าวพันธุ์ กข ๑๕	๔๒๗,๓๑๑	๑๗๓,๐๖๑	๑๐
เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔	ข้าวพันธุ์มะลิ ๑๐๕	๒,๕๖๓,๘๖๖	๑,๐๓๘,๓๖๖	๖๐
เดือนธันวาคม ๒๕๕๔	ข้าวเหนียว	๑,๒๘๑,๙๓๓	๕๑๙,๑๘๓	๓๐
รวม		**๔,๓๗๓,๑๑๐**	**๑,๗๓๐,๖๑๐**	**๑๐๐**

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี

สถานการณ์ราคาข้าวเปลือก จังหวัดอุบลราชธานี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔

ชนิดข้าว	ราคาซื้อ-ขาย (บาท/ตัน) ณ ความชื้นไม่เกิน ๑๕%	หมายเหตุ
ข้าวเปลือกหอมมะลิ	๑๕,๘๐๐ – ๑๖,๖๐๐	เป็นราคาข้าวใหม่ ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕
ข้าวเปลือกเหนียว	๑๐,๘๐๐ – ๑๒,๕๐๐	

ราคาข้าวสารจังหวัดอุบลราชธานี ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔

ชนิดข้าว	ราคาข้าวเก่า (บาท/กก.)		ราคาข้าวใหม่ (บาท/กก.)	
	ราคาปลีก	ราคาส่ง	ราคาปลีก	ราคาส่ง
ข้าวสารหอมมะลิ	๓๓	๓๒	๓๖	๓๔
ข้าวสารเหนียว	-	-	๓๐	๒๙

ตารางเปรียบเทียบราคาซื้อขายข้าวเปลือกในพื้นที่กับราคารับจำนำ ณ ความชื้นไม่เกิน ๑๕%

ชนิดข้าวเปลือก	ราคาซื้อขายในพื้นที่ (บาท/ตัน)	ราคารับจำนำ (บาท/ตัน)	ส่วนต่างของราคา (บาท/ตัน)
ข้าวเปลือกหอมมะลิ	๑๕,๘๐๐-๑๖,๖๐๐	๒๐,๐๐๐	- ๓,๘๐๐
ข้าวเปลือกเหนียว	๑๐,๘๐๐-๑๒,๕๐๐	๑๖,๐๐๐	- ๔,๓๕๐

๒. การขึ้นทะเบียนและออกหนังสือรับรองเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

เป้าหมายการขึ้นทะเบียน เกษตรกร ๒๒๘,๙๔๗ ราย พื้นที่ ๔,๒๗๓,๑๑๑ ไร่ ผลผลิตรวม ๑,๗๓๐,๖๑๐ ตัน

ตารางผลการดำเนินการขึ้นทะเบียนและออกหนังสือรับรองเกษตรกร

รายการ	เกษตรกร (ราย)	จำนวนแปลง	พื้นที่ (ไร่)
ผลการบันทึกการขึ้นทะเบียน	๒๑๘,๗๑๘	๔๒๖,๖๖๙	๔,๓๘๘,๗๗๕.๕๐
ผ่านการประชาคม	๒๑๘,๒๖๔	๔๒๕,๒๙๐	๔,๓๗๔,๖๒๐๒๕
ผลการออกใบรับรอง	๒๑๖,๘๘๐	๔๒๒,๖๖๖	๔,๓๐๔,๖๔๔.๕๐
เกษตรกรมาขอใบรับรองไปเข้าร่วมโครงการจำนำ	๑๑,๗๖๒	๒๐,๗๕๑	-
เกษตรกรที่ยังไม่มาขอใบรับรองไปเข้าร่วมโครงการจำนำ	๒๐๕,๑๑๘	๔๐๑,๙๑๕	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี

หมายเหตุ : ๑. พื้นที่เพาะปลูกตามที่ขึ้นทะเบียนจริงสูงกว่าพื้นที่เพาะปลูกตามเป้าหมาย เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกตามเป้าหมายได้จากการสำรวจของสำนักงานเกษตรจังหวัดที่รวบรวมจากการรายงานของเกษตรตำบลส่วนข้อมูลตามที่ขึ้นทะเบียนจริงได้จากพื้นที่จริงที่เกษตรกรแจ้งตามนำหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์

๓. การทำสัญญาเงินกู้และจ่ายเงินให้เกษตรกร ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

ธกส. ได้จัดทำสัญญาและจ่ายเงินให้เกษตรกรไปแล้ว ๒๙,๗๙๙ ราย ปริมาณ ๑๗๕,๗๐๔ ตัน เป็นเงิน ๒,๒๙๒,๐๑๐.๔๕๒ บาท

๓.๑ การรับสมัครและเปิดจุดรับจำนำข้าวเปลือก

จังหวัดอุบลราชธานี มีโรงสีที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ๔๒ ราย ๔๔ จุด (เปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่ในจังหวัดเดียวกัน ๒ จุด) จากข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔ โรงสีที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ได้เปิดดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกร จำนวน ๓๙ จุด และมีการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรแล้ว จำนวน ๓๙ จุด โดยสรุป ดังนี้

๑. โรงสีสมัครเข้าร่วมโครงการ

จำนวนโรงสี	อนุมัติเข้าร่วมโครงการ			เปิดจุดรับจำนำ			จำนวนจุดที่มีปริมาณรับจำนำ			หมายเหตุ
	อคส.	อตก.	รวม	อคส.	อตก.	รวม	อคส.	อตก.	รวม	
๔๒ (๔๔ จุด)	๒๖	๑๘ (๑๘ จุด)	๔๔ (๔๔ จุด)	๒๓	๑๖	๓๙	๒๓	๑๖	๓๙	โรงสีร่วมกับ อตก.เปิดจุดนอกพื้นที่ ๒ จุด ณ อ.ตาสุม และอ.ม่วงสามสิบ

๒. ผลการรับจำนำ

จำนวนจุดรับจำนำ	จำนวนเกษตรกร (ราย)			ปริมาณ (ตัน)			หมายเหตุ
	อคส.	อตก.	รวม	อคส.	อตก.	รวม	
๓๙	๒๙,๖๒๗	๓๐,๗๑๑	๖๐,๓๓๘	๑๓๑,๘๒๔.๒๐๓	๑๑๒,๙๙๖.๖๑๘	๒๔๔,๘๒๐.๘๖๑	

โกดังกลางเก็บข้าวสาร

สมัครเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๑๕ ราย ๒๓ โกดัง (อคส. ๑๕ หลัง อ.ต.ก. ๘ หลัง) และ อคส. ได้เปิดโกดังกลางรับข้าวสาร จำนวน ๒ หลัง ณ บจก.แหลมทองอุบล อำเภอวารินชำราบ จำนวน ๑ หลัง และ บจก.ประสิทธิชัย ๒๐๑๑ (โซลาไรซ์) อำเภอเดชอุดม จำนวน ๑ หลังเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๓.๒ ปัญหาอุปสรรคในเบื้องต้นที่เริ่มรับจำนำ ข้อเสนอ และการแก้ไขปัญหา

๑) ข้าวเปลือกที่เกษตรกรนำมาจำนำมีความชื้นสูง เนื่องจากเป็นข้าวเกี่ยวสด (ใช้รถเกี่ยว)

๒) โรงสีที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ บางรายไม่มีเครื่องอบลดความชื้น และลานตากไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรที่มีความชื้นสูงได้ เพราะไม่สามารถสีแปรสภาพได้ทันตามหลักเกณฑ์ ส่วนนี้จังหวัดได้ ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรตากข้าวเปลือกให้แห้งก่อนนำมาจำนำ

๓) โรงสีที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่จะสีข้าวเจ้าหอมมะลิเป็นหลัก จึงไม่สามารถรับจำนำข้าวเปลือกเหนียวจากเกษตรกรได้ และปริมาณข้าวเปลือกเหนียวที่เกษตรกรจะนำมาจำนำมีปริมาณน้อย

การแก้ไขปัญหา เห็นสมควรให้มีการพิจารณารับจำนำข้าวเปลือกเหนียวในยุ้งฉางเกษตรกร

๔. สรุปประเด็นปัญหาการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕

๔.๑. การขึ้นทะเบียนและออกหนังสือรับรองเกษตรกร

๔.๑.๑ การลงนามของเจ้าหน้าที่ในหนังสือรับรองประกอบด้วยเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ ปลัดเทศบาล/อบต. และเกษตรกร ทำให้ออกหนังสือรับรองล่าช้า โดยส่วนนี้จังหวัดเสนอให้มีเฉพาะเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอและเกษตรกรลงนาม เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และออกหนังสือรับรองได้รวดเร็วขึ้น

๔.๑.๒ ในระยะแรกเกษตรกรบางส่วนยังไม่ทราบว่าจะรับใบรับรองได้ที่ใด บางรายขอรับใบรับรองที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต., เทศบาล) จึงทำให้เกิดปัญหาการรับใบรับรองล่าช้า ทำให้เกิดความล่าช้าอยู่บางท้องที่ แต่ปัจจุบันได้มีการทำแผนการจ่ายใบรับรอง และมีการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ ของอำเภอ เวทีการประชุมทุกเวที เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบว่าจะรับใบรังรองได้สถานที่ใด

๔.๑.๓ กรณีเกษตรกรนำข้าวเปลือกมาจำนำสูงกว่าที่ระบุไว้ในหนังสือรับรอง เช่น ข้าวหอมมะลิพื้นที่นอกเขตชลประทาน ใบรับรองจะมีปริมาณผลผลิต ๓๕๗ กิโลกรัม/ไร่ กขช.ระดับจังหวัดร้อยเอ็ดมีมติให้ใช้อัตราผลผลิตเฉลี่ยสูงสุดของจังหวัดปี ๒๕๕๓/๕๔ คือ ๕๔๐ กิโลกรัม/ไร่ (เนื่องจากสำนักงานเกษตรจังหวัด อยู่ระหว่างดำเนินการวัดผลผลิตข้าวปี ๒๕๕๔/๕๕ จึงยังไม่สามารถใช้ข้อมูลของปีปัจจุบันได้) โดยให้ใช้อัตรา ๕๔๐ กิโลกรัม/ไร่ จนถึงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ หลังจาก ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ เป็นต้นมา มติอนุฯระดับจังหวัดร้อยเอ็ด จึงได้ประกาศผลผลิตเฉลี่ยสูงสุด เพื่อใช้เป็นเกณฑ์เทียบเคียงในการรับจำนำข้าวดังนี้

ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕	๖๖๐	กิโลกรัม/ไร่
ข้าวเหนียว	๗๕๒	กิโลกรัม/ไร่
ข้าวเจ้า	๔๙๑	กิโลกรัม/ไร่

๔.๒ จุดรับจำนำ

๔.๒.๑ โรงสีบางแห่ง ไปเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่หลายแห่ง แต่ขาดความพร้อมด้านบุคลากร อัตรากำลังและวงเงินค้ำประกัน ส่งผลให้ต้องปิดจุดรับจำนำก่อนสิ้นสุดโครงการฯ

๔.๒.๒ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจลงนามในใบประทวนไม่เพียงพอกับจำนวนจุดรับจำนำ ทำให้มีการออกใบประทวนล่าช้า ๗ – ๑๐ วัน ข้อเสนอ อัตราเจ้าหน้าที่ต่อจุดรับจำนำควรจะเป็น ๑ ต่อ ๒

๔.๒.๓ ใบประทวนที่ส่งมาจากส่วนกลางของ อคส. ระบุเลขที่เอกสารบนห่อเอกสารไม่ตรงกับเลขที่เอกสารจริงด้านในห่อ ขาดการตรวจสอบให้รอบคอบก่อนจัดส่ง

๔.๒.๔ จำนวนใบประทวนจัดส่งมาใช้ไม่ทันกับความต้องการรับจำนำของเกษตรกร ขาดการบริหารจัดการที่ดี

๔.๓. การทำสัญญาระหว่างเกษตรกรกับ ธ.ก.ส.

๔.๓.๑ หากเอกสารครบถ้วนถูกต้อง ธ.ก.ส. สามารถดำเนินการโอนเงินเข้าบัญชีของเกษตรกรได้ภายใน ๓ วันทำการ แต่ปัญหาที่พบคือ อคส. มีการโยกเลขใบประทวนจากจุดรับจำนำหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งเมื่อสำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาได้รับเอกสาร ตรวจสอบเลขที่ใบประทวนตามที่ได้แจ้งการใช้เลขที่ใบประทวนของจุดรับจำนำต่างๆ ตามที่ทิการปกครองแจ้งพบว่าเลขที่ใบประทวนไม่ตรงตามที่ได้รับแจ้ง จึงขะลอการจ่ายเงินให้เกษตรกร

๔.๓.๒ ผู้บันทึกข้อมูลในใบประทวนมีการบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือพิมพ์ผิดพลาด ทำให้เกษตรกรต้องนำเอกสารไปแก้ไขให้ถูกต้องหลายครั้ง จึงจะสามารถทำสัญญากู้เงินกับ ธ.ก.ส. ได้

จากการศึกษาดูงานการรับจำนำข้าวเปลือกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า นอกจากประเด็นปัญหาอุปสรรคดังที่กล่าวไว้แล้ว ยังพบว่า มีประเด็นเพิ่มเติมดังนี้

๑. เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรมจากขั้นตอนการวัดค่าความชื้นและคุณภาพข้าว รวมถึงการหักสิ่งเจือปน ส่งผลให้เกษตรกรได้ราคารับจำนำต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

๒. การออกใบประทวนเกิดความล่าช้าเนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ เกิดการรอคิวเพื่อจำนำข้าว การรับเงินจาก ธ.ก.ส. มีความล่าช้า และปัญหาด้านโครงสร้างที่พบว่าคณะกรรมการติดตามกำกับดูแลการรับจำนำข้าว ไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ให้เกษตรกรได้

๓. สมาชิกสภาเกษตรกรไม่ได้อยู่ในโครงสร้างของคณะอนุกรรมาธิการทุกระดับ ทำให้ไม่สามารถรับทราบปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงของเกษตรกร

๔. ปัญหาการสวมสิทธิ์และการทุจริตจากโครงการรับจำนำข้าว

๕. โรงสีที่เข้าร่วมโครงการฯ เปิดรับจำนำช้า เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน บางรายติดตั้งกล้องวงจรปิดยังไม่เรียบร้อย

๖. เกษตรกรเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการกำหนดราคารับจำนำข้าวหอมมะลิว่า "กำหนดราคาโดยดูจากความชื้นเพียงอย่างเดียว" โดยทางจังหวัดได้เร่งประชาสัมพันธ์ให้ทางเกษตรกรเข้าใจแล้ว

๗. โรงสีที่เปิดรับจำนำ ยังไม่รับจำนำข้าวเปลือกเหนียวจากเกษตรกร โดยขอให้เกษตรกรตากข้าวเปลือกเหนียวให้แห้งก่อนจึงค่อยมาจำนำ

๘. โรงสีบางแห่ง ไปเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่ แต่ขาดความพร้อมด้านบุคลากร อัตรากำลัง และวงเงินค้ำประกัน ส่งผลให้ต้องปิดจุดรับจำนำก่อนสิ้นสุดโครงการฯ

๙. เกษตรกรไม่สามารถจำนำข้ามเขตไปที่จังหวัดใกล้เคียงได้เกินกว่าระดับตำบล

๑๐. เกษตรกรบางรายบางรายนำเข้าเปลือกมาจำนำสูงกว่าที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองโดย ข้อเสนอแนะของทางเกษตรกรเห็นควรให้รัฐบาลต้องจัดหาเครื่องตรวจวัดคุณภาพข้าวที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศให้กับเกษตรกร ภายใต้การควบคุม กำกับดูแลของสภาเกษตรกรจังหวัดนั้นๆ และจะต้องจัดเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในเรื่องของการออกใบประทวนให้เพียงพอ รัฐบาลควรอนุญาตให้เกษตรกรสามารถนำข้าวมาจำนำ ณ โรงสีข้ามเขตจังหวัดได้เพิ่มมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกรนำข้าวมาจำนำในโครงการรัฐบาล เพราะบางพื้นที่มีโรงสีไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาเกษตรกรต้องนำข้าวไปขายให้กับโรงสีนอกโครงการรับจำนำ และถูกกดราคารับซื้อข้าวเปลือกต่ำกว่าราคาจำนำมาก คณะกรรมาธิการ ได้ตั้งข้อสังเกตว่าควรให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปตรวจสอบโครงการรับจำนำข้าวอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันการทุจริต และดูแลเอาใจใส่โครงการรับจำนำข้าวอย่างเข้มงวดและจริงจังต่อไป

๓. <u>ผลการดำเนินงานของรัฐบาลในห้วงเวลา ๔ เดือน</u>

การรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๒๕๕๕ เริ่มโครงการวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๕ มีดังนี้

ภาคเหนือ

เปิดจุดรับจำนำ ๒๑๐ จุด เป็นการรับจำนำแบบใบประทวน ๒๘๔,๙๗๒ ราย แบบยุ้งฉาง ๕๕๐ ราย แบ่งเป็นประเภทข้าวเปลือกเจ้า ๑,๒๕๑,๘๓๓ ตัน ข้าวเปลือกหอมปทุม ๒,๗๙๐ ตัน ข้าวเปลือกหอมมะลิ ๒๙๑,๗๘๑ ตัน ข้าวเปลือกหอมจังหวัด ๒๕๗,๓๖๗ ตัน ข้าวเปลือกเหนียว ๑๘๐,๙๕๒ ตัน รวมการรับจำนำภาคเหนือ ๑,๙๘๔,๗๒๓ ตัน

ภาคกลาง

เปิดจุดรับจำนำ ๒๗๘ จุด เป็นการรับจำนำแบบใบประทวน ๑๔๔,๘๗๗ ราย แบบยุ้งฉาง ไม่มี แบ่งเป็นประเภทข้าวเปลือกเจ้า ๑,๑๘๕,๓๔๓ ตัน ข้าวเปลือกหอมปทุม ๑๒,๒๙๒ ตัน ข้าวเปลือกหอมมะลิ ไม่มี ข้าวเปลือกหอมจังหวัด ๖๒,๙๒๕ ตัน ข้าวเปลือกเหนียว ไม่มี รวมการรับจำนำ๑,๒๖๐,๕๕๙ ตัน

ภาคตะวันออก

เปิดจุดรับจำนำ ๓๕๕ จุด เป็นการรับจำนำแบบใบประทวน ๕๙๗,๖๒๔ ราย แบบยุ้งฉาง ๑๓,๖๒๔ ราย แบ่งเป็นประเภทข้าวเปลือกเจ้า ๑๑๓,๕๙๕ ตัน ข้าวเปลือกหอมปทุม ๘๔ ตัน ข้าวเปลือกหอมมะลิ ๒,๑๘๘,๖๙๖ ตัน ข้าวเปลือกหอมจังหวัด ไม่มี ข้าวเปลือกเหนียว ๑๐๓,๔๔๗ ตัน รวมการรับจำนำ ๒,๔๐๕,๘๒๒ ตัน

ภาคใต้

เปิดจุดรับจำนำ ๕ จุดที่จังหวัด พังงา เป็นการรับจำนำแบบใบประทวน ๕ ราย แบบยุ้งฉาง ไม่มี แบ่งเป็นประเภทข้าวเปลือกเจ้า ๒๓ ตัน ข้าวเปลือกหอมปทุม ไม่มี ข้าวเปลือกหอมมะลิ ไม่มี ข้าวเปลือกหอมจังหวัด ไม่มี ข้าวเปลือกเหนียว ไม่มี รวมการรับจำนำ ๒๓ ตัน

โดยสรุปการรับจำนำทั้งประเทศ มีดังนี้

๓.๑ การเปิดจุดรับจำนำ

เปิดจุดรับจำนำ ๘๔๘ จุด เป็นการรับจำนำแบบใบประทวน ๑,๐๒๗,๓๗๘ ราย แบบยุ้งฉาง ๑๔,๑๘๙ ราย แบ่งเป็นประเภทข้าวเปลือกเจ้า ๒,๕๕๐,๗๙๓ ตัน ข้าวเปลือกหอมปทุม ๑๕,๑๖๖ ตัน ข้าวเปลือกหอมมะลิ ๒,๔๘๐,๔๗๗ ตัน ข้าวเปลือกหอมจังหวัด ๓๒๐,๒๙๒ ตัน ข้าวเปลือกเหนียว ๒๘๔,๓๙๙ ตัน รวมการรับจำนำ ๕,๖๕๑,๑๒๗ ตัน

๓.๒ ข้าวเปลือกเข้าโครงการ

มีข้าวเปลือกเข้าโครงการแล้ว ๕.๖๕ ล้านตัน และใช้งบประมาณเบื้อนต้นในการรับจำนำข้าวประมาณ สี่หมื่นล้านบาท โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายบุญทรง เตริยาภิรมย์) ได้เรียกประชุมตัวแทนโรงสีและผู้ส่งออกข้าวเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๕ เพื่อประเมินผลโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ฤดูกาล ๒๕๕๔/๕๕ ที่เปิดโครงการตั้งแต่วันที่ ๗ ต.ค. ๒๕๕๔ นั้นมีความสำเร็จมากน้อยแค่ไหนรวมทั้งการหารือถึงการผลักดันราคาข้าวไทยในตลาดโลก กระทรวงพาณิชย์ เละรับทราบว่า การรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ฤดูกาล ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ตั้งแต่วันที่ ๗ ต.ค. ๒๕๕๔ ถึง ๒๕ ม.ค.๒๕๕๕ พบว่ามีข้าวเปลือกเข้าโครงการแล้ว ๕.๖๕ ล้านตัน ซึ่งภูมิภาคที่มีเกษตรกรมีการนำข้าวมาเข้าโครงการรับจำนำมากสุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒.๔๐ ล้านตัน รองลงมา ภาคเหนือ ๑.๙๘ ล้านตัน ภาคกลาง ๑.๒๖ ล้านตัน และภาคใต้ ๒๓ ตัน ทั้งนี้เมื่อรวมกับ สต๊อกข้าวเดิมที่ รัฐบาลมีอยู่ประมาณ ๒ ล้านตัน บวกกับข้าว ที่ได้จากโครงการ

จำนำนาปี จะทำให้รัฐบาล มีข้าวสารในสต๊อกมากกว่า ๕ ล้านตัน และคาดว่ารัฐบาลจะต้องเร่งระบายสต๊อกข้าวออกในเร็วๆ นี้

๓.๓ โรงสีรับฝากข้าวเปลือก

มีโรงสีที่เปิดรับฝากข้าวเปลือกแล้ว จำนวน ๘๖๐ ราย ใน ๖๑ จังหวัด จำแนกเป็น เปิดจุดรับจำนำ อคส. ๖๐๒ ราย อ.ต.ก. ๒๕๘ ราย ในพื้นที่ จำนวน ๖๓๓ ราย เปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่จำนวน ๒๒๗ ราย

ผลการดำเนินงานเมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๑/๕๒ ซึ่งมีโรงสีเปิดจุดรับจำนำทั้งสิ้น ๗๑๕ โรง ใน ๖๒ จังหวัด เพิ่มขึ้นจำนวน ๑๔๕ ราย หรือคิดเป็น ร้อยละ ๒๐.๒๗ เกษตรกรนำข้าวเปลือกมาจำนำจำนวน ๑,๐๙๕,๘๔๕ ราย ปริมาณ ๕,๙๒๒,๘๐๗ ตันจำแนกเป็น ข้าวเปลือกเจ้า จำนวน ๒,๖๓๖,๗๙๖ ตัน ข้าวเปลือกหอมมะลิจำนวน ๒,๖๓๐,๖๘๘ ตันข้าวเปลือกหอมจังหวัด จำนวน ๓๒๔,๖๔๓ ตัน ข้าวเปลือกปทุมธานี ๑๕,๑๗๕ ตัน และข้าวเปลือกเหนียว ๓๑๕,๕๐๕ ตัน

๔. <u>การส่งออกข้าวไทย</u>

๔.๑ ปริมาณและมูลค่าการส่งออก

ปริมาณและมูลค่าการส่งออกข้าวไทยในห้วงเวลา ๔ ปี (๒๕๕๑ – ๒๕๕๔) ตามตารางที่ ๑ - ๓ จะพบว่า ปริมาณการส่งออกปี ๒๕๕๔ มากกว่าปี ๒๕๕๑ เล็กน้อย ประมาณ ๔๙๐,๑๐๑ ตัน แต่มูลค่าการส่งออกปี ๒๕๕๔ กลับน้อยว่า ๗,๑๐๒,๐๓๔,๖๐๔ ล้านบาท ทั้งนี้เมื่อเทียบรายเดือนในแต่ละปีจะพบว่าปริมาณการส่งออกจะสูงในช่วงต้นปี และลดลงในช่วงปลายปี ยกเว้นปี ๒๕๕๓ ที่ปริมาณการส่งออกปลายปีสูงขึ้น อย่างไรก็ดี หากเทียบตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๔ จะพบว่าการส่งออกสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่มูลค่าการส่งออกจะผันผวน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่าสกุลเงินที่ขึ้นหรือลง

อนึ่ง เมื่อมีการรับจำนำข้าวที่เริ่มโครงการตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ ปริมาณการส่งออกลดลงอย่างต่อเนื่อง สำหรับเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งมีปริมาณการส่งออกสูงเนื่องจากมีการสั่งซื้อตกค้างจากเดือนกันยายน ๒๕๕๔ นอกจากนี้ จะเห็นว่าเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลงเมื่อเทียบกับเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ โดยปริมาณการส่งออกลดลง ๖๒๖,๓๕๔ ตัน คิดเป็น ร้อยละ ๕๙ และมูลค่าการส่งออกลดลง ๘,๓๑๘,๗๕๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๑

สถิติการส่งออก (Export) -- ข้าว (รวม) : ปริมาณและมูลค่าการส่งออกรายเดือน

ตารางที่ ๑ สถิติการส่งออกข้าว(รวม): ปริมาณและมูลค่าการส่งออกรายเดือนตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๔

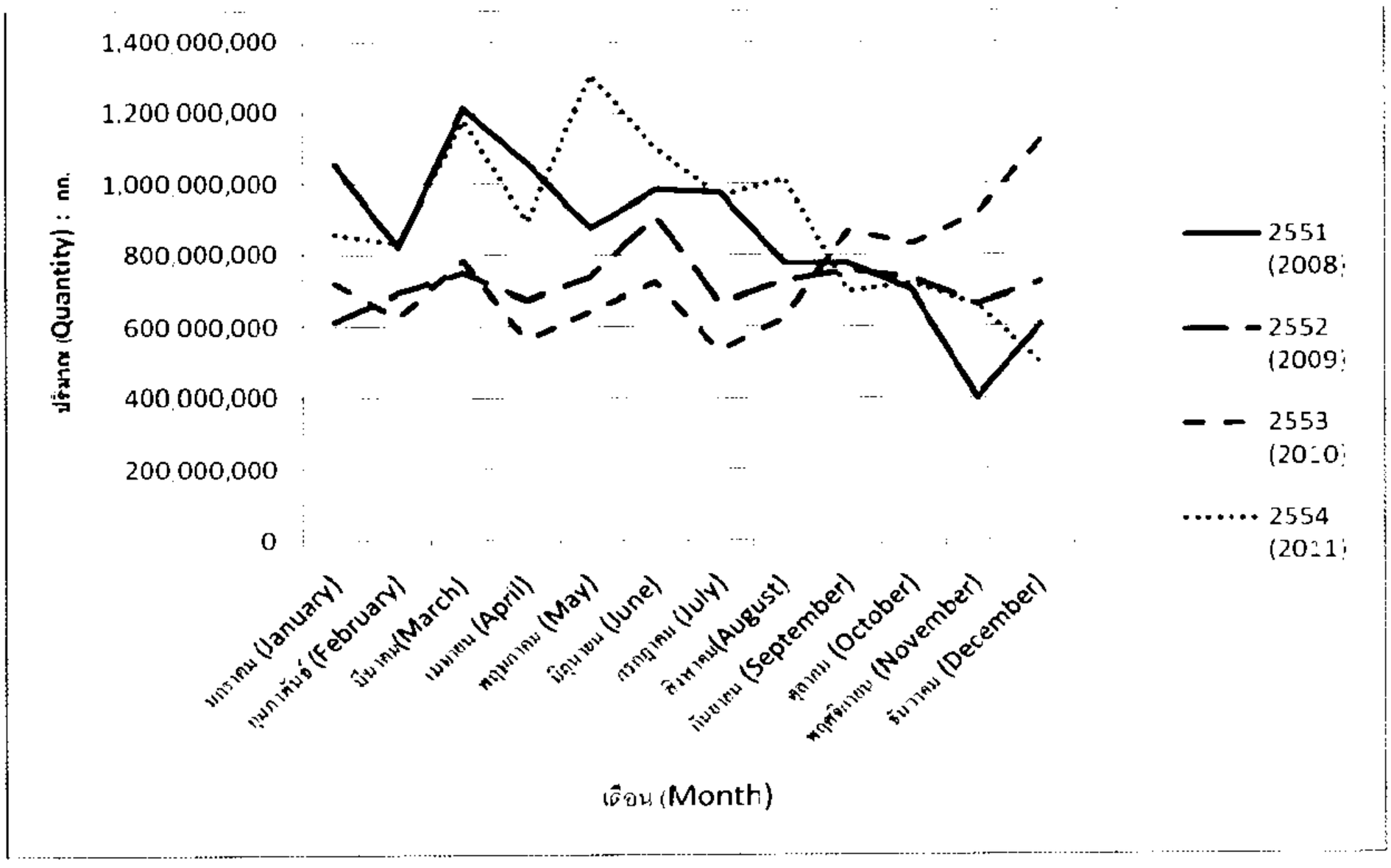
ปริมาณ : กก.
มูลค่า : บาท

เดือน Month	2551 2008		2552 2009		2553 2010		2554 2011	
	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value
มกราคม January	1,053,055,968	14,558,576,221	612,139,729	11,398,512,406	717,931,034	14,855,289,617	855,522,662	15,536,428,007
กุมภาพันธ์ February	817,924,845	11,614,013,467	689,543,630	13,236,256,071	623,834,001	12,785,428,331	830,689,922	14,717,660,237
มีนาคม March	1,209,092,499	17,241,813,495	747,654,879	14,934,961,412	782,466,697	15,748,515,322	1,178,085,880	20,183,614,418
เมษายน April	1,055,873,825	17,511,880,031	671,230,815	13,390,360,788	560,542,289	11,017,085,519	892,676,999	15,096,164,762
พฤษภาคม May	873,909,461	20,486,140,860	735,004,514	14,331,496,296	643,465,054	11,486,618,344	1,303,447,555	21,296,515,946
มิถุนายน June	982,376,035	25,643,629,210	908,504,887	17,648,216,522	721,388,947	13,089,798,220	1,098,049,034	18,452,885,619
กรกฎาคม July	975,646,309	25,026,050,115	662,873,154	13,740,820,957	530,883,509	9,753,558,191	963,907,378	19,369,171,080
สิงหาคม August	771,924,631	18,360,827,365	724,009,050	14,659,496,874	625,944,299	11,324,624,324	1,012,703,871	17,529,048,624
กันยายน September	773,790,275	17,317,738,018	756,053,445	15,157,200,950	867,251,926	14,931,022,979	696,180,457	13,248,504,536
ตุลาคม October	700,479,257	14,811,383,438	731,218,347	15,021,291,109	829,127,089	14,629,781,483	718,110,599	13,834,390,058
พฤศจิกายน November	397,369,121	8,508,713,730	661,116,767	13,337,847,414	915,025,791	18,248,172,278	661,439,119	14,848,254,503
ธันวาคม December	604,685,528	12,138,314,598	720,521,430	15,351,190,132	1,121,769,635	20,323,162,814	495,415,649	12,004,408,154
รวม/Total	10,216,127,754	203,219,080,548	8,619,870,647	172,207,650,931	8,939,630,271	168,193,057,422	10,706,229,125	196,117,045,944

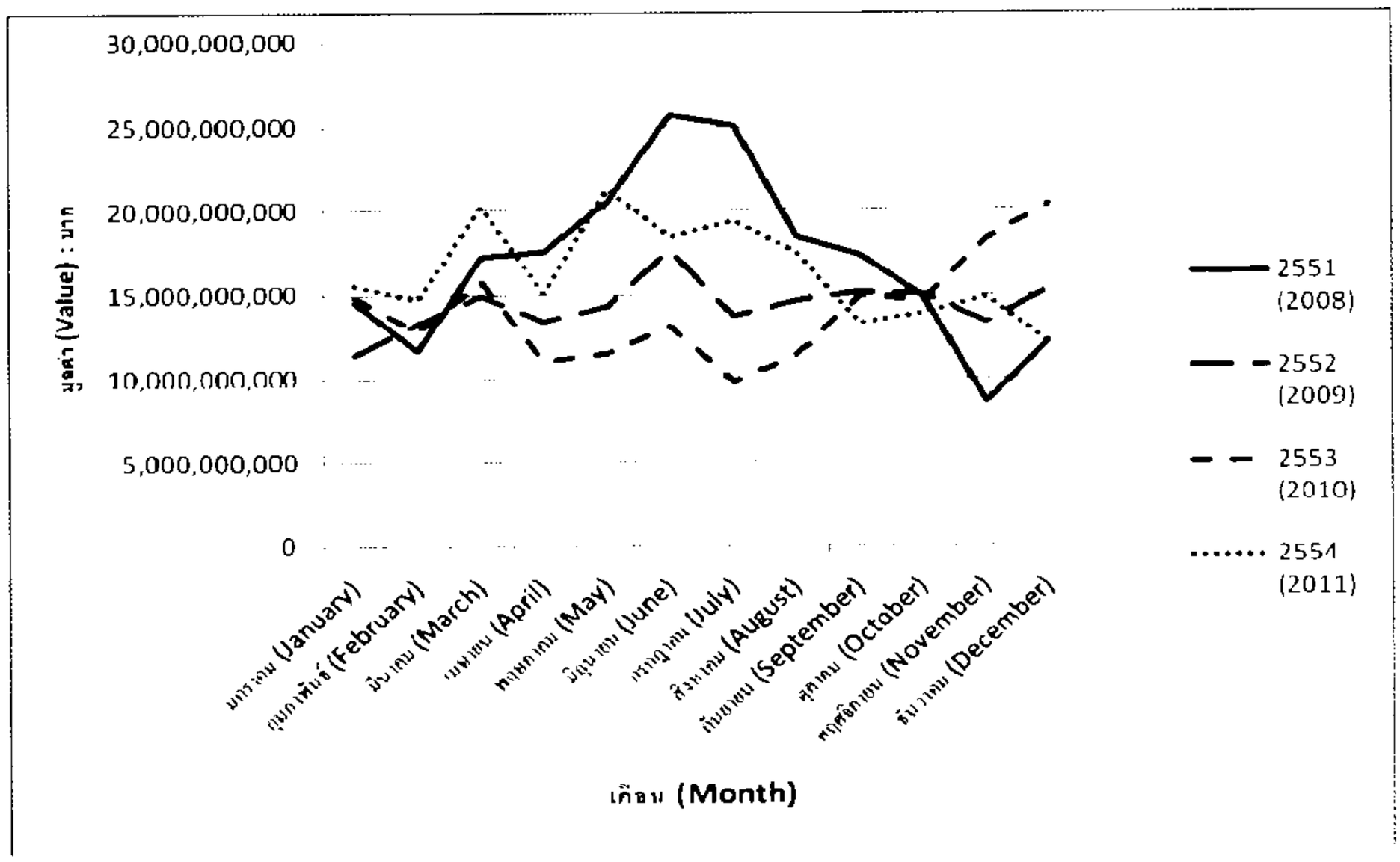
หมายเหตุ 1,000 กิโลกรัม เท่ากับ 1 ตัน

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยความร่วมมือของ กรมศุลกากร

ตารางที่ ๒ แผนภูมิแสดง ปริมาณการส่งออกรายเดือน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ – ๒๕๕๔

ตารางที่ ๓ แผนภูมิแสดง มูลค่าการส่งออกรายเดือน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ – ๒๕๕๔

๔.๒ การคาดการณ์ทิศทางการส่งออกข้าวไทย ปี ๒๕๕๕

กระทรวงเกษตรสหรัฐ (The U.S. Department of Agriculture; USDA) คาดการณ์ว่าการค้าข้าวของโลก (ส่งออก-นำเข้า) ในปี ๒๕๕๕ จะมีปริมาณ ๓๑.๘๘ ล้านตันข้าวสาร ลดลงจากจำนวน ๓๔.๗๘ ล้านตัน ข้าวสารในปี ๒๕๕๔ โดยคาดว่าอินโดนีเซียจะนำเข้าลดลงเหลือ ๑.๐ ล้านตัน จากที่ในปี ๒๕๕๔ มีการนำเข้าสูงถึง ๒.๗๘ ล้านตัน ขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์คาดว่าจะนำเข้า ๑.๕ ล้านตัน เท่ากับในปี ๒๕๕๔ ที่คาดว่านำเข้าประมาณ ๑.๕ ล้านตัน ส่วนไนจีเรียคาดว่าจะนำเข้าจำนวน ๒.๒ ล้านตัน ซาอุดิอาระเบียจำนวน ๑.๑๕ ล้านตัน อิหร่านจำนวน ๑.๕ ล้านตัน อิรักจำนวน ๑.๒ ล้านตัน มาเลเซียจำนวน ๑.๑๓ ล้านตัน สำหรับประเทศผู้ส่งออกนั้น คาดว่าในปี ๒๕๕๕ ประเทศไทยจะส่งออกลดลงเหลือเพียง ๗ ล้านตัน จากปี ๒๕๕๔ ที่ปริมาณส่งออกสูงเป็นประวัติการณ์ถึง ๑๐.๕ ล้านตัน ในขณะที่คาดว่าเวียดนามจะส่งออก ๖.๗ ล้านตัน ลดลงจากปี ๒๕๕๔ ที่มีปริมาณส่งออก ๗.๐ ล้านตัน ซึ่งนับเป็นสถิติที่สูงเป็นประวัติการณ์เช่นเดียวกับไทย

คาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวไทยในปี 2555

ประเทศ	2550	2551	2552	2553	2554*	2555**	+/-(%)
การส่งออก-นำเข้าของโลก	31.85	29.76	29.33	31.60	34.76	32.86	-5.5
ไทย	9.56	10.01	8.59	9.05	10.50	8.00	-23.8
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	30.0	33.6	29.3	28.6	30.2	24.3	-19.4
เวียดนาม	4.52	4.65	5.95	6.73	7.10	6.70	-5.6
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	14.2	15.6	20.3	21.3	20.4	20.4	-0.2
อินเดีย	6.3	3.4	2.1	2.1	3.8	4.5	18.4
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	19.8	11.4	7.2	6.5	10.9	13.7	25.3

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร* ตัวเลขเบื้องต้น **ตัวเลขคาดการณ์
ที่มา กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA)

ส่วนอินเดียคาดว่าจะส่งออกได้ถึง ๔.๕ ล้านตัน ขณะที่คาดว่าปากีสถานจะส่งออก ๓.๗๕ ล้านตัน สหรัฐอเมริกาคาดว่าจะส่งออก ๓.๐ ล้านตัน ในขณะเดียวกันก็คาดว่าประเทศกัมพูชาจะส่งออกสูงถึง ๑.๐ ล้านตัน พม่าคาดว่าจะส่งออก ๐.๗๕ ล้านตัน อุรุกวัยคาดว่าจะส่งออก ๐.๘๕ ล้านตัน และบราซิลคาดว่าจะส่งออก ๐.๖๕ ล้านตัน

๔.๓ ปัจจัยเสี่ยงการส่งออกข้าวไทย

ในปี ๒๕๕๕ นี้ คาดว่าจะเป็นปีที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายประการที่จะส่งผลกระทบต่อการส่งออกข้าว ทั้งจากปัญหาภายในและภายนอกประเทศ โดยสมาคมได้รวมรวมปัญหาและอุปสรรคที่จะต้องประสบในปีนี้ ดังนี้

ชนิดข้าวที่ไทยส่งออก		2550	2551	2552	2553	2554*	2555**	+/-(%)
ข้าวขาว		3.92	4.21	2.37	3.06	4.41	3.5	-20.6
ข้าวนึ่ง		2.14	2.75	2.88	3.17	3.43	2	-41.7
ข้าวหอมมะลิ		2.9	2.5	2.63	2.35	2.22	2	-9.9
ข้าวชนิดอื่น ๆ		0.6	0.54	0.71	0.41	0.46	0.5	8.7
รวม		9.56	10.01	8.59	9.00	10.5	8	-23.8

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

** ตัวเลขเบื้องต้น **ตัวเลขคาดการณ์*

หมายเหตุ : ปริมาณการส่งออกข้าวขาวและข้าวนึ่งจะปรับสูงขึ้น หากรัฐบาลทำสัญญาขายข้าวแบบจีทูจีสำเร็จ

(๑) อินเดีย คู่แข่งตลาดข้าวนึ่งและข้าวขาวกลับเข้าสู่ตลาดผู้ส่งออก และยังไม่มีความชัดเจนว่าจะส่งออกเพิ่มหรือไม่ หลังจากที่อนุญาตให้เอกชนส่งออกได้ ๒ ล้านตัน

- อินเดียเริ่มส่งออกอีกครั้ง หลังจากที่รัฐบาลห้ามส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่บาสมาติ (รวมถึงข้าวนึ่ง) มาตั้งแต่ต้นปี ๒๕๕๑ โดยรัฐบาลได้อนุญาตให้เอกชนส่งออกได้ถึง ๒ ล้านตัน ซึ่งแม้ว่าขณะนี้อินเดียจะยังคงมีปัญหาด้านโลจิสติกส์ โดยขณะนี้มีการส่งออกไปแล้วประมาณ ๑.๒ แสนตัน และเรือสินค้าที่ไปรอรับสินค้าต่างก็ไปเทียบท่ารออยู่ที่อินเดียเกือบหมด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความสามารถในการส่งมอบสินค้าแล้ว คาดว่าจะส่งมอบแล้วเสร็จประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งผลจากความล่าช้าในการส่งมอบสินค้านี้ คาดว่าจะส่งผลกระทบมาที่การส่งออกข้าวของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

- นอกจากนี้ปัญหาที่จะตามมาอีกประการ คือการที่ข้าวจากอินเดียที่ถูกส่งไปยังตลาดแอฟริกาโดยเฉพาะที่ประเทศไนจีเรีย กำลังมีปัญหาเรื่องความแออัดของท่าเรือ ทำให้ข้าวที่ส่งไปมีความล่าช้าในการระบายออกไปยังตลาด ดังนั้น จะทำให้การหวนกลับมาซื้อข้าวไทยต้องล่าช้าออกไปอีกทั้งนี้ สมาคมได้ตั้งสมมติฐานขึ้นมา ๒ ประการ คือ การส่งออกข้าวนึ่งของไทยจะเป็นอย่างไรเมื่ออินเดียส่งออกข้าวเพียง ๒ ล้านตัน กับการที่รัฐบาลอินเดียอนุญาตให้ส่งออกได้มากกว่า ๒ ล้านตัน

๑.๑ ถ้าหากอินเดียส่งออกข้าวเพียง ๒ ล้านตัน

หากรัฐบาลอินเดียอนุญาตให้ส่งออกเพียง ๒ ล้านตัน และมีการส่งมอบแล้วเสร็จภายในไตรมาสแรกของปีนี้ ก็น่าจะส่งผลดีต่อการส่งออกข้าวนึ่งของไทย โดยคาดว่าจะกลับมาส่งในระดับ ๒ ล้านตันต่อปีอย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่จะส่งผลต่อปริมาณการส่งออกข้าวนึ่ง คือ ปริมาณสต็อกข้าวของประเทศผู้นำเข้าที่ได้นำเข้าข้าวอินเดียก่อนหน้านี้ว่าจะมีมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะส่งผลต่อการสั่งซื้อที่อาจจะมีการชะลอคำสั่งซื้อได้

๑.๒ ถ้าหาก อินเดียส่งออกข้าวมากกว่า ๒ ล้านตัน

หากรัฐบาลอินเดียมีการอนุญาตให้ส่งออกมากกว่า ๒ ล้านตัน ย่อมส่งผลกระทบต่อตลาดข้าวนึ่งและข้าวขาวของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยคาดว่าปริมาณส่งออกข้าวนึ่งจะใกล้เคียงกับปี ๒๕๕๐ ซึ่งอินเดียยังคงส่งออกข้าวเป็นปกติ ก่อนที่ในปีถัดมาคือ ๒๕๕๑ รัฐบาลจะห้ามส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่บาสมาติ

ชนิดข้าวที่ไทยส่งออก	2550	2551	2552	2553	2554*	2555**	+/-(%)
ข้าวขาว	3.92	4.21	2.37	3.06	4.41	3	-32.0
ข้าวนึ่ง	2.14	2.75	2.88	3.17	3.43	1	-70.8
ข้าวหอมมะลิ	2.9	2.5	2.63	2.35	2.22	2	-9.9
ข้าวชนิดอื่น ๆ	0.6	0.54	0.71	0.41	0.46	0.5	8.7
รวม	9.56	10.01	8.59	9.00	10.5	6.5	-38.1

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

** ตัวเลขเบื้องต้น **ตัวเลขคาดการณ์*

หมายเหตุ : ปริมาณการส่งออกข้าวขาวและข้าวนึ่งจะปรับสูงขึ้น หากรัฐบาลทำสัญญาขายข้าวแบบจีทูจีสำเร็จ

(๒) เวียดนาม -- เริ่มเข้ามาทำตลาดข้าวหอมมะลิ โดยแย่งส่วนแบ่งตลาดเอเชียจากไทย

นอกจากตลาดข้าวนึ่งแล้ว ในปี ๒๕๕๕ นี้ ตลาดที่จะได้รับผลกระทบไม่น้อยไปกว่ากัน คือ ตลาดข้าวหอมมะลิ ซึ่งราคายังคงอยู่ในระดับสูง อีกทั้งประเทศผู้ส่งออกข้าวรายอื่น เช่น เวียดนาม ก็ได้มีการพัฒนาพันธุ์ข้าวหอมของตนเอง ซึ่งคุณภาพก็เป็นที่ยอมรับจากลูกค้า โดยเฉพาะในตลาดประจำของไทยเช่น ฮ่องกง สิงคโปร์ จีน เป็นต้น ในขณะที่ราคาต่ำกว่าไทยมาก ในปัจจุบัน ข้าวหอม ๕% ฤดูใหม่ของเวียดนามราคาอยู่ที่ประมาณ ๖๐๐ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน ส่วนข้าวหอมมะลิ ๑๐๐% ชั้น ๒ ฤดูใหม่ของไทยราคาอยู่ที่ ๙๕๐-๑,๐๕๐ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน ซึ่งมีส่วนต่างกันถึงตันละ ๓๕๐-๔๕๐ เหรียญสหรัฐฯ ทำให้เวียดนามสามารถแย่งตลาดข้าวหอมมะลิของไทยได้เพิ่มขึ้น และนับวันก็จะขยายออกไปทั้งนี้ ข้าวหอมฤดูใหม่ของเวียดนามจะออกสู่ตลาดในช่วงปลายไตรมาสแรกของปีนี้ (เดือนมีนาคม)ซึ่งคาดว่าราคาจะต่ำกว่าปัจจุบันอีก ดังนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อตลาดข้าวหอมมะลิไทยอย่างแน่นอน

(๓) การแข่งขันในตลาดที่รุนแรงขึ้น เนื่องจากหลายประเทศหันมาส่งออกข้าวเพิ่มขึ้น

ในปัจจุบันนี้มีหลายประเทศที่เข้ามาในตลาดส่งออกข้าวมากขึ้น ทั้งจากประเทศที่ผลิตข้าวอยู่แล้วและประเทศผู้ส่งออกรายเดิมเพิ่มเป้าหมายในการส่งออก ดังนี้

๑. เวียดนามประกาศเพิ่มเป้าหมายส่งออกข้าวนึ่งเป็นปีละ ๔๐๐,๐๐๐ ตัน ข้าวหอมปีละ ๘๐๐,๐๐๐ ตัน

๒. กัมพูชาประกาศนโยบายส่งออกข้าวให้ได้ ๑ ล้านตัน ภายในปี ๒๕๕๘

๓. พม่าเริ่มผลิตข้าวนึ่ง และมีการส่งออกไปยังรัสเซียแล้ว

๔. บราซิล อุรุกวัย ตั้งเป้าขยายตลาดข้าวในแอฟริกา

๕. ปากีสถานตั้งเป้าส่งออกเพิ่มขึ้น หลังจากผลผลิตในประเทศเพิ่มขึ้น ทำให้มีผลผลิตส่วนเกินมากขึ้น

(๔.) ราคาข้าวไทยสูงกว่าคู่แข่ง ทำให้สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน

จากการที่รัฐบาลได้ตั้งราคารับจำนำข้าวเปลือกหอมมะลิสูงถึงตันละ ๒๐,๐๐๐ บาท และข้าวเปลือกเจ้า ๑๐๐% ที่ ๑๕,๐๐๐ บาท นั้น ได้ส่งผลให้ราคาข้าวสารในประเทศ และราคาข้าวสารส่งออกปรับตัวสูงขึ้นทำให้ช่องว่างระหว่างราคาข้าวของไทยและประเทศคู่แข่งมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันด้านราคากับประเทศคู่แข่ง ประกอบกับการที่รัฐบาลอินเดียได้อนุญาตให้ผู้ส่งออกเอกชน สามารถส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่ข้าวบาสมาติซึ่งรวมถึงข้าวนึ่งได้ ซึ่งผู้ส่งออกอินเดียได้กำหนดราคาขายต่ำกว่าไทยมาก ยกตัวอย่างเช่น ข้าวขาว ๕% ของอินเดีย เสนอขายที่ ๔๓๕ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ขณะที่ข้าวขาว ๕% ของไทย เสนอขายที่ ๕๓๓ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ส่วนข้าวนึ่ง ๕% ของอินเดียเสนอขายที่ ๔๕๐ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ขณะที่ข้าวนึ่ง ๑๐๐% ของไทย เสนอขายที่ ๕๓๓ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) จากการที่ราคาข้าวแตกต่างกันอย่างมากนั้น ส่งผลให้ประเทศผู้ซื้อหันไปซื้อข้าวจากแหล่งที่ราคาถูกกว่า ทำให้การส่งออกข้าวของไทยมีแนวโน้มลดลงเป็นอย่างมากนอกจากนี้ จากการที่รัฐบาลมีนโยบายให้โรงสีที่แปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารแล้วส่งมอบเข้าโกดังกลางโดยได้กำหนดให้มีการส่งมอบข้าวท่อน และปลายข้าว เอ วัน เลิศ นั้น ได้ส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนปลายข้าวในตลาด ดังจะเห็นได้จากราคาปลายข้าว ทั้งปลายข้าวขาวและปลายข้าวหอมมะลิ ได้ปรับสูงขึ้นหลังจากที่เริ่มมีการสีแปรสภาพและส่งมอบเข้าโกดังกลาง ซึ่งพบว่าในขณะนี้ราคาปลายข้าวในตลาดสูงกว่าต้นข้าวขาวบางขนิดแล้ว

เปรียบเทียบราคาข้าวในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2555)						
ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย	ปากีสถาน	อุรุกวัย
4%-7% (USA) /100% B (Thai)	549	550				560
5%	533		445	435	440	
10%	529	540	440			550
15%	533	525	430			
25%	533		420	385	375	
ข้าวนึ่ง	533			450	460	

ราคาต่อหน่วย : เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ที่มา Riceonline.com, Oryza.com

เปรียบเทียบราคาข้าวเปลือกในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2555)				
ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย
ข้าวเปลือกเจ้า	299	315	276	210
รัฐบาลกำหนดราคาอุดหนุนเกษตรกรผ่านโครงการต่าง ๆ	15,000 บาทต่อตัน US$ 472		5,000 ดองต่อ ก.ก. US$ 238	10,800 รูปีต่อตัน US$ 210

ราคาต่อหน่วย : เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ที่มา Riceonline.com, Oryza.com

ข้อสังเกต

๑. แม้ว่ารัฐบาลจะตั้งราคารับจำนำข้าวเปลือกสูงกว่าราคาตลาดค่อนข้างมาก เพื่อดึงราคาข้าวสารทั้งในประเทศและส่งออกให้สูงขึ้น แต่ขณะนี้ราคาก็ยังไม่ได้ปรับตัวสูงขึ้นตามที่ต้องการ

๒. แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่ง โดยมีส่วนแบ่งในตลาดโลกถึงร้อยละ ๓๐ (ตลาดการค้าข้าวโลกมีเพียง ๘% ของการใช้/บริโภคทั้งหมด) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะสามารถกำหนดราคาขายเองได้ ภายใต้ตลาดการค้าเสรี ซึ่งยังมีปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้อีกมากมายเป็นตัวกำหนดราคา อาทิเช่น ภาวการณ์เพาะปลูกในประเทศต่างๆ , ภัยธรรมชาติ, คู่แข่งขันในตลาด, อัตราแลกเปลี่ยนนโยบายภาครัฐของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย เป็นต้น

สถิติการส่งออก

ธ.ค.-53	**ธ.ค.-54**	△ %	พ.ย.-54	△ %	ม.ค.-ธ.ค. 2553	**ม.ค.-ธ.ค. 2554**	△ %
1,065,956	**527,348**	-50.5	469,593	12.3	9,003,730	**10,646,673**	18.2

หน่วย : ตัน (ข้าวสาร)

ราคาข้าว

รายการ	**21 ธ.ค. 54**	**28 ธ.ค. 54**	**11 ม.ค. 55**	**18 ม.ค. 55**
ข้าวหอมมะลิไทย ชั้น 1 (53/54) (THMR A crop year 10/11)	$1117	$1102	$1099	$1075
ข้าวหอมมะลิไทย ชั้น 1 (54/55) (THMR A crop year 11/12)	$1117	$1086	$1083	$1060
ข้าวหอมปทุมธานี (TPFR)	$933	$920	$917	$912
ข้าวสารชนิด 100 % ชั้น 2 (WR 100% Grace B)	$591	$583	$549	$546
ข้าวสารชนิด 5 % (WR 5%)	$574	$567	$533	$529
ข้าวสารชนิด 25 % (WR 25%)	$574	$558	$533	$525
ปลายข้าว เอ วัน เลิศ (WBR A.1 Super)	$558	$534	$517	$513
ข้าวเหนียวขาว 10 % (WGR 10%)	$904	$893	$889	$883
ข้าวนึ่งชนิด 100 % (PBR 100%)	$598	$573	$533	$529

หน่วย : เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (US$/MT) เอฟโอบี

๔.๔ สรุปสถานการณ์ส่งออก และคาดการณ์

การส่งออกข้าวในปี ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา มีปริมาณทั้งสิ้น ๑๐.๖ ล้านตัน มูลค่า ๑๙๐,๒๙๑ ล้านบาท ถือว่าเป็นสถิติส่งออกสูงสุด ในด้านปริมาณ ซึ่งเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๓ ที่มีปริมาณ ๙.๐๕ ล้านตัน มูลค่า ๑๖๘,๖๓๔ ล้านบาท เพิ่มขึ้นในด้านปริมาณ ๑๘% และ ๑๓% ในด้านของมูลค่า ทั้งนี้ ข้าวที่ส่งออกมีราคาเฉลี่ย ๕๙๕ เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้น ๐.๗% เมื่อเทียบกับราคาเฉลี่ยในปี ๒๕๕๓ ทั้งนี้ ในปี ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา ประเทศผู้นำเข้าข้าวไทย ๕ อันดับแรก ประกอบด้วย

๑. ไนจีเรีย ปริมาณ ๑,๕๔๙,๙๖๔ ตัน

๒. อินโดนีเซีย ปริมาณ ๙๑๔,๙๑๘ ตัน

๓. บังคลาเทศ ปริมาณ ๗๓๖,๗๘๒ ตัน

๔. อิรัก ปริมาณ ๖๒๗,๓๐๐ ตัน

๕. ไอวอรี่โคสต์ ปริมาณ ๕๖๘,๐๔๖ ตัน

ในช่วงปลายปีที่ผ่านมา การทำสัญญาใหม่ยังคงมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนเนื่องจากผู้ซื้อส่วนใหญ่ได้หันไปสั่งซื้อข้าวขาว และข้าวนึ่งจากปากีสถาน อินเดีย รวมถึงเวียดนาม ในขณะที่การขายข้าวในรูปแบบการประมูล หรือแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล ประเทศผู้ซื้อได้หันไปซื้อข้าวจากประเทศคู่แข่งดังกล่าว ซึ่งเสนอราคาขายต่ำกว่าไทยมาก

ยกตัวอย่างเช่น ข้าวขาว ๕%ของอินเดีย เสนอขายที่ ๔๕๕-๔๖๕ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ปากีสถาน เสนอขายที่ ๔๓๕-๔๔๕ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) และเวียดนาม เสนอขายที่ ๔๓๕-๔๔๕ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ขณะที่ข้าวขาว๑๐๐%ชั้น ๒ ของไทยเสนอขายที่ ๕๔๖ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ส่วนข้าวนึ่ง ๕%ของอินเดีย เสนอขายที่ ๔๓๕-๔๔๕ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ปากีสถาน เสนอขายที่ ๔๔๕-๔๕๕ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ขณะที่ข้าวนึ่ง ๕% ของไทยเสนอขายที่ ๕๒๖ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี) ซึ่งสมาคมฯได้คาดการณ์ว่าในไตรมาสแรกของปีหน้า (๒๕๕๕) ปริมาณส่งออกอาจจะลดลงเหลือประมาณเดือนละ ๕๐๐,๐๐๐ ตันสำหรับในเดือนมกราคม ๒๕๕๕ นี้ คาดว่าจะมีการส่งออกประมาณ ๔๐๐,๐๐๐-๔๒๐,๐๐๐ ตัน เนื่องจากผู้ส่งออกบางส่วนยังคงมีสัญญาค้างส่งมอบข้าวให้กับลูกค้าต่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เป็นต้น ในขณะที่ตลาดประจำในแถบเอเชียยังคงมีการสั่งซื้อข้าวหอมมะลิฤดูใหม่อย่างต่อเนื่องแม้ว่าปริมาณจะไม่มากเท่ากับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา

๕. <u>สรุปผลกระทบจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล</u>

ปัจจุบันการรับจำนำข้าว การประกันรายได้หรือการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรกรด้วยมาตรการอื่นใดได้กลายเป็นนโยบายสำคัญของทุกรัฐบาลที่มุ่งเน้นอุดหนุนเกษตรกรเพื่อให้เกิดความพึงพอใจกับจำนวนเงินที่ได้รับ และชื่นชมในความช่วยเหลือของรัฐบาลทำให้เกษตรกรมีความพอใจเนื่องจากราคารับจำนำสูงมาก อย่างไรก็ดีการรับจำนำข้าวซึ่งเป็นนโยบายประชานิยมนั้น หากเกษตรกรมิได้คำนึงถึงการผลิตที่เหมาะสม และรัฐบาลมองข้ามผลกระทบในวงกว้างแล้วจะก่อให้เกิดปัญหาในระยะยาว และความคุ้มค่าของเงินงบประมาณจำนวนมากดังนั้นจึงมีข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานดังนี้

๑. การใช้งบประมาณของรัฐอาจเกิดความไม่คุ้มค่า เนื่องจากเงินที่จ่ายให้กับเกษตรกรไม่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ทำให้เงินถึงมือเกษตรกรล่าช้าและไม่เต็มจำนวน รวมทั้งสิ้นเปลืองงบประมาณการจัดเก็บข้าวไว้ในโกดังเป็นจำนวนมาก

๒. กลไกตลาดถูกแทรกแซงโดยรัฐบาล ไม่เป็นไปตามธรรมชาติหรือเสรีนิยม เนื่องจากรัฐบาลเป็นผู้รับจำนำข้าวและให้ราคาสูง ส่งผลให้ผู้บริโภคภายในต้องซื้อข้าวในราคาที่สูงขึ้นและกระทบต่อค่าครองชีพของประชาชนโดยรวม

๓. ลดทอนขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกข้าวไทย เนื่องจากรัฐบาลเป็นผู้รับจำนำข้าวมีราคาสูง จึงทำให้ต้นทุนการส่งออกข้าวไทยราคาสูงกว่าประเทศคู่แข่งในแถบภูมิภาคเอเชีย เช่น เวียดนาม อินเดีย พม่า เป็นต้น

๔. คุณภาพข้าวลดลง เนื่องจากต้องเก็บข้าวไว้เป็นระยะเวลานาน โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ ซึ่งการเก็บไว้นานทำให้กลิ่นหอมของข้าวหายไป และเมื่อนำไปขายก็จะส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของข้าวหอมมะลิไทย นอกจากนี้การเก็บข้าวไว้นานจะทำให้คุณภาพข้าวลดลงส่งผลให้ต้องขายข้าวในราคาที่ถูก

๕. กระบวนการดำเนินการมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานและใช้เจ้าหน้าที่เป็นจำนวนมากทำให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อน เจ้าหน้าที่บางคนไม่เข้าใจ ขั้นตอนและวิธีดำเนินการโครงการรับจำนำข้าว ทำให้การกำกับ ดูแลไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดช่องทางการทุจริตได้ง่าย

๖. การแจ้งผลผลิตของเกษตรกรอาจบิดเบือนไม่ตรงกับความเป็นจริง มีการขึ้นทะเบียนพื้นที่ปลูกข้าว กับผลผลิตต่อไร่ไว้สูง เนื่องจากเกษตรกรต้องการจำนำข้าวในปริมาณที่เกินกว่าที่ผลิตได้จริง ซึ่งจะทำให้เกิดการสวมสิทธิระหว่างโรงสีกับเกษตรกร โดยการสวมสิทธินั้นมีทั้งการสวมสิทธิข้าวภายในประเทศ และการสวมสิทธิข้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน

๖. <u>ข้อเสนอแนะ</u>

๑. ภาครัฐควรจัดการเปิดอบรมให้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าว โดยจัดวิทยากรที่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องโครงการเป็นอย่างดีดำเนินการชักซ้อม ทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง เกษตรกร โรงสี ผู้ประกอบการ ก่อนการปฏิบัติงานจริง โดยควรใช้ระยะเวลาเตรียมการก่อนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เกิดปัญหาและความสับสนในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ ควรมีการติดตาม เร่งรัด ประเมินผล การบริหารจัดการและกำกับดูแลให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างจริงจัง รวมทั้งป้องกันการทุจริต

๒. ภาครัฐควรมีมาตรการสนับสนุน ช่วยเหลือผู้บริโภคให้บริโภคข้าวในราคาที่เหมาะสม โดยพิจารณากระจายพื้นที่การจำหน่ายข้าวธงฟ้าของกระทรวงพาณิชย์ให้ทั่วถึงทุกภูมิภาคเพื่อบรรเทาความเดือนร้อนของประชาชน

๓. ภาครัฐควรมีมาตรการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ส่งออกข้าวไทยเพื่อให้ข้าวไทยมีราคาเหรียญสหรัฐต่อตัน (เอฟ โอ บี) ที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

๔. ภาครัฐควรเร่งระบายข้าวออกในแต่ละไตรมาส หรือจัดวางมาตรการเก็บข้าวในระยะสั้นเพื่อรักษาคุณภาพข้าวไว้เหมือนเดิม ซึ่งการระบายข้าวเร็วจะเป็นผลดีต่อรัฐบาลในการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวและแก้ไขปัญหาข้าวค้างโกดังรวมทั้งราคาข้าวที่จำหน่ายรัฐก็สามารถขายในราคาที่เหมาะสมได้

๕. ภาครัฐควรจัดการตรวจสอบพื้นที่และผลผลิตข้าวของเกษตรกร กำหนดค่าเฉลี่ยมาตรฐานของผลผลิตต่อไร่ เพื่อป้องกันเกษตรกรแจ้งเกินความเป็นจริง นอกจากนี้ควรจัดให้มีการสุ่มตรวจกับการกระทบยอดการผลิตข้าวและการรับจำนำข้าวจากเกษตรกร หากพบว่าเกินกว่าความเป็นจริง ควรมีมาตรการลงโทษอย่างจริงจังเพื่อป้องกันการสวมสิทธิและการทุจริต

ส่วนที่ ๒

การศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกต่อการเปิดการค้าเสรีอาเซียนต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย

ประเทศไทยและสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ตกลงร่วมกันที่จะดำเนินกิจการของสมาคมให้ก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ.๒๐๑๕) ซึ่งหมายถึงการพัฒนาความมั่นคงระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของมวลสมาชิกเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเข้าเป็นหนึ่งเดียว มีเสรีในด้านการค้า การลงทุน และแรงงาน เพื่อให้ผู้ค้าและผู้บริโภคสามารถจะเลือกซื้อขายสินค้าได้อย่างเสรียิ่งขึ้น ในขณะที่คณะรัฐมนตรีของไทยมีมติเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๔ อนุมัติให้มีการรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรและมีแนวโน้มที่จะดำเนินมาตรการนี้เพื่อการยกระดับราคาสินค้าข้าวในปีต่อ ๆ ไป จึงเป็นที่น่ากังวลว่าเหตุการณ์ทั้งสองดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อระบบการผลิตและการค้าข้าวของไทยซึ่งอาจเป็นผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในการนี้คณะอนุกรรมาธิการฯ จึงศึกษาผลกระทบของนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย

ด้วยการจัดตั้งประชาคมอาเซียนเป็นกรอบความตกลงที่มีขอบเขตกว้างขวางทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม แต่ในที่นี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะในส่วนเศรษฐกิจที่เรียกว่า “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” และมุ่งเน้นเฉพาะผลกระทบที่มีต่อการค้าข้าว รวมถึงความเชื่อมโยงไปถึงการดำเนินมาตรการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทย และเป็นการศึกษาผลกระทบต่อการค้าข้าวในภาพรวมทั้งด้านเกษตรกรผู้ผลิต โรงสี ผู้บริโภค ผู้ประกอบการค้าข้าวในประเทศและผู้ส่งออก กอปรกับการก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน กำหนดไว้ในปี ๒๕๕๘ ดังนั้นการศึกษาจึงใช้การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ได้แก่ ส่วนราชการ สถาบันการศึกษา สมาคม ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นประมวลผลการศึกษา วิเคราะห์ และนำเสนอผลการศึกษาในเชิงพรรณนาโวหาร

คณะอนุกรรมาธิการฯ เห็นว่า เรื่องราวของประชาคมอาเซียนเฉพาะในส่วนของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทางด้านเป้าหมาย พันธกรณี การดำเนินการของไทยทั้งในส่วนที่ดำเนินการมาแล้วและกำลังจะดำเนินการต่อไปนั้น การค้าข้าวของไทยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ หากนำมาพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในอนาคตกับผู้ประกอบการค้า อันได้แก่ ผู้ส่งออก โรงสี พ่อค้าคนกลาง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จะเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมและพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมการของภาครัฐต่อไป

คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ประมวลข้อมูลเรื่องราวของอาเซียนและการพัฒนาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อความเข้าใจร่วมกันในทิศทางเดียวกัน จากนั้นจึงศึกษาถึงพันธกรณีและการเปิดตลาดสินค้าข้าวไทย รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบ จัดทำแนวทางเตรียมความพร้อม การสรุปประเด็นปัญหา และข้อเสนอแนะ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในการศึกษาข้อมูลจาก "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" และ "ประกาศกระทรวงพาณิชย์และประกาศกรมการค้าต่างประเทศเกี่ยวกับสินค้าข้าว" ของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศและกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ นอกจากนี้ยังได้รับการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและเป็นอิสระจากคณะอนุกรรมาธิการฯ กับนักวิชาการ ทั้งนี้เมื่อจัดทำขึ้นแล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวไทยที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับผลการศึกษามีสาระสำคัญสรุป ดังนี้

๑. <u>เรื่องราวของอาเซียน</u>

ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทยได้ร่วมกันก่อตั้งอาเซียน หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ขึ้นเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือกันทางด้านต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมาประเทศบรูไนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนลำดับที่ ๖ และล่าสุดอาเซียนได้รับรองประเทศในภูมิภาคเข้าเป็นสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นอีก ๔ ประเทศตามลำดับคือเวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา

ระยะเริ่มแรกของการก่อตั้ง อาเซียนดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในกรอบกว้าง ๆ คือ ความมั่นคงทางด้านเสถียรภาพทางการเมืองและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม ต่อเมื่อการค้าระหว่างประเทศมีแนวโน้มเกิดการกีดกันทางการค้ารุนแรงขึ้น ทำให้อาเซียนต้องหันมามุ่งเน้นเป้าหมายทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันมากขึ้น ปี ๒๕๓๕ อาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ขึ้น โดยใช้มาตรการอัตราภาษีศุลกากรพิเศษที่เท่ากัน (Common Effeetive Preferential Tariff : CEPT) เป็นกลไกหลักในการลดภาษีศุลกากรนำเข้าสินค้าระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน และกำหนดเป้าหมายต้องลดภาษีลงเหลือร้อยละ ๐ ทุกรายการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

- สร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้าอาเซียน
- ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ
- สร้างอำนาจต่อรอง

การดำเนินการตามเป้าหมายของ AFTA เริ่มจากการทยอยลดภาษีศุลกากรลงเป็นระยะๆ กำหนดเงื่อนไขในการรับสิทธิจากการลดภาษีศุลกากรและผ่อนปรนให้มีการคงอัตราภาษีศุลกากรไว้ระดับหนึ่งก่อนที่จะลดลงสู่เป้าหมาย สำหรับบางรายการสินค้าที่มีความอ่อนไหวสูงและสำหรับประเทศสมาชิกใหม่ ซึ่งยังไม่พร้อมที่ดำเนินมาตราโดยทันที และในระหว่างดำเนินมาตรการได้มีพัฒนาการทางด้านความร่วมมือด้วยดี เช่น มีการปรับปรุงแก้ไขกฎเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติในทางการค้าระหว่างกันให้เกิดความคล่องตัวสะดวกรวดเร็วขึ้น เร่งรัดให้มีการปรับลดระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในช่วงเวลาที่เร็วขึ้น ซึ่งเป็นผลให้การค้าระหว่างกันขยายตัว

เพิ่มขึ้น ประเทศสมาชิกได้รับประโยชน์จากเขตการค้าเสรีอาเซียนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากปริมาณและมูลค่าทางการค้าของไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยลำดับ

๒. <u>การพัฒนาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน</u>

ความสำเร็จทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกให้ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ๔๐ ปี นับแต่การก่อตั้งอาเซียน ประเทศสมาชิกจึงได้ตกลงกันที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) ซึ่งเร็วขึ้นจากความตั้งใจเดิมที่ได้แถลงการณ์ไว้ถึง ๕ ปี (เคยกำหนดไว้เป็นปี ๒๕๖๓)

ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ

(๑) ประชาคมความมั่นคงอาเซียน

(๒) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(๓) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

ประชาคมอาเซียนมีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เป็นกรอบหรือหลักเกณฑ์ทางกฎหมายซึ่งเน้นพันธกิจที่ประเทศสมาชิกจะต้องถือปฏิบัติ

อาเซียนจำเป็นต้องเร่งรัดการรวมกลุ่มหรือความร่วมมือทางเศรษฐกิจเนื่องจากกระแสโลกาภิวัฒน์และแนวโน้มการทำข้อตกลงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ มีมากขึ้น ทำให้อาเซียนต้องเร่งแสดงบทบาทการรวมกลุ่มให้เป็นปึกแผ่นมากขึ้นกว่าแต่ก่อนและปรับปรุงการดำเนินงานให้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการแข่งขันทางการค้าและการแข่งขันเพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นและมีแนวโน้มจะถ่ายโอนไปสู่ประเทศเศรษฐกิจใหม่ เช่น จีน อินเดีย หรือรัสเซียมากขึ้น

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนจะเน้นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในตลาดโลก เนื่องจากการรวมกลุ่มจะส่งเสริมให้เกิดการเปิดเสรีในการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกที่ลึกซึ้งและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน เงินทุนและแรงงาน รวมถึงความร่วมมือในด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน เพื่อลดอุปสรรคทางด้านการค้าและการลงทุนให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการครองชีพและการกินดีอยู่ดีของประชาชนภายในประเทศ และลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางสังคมให้น้อยลง

ในส่วนของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของประชาคมอาเซียนจะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจของอาเซียน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

(๑) การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Single Production Base)

(๒) มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินลงทุนและแรงงานฝีมืออย่างเสรี (Free flows of goods services investment capital and skilled labors)

นอกจากนี้ผู้บริโภคจะสามารถเลือกสรรสินค้าและหรือบริการได้อย่างหลากหลาย การเดินทางเข้าออกแต่ละประเทศจะสะดวกและเสรีมากยิ่งขึ้น จึงนับเป็นความท้าทายที่สำคัญของอาเซียนที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจและช่วยกันนำพาอาเซียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

เพื่อให้การดำเนินงานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนบรรลุเป้าหมายการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นระบบ จึงมีการจัดทำแผนงานในเชิงบูรณาการในด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อให้เห็นแนวทางการทำงานในแต่ละภาคส่วนและการเชื่อมโยงเข้าสู่ภาพรวมได้อย่างชัดเจน แผนงานนี้เรียกว่า AEC Blueprint

องค์ประกอบสำคัญของ AEC Blueprint

(๑) การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตรวม เป็นแผนงานที่จะส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนและแรงงานฝีมือได้อย่างเสรีมากขึ้น

(๒) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน เป็นแผนงานที่จะสร้างความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายการแข่งขัน สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายภาษีและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับการเงิน การขนส่งและเทคโนโลยีสารสนเทศ

(๓) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค เป็นแผนงานที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสมาชิก และลดช่องว่างระดับการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่ เช่น การสนับสนุนการพัฒนา SMEs

(๔) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เป็นแผนงานที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มเข้ากับประชาคมโลกโดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรี และการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิตและหรือการจำหน่าย

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบทางด้านการปรับปรุงกลไกด้านสถาบัน โดยการจัดตั้งกลไกการหารือระดับสูง ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนระดับรัฐมนตรีทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชน ตลอดจนการพัฒนาระบบกลไกลตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานและการจัดหาแหล่งทรัพยากรสำหรับการดำเนินกิจการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ในหลักการสำคัญของ AEC Blueprint กำหนดให้มีความยืดหยุ่นในแต่ละเรื่องไว้ล่วงหน้า แต่เมื่อตกลงกันได้แล้วประเทศสมาชิกจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามที่ตกลงอย่างเคร่งครัด จึงทำให้สามารถนำข้อตกลงได้ง่ายขึ้นและได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามที่ตกลงด้วยดี

๓. <u>พันธกรณีและการเปิดตลาดสินค้าข้าวไทย</u>

ประเทศไทยมีข้อผูกพันหรือพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในฐานะภาคีประเทศสมาชิกของสมาคมประชาชาติอาเซียนทั้งในส่วนที่เป็นข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติในด้านของการใช้สิทธิเพื่อขอรับสิทธิประโยชน์จากประเทศสมาชิกอื่น และในด้านของการให้สิทธิประโยชน์กับประเทศสมาชิกอื่น รวมทั้งการร่วมมือในแง่ของการอำนวยความสะดวกในหลาย ๆ กรณี ดังนี้

๓.๑ การปรับลดภาษีศุลกากรนำเข้า

อาเซียนเริ่มมีการปรับลดภาษีศุลกากรนำเข้าด้วยระบบ ASEAN PTA: ASEAN Preferential Trading Arrangement) ในระยะเริ่มแรกราวปี ๒๕๒๑ โดยการคัดเลือกสินค้าบางรายการมาให้สิทธิพิเศษทางภาษีกรมศุลกากรแก่กันและกันโดยการปรับลดภาษีศุลกากรเพื่อให้สินค้านำเข้าจากประเทศสมาชิกได้รับประโยชน์ในการแข่งขันกับสินค้าจากนอกกลุ่ม ซึ่งประเทศไทยต้องคัดเลือกรายการสินค้าและกำหนดอัตราภาษีศุลกากรที่จะลดลงเพื่อนำไปแลกกับการลดภาษีของประเทศสมาชิกอื่น และต่อมาอาเซียนได้ใช้ระบบอัตราภาษีศุลกากรพิเศษที่เท่ากันภายใต้เขตการค้าเสรีหรือ CEPT เริ่มต้นเมื่อปี ๒๕๓๕ โดยมีข้อผูกพันที่ประเทศสมาชิกจะต้องจัดทำบัญชีรายการสินค้าที่จะเข้าสู่ขบวนการและขั้นตอนการลดภาษี รวมทั้งมีการกำหนดระยะเวลาที่สินค้าแต่ละรายการจะต้องลดภาษีลงเป็นระยะ ๆ เพื่อเข้าสู่เป้าหมายที่ต้องเป็นร้อยละ ๐ หรือ ๕ ในปีสุดท้ายที่กำหนด

บัญชีรายการสินค้าภายใต้ CEPT แบ่งเป็นดังนี้

(๑) บัญชีสินค้าลดภาษี (Inclusion List: IL) คือ รายการสินค้าที่ประเทศสมาชิกนำมาลดภาษีระหว่างกันซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม

- กลุ่มสินค้าเร่งลดภาษี (Fast Track) ซึ่งเป็นสินค้ากลุ่มใหญ่ ๑๕ กลุ่ม ที่ต้องลดลงเหลือร้อยละ ๐ – ๕ ภายในเวลา ๗ ปี
- กลุ่มสินค้าลดภาษีปกติ (Normal Track) ลดเหลือร้อยละ ๐ หรือ ๕ ภายใน ๑๐ ปี

(๒) บัญชีสินค้ายกเว้นภาษีชั่วคราว (Temporary Exclusion List: TEL) เป็นสินค้าที่ยังไม่ต้องลดภาษีในระยะแรก แต่ต้องทยอยนำเข้าในรายการ IL ในที่สุด

(๓) บัญชีสินค้าอ่อนไหว (Sensitive List : SL) เป็นสินค้าที่จะลดภาษีช้าที่สุด เนื่องจากเป็นสินค้าที่อาจมีผลกระทบต่อการค้าภายในประเทศ โดยจะเริ่มลดตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ และท้ายสุดต้องลดเป็น ๐ เช่นกัน

(๔) บัญชีสินค้ายกเว้นทั่วไป (Genereal List: GE) เป็นสินค้าที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ศีลธรรม ชีวิตและสุขภาพของสิ่งมีชีวิต และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะและโบราณคดี จึงไม่ต้องลดภาษีตลอดไป

๓.๒ การยกเลิกมาตรการการนำเข้าที่มิใช่ภาษี

นอกจากนี้อาเซียนมีข้อตกลงให้ประเทศสมาชิกต้องลดเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าอื่นที่มิใช่ภาษีและร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติของสินค้าที่จะได้รับสิทธิการลดหย่อนภาษีศุลกากร อันได้แก่

- หลักเกณฑ์ทางด้านแหล่งกำเนิดของสินค้า (Rule of Origin)
- หลักเกณฑ์การตรวจและออกหนังสือรับรอง
- หลักเกณฑ์การขนส่งสินค้า

๔. <u>การเปิดตลาดสินค้าข้าวไทยตามข้อผูกพันกับอาเซียน</u>

ประเทศไทยปฏิบัติตามข้อผูกพันทางการค้าภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) โดยใช้กรอบความตกลงองค์การการค้าโลก (WTO : World Trade Organization) ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ซึ่งช้ากว่าความตกลง AFTA ถึง ๓ ปี (AFTA เริ่มปี ๒๕๓๕) และการปฏิบัติตามข้อผูกพัน WTO หรือเรียกว่าการเปิดตลาดโดยเฉพาะสินค้าเกษตร เป็นการเปิดแบบค่อยเป็นค่อยไป คือมีการลดอัตราภาษีศุลกากรแบบช้า ๆ และกำหนดโควตานำเข้าในแต่ละปีเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่อ่อนกว่าเงื่อนไขของ AFTA แต่โดยที่การปฏิบัติภายใต้ AFTA มักไม่เข้มงวดกวดขันกันอย่างเข้มข้น และโดยที่สมาชิก AFTA ต่างก็เป็นสมาชิก WTO การเปิดตลาดภายใต้ WTO จึงมีผลต่อสมาชิก AFTA ด้วย ประกอบกับสมาชิก WTO ต่างให้ความสนใจกับการปฏิบัติตามข้อผูกพัน และมีการติดตามผลอย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะในระยะ ๑๐ ปีแรกของการดำเนินการของ WTO เป็นที่สนใจของสมาชิกเป็นอย่างมากมีการตื่นตัวในเรื่องระบบและหลักเกณฑ์การเปิดตลาด รวมถึงเงื่อนไขอื่นเกี่ยวข้องและโดยที่ความตกลง WTO ครอบคลุมปัญหาทางการค้าอย่างกว้างขวางและเป็นต้นแบบของความตกลงทางการค้าอื่นที่ตามมา จึงมีข้อขัดแย้งเกิดกรณีพิพาททางการค้าอันเนื่องมาจากการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องหรืออาจขัดแย้งกับความตกลง การฟ้องร้องและนำเรื่องเข้าสู่ขบวนการระงับขอพิพาททางการค้าเป็นอันมาก ทั้งระหว่างประเทศสมาชิกที่เป็นประเทศใหญ่ ๆ และหรือประเทศเล็ก รวมทั้งประเทศไทยก็ถูกผลักดันเข้าสู่ขบวนการดังกล่าวทั้งในฐานะของโจทย์ผู้เสียหายและจำเลยที่ถูกประเทศคู่ค้าฟ้องร้อง เช่น กรณีการทุ่มตลาดและการอุดหนุนทางการค้า การบิดเบือนทางการค้าในการจำกัดการนำเข้าด้วยมาตรการกีดกันที่มิใช่ภาษี (Non-tariff barrier : NTB) และบริหารการนำเข้าด้วยระบบโควตาภาษีที่ไม่สอดคล้องกับที่ผูกพันหรือความตกลงเป็นต้น ปัญหาดังกล่าวเป็นเหตุให้ความสนใจในการปฏิบัติตามข้อผูกพันของ AFTA ด้อยลงไป และประเทศสมาชิกต่างได้รับผลประโยชน์จากการเปิดตลาดของ WTO ซึ่งก่อนหน้านี้ยังไม่เคยมีการรวมกลุ่มหรือการทำความตกลงใดที่มีสมาชิกเป็นจำนวนมาก และมีผลครอบคลุมทางการค้าเกือบทุกเรื่อง การเปิดตลาดภายใต้ AFTA จึงถูกลดความสำคัญลงไป อย่างไรก็ตามเมื่อการดำเนินงานของ WTO ในรอบแรกเป็นระยะเวลา ๑๐ ปี ผ่านไป การทำความตกลงเพื่อขยายเวลาหรือต่ออายุในรอบที่ ๒ ไม่บรรลุผล ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคต่างหันมาสนใจในการรวมกลุ่มทางการค้าในกลุ่มเล็กทั้งที่มีอยู่มาก่อนแต่เดิมเช่น AFTA และการริเริ่มทำความตกลงใหม่ที่เรียกว่าเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) มากขึ้น

สินค้าข้าวของไทยมีมาตรการจำกัดการนำเข้าทั้งในรูปของภาษีและที่มิใช่ภาษีที่ค่อนข้างเข้มงวดและรุนแรง กล่าวคือ ในอดีตสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีอัตราภาษีศุลกากรที่ค่อนข้างสูง คือร้อยละ ๖๐ และมีมาตรการควบคุมการนำข้าที่เข้มงวดมากคือ ต้องขออนุญาตในการนำเข้า และโดยทางปฏิบัติจะไม่อนุญาตให้นำเข้า ยกเว้นเป็นกรณีพิเศษจริง ๆ ดังนั้นจึงเกือบไม่มีสินค้าข้าวจากต่างประเทศส่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย จะมีอยู่บ้างเพียงการจำหน่ายในภัตตาคารหรือโรงแรมสำหรับการบริโภคของนักท่องเที่ยวหรือชาวต่างประเทศเท่านั้น เมื่อต้องปฏิบัติตามความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น AFTA WTO หรือรวมไปถึง AEC ประเทศไทยได้มีการปรับเปลี่ยนมาตรการควบคุมหรือการจัดระเบียบทางการค้าข้าวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งในด้าน

มาตรการภาษีและมิใช่ภาษี ทั้งนี้เพื่อลดผลกระทบกับตลาดภายในประเทศและผู้ผลิต โดยการดำเนินงานพิจารณาแยกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๔.๑ การเปิดตลาดภายใต้ AFTA

ในระยะเริ่มแรกการมีผลบังคับใช้ตามความตลกง AFTA ประเทศไทยมีการปรับลดอัตราภาษีศุลกากรนำเข้าลงตามตารางเวลาที่กำหนด หากแต่ยังมิได้ปรับเปลี่ยนมาตรการควบคุมหรือข้อจำกัดการนำเข้า ประกอบกับประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่เป็นประเทศผู้นำเข้า ยกเว้นเวียดนามซึ่งเป็นผู้ผลิตและส่งออก โดยในช่วงแรก ๆ ยังมีปริมาณการส่งออกไม่มากนัก เนื่องจากผลผลิตส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคภายในประเทศ ต่อมาในระยะหลังจึงเริ่มมีปริมาณการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้น ดังนั้นในทางปฏิบัติจึงยังไม่มีการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศภายใต้ความตกลง AFTA ต่อมาเมื่อประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก WTO จึงมีการปรับเปลี่ยนมาตรการจำกัดการนำเข้าและผ่อนปรนให้มีการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นบ้าง

๔.๒ การเปิดตลาดภายใต้ WTO

ประเทศไทยมีข้อผูกพันในการเปิดตลาดสินค้าข้าวภายใต้ WTO ในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปีแรก (เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๓๘) โดยกำหนดเป็นตารางการลดภาษีศุลกากรนำเข้า และปริมาณโควต้าที่ต้องอนุญาตให้นำเข้าแต่ละปี ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินการตามข้อกำหนด โดยจัดสรรให้มีการนำเข้าข้าวตามความจำเป็น โดยเน้นให้เป็นการนำเข้าเพื่อการผลิตทางด้านอุตสาหกรรม เพื่อลดผลกระทบทางด้านการตลาดภายในประเทศ โดยเฉพาะผลกระทบต่อราคาขายของเกษตรกร และโดยที่ปริมาณโควตาตามข้อผูกพันมีจำนวนไม่มากนัก อีกทั้งการจัดสรรโควตาถูกบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ปริมาณข้าวนำเข้าจึงถูกจำกัดอยู่ในปริมาณที่ไม่มากนักและไม่กระทบต่อตลาดในประเทศ ทั้งในด้านผู้ผลิตและผู้บริโภค

๕. <u>การค้าข้าวในตลาดอาเซียน</u>

๕.๑ การผลิตและการค้าข้าวของไทย

ข้าวเป็นหนึ่งในจำนวนสินค้าสำคัญหลายรายการของไทยที่สร้างรายได้จากการส่งออกติดอันดับต้น ๆ เป็นเวลาต่อเนื่องมานาน หากเปรียบเทียบกับสินค้าอื่นที่ในอดีตเคยมีความสำคัญในเชิงมูลค่าและปริมาณการส่งด้วยเหมือนกัน แต่ปัจจุบันได้ถูกลบหายไปจากบัญชีรายการสินค้าส่งออกที่สำคัญ เช่น ดีบุก ไม้สัก เป็นต้น ในขณะที่สินค้าข้าวยังคงความสำคัญโดยมีปริมาณและมูลค่าทางการค้าเพิ่มมากขึ้นโดยลำดับ ทั้งนี้ ก็ด้วยเหตุผลทางด้านความเหมาะสมในสภาพดินฟ้าอากาศ และภูมิประเทศที่อำนวยต่อการผลิต เกษตรกรผู้เพาะปลูกเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นผู้ผลิตที่มีความรู้ความชำนาญ โดยได้แบบอย่างในการเพาะปลูกจากบรรพบุรุษมาโดยต่อเนื่อง อาศัยพันธุ์ข้าวที่ดีมีคุณภาพเป็นต้นกำเนิด รวมกับการพัฒนาการผลิตของคนรุ่นใหม่ พร้อมกับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล จึงทำให้สินค้าข้าวไทยตำรงอยู่และแข่งขันได้ในตลาดโลกมาจนถึงปัจจุบัน

๕.๑.๑ การผลิตข้าวของไทย

ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกข้าว (รวมทั้งพื้นที่นาปีและนาปรัง) ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา ประมาณ ๗๐ ล้านไร่ โดยมีเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวประมาณ ๓.๗ ล้านครัวเรือน จากเกษตรกรทั้งหมดประมาณ ๕.๖ ล้านครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๖ ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด โดยผลิตข้าวรวมกันประมาณปีละ ๒๘-๓๐ ล้านตัน (ข้าวเปลือก) ทั้งนี้ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่จะแตกต่างกันไปตามฤดูกาลเพาะปลูก คือ นาปี ประมาณ ๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่นาปรังจะได้ผลผลิตสูงถึง ๗๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยรัฐบาลจะสนับสนุนการเพาะปลูกทั้งในด้านวิชาการ (การพัฒนาพันธุ์และเขตกรรมการเพาะปลูก) เงินทุน และการจัดทำเขตชลประทาน รวมทั้งการอุดหนุนทางด้านราคา อย่างไรก็ตาม พื้นที่ทำนาส่วนใหญ่คือประมาณร้อยละ ๘๐ อยู่ในเขตน้ำฝน กล่าวคือ ต้องพึ่งน้ำตามธรรมชาติเนื่องจากเขตชลประทานยังขยายไปไม่ถึง โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพื้นที่มากกว่าร้อยละ ๕๐ ไม่มีระบบชลประทานจึงมีความเสี่ยงต่อปัญหาความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็นเหตุให้ผลผลิตตกต่ำ หรือได้รับความเสียหาย

๕.๑.๒ การบริโภคข้าวภายในประเทศ

ข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทย โดยส่วนใหญ่จะบริโภคข้าวทั้ง ๓ มื้อ จึงมีปริมาณการใช้ข้าวภายในประเทศที่ค่อนข้างมาก โดยเมื่อรวมการใช้ในโรงงานอาหารสัตว์ การแปรรูป และการใช้ทำพันธุ์จะมีปริมาณรวมประมาณ ๑๔-๑๕ ล้านตันข้าวเปลือก หรือราวครึ่งหนึ่งของปริมาณผลผลิตที่ได้ ส่วนการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มหรือเพื่อทำเป็นอาหารสำเร็จรูปมีปริมาณค่อนข้างน้อย ผลผลิตส่วนใหญ่จึงถูกแปรรูปในเบื้องต้น โดยการสีเป็นข้าวสารในลักษณะของการกะเทาะเปลือกออกและขัดทำความสะอาด ซึ่งเหมาะแก่การเก็บรักษาก่อนการใช้บริโภคภายในประเทศหรือการจัดจำหน่ายและส่งออกไปต่างประเทศ

๕.๑.๓ การส่งออก

ในช่วงที่ผ่านมาภาวะการค้าข้าวในตลาดไทยอยู่ในเกณฑ์แจ่มใส ประกอบกับข้าวไทยได้ผลผลิตดี จึงส่งผลให้มีการส่งออกได้เพิ่มมากขึ้น โดยมีปริมาณการส่งออกปีละประมาณ ๙-๑๐ ล้านตัน (ข้าวสาร) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนการตลาดประมาณร้อยละ ๒๕-๓๐ ของปริมาณการค้ารวมของทั้งโลกแล้ว ครองอันดับหนึ่งของประเทศผู้ส่งข้าวออกมากที่สุดมาโดยต่อเนื่อง (ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔) แม้ว่าประเทศไทยจะมิใช่ผู้ผลิตข้าวรายใหญ่ของโลก แต่โดยที่จำนวนประชากรมีไม่มากนักจึงทำให้สัดส่วนของปริมาณข้าวที่เหลือจากการใช้บริโภคภายในประเทศมีอัตราสูง และสามารถส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก โดยเมื่อเปรียบเทียบกับเวียดนาม ซึ่งมีประมาณผลผลิตที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย หรือจีนซึ่งผลิตได้มากกว่าไทยเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากมีประชากรเป็นจำนวนมาก ข้าวส่วนใหญ่ถูกใช้เพื่อการบริโภคภายในประเทศ จึงเป็นเหตุให้มีสินค้าส่งออกน้อยกว่าของไทย

ตลาดส่งออกข้าวไทยกระจายอยู่เกือบทุกภูมิภาคของโลก เนื่องจากความหลากหลายทางด้านชนิดและประเภทของข้าว โดยมีตลาดสำคัญซึ่งเป็นตลาดหลักในเชิงมูลค่าการส่งออกและเป็นตลาดที่มีการค้าขายประจำมาโดยต่อเนื่อง ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สหรัฐฯ ฮ่องกง มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น รายได้จากการส่งออกข้าวไทยแต่ละปีมีมูลค่า ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท จัดเป็นสินค้าส่งออกสำคัญ สำหรับปี ๒๕๕๔ ได้กำหนดเป้าหมายการส่งออกไว้ประมาณ ๑๐ ล้าน

ตัน มูลค่ามากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาทซึ่งสามารถส่งออกได้ตามเป้าหมาย สำหรับปี ๒๕๕๕ ประสบปัญหาอุทกภัยร้ายแรง (ปลายปี ๒๕๕๔) ทำให้ผลผลิตเสียหาย คาดว่าการส่งออกจะลดลงเหลือ ๘ ล้านตัน มูลค่าประมาณ ๑๓๐,๐๐๐ ล้านบาท

ข้าวไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศมีความหลากหลายในชนิดและประเภทของข้าว กล่าวคือ

ชนิดข้าว ได้แก่ ข้าวเจ้า (ข้าวขาว) ข้าวหอมมะลิ และข้าวเหนียว เป็นต้น

ประเภทข้าว ได้แก่ ต้นข้าว ซึ่งแบ่งออกตามสัดส่วนของข้าวเต็มเมล็ด เช่น ข้าว ๑๐๐% ๕% ๑๐% ๑๕% และ ๒๕% เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจแยกเป็นข้าวหัก (ปลายข้าว) ข้าวกล้อง และข้าวนึ่ง เป็นต้น

ข้าวเป็นสินค้าที่สร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก เป็นอาชีพสำคัญของเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ และมีผลประโยชน์อย่างมากกับผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง จึงต้องให้ความสำคัญทั้งในด้านการผลิต การบริโภคภายในประเทศ และเพื่อการส่งออก ดังนั้น รัฐบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการค้าจึงให้ความสำคัญกับสินค้าข้าวเป็นอย่างมากในการกำกับดูแลทางด้านนโยบายและการบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับผลประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย โดยรัฐบาลได้มุ่งเน้นในการปกป้องรายได้ของเกษตรกร ให้ได้รับราคาในระดับที่พอสมควร และผู้บริโภคไม่เดือดร้อนจากราคาข้าวที่จำหน่ายภายในประเทศ

๕.๒ ตลาดข้าวไทยในอาเซียน

ปริมาณการค้าข้าวโดยรวมในตลาดอาเซียนแม้จะมีไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น เนื่องจากมีตลาดสำคัญเพียง ๓-๔ ประเทศ แต่จัดเป็นตลาดสำคัญที่สร้างรายได้ให้พอสมควร ดังนี้

๕.๒.๑ ตลาดมาเลเซีย

มาเลเซียเป็นตลาดข้าวคุณภาพดีราคาสูง และมีปริมาณที่ค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดใกล้เคียง เช่น ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย เนื่องจากมาเลเซียขาดแคลนข้าวเพราะผลิตได้ไม่เพียงพอกับการบริโภค จำเป็นต้องนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ เช่น ไทย เวียดนาม ปากีสถาน อินเดีย เข้ามาทดแทน แม้มาเลเซียจะมีนโยบายลดการนำเข้าข้าว โดยส่งเสริมการเพาะปลูกเพิ่มขึ้น มีนโยบายเพิ่มการพึ่งพาผลผลิตข้าวภายในประเทศ (Self sufficiency) ร้อยละ ๙๐ ในปี ๒๕๕๓ โดยขยายการเพาะปลูก ทั้งแหล่งเพาะปลูกภายในประเทศ และพยายามหาแหล่งเพาะปลูกในต่างประเทศร่วมด้วย แต่ข้อจำกัดในพื้นที่เพาะปลูกทำให้ไม่สามารถขยายการเพาะปลูกได้ตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตามมาเลเซียยังคงให้หน่วยงานของรัฐคือ Padiberas Nasional Berhad (BERNAS) เป็นผู้นำเข้าหรือกำกับดูแลการนำเข้า จึงทำให้เป็นอุปสรรคที่ภาคเอกชนไม่สามารถจะเข้าไปแข่งขัน หรือพิจารณาเลือกแหล่งนำเข้าตามความเหมาะสมได้ ปัจจุบันการนำเข้าข้าวของมาเลเซียจึงขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของ BERNAS ที่จะเลือกซื้อจากประเทศใด จำนวนหรือราคาเป็นอย่างไรในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา (๒๕๕๒-๒๕๕๔) การนำเข้าข้าวจากประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยลำดับ

๕.๒.๒ ตลาดฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์เป็นตลาดข้าวคุณภาพรอง (ข้าว ๑๐-๒๕%) เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย และการผลิตในประเทศมีปริมารไม่เพียงพอ รัฐบาลมีนโยบายเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองด้านอาหารและการเกษตร (Food Security) โดยกำหนดเป้าหมายลดการนำเข้าข้าวให้เหลือร้อยละ ๐ ในปี ๒๕๕๖ การนำเข้าข้าวในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา ฟิลิปปินส์มีแนวโน้มในการนำเข้าข้าวจากประเทศไทยเพิ่มขึ้น ปริมาณนำเข้าโดยรวมเฉลี่ยปีละประมาณ ๒ ล้านตัน โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๘๐) นำเข้าจากเวียดนาม ที่เหลืออีกร้อยละ ๒๐ นำเข้าจากไทย การกำกับดูแลการนำเข้าข้าวถูกกำหนดโดยหน่วยงานภาครัฐ คือ Nation Food Authority (NFA) ซึ่งสามารถที่จะดำเนินการในรูปของรัฐต่อรัฐ (G to G) หรือรัฐกับเอกชนต่างประเทศ (G to P) โดยวิธีการประกวดราคารับซื้อข้าว ซึ่งนับเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการขยายตลาดข้าวไทยที่ยังไม่อาจเข้าถึงหน่วยงานดังกล่าวได้ ประกอบกับข้าวไทยราคาสูงกว่าเวียดนาม ข้าวส่วนใหญ่จึงนำเข้าจากเวียดนาม

๕.๒.๓ ตลาดอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียเป็นอีกตลาดหนึ่งที่นำเข้าข้าวคุณภาพรองเป็นส่วนใหญ่ด้วยเหตุผลเดียวกับฟิลิปปินส์ โดยรัฐบาลมอบหมายให้ The Bureau of Logistics (BULOG) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้นำเข้าข้าวแต่เพียงผู้เดียว การนำเข้าข้าวมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคาและสำรองในภาวะฉุกเฉินที่เกิดการขาดแคลนข้าวสำหรับประชาชนที่ยากจน เนื่องจากการเพาะปลูกในประเทศมีผลผลิตไม่เพียงพอ และการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศอาจกระทบต่อระดับราคาข้าวภายในประเทศ จึงกำหนดเงื่อนไขให้นำเข้าข้าวหักสูงสุด คือข้าวขาว ๒๕% และห้ามนำเข้าข้าวในช่วง ๑ เดือน ก่อนฤดูการเก็บเกี่ยวและ ๒ เดือนหลังฤดูการเก็บเกี่ยวในแต่ละปี นอกจากนี้รัฐบาลยังมีมาตรการเพิ่มผลผลิตโดยการแจกพันธุ์ข้าวที่ทนทานต่อสภาพภูมิอากาศและแมลงศัตรูพืช แจกปุ๋ย และปรับปรุงระบบชลประทาน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่เพียงพอกับประชากรราว ๒๔๐ ล้านคน อินโดนีเซียนำเข้าข้าวส่วนใหญ่จากประเทศไทย โดยมีคู่แข่งขันที่สำคัญคือ เวียดนาม และบางปีก็มีการนำเข้าจากอินเดีย และปากีสถาน

๕.๒.๔ ตลาดสิงคโปร์

สิงคโปร์เปิดการค้าข้าวโดยเสรี และไม่เก็บภาษีนำเข้า และโดยที่สิงคโปร์มีนโยบายความมั่นคงทางด้านอาหารจึงกำหนดให้ผู้นำเข้าต้องสำรองข้าวสารไว้ในคลังสินค้าของรัฐบาลในปริมาณ ๒ เท่าของจำนวนที่จะนำเข้า โดยมี International Enterprise Singapore (IE Singapore) เป็นผู้กำกับดูแลการนำเข้าข้าว ประเทศไทยจึงมีโอกาสในการขายแข่งขันในตลาดสิงคโปร์ค่อนข้างดี มีปริมาณเฉลี่ยปีละประมาณ ๒ แสนตัน หรือมากกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณนำเข้าทั้งหมด

๕.๒.๕ ตลาดบรูไน

บรูไนเป็นตลาดข้าวคุณภาพสูง เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวขาว ๑๐๐% และข้าวเหนียว และโดยที่สภาพภูมิประเทศไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก การบริโภคข้าวส่วนใหญ่ จึงต้องนำเข้าเกือบทั้งหมด แต่เนื่องจากประชากรมีน้อย ปริมาณการบริโภคข้าวจึงน้อยตาม โดยมีปริมาณเฉลี่ยประมาณปีละ ๓๖,๐๐๐-๓๗,๐๐๐ ตัน และส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าข้าวไทย การนำเข้ามีลักษณะ

การผูกขาดโดย The Department of Information and State Stores ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง

นอกเหนือจากตลาดดังกล่าว ข้าวไทยยังส่งออกไปยังตลาดอื่นในอาเซียนได้อีกบ้างเล็กน้อย เช่น ลาว เขมร และเวียดนาม โดยการนำเข้าข้าวเหนียวและข้าวหอมมะลิ เป็นหลัก

๕.๓ ผู้ผลิตและคู่แข่งขันในอาเซียน

นอกจากประเทศไทยซึ่งเป็นผู้ผลิตและส่งออกข้าวรายสำคัญของอาเซียนและผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลกแล้ว ยังมีเวียดนามเป็นผู้ผลิตและส่งออกที่สำคัญรองลงมา และมีพม่าซึ่งในอดีตเคยเป็นผู้ผลิตและส่งออกรายสำคัญกำลังพัฒนาทางการผลิต และขยายการส่งออกเพิ่มขึ้นเพื่อให้กลับมาเป็นผู้ผลิตและส่งออกข้าวรายสำคัญอีกประเทศหนึ่งในอนาคตอันใกล้

เวียดนามมีสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกข้าวเป็นอย่างมาก โดยมีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ ๓.๘ ล้านเฮคเตอร์ สามารถเพาะปลูกข้าวได้ตลอดทั้งปี โดยแบ่งออกเป็น ๓ ช่วง คือ ช่วงแรก เดือนพฤศจิกายน-มีนาคม หรือ กุมภาพันธ์-มิถุนายน ช่วงที่สอง ช่วงเดือนเมษายน-กันยายน และช่วงที่ ๓ กรกฎาคม-พฤศจิกายน เวียดนามมีผลผลิตที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย คือราว ๓๐ ล้านตัน ข้าวเปลือกแต่เนื่องจากประชากรจึงมีการบริโภคภายในประเทศเสียเป็นส่วนใหญ่ และมีเหลือส่งออกได้ไม่มากเท่ากับของไทย ผลผลิตส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพที่ด้อยกว่าของไทย ทั้งในด้านการเพาะปลูกและการแปรรูป อย่างไรก็ตามเวียดนามได้เร่งพัฒนาการผลิตข้าวให้มีคุณภาพสูง และปริมาณเพิ่มมากขึ้น และมีความเป็นไปได้สูงที่จะขึ้นมาทัดเทียมกับผลผลิตของไทยหรืออาจสูงกว่าได้ในอนาคต ทั้งนี้โดยมีความร่วมมือจากนานาชาติ ซึ่งรวมทั้งผู้ประกอบการของไทยที่เข้าไปลงทุนและพัฒนาการผลิตข้าวในเวียดนามด้วย

สำหรับพม่ากำลังอยู่ในระหว่างเร่งรัดพัฒนาการผลิตให้ปริมาณเพียงพอกับการบริโภคและสามารถส่งออกประเทศได้ ทั้งนี้ โดยมีผู้ประกอบการต่างชาติเข้าไปลงทุนและช่วยพัฒนาการผลิต ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะขยายการเพาะปลูกได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากสภาพภูมิประเทศและมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เอื้อต่อการลงทุน จึงมีโอกาสที่พม่าจะกลายมาเป็นผู้ผลิตและส่งออกข้าวรายสำคัญของโลกในช่วงเวลาอีกไม่นานนัก

ผู้ผลิตข้าวรายสำคัญของอาเซียนดังกล่าวจะเป็นคู่แข่งขันในด้านการค้าข้าวของไทย ทั้งในตลาดอาเซียนด้วยกัน และตลาดอื่นที่ประเทศไทยจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและเตรียมพร้อมในการเผชิญกับคู่แข่งขันดังกล่าว โดยเฉพาะในตลาดอาเซียน ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่คู่แข่งดังกล่าวจะเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันจนมีความได้เปรียบประเทศไทย หากเรามิได้พัฒนาการผลิตและการตลาดให้รุดหน้ายิ่งขึ้น

๖. <u>วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียน</u>

๖.๑ ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียน

การเปิดการค้าเสรีอาเซียน หรือน่าจะเรียกว่าการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้กฎกติกาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งเป็นมิติทางด้านเศรษฐกิจของประชาคมอาเซียน (AC) โดย

พัฒนามาจากการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ AFTA ซึ่งประเทศไทยได้ผ่านบททดสอบเหล่านั้นมาแล้ว รวมทั้งยังมีบทเรียนจากการเปิดเสรีตามความตกลงเขตการค้าเสรีอื่น เช่น ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-จีน ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-ญี่ปุ่น เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยสามารถปรับบทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนในการรับมือกับข้อผูกพันหรือกฎระเบียบทางการค้าระหว่างประเทศที่หลากหลายและเข้มข้นมากยิ่งขึ้น โดยภาครัฐได้ปรับปรุงกฎระเบียบทางการค้าให้เหมาะสมและภาคเอกชนสามารถปรับตัวในการประกอบกิจการทั้งด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาคุณภาพสินค้า เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ทั้งตลาดภายในประเทศและเพื่อการส่งออก ในขณะเดียวกันผู้บริโภคภายในประเทศก็มีโอกาสในการเลือกสินค้าและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามการเปิดการค้าเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะมีหลักเกณฑ์ที่เปิดเสรีมากยิ่งขึ้นและครอบคลุมภาคธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น การบริการ การเงิน การลงทุนรวมทั้งการอำนวยความสะดวกระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน ซึ่งหมายความว่ามาตรการกีดกันทางการค้าทุกขนิดที่เคยมีเคยใช้จะต้องถูกยกเลิกทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาษีหรือมิใช่ภาษีจึงเป็นหน้าที่ของไทย ทั้งทางด้านรัฐและเอกชน ซึ่งรวมทั้งผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้บริโภคจะต้องเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้าวของไทยซึ่งกล่าวต่อไป

การเปิดการค้าเสรีหรือการเปิดตลาดเสรีย่อมมีผลกระทบทั้งในด้วนบวกและด้านลบขึ้นอยู่กับศักยภาพทางด้านการแข่งขัน และความพร้อมของแต่ละภาคธุรกิจ รวมถึงการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย ดังนั้นควรจะพิจารณาผลกระทบเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียเพื่อเตรียมความพร้อมและหาแนวทางแก้ไขซึ่งน่าจะพิจารณาได้จากแนวทาง ดังนี้

๖.๑.๑ ด้านการส่งออก

การส่งสินค้าออกเป็นภาคธุรกิจสำคัญในการสร้างรายได้เข้าประเทศหากเปิดเสรีแล้วไม่กระทบต่อรายได้ในภาคนี้และส่งผลดีให้มีการส่งออกมากขึ้นมีรายรับเข้าประเทศมากขึ้นก็จัดได้ว่าประสบความสำเร็จ ข้าวเป็นสินค้าส่งออกสำคัญที่ทำรายได้เป็นจำนวนมากและอาเซียนเป็นตลาดส่งออกของไทยที่มีโอกาสทางการตลาดที่ค่อนข้างดีอยู่แล้ว เมื่อมีการพัฒนาให้เป็นตลาดเสรีโดยการขจัดปัญหาอุปสรรคทางการค้าออกได้ โดยหลักการจึงจัดได้ว่าการค้าขายทางด้านการส่งออกก็จะประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

(๑) การแข่งขันภูมิภาคเดียวกัน แม้กรณีปัญหาทางด้านคู่แข่งขันที่อยู่ในภูมิภาคหรือในเขตการค้าเสรีเดียวกันเข้ามาแข่งขันด้วย แต่โดยที่สินค้าข้าวไทยมีศักยภาพในการแข่งขันที่ไม่ด้อยกว่าประเทศอื่นจึงไม่น่าจะเป็นอุปสรรคสำคัญที่จะทำให้การส่งออกลดลง กรณีข้าวเวียดนามซึ่งปกติจะมีราคาต่ำกว่าข้าวไทยอยู่บ้าง แต่โดยเปรียบเทียบทางด้านคุณภาพที่ด้อยกว่าข้าวไทย จึงอาจพิจารณาได้ว่าเป็นสินค้าคนละตลาดกัน หากแข่งขันด้วยระบบการค้าเสรีข้าวไทยก็ยังคงมีสถานะที่ได้เปรียบอยู่อย่างเดิม เว้นแต่ในอนาคตหากเวียดนามและรวมไปถึงพม่ามีการพัฒนาคุณภาพข้าวให้ดีขึ้น สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ต่ำลง และเราเองมิได้ตระหนักในปัญหาดังกล่าวโดยมิได้เตรียมตัวแก้ไขปัญหานั้นก็อาจจะหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวไม่ได้

(๒) การแข่งขันในต่างภูมิภาค ในส่วนคู่แข่งในตลาดนอกภูมิภาค เช่น จีน อินเดีย หรือปากีสถานซึ่งเป็นผู้ผลิตและมีโอกาสส่งสินค้าออกมาขายแข่งขันในตลาดอาเซียนก็น่าจะยิ่งด้อยศักยภาพลงไปอีก เพราะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาษีหรือมิใช่ภาษีของอาเซียน รวมทั้งต้นทุนทางด้านการขนส่งที่ไกลกว่าก็เป็นอีกปัจจัยที่จะทำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้น โอกาสในการแข่งขันจะน้อย นอกจากว่าประเทศเหล่านั้นจะเข้าร่วมทำความตกลงเขตการค้าเสรีร่วมกับอาเซียนซึ่งก็ได้เกิดขึ้นบ้างแล้ว เช่น อาเซียน-จีน ข้อเสียเปรียบดังกล่าวก็จะลดลง และมีโอกาสเข้ามาแข่งขันมากขึ้น ดังนั้นในภาพรวมด้านการส่งออกน่าจะเกิดผลดีมากกว่าข้อเสีย อย่างไรก็ตามความร่วมมือของสมาชิกในการปฏิบัติตามข้อผู้พันเป็นปัจจัยสำคัญไปสู่ความสำเร็จ การตรวจสอบติดตามผล และประชุมเจรจาโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจัง เป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่ง

๖.๑.๒ ด้านการนำเข้า

เมื่อเปิดเสรีก็มีโอกาสในการนำเข้า แม้ประเทศไทยจะผู้ผลิตรายใหญ่ผลผลิตมีมากจนเหลือใช้ แต่ในความหลากหลายของสินค้า และความต้องการของผู้บริโภค ตลอดจนโอกาสหรือช่องทางในการทำธุรกิจย่อมเป็นโอกาสให้มีการนำเข้าได้บ้าง

(๑) การนำเข้าเพื่อการบริโภค

สินค้าต่างคุณภาพสำหรับผู้บริโภคที่มีรสนิยมหลากหลาย เช่น ชาวต่างชาติ หรือโรงแรม ร้านอาหาร ที่ต้องการสนองความต้องการของผู้บริโภคในความแปลกใหม่หรือแตกต่างไปจากปกติ ก็เป็นโอกาสให้มีการนำเข้าข้าวที่ประเทศไทยผลิตไม่ได้หรือคุณภาพไม่ดีพอ เช่น ข้าวญี่ปุ่น ซึ่งมีลักษณะเหนียวนุ่มแตกต่างไปจากข้าวไทยเหมาะกับการปรุงอาหารญี่ปุ่น หรือข้าวบาสมาติของอินเดียที่มีเมล็ดสวยกลิ่นหอม เป็นต้น ทั้งนี้การนำเข้ายังคงต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของอาเซียน

(๒) การนำเข้าเพื่อการแปรรูปในอุตสาหกรรมอาหาร

อาหารสำเร็จรูปบางชนิดต้องการข้าวคุณภาพเฉพาะเพื่อการผลิตสินค้าชนิดนั้นๆ จึงมีความจำเป็นต้องนำเข้าข้าวเฉพาะอย่างมาใช้ เช่น ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ หรือข้าวขาวบางสายพันธุ์ที่แตกต่างไปจากข้าวไทย ซึ่งโดยปกติประเทศไทยมีนโยบายเปิดตลาดให้นำเข้าเพื่อการนี้อยู่แล้ว อย่างไรก็ตามข้าวชนิดดังกล่าวไม่นิยมผลิตในภูมิภาคอาเซียน การนำเข้าจึงมีน้อย หรือหากจะนำเข้าจากภูมิภาคอื่นก็ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่อยู่นอกอาเซียน

(๓) การนำเข้าเพื่อการค้า

โดยศักยภาพทางด้านการผลิต และคุณภาพข้าวของประเทศต่างๆ ในอาเซียน น่าจะกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีประสิทธิภาพในการผลิตและมีสินค้าคุณภาพดีที่สุด แต่ด้วยโอกาสทางการค้าและช่องทางการทำธุรกิจที่ไม่เป็นปกติ การเปิดการค้าเสรีอาจเป็นช่องทางให้มีการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน หรือรวมไปถึงประเทศที่มีช่องทางการขนส่งได้ง่าย เช่น เวียดนาม ส่งสินค้าข้าวเข้ามาขายแข่งขันกับข้าวไทย ด้วยช่องทางที่อาจไม่เป็นปกติ เช่น การแอบอ้างเป็นข้าวไทย การนำมาผสมกับข้าวไทย รวมถึงการส่งผ่านเพื่อการส่งออกในนามของข้าวไทย โดยอาศัยความได้เปรียบที่มีราคาต่ำกว่า อีกประการหนึ่งคือการสีข้าวของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียนส่วนใหญ่ประสิทธิภาพยังต่ำกว่าของไทย หากนำเข้ามาแปรรูปหรือส่งเข้าโรงสีข้าวของไทยจะทำให้ได้ข้าวสารที่มีคุณภาพดีขึ้น จึงเป็นโอกาสให้มีการนำเข้าข้าวเปลือกมาสีในประเทศไทยและเป็นโอกาสในการซื้อ-ขาย หรือทำธุรกิจการค้าขายข้าวต่อไปตามช่องทางที่กล่าว

ข้างต้น โดยอาจแอบอ้างเป็นข้าวไทยได้ด้วย ในกรณีนี้นับเป็นผลกระทบทางด้านความเสียหายต่อสินค้าข้าวไทยและเศรษฐกิจของประเทศ

(๔) การนำเข้าเพื่อการแอบอ้างสิทธิ์

โดยนโยบายของรัฐบาลไทยที่มุ่งยกระดับราคาข้าวด้วยการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกร ประกอบกับความด้อยศักยภาพในการผลิตและคุณภาพสินค้าของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน รวมถึงการมีช่องทางในการแอบอ้างหรือสวมสิทธิ์เกษตรกรไทย จึงมีความเป็นไปได้ที่ข้าวเปลือกจากประเทศเพื่อนบ้านจะถูกเคลื่อนย้ายเข้ามาเป็นข้าวไทยเพื่อรับสิทธิในการรับจำนำของรัฐบาล โดยเฉพาะในแหล่งเพาะปลูกที่ใกล้เคียง หรือมีช่องทางทางการขนส่งได้ง่าย และเมื่อมีการเปิดเสรีให้สามารถเคลื่อนย้ายสินค้าผ่านด่านศุลกากรได้โดยสะดวกตามเงื่อนไขของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะยิ่งเปิดโอกาสให้มีการทำทุจริตในการรับจำนำของรัฐบาลได้ง่ายยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดผลเสียที่ร้ายแรงในด้านงบประมาณของรัฐที่ไม่ได้ส่งไปถึงเกษตรกรตามเป้าหมาย และเป็นช่องทางให้เกิดปัญหาการค้าข้าวที่นำเข้ามาอย่างผิดช่องทางการค้าปกติตามที่กล่าวข้างต้น

๖.๑.๓ ด้านการถือครองที่ดินเพื่อการทำนา

ด้วยเงื่อนไขของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ยอมให้มีการเคลื่อนย้าย การลงทุนและเงินทุนโดยเสรี จึงอาจมีการลงทุนทำนาในทำนองเดียวกับที่เคยมีข่าวว่านายทุนจากประเทศในตะวันออกกลางเข้ามากว้านซื้อที่ดินเพื่อการทำนา ด้วยเหตุผลที่ประเทศไทยมีความเหมาะสมในการเพาะปลูกข้าว ซึ่งจะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ การกว้านซื้อที่ดินเพื่อการทำนาดังกล่าว รวมถึงการจ้างคนไทยถือครองที่ดินบังหน้าแทนนายทุนต่างชาติ หรือวิธีการอื่นใดที่อำพรางเพื่อเลี่ยงกฎหมายจะสร้างความเดือดร้อนให้กับเกษตรกรไทย ซึ่งปัจจุบันชาวนาจำนวนมากต้องเช่าที่ดินจากนายทุนเพื่อการทำนาอยู่แล้ว หากต้องรับผลกระทบจากการเปิดเสรีตามเงื่อนไขของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการถูกแย่งสิทธิในการถือครองที่ดินเพื่อการทำนาเพิ่มขึ้นอีกด้วยปัญหาดังกล่าวก็จะรุนแรงมากยิ่งขึ้น

๖.๒ แนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อการเปิดเสรี

ประเทศไทยมีกฎหมายและมาตรการเพื่อรองรับการค้าเสรีสำหรับเรื่องข้าวตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันที่สามารถบริหารจัดการได้ดีพอสมควร ทำให้การค้าข้าวไม่ต้องมีปัญหาความยุ่งยากและสามารถส่งออกได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพียงแต่ปัญหาระดับราคาในประเทศที่เกษตรกรได้รับอาจผันผวนหรือตกต่ำบ้างซึ่งรัฐบาลก็ได้เข้าดำเนินการแก้ไขให้อยู่ในระดับที่พอสมควร อย่างไรก็ตามโดยที่เงื่อนไขของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนถูกกำหนดให้เข้มข้นขึ้น และเทคโนโลยีในด้านการผลิตและระบบธุรกิจได้พัฒนารุดหน้าขึ้นเรื่อยๆ การค้าข้าวของไทยจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการผลิตและการตลาด ดังนั้นประเทศไทยจะต้องเตรียมมาความพร้อมเพื่อการเปิดเสรีทั้งในตลาดอาเซียนและภูมิภาคอื่นที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายด้วย หมายความว่าเราจะต้องเร่งเสริมความเข้มแข็งทางด้านการผลิตโดยการระดมทุน ทรัพยากร และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และที่กล่าวถึงกันค่อนข้างมากคือทรัพยากรบุคคลที่อ่อนด้อยทางด้านภาษาอังกฤษซึ่งอาจถูกจัดเข้าเป็นภาษากลางหรือภาษาราชการในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่คนไทยไม่เคยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก แม้จะมี

การจัดการศึกษาในเกือบทุกระดับแต่เป็นเพียงทางเลือกหรือภาษาที่สอง คนไทยจึงไม่ถนัดที่จะใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้การได้ เว้นแต่ภาษาไทยจะถูกจัดให้เป็นภาษากลางปัญญานี้ก็จะหมดไป

๖.๒.๑ ด้านการผลิต

การผลิตข้าวของไทยแม้จะได้ข้าวคุณภาพดีแต่ยังต้องประสบปัญหาอุปสรรคมากมาย ตั้งแต่ปัญหาระบบชลทานที่มีไม่เพียงพอ ชาวนาขาดพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเองต้องเช่าที่นา ขาดทุนทรัพยากรในการลงทุนเพื่อซื้อพันธุ์ข้าว ปุ๋ย ยาฆ่าแมลงไปจนถึงค่าจ้าง แรงงานในการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวต้องกู้ยืมจากนายทุน เกษตรกรทดท้อต่อการทำนำที่มีปัญหาการขาดทุนหรือรายได้ไม่ดีพอจึงหันไปประกอบอาชีพอื่น รวมไปถึงการขาดทัศนคติในการพัฒนาการผลิตให้ได้ข้าวคุณภาพ มุ่งแต่เพียงหวังผลตอบแทนดีได้เงินเร็ว โดยเฉพาะการดำเนินนโยบายพยุงราคาข้าวด้วยมาตรการช่วยเหลือชาวนาต่างรูปแบบ เช่น การประกันราคา ประกันรายได้ และการรับจำนำ เป็นต้น วิธีการเหล่านี้จูงใจให้เกษตรกรมุ่งที่จะทำอย่างไรให้ได้รับเงินจากการช่วยเหลือดังกล่าว แม้แต่การกระทำทุจริตโดยไม่ตระหนักถึงการเพาะปลูกที่เป็นจริง และพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ดีพอ หรือมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น คุณภาพข้าวจึงตกต่ำไม่ตรงตามความต้องการตลาด ชื่อเสียงไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ มุ่งแต่จะเพิ่มปริมาณเพียงอย่างเดียว ที่น่ากลัวที่สุดคือการทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้น

การสนับสนุนทางด้านวิชาการหรือเทคโนโลยีจากภาคราชการเป็นแนวทางที่ต้องมุ่งเน้นดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ทั้งในการพัฒนาพันธุ์ การกำจัดศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ย ส่งเสริมระบบสหกรณ์และการรวมกลุ่มการผลิตจะทำให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกอย่างมีคุณภาพให้ผลผลิต และมีรายได้เพิ่มเกิดความมั่นคงในอาชีพและมีความเข้มแข็งในเชิงธุรกิจ หากเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพสินค้า โดยการสร้างแรงจูงใจด้วยราคาในผลผลิตที่มีคุณภาพสูงโดยการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามาแข่งกันทางด้านราคาของสินค้ามีคุณภาพ การพัฒนาคุณภาพสินค้าก็จะเกิดขึ้น แต่ที่สำคัญที่สุดรัฐจะต้องไม่เข้าไปแทรกแซงจนเกินเหตุ ด้วยการบิดเบือนกลไกตลาด สร้างแรงจูงใจในทางที่ผิด สูญเสียงบประมาณ และทำลายระบบการผลิตและการตลาด

๖.๒.๒ ด้านการตลาด

การแจ้งข้อมูลข่าวสาร สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมถึงพัฒนาการศึกษาให้กับเกษตรจะเป็นพื้นฐานไปสู่ความรู้เท่าทันไม่ถูกหลอก สามารถวางแผนการค้าขายของตนว่าควรดำเนินอย่างไร เมื่อใด แม้จะไม่ถึงกับต้องฝึกฝนภาษาอังกฤษไปด้วย เกษตรกรก็สามารถจะช่วยตนเองได้เมื่อตลาดภายในประเทศมั่นคงราคาไม่ผันผวนจนเกินไป การส่งออกหรือตลาดต่างประเทศก็จะง่ายขึ้น ขณะเดียวกันทางด้านภาครัฐก็ต้องเตรียมแผนการตลาดทั้งในส่วนของการค้าขายโดยรัฐและการสนับสนุนภาคเอกชนในการส่งออก เจรจาหาตลาดในระยะยาว สร้างความมั่นใจกับตลาดหรือคู่ค้าในการตกลงเสนอขายสินค้าล่วงหน้าที่เชื่อถือได้ หรือทำ MOU ที่จะซื้อขายกัน โดยใช้โอกาสเมื่อมีการพบปะหรือประชุมหารือในเวทีของอาเซียน ในส่วนของภาคเอกชนก็ควรให้ความร่วมมือกับภาคราชการในการการทำแผนการตลาดหรือดำเนินกิจการร่วมกันเมื่อมีโอกาส

๖.๒.๓ ด้านการถือครองที่ดินเพื่อการทำนา

ปัญหาการกว้านซื้อที่ดินจากเกษตรกรอาจเกิดจากช่องว่างของกฎหมายบวกกับความร่วมมือของคนไทยบางคนที่ขาดสำนึกในความรับผิดชอบ ดังนั้น หากจะเตรียมรับมือควรตรวจสอบความเข้มแข็งของกฎหมายซึ่งเปรียบได้กับกำแพงหรือรั้วบ้านให้แข็งแรงพอ หากจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขก็ต้องดำเนินการโดยเร็ว รวมทั้งสร้างจิตสำนึกของผู้มีหน้าที่บริหารจัดการตามกฎหมายที่ทำหน้าที่เป็นยามเฝ้าบ้านให้สำนึกในความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง

๖.๓ แนวทางการแก้ไขปัญหาจากผลกระทบ

นับเป็นเรื่องปกติที่ปัญหาต่างๆ อาจไม่เป็นไปตามที่คาดหมายหรือมีการเปลี่ยนแปลงในสาระบางประการ ซึ่งแม้จะได้มีการเตรียมการเพื่อป้องกันไว้แล้วแต่ปัญหาก็ยังเกิดขึ้นได้ จึงควรได้ศึกษาหรือกำหนดแนวทางหรือยุทธศาสตร์ที่จะแก้ไขปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้นไว้ก่อน

๖.๓.๑ ปัญหาทางด้านการนำเข้า

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วคือปัญหาการนำเข้าสินค้าข้าวจากต่างประเทศตามช่องทางการค้าตามปกติไม่น่าจะมีผลกระทบรุนแรง และไม่มีเหตุผลพอที่จะต้องปิดกั้นหรือยอมไม่ได้ หากแต่ปัญหาการนำเข้าในช่องทางที่อาศัยเงื่อนของการเปิดเสรีทางการค้าเพื่อทำการอื่นที่มิใช่การค้าปกติจะเป็นกรณีที่ก่อให้เกิดความเสียหายจึงควรมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังนี้

(๑) การกำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขการนำเข้า

เงื่อนไขอื่นที่มิใช่การจำกัดปริมาณการนำเข้าสามารถดำเนินการได้โดยไม่ผิดกฎของอาเซียน เช่น การที่ต้องแสดงวัตถุประสงค์ในการใช้สินค้าการแสดงหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า การติดฉลากคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า ตลอดจนการรายงานและติดตามการเคลื่อนไหว การเก็บรักษา การเคลื่อนย้าย และการซื้อขายหรือการบริโภคเพื่อให้สามารถตรวจสอบและติดตามสินค้านำเข้าได้อย่างใกล้ชิด จะช่วยป้องกันมิให้สินค้านำเข้าถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

(๒) การปรับเปลี่ยนมาตรการยกระดับราคาข้าวภายในประเทศ

โดยที่การรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรที่มีจุดอ่อนซึ่งอาจเกิดการทุจริตได้ ตามผลการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลที่ได้ศึกษามาแล้วเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตโดยการนำเข้าข้าวจากประเทศในอาเซียนมาสวมสิทธิเป็นข้าวไทยเพื่อใช้สิทธิในการรับจำนำซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายดังที่กล่าวมาแล้ว จึงควรปรับเปลี่ยนมาตรการจากการรับจำนำเป็นมาตรการอื่นที่สามารถป้องกันการสวมสิทธิ์จากข้าวนำเข้าได้ หรือปรับเปลี่ยนวิธีการให้เกิดความรัดกุม ตลอดจนเข้มงวดกวดขันในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เพื่อมิให้เกิดการสวมสิทธิได้โดยง่าย รวมทั้งนำมาตรการกำหนดเงื่อนไขการนำเข้ามาร่วมปฏิบัติด้วยจะช่วยป้องกันมิให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ง่าย

๖.๓.๒ ปัญหาทางด้านการส่งออก

ถึงแม้ว่าผลกระทบจาก AEC จะไม่ทำให้ไทยเสียเปรียบทางด้านการแข่งขันในการส่งออกข้าวไปตลาดอาเซียน แต่ความมีศักยภาพในการพัฒนาการผลิตข้าวของเวียดนามจะทำให้มีโอกาสเข้ามาแข่งขันในตลาดอาเซียนมากขึ้น ไทยอาจต้องสูญเสียส่วนแบ่งในตลาดนี้ไป โดยเฉพาะ

สำหรับข้าวคุณภาพรอง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดในประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาว่าจะเลิกพึ่งตลาดข้าวคุณภาพรองในอาเซียนไปส่งเสริมการผลิตและส่งออกข้าวคุณภาพดีในตลาดอื่น หรือหันกลับมาพัฒนาการผลิตและการส่งออกข้าวคุณภาพรอง ให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในตลาดอาเซียนและตลาดอื่น ๆ ซึ่งทั้งสองทาง ก็ต้องพัฒนาการผลิตข้าวให้มีศักยภาพในการแข่งขันสูง ทั้งด้านต้นทุนการผลิตและคุณภาพข้าว นอกจากนี้ยังจะต้องดำเนินการในลักษณะการช่วยเสริมให้การส่งออกคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติของประเทศสมาชิกอื่น ในการเปิดเสรีให้นำเข้าข้าวไม่ให้มีการฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามข้องตกลง เช่นกรณีการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ผูกขาดการนำเข้าข้าว หากพบการกระทำผิดต้องเร่งรัด หรือผลักดันให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อตกลง และใช้โอกาสในเวทีการประชุมเจรจาของอาเซียนสร้างเงื่อนไขให้มีการนำเข้าข้าวจากประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นเช่นการทำ MOU เพื่อให้มีการนำเข้าข้าวจากประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

๖.๓.๓ ปัญหาการถือครองที่ดินเพื่อการทำนา

การเตรียมความพร้อมในด้านนี้ได้กล่าวมาแล้วว่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันมิให้เกิดปัญหาขึ้น อย่างไรก็ตามการทำธุรกิจโดยการอำพรางอาจเกิดขึ้นได้ในรูปแบบที่แตกต่างออกไป ในการนี้ก็อาจจะพิจารณาแก้ไขตามสภาพของปัญหาต่อไป

๗. <u>สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะ</u>

ประเทศได้ร่วมกิจกรรมในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ ASEAN มานานถึง ๔๐ ปี และตกลงจะทำให้ภูมิภาคนี้เป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ในการเป็นประชาคมอาเซียน มีความตกลงเกี่ยวกับภาคเศรษฐกิจที่เรียกกันว่า “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” เกี่ยวข้องกับประเทศไทยในแง่ของการเปิดเสรีทั้งในด้านสินค้าและบริการ ในระดับที่ต้องการให้ทั้งภูมิภาคเป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิตร่วมกัน สามารถเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและการลงทุนต่างๆ ได้อย่างเสรี ซึ่งประเทศไทยได้ปฏิบัติตามข้อผูกพันในด้านการตลาดเสรีภายใต้อาเซียนมาก่อนหน้านี้แล้วและเมื่อจะต้องเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนก็จะต้องเสรีมากยิ่งขึ้นในอนาคต

๗.๑ ความเห็น

ด้วยประสบการณ์ที่ได้จากเขตการค้าเสรีอาเซียนและการทำเขตการค้าเสรีกับประเทศหรือกลุ่มภายในประเทศภูมิภาคอื่น ซึ่งประเทศไทยสามารถบริหารจัดการภายใต้กรอบความตกลงเหล่านั้นให้การค้าข้าวของไทยดำเนินไปได้ด้วยดี โดยอาจมีอุปสรรคหรือข้อติติงจากภาคีสมาชิกบ้าง แต่จัดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ดังนั้นการเข้าเป็นภาคีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงคาดว่าจะใช้ประสบการณ์ข้างต้นในการบริหารจัดการทางด้านการค้าข้าวได้ไม่ยากนัก โดยมีข้อสังเกตที่ควรพิจารณาประเด็นปัญหาที่อาจมีผลกระทบคือ

ด้านการนำเข้า เป็นโอกาสที่อาจมีการนำเข้าข้าวจากอาเซียนมาสวมสิทธิในการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล หากยังไม่มีการระวังหรือแก้ไข โดยเฉพาะในส่วนของการเข้มงวดกวดขันการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ด้านการส่งออก เป็นโอกาสที่จะขยายการส่งออกได้เพิ่มมากขึ้นด้วยความได้เปรียบในสิทธิประโยชน์ของอาเซียน แต่ขณะเดียวกันต้องติดตามตรวจสอบ การปฏิบัติของภาคีสมาชิกอื่นให้เป็นไปตามข้อตกลง และใช้โอกาสของอาเซียนในการผลักดันหรือโน้มน้าวให้มีการสั่งซื้อข้าวจากไทยมากขึ้น

๗.๒ ข้อเสนอแนะ

ด้วยมาตรการการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกร โดยการรับจำนำนั้นอาจเป็นโอกาสให้เกิดการทุจริตโดยใช้เงื่อนไขของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นช่องทางในการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศเข้ามาสวมสิทธิ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการกำกับดูแลการนำเข้าเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการตรวจสอบแหล่งกำเนิดสินค้าตามปกติ โดยการกำหนดให้มีการติดฉลากระบุชนิด ประเภทและแหล่งผลิตของข้าวทุกหีบห่อหรือสิ่งบรรจุ ต้องรายงานการซื้อ-ขาย เคลื่อนย้ายสถานที่เก็บ ปริมาณคงเหลือ เพื่อให้สามารถติดตามตรวจสอบได้ใกล้ชิด

อีกประการหนึ่งคือ รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับปัญหาการถือครองที่ดินของเกษตรกรซึ่งนับวันจะรุนแรงมากขึ้น เพราะปัญหาที่มีอยู่เดิมก็มากพออยู่แล้ว หากปล่อยให้ชาวนาต้องเผชิญกับผลกระทบจากการเปิดเสรีตามข้อผูกพันของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยที่รัฐบาลไม่ได้เข้าไปดูแลแก้ไข ชาวนาก็อาจไม่มีที่ดินเหลือพอให้เพาะปลูกได้อีกต่อไป

****

ภาคผนวก

ภายถ่ายคำสั่งที่ อ. ๘/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ เรื่องแต่งตั้งคณะ
คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทย
และการเปิดการเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย

คำสั่ง
คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา
ที่ อ ๘/๒๕๕๔
เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบาย
การรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออก
ของผู้ประกอบค้าข้าวไทย

ด้วยคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา เห็นว่านโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลจะเริ่มดำเนินการในปีแรก เรื่องยกระดับราคาสินค้าเกษตรและให้เกษตรเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยดูแลราคาสินค้าเกษตร ให้มีเสถียรภาพที่เหมาะสม คำนึงถึงกลไกราคาตลาดโลกโดยใช้วิธีบริหารจัดการทางการตลาดและกลไกตลาดซื้อขายล่วงหน้า รวมทั้งผลักดันให้เกษตรกรสามารถขายสินค้าเกษตรได้ในราคาสูงเพียงพอเมื่อเทียบกับต้นทุน และนำระบบรับจำนำสินค้าเกษตรมาใช้ในการสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่เกษตรกร เริ่มต้นจากการรับจำนำข้าวเปลือกเจ้าและข้าวเปลือกหอมมะลิ ความชื้นไม่เกินร้อยละ ๑๕ ที่ราคาเกวียนละ ๑๕,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๐ บาท

ปัญหาการที่รัฐบาลใช้นโยบายในการรับจำข้าวเปลือกที่ตั้งราคาสูงจะมีผลกระทบต่อราคาข้าวสาร ที่ใช้บริโภคภายในประเทศและจะกระทบต่อราคาข้าวสารที่ส่งออกไปต่างประเทศ อาจทำให้ภาคการส่งออกได้รับผลกระทบไม่สามารถต่อสู้กับประเทศคู่แข่งได้ เช่น เวียดนาม อินเดีย ฉะนั้นรัฐบาลจะสร้างความวิตกกังวลในหลายภาคส่วน ภาคเอกชนต้องปรับตัวอย่างหนัก และความปั่นป่วนในตลาดค้าข้าวจะเป็นทิศทางราคาที่ค่อนข้างสูง จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ทางการนำธุรกิจภาคการส่งออกข้าว โดยระยะสั้นผู้ส่งออกต้องปรับตัว งดรับออเดอร์ปริมาณมากๆ จากเดิมซื้อขายล่วงหน้า ซึ่งขณะนี้ผู้ส่งออกได้เร่งทยอยส่งมอบและค่อยๆ ปิดยอดคำสั่งซื้อให้เร็วที่สุด เพราะทิศทางราคาข้าวมีแนวโน้มสูงขึ้นตามนโยบายรับจำนำข้าวของรัฐบาลใหม่ ส่วนการปรับตัวระยะยาวผู้ส่งออกจะยังไม่รับออเดอร์ใหม่จนกว่าจะมีนโยบายที่ชัดเจน โดยเฉพาะการบริหารสต็อกจะมีรูปแบบการระบายข้าวที่รับจำนำอย่างไร หากราคาข้าวเปลือกเจ้าอยู่ที่ตันละ ๑.๕ หมื่นบาท รัฐจะระบายราคาเท่าไร จะยอมขาดทุนหรือไม่ หรือรัฐจะให้การสนับสนุนโดยอุดหนุนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง กับผู้ส่งออกเพื่อการแข่งขันได้หรือไม่ เพราะสำหรับทิศทางการส่งออกข้าวไทยปีนี้ เชื่อว่าจะเป็นไปตามเป้าหมายของกระทรวงพาณิชย์ที่ ๙.๕ ล้านตัน และมีโอกาสส่งออกได้มากถึง ๑๐ ล้านตัน จากช่วง ๗-๘ เดือนที่ผ่านมาไทยส่งออกข้าวแล้ว ๗ ล้านตัน จากนี้อีก ๕-๖ เดือนเชื่อว่าจะส่งออกเฉลี่ยเดือนละ ๖ แสนตัน ซึ่งจะทำให้ได้ตามเป้าหมายแน่นอน แม้ว่าภาระธุรกิจส่งออกข้าว ขณะนี้จะอยู่ในช่วงรอดูสถานการณ์และกำลังเผชิญการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง จากราคาข้าวของไทยเองที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อาศัยอำนาจแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๗ คณะกรรมาธิการจึงมีมติ ดังต่อไปนี้

๑. ตั้งอนุกรรมาธิการ ประกอบด้วย

๑.๑ นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ เป็นประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๒ นายประวัติ ทองสมบูรณ์ เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๓ นายศุภากร รัชพงศ์ เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๔ นายธนพล ฐานาริยชัย เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๕ นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา เป็นอนุกรรมาธิการ
๑.๖ นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์ เป็นอนุกรรมาธิการ
๑.๗ นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล เป็นอนุกรรมาธิการ
๑.๘ พลตรี อนุชาติ บุนนาค เป็นอนุกรรมาธิการ
๑.๙ เรือตรี วิเชียร อินสุข เป็นอนุกรรมาธิการ

๒. ตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๒.๑ พันตำรวจโท จิตต์ ศรีโยหะ มุกดาธนพงศ์ เป็นประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๒ นางสาวกอบสุข เอี่ยมสุรีย์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๓ นายมารุต คีรีวัลย์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๔ นายวัชรินทร์ จารุพูนผล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๕ นายสัญญา ปันทะวงค์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๖ นายอุดม ติรกนกสถิตย์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๗ นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๘ นางสาวมณฑิรา แสงสว่าง เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๙ นางสาวเลิศนวินดา ไรวินท์ธีธัช เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๐ นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๑ นายพิจิตรพงศ์ สุนทรพิพิธ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๒ นายอรุณ อันประเสริฐพร เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๓ นายถาวร ทองพิทักษ์ถาวร เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๔ นายพิชัย อุตมาภินันท์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๕ พลตำรวจโท ยงยุทธ เตียวตระกูล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๖ พลอากาศโท ประสิทธิ์ ธนณาเคนทร์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๗ นายไพบูลย์ เหลืองทองคำ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๘ นายสงวน ไผ่เข็มศิริมงคล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๙ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๓. ให้คณะอนุกรรมาธิการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๓.๑ เพื่อทำการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวของรัฐบาลไทยต่อผู้ประกอบการค้าข้าวของประเทศไทย ทั้งผู้ส่งออก โรงสี พ่อค้าคนกลาง เป็นต้น

๓.๒ เพื่อทำการศึกษาผลกระทบในการเปิดเขตการค้าเสรีในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อผู้ประกอบการค้า อันได้แก่ ผู้ส่งออก โรงสี พ่อค้าคนกลาง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ เพื่อแสวงหาแนวทางป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่างๆ จากนโยบายการรับจำนำข้าวของรัฐบาลและการเปิดเขตเสรีการค้าอาเซียนต่อผู้ประกอบการค้าข้าวของไทย อันได้แก่ ผู้ส่งออก โรงสี พ่อค้าคนกลาง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๔ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการฯ นำเสนอต่อคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา และภาครัฐบาล ต่อไป

โดยมีกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน ๑๒๐ วัน และให้รายงานผลความคืบหน้าในการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการด้วยเป็นระยะตามสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔

(นายสุวิศว์ เมฆเสรีกุล)
ประธานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา

บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ จำนวน ๘ ครั้ง
วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึง วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕

บันทึกการประชุม
คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย ในคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา
ครั้งที่ ๑
วันอังคารที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๑๖ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

<u>อนุกรรมาธิการ ผู้มาประชุม</u> คือ

๑. นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา	อนุกรรมาธิการ
๓. นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
๔. พลตรี อนุชาติ บุนนาค	อนุกรรมาธิการ
๕. นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล	อนุกรรมาธิการ
๖. เรือตรี วิเชียร อินสุข	อนุกรรมาธิการ
๗. นายศุภากร รัชพงศ์	เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๘. นายธนพล ฐานาริยชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

<u>อนุกรรมาธิการ ผู้ลาการประชุม</u> คือ

- นายประวัติ ทองสมบูรณ์	(ลาการประชุม)

<u>ผู้เข้าร่วมประชุม</u> คือ

๑. นายพิจิตรพงศ์ สุนทรพิพิธ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายถาวร ทองพิทักษ์ถาวร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓. พลตำรวจโท ยงยุทธ เตียวตระกูล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๔. พลอากาศโท ประสิทธิ์ ธนณาเคนทร์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๕. นายสงวน ไผ่เข็มศิริมงคล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา	ที่ปรึกษาคณะอนกรรมาธิการ
๗. นายมารุต คีรีวัลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๘. นายวัชรินทร์ จารุพูนผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๙. นายอุดม ติรกนกสถิต	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรม่าธิการ
๑๐. นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๑. นางสาวเลิศนวินดา ไรวินท์ธีธัช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๒. นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา</u>

เมื่ออนุกรรมาธิการ มาครบองค์ประชุมแล้ว **นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ** ประธานคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุม ดังนี้

<u>ระเบียบวาระที่ ๑</u> เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

- ด้วยคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา ได้มีคำสั่งที่ อ ๘/๒๕๕๔ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย ขึ้นเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. <u>อนุกรรมาธิการ</u> ประกอบด้วย

๑.๑ นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	เป็นประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๒ นายประวัติ ทองสมบูรณ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๓ นายศุภากร รัชพงศ์	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๔ นายธนพล ฐานาริยชัย	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๕ นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา	เป็นอนุกรรมาธิการ
๑.๖ นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	เป็นอนุกรรมาธิการ
๑.๗ นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล	เป็นอนุกรรมาธิการ
๑.๘ พลตรี อนุชาติ บุนนาค	เป็นอนุกรรมาธิการ
๑.๙ เรือตรี วิเชียร อินสุข	เป็นอนุกรรมาธิการ

๒. <u>ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ</u>

๒.๑ พันตำรวจโท จิตต์ ศรีโยหะ มุกดาธนพงศ์	เป็นประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๒ นางสาวกอบสุข เอี่ยมสุรีย์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๓ นายมารุต คีรีวัลย์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๔ นายวัชรินทร์ จารุพูนผล	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๕ นายสัญญา ปันทะวงค์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๖ นายอุดม ติรกนกสถิตย์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๗ นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๘ นางสาวมณฑิรา แสงสว่าง	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๙ นางสาวเลิศนวินดา ไรวินท์ธีธัช	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๐ นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๑ นายพิจิตรพงศ์ สุนทรพิพิธ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๒ นายอรุณ อันประเสริฐพร	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๓ นายถาวร ทองพิทักษ์ถาวร	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๔ นายพิชัย อุตมาภินันท์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๕ พลตำรวจโท ยงยุทธ เตียวตระกูล	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๒.๑๖ พลอากาศโท ประสิทธิ์ ธนณาเคนทร์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๗ นายไพบูลย์ เหลืองทองคำ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๘ นายสงวน ไผ่เข็มศิริมงคล เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒.๑๙ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๓. ให้คณะอนุกรรมาธิการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๓.๑ เพื่อทำการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวของรัฐบาลไทยต่อผู้ประกอบการค้าข้าวของประเทศไทย ทั้งผู้ส่งออก โรงสี พ่อค้าคนกลาง เป็นต้น

๓.๒ เพื่อทำการศึกษาผลกระทบในการเปิดเขตการค้าเสรีในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อผู้ประกอบการค้า อันได้แก่ ผู้ส่งออก โรงสี พ่อค้าคนกลาง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ เพื่อแสวงหาแนวทางป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่างๆ จากนโยบายการรับจำนำข้าวของรัฐบาลและการเปิดเขตเสรีการค้าอาเซียนต่อผู้ประกอบการค้าข้าวของไทย อันได้แก่ ผู้ส่งออก โรงสี พ่อค้าคนกลาง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๔ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการฯ นำเสนอต่อคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา และภาครัฐบาล ต่อไป

โดยมีกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน ๑๒๐ วัน และให้รายงานผลความคืบหน้าในการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการด้วยเป็นระยะตามสมควร

อนุกรรมาธิการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการฯ แต่ละท่านได้แนะนำตัวสรุปสาระสำคัญดังนี้

๑) นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	สมาชิกวุฒิสภาภาคสรรหา
๒) นายศุภากร รัชพงศ์	อาจารย์ประจำ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๓) นายธนพล ฐานาริยชัย	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
๔) นายสมสุข ศรีสถิตวัฒนา	ผู้ประกอบการค้าข้าวส่งออก
๕) นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	ประธาน บริษัท โนโวล อากรีเทรด (ประเทศไทย) จำกัด
๖) พลตรี อนุชาติ บุนนาค	ผู้อำนวยการสำนักงานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการวิจัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
๗) เรือตรี วิเชียร อินสุข	ข้าราชการบำนาญ กรมการค้าต่างประเทศ อดีตผู้เชี่ยวชาญ ระดับ ๙
๘) นายพิจิตรพงศ์ สุนทรพิพิธ	อาจารย์ประจำ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๙) นายถาวร ทองพิทักษ์ถาวร	กรรมการผู้จัดการ บริษัท เอเชีย อินเตอร์ไรซ์ จำกัด
๑๐) พลตำรวจโท ยงยุทธ เตียวตระกูล	อดีตจเรตำรวจ และผู้ปฏิบัติงาน ส.ว. สุนันท์ สิงห์สมบุญ

๑๑) พลอากาศโท ประสิทธิ์ ธนณาเคนทร์	กรรมการฝ่ายกิจกรรมพิเศษ สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และผู้ปฏิบัติงาน ส.ว. สุนันท์ สิงห์สมบุญ
๑๒) นายสงวน ไผ่เข็มศิริมงคล	กรรมการบริษัท เอเชียอินเตอร์ไรซ์ จำกัด
๑๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
๑๔) นายมารุต คีรีวัลย์	นักบริหารงานพาณิชย์ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)
๑๕) นายวัชรินทร์ จารุพูนผล	ผู้จัดการเขตธุรกิจ สาขาราชดำเนิน
๑๖) นายอุดม ติรกนกสถิต	ผู้จัดการ บริษัท อันชิ่ง อินดัสทรี จำกัด
๑๗) นางสาวเลิศนวินดา ไรวินท์ธีธัช	General Manager
๑๘) นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล	อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

<u>ระเบียบวาระที่ ๒</u> เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

- พิจารณากรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ สรุปสาระสำคัญดังนี้

นายศุภากร รัชพงศ์ เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ กล่าวว่าคณะอนุกรรมาธิการชุดนี้ ตั้งขึ้นเป็นอนุกรรมาธิการหนึ่งในคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรมวุฒิสภา เพื่อศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย **โดยมีกรอบในการดำเนินงานเบื้องต้นดังนี้**

๑. ส่งเสริม พัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตข้าวไทย ทั้งภาคเกษตรกร และภาคส่งออกให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม

๒. สนับสนุนให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการค้าเชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกันเป็นระบบ และปฏิบัติได้จริงจากการจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนในปี ๒๕๕๘ และศึกษากฎหมาย กติกา กฎระเบียบ เพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติในกลุ่มอาเซียนอย่างเท่าเทียมกัน

๓. รับฟังประเด็นปัญหาจากภาคประชาชน ภาครัฐ และทุกภาคส่วนจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนในปี ๒๕๕๘

๔. ศึกษาผลกระทบที่ประเทศไทยจะได้รับจากการเปิดการค้าเสรีทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม แรงงาน และความมั่นคง

๕. ศึกษาแนวโน้ม และรวบรวม ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และทิศทางการดำเนินงานจากสมาคมผู้ประกอบการค้าข้าวไทยต่อรัฐบาล

๖. ศึกษา และเปรียบเทียบความแตกต่าง เรื่องผลกระทบจากการจำนำราคาข้าวของรัฐบาลชุดปัจจุบันและรัฐบาลชุดก่อน

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการฯ สรุปดังนี้

๑. เนื่องจากระยะเวลาในการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการมีจำกัด จึงเห็นควรกำหนดกรอบยุทธศาสตร์และภารกิจให้มีความชัดเจนมากกว่านี้ โดยควรกำหนดภารกิจให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในคำสั่ง ที่ อ ๘/๒๕๕๔

๒. เนื่องจากเรื่องนโยบายการรับจำนำข้าวเป็นประเด็นร้อนและมีความสำคัญที่สมาชิกวุฒิสภาและประชาชนทั่วไปให้ความสนใจ ดังนั้น คณะอนกรรมาธิการ ควรทำการพิจารณาศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจและตั้งกระทู้ถามรัฐบาลเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว

๓. ควรแบ่งแยกคณะทำงานเป็นด้านต่าง ๆ เพื่อทำการพิจารณาศึกษาเรื่องการรับจำนำข้าวของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพและมีความคลอบคลุมยิ่งขึ้น ดังนี้

- คณะทำงานด้านการจำนำข้าว
- คณะทำงานด้านตลาดการค้าเสรีอาเซียน
- คณะทำงานด้านผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดจำนำข้าวและการเปิดเสรีอาเซียน
- คณะทำงานด้านติดตามนโยบายการจำนำข้าวรัฐบาล

ที่ประชุมรับทราบ

ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการ เห็นควรตั้งคณะทำงานด้านต่างๆ ซึ่งแยกตามภารกิจด้าน ดังนี้

๑. คณะทำงานด้านการจำนำข้าว มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้

๑) พลตรี อนุชาติ บุนนาค

๒) นายสงวน ไผ่เช็มศิริมงคล

๓) นายถาวร ทองพิทักษ์ถาวร

๔) นางสาวเลิศนิวินดา ไรวินท์ธีธัศ

๒. คณะทำงานด้านตลาดการค้าเสรีอาเซียน มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้

๑) นายวิเชียร อิ่มสุข

๒) นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา

๓) นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล

๓. คณะทำงานด้านผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดจำนำข้าวและการเปิดเสรีอาเซียน มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้

๑) นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์

๒) นายวัชรินทร์ จารุพูนผล

๔. คณะทำงานด้านติดตามนโยบายการจำนำข้าวรัฐบาล มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้

๑) ผู้ช่วยศาตราจารย์ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา

๒) นายพิจิตรพงศ์ สุนทรพิพิธ

๓) นายสุรพงศ์ นิ่มเกิตผล

๔) นายสัญญา ปันทะวงศ์

๕. ฝ่ายเลขานุการ มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้

๑) นายศุภากร รัชพงศ์

๒) นายธนพล ฐานาริยชัย

๓) นายอุดม ติรกนกสถิตย์

๔) นางสาวมณฑิรา แสงสว่าง

<u>ที่ประชุมเห็นชอบ</u>

<u>ระเบียบวาระที่ ๓</u> เรื่องอื่น ๆ

๓.๑ ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการ เห็นควรแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ **<u>เพิ่มเติม</u>** ดังนี้

๑) นางสาวเพชราภรณ์ วงค์หลวง

๒) นางสาวชาลิสา วุฒิมณี

๓) นายเฉลิมชัย ไวชิตา

<u>ที่ประชุมเห็นชอบ</u> โดยให้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจฯ พิจารณาอนุมัติต่อไป

๓.๒ ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมตินัดประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งต่อไป ในวันอังคารที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๒

<u>เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๐ นาฬิกา</u>

ฝ่ายเลขานุการ

กลุ่มงานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ ฯ

สำนักกรรมาธิการ ๑

ผู้จดบันทึกการประชุม

บันทึกการประชุม
คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย
ในคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา
ครั้งที่ ๒
วันอังคารที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๒ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

อนุกรรมาธิการ ผู้มาประชุม คือ

๑. นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
๓. พลตรี อนุชาติ บุนนาค	อนุกรรมาธิการ
๔. นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล	อนุกรรมาธิการ
๕. เรือตรี วิเชียร อินสุข	อนุกรรมาธิการ
๖. นายศุภากร รัชพงศ์	เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๗. นายธนพล ฐานาริยชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

อนุกรรมาธิการ ผู้ลาการประชุม คือ

๑. นายประวัติ ทองสมบูรณ์	(ลาการประชุม)
๒. นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๑. นายพิจิตรพงศ์ สุนทรพิพิธ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายสัญญา ปันทะวงค์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓. พลตำรวจโท ยงยุทธ เตียวตระกูล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๔. พลอากาศโท ประสิทธิ์ ธนณาเคนทร์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๕. นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๖. นางสาวเลิศนวินดา ไรวินท์ธีรัช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๗. นายสุรพงษ์ นิมเกิดผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๘. นายเฉลิมชัย ไวยชิตา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๙. นางสาวขาลิสา วุฒิมณี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๐. นางสาวเพชราภรณ์ วงค์หลวง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา</u>

เมื่ออนุกรรมาธิการ มาครบองค์ประชุมแล้ว **นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ** ประธานคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุม ดังนี้

<u>ระเบียบวาระที่ ๑</u> เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

- เมื่อคราวประชุมคณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย ครั้งที่ ๑ วันอังคารที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ นั้น ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้มีมติตั้งคณะทำงานด้านต่างๆ ดังนี้

๑. คณะทำงานด้านการจำนำข้าว มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้

๑) พลตรี อนุชาติ บุนนาค

๒) นายสงวน ไผ่เข็มศิริมงคล

๓) นายถาวร ทองพิทักษ์ถาวร

๔) นางสาวเลิศนิวินดา ไรวินท์ธีธัศ

๕) นายเฉลิมชัย ไวยชิตา

๖) นางสาวชาลิสา วุฒิมณี

๗) นางสาวเพชราภรณ์ วงค์หลวง

๒. คณะทำงานด้านตลาดการค้าเสรีอาเซียน มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้

๑) เรือตรี วิเชียร อิ่มสุข

๒) นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา

๓) นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล

๓. คณะทำงานด้านผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดจำนำข้าวและการเปิดเสรีอาเซียน มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้

๑) นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์

๒) นายวัชรินทร์ จารุพูนผล

๓) พลตำรวจโท ยงยุทธ เตียวตระกูล

๔) พลอากาศโท ประสิทธิ์ ธนณาเคนทร์

๔. คณะทำงานด้านติดตามนโยบายการจำนำข้าวรัฐบาล มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้

๑) ผู้ช่วยศาตราจารย์ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา

๒) นายพิจิตรพงศ์ สุนทรพิพิธ

๓) นายสุรพงศ์ นิ่มเกิดผล

๔) นายสัญญา ปันทะวงศ์

๕. ฝ่ายเลขานุการ มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้

๑) นายศุภากร รัชพงศ์

๒) นายธนพล ฐานาริยชัย

๓) นายอุดม ติรกนกสถิตย์

๔) นางสาวมณฑิรา แสงสว่าง

ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑ วันอังคารที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยมีการแก้ไข ดังนี้

หน้า ๕ ข้อ ๓ เพิ่มเติมรายชื่อคณะทำงานด้านผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดจำนำข้าวและการเปิดเสรีอาเซียน คือ

(๑) พลตำรวจโท ยงยุทธ เตียวตระกูล

(๒) พลอากาศโท ประสิทธิ์ ธนณาเคนทร์

หน้า ๕ ข้อ ๒ แก้ไขชื่อ จาก**นายวิเชียร อิ่มสุข** แก้ไขเป็น **เรือตรีวิเชียร อิ่มสุข**

หน้า ๕ ข้อ ๔ แก้ไขชื่อ จาก**นายสุรพงศ์ นิ่มเกิดผล** แก้ไขเป็น **นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล**

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

- พิจารณาแนวทางการดำเนินงานชองแต่ละคณะทำงาน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑. คณะทำงานด้านการจำนำข้าว พลตรี อนุชาติ บุนนาค กล่าวสรุปขอบเขตการศึกษา ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อศึกษานโยบายในการรับจำนำข้าวของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

๒. เพื่อศึกษาแนวทางในการดำเนินการรับจำนำข้าว และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติ

๓. เพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายที่มีต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ

๔. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมในการรับจำนำข้าวจากเกษตรกรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดเนื้อหาที่จะทำการศึกษา ดังต่อไปนี้

๑. ที่มาและนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการรับจำนำข้าวของรัฐบาล

๒. แนวทางนโยบายไปปฏิบัติและปัญหาในการดำเนินการของข้าราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. ผลกระทบของนโยบายต่อความมั่นคงทางด้านสังคมจิตวิทยาของประเทศ

๔. ผลกระทบของนโยบายต่อความมั่นคงทางด้านการเมืองของประเทศ

๕. ผลกระทบของนโยบายต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ

ขอบเขตของระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้จะต้องดำเนินการให้เรียบร้อยภายใน พ.ย. ๕๔ ตามกรอบที่รัฐสภาได้กำหนดไว้

ประชากรในการศึกษา

ในการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ดังต่อไปนี้

๑. ข้าราชการการเมืองที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและควบคุมนโยบายการรับจำนำข้าว

๑.๑ รมว.กระทรวงพาณิชย์ (ผู้รับผิดชอบนโยบาย)

๑.๒ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ (ผู้แปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ)

๒. ข้าราชการประจำและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ พาณิชย์จังหวัด ภาคละ ๓ ท่าน (ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย)

๒.๒ ข้าราชการ สศช. ที่รับผิดชอบวิเคราะห์นโยบายฯ

๒.๓ ตัวแทนจากสมาคมหรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้าว

๓. นักวิชาการที่ทำการศึกษาติดตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล

๓.๑ นักวิชาการจาก TDRI

๓.๒ นักวิชาการจากสถาบันศึกษาที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ นักวิชาการอิสระ

๔. นักธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้าว

๕. ตัวแทนสมาคมชาวนาหรือกลุ่มเกษตรกร ภาคละ ๓ ท่าน

เอกสารสรุปของนายถาวร ทองพิทักษ์ถาวร คณะทำงานด้านการจำนำข้าว เรื่อง ช่องทางการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว สรุปดังนี้

ช่องทางการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว

โอกาสการเกิดการทุจริต สามารถเกิดขึ้นได้ดังต่อไปนี้

๑. ระหว่างเจ้าหน้าที่ กับโรงสี

- เจ้าหน้าที่มีอำนาจเต็ม การตัดสินใจต่างๆ เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่แต่เพียงผู้เดียว

- รัฐบาลกำหนดให้ข้าวเปลือก ๑ ตัน สีออกเป็นต้นข้าวไต้ ๔๕๐ กก. ส่วนผลผลิตที่เหลือยกให้โรงสีฟรี

- ตามปกติข้าวเปลือก ๑ ตัน สีเป็นต้นข้าวสารได้ ๔๘๐ กก. + ปลายข้าว + ซาฮ้อ + รำหยาบ + รำละเอียด รวมทั้งสิ้นได้ ๖๖๐ กก. และได้แกลบด้วย ดังนั้นโรงสีจะได้รายได้ส่วนต่างในส่วนนี้

- ชาวนาสามารถใช้ชื่อของตัวเองในใบประทวนและขายสิทธิ์นี้ให้กับโรงสี ๒๐๐ – ๓๐๐ บาท ต่อตัน เพื่อโรงสีจะได้ผลประโยชน์จากการรับจำนำ

๒. ระหว่างเกษตรอำเภอกับชาวนา

- ชาวนาแจ้งเท็จให้เกษตรอำเภอ เกี่ยวกับผลผลิตของตัวเอง เช่น นาย ก. ทำนาได้ ๒๐ ไร่ แต่แจ้งว่าทำได้ ๔๐ ไร่ แล้วให้สมาชิกยกมือรับรอง นาย ข. และนาย ค. ก็จะทำแบบเดียวกัน

๓. ระหว่างโรงสีกับชาวนา

- ชาวนาผลิตข้าวเปลือกโดยมีความชื้นสูง เวลามาจำนำข้าวเปลือกที่โรงสี รัฐบาลกำหนดราคา ๑๕,๐๐๐ บาท ที่ความชื้น ๑๕% โรงสีจะได้ผลประโยชน์ในการตัดราคาเพราะความชื้นที่สูงกว่า ๑๕% เช่น ชาวนานำข้าวเปลือกมาจำนำความชื้นที่ ๓๐% , ๑% จะถูกตัด ๑๕ กก. ดังนั้น ๑๕% ที่เกินมา จะถูกตัดออก ๒๒๕ กก. (๑๕ x ๑๕) ดังนั้น ๑ ตัน หรือ ๑,๐๐๐ กก. ชาวนาจะได้รับเพียง ๗๗๕ กก. , ส่วนต่าง ๒๒๕ กก. โรงสีจะได้ประโยชน์โดยการแจ้งจำนำน้ำหนักเต็ม ๑,๐๐๐ กก. แล้วเก็บส่วนต่างไว้เอง

๔. ระหว่างพ่อค้าท้องถิ่นกับชาวนา

- ชาวนาเป็นสมาชิก ธกส. ใบประทวนสินค้าในนามของตนเอง สามารถขายสิทธิ์นี้ให้พ่อค้าสวมสิทธิ์ไปจำนำข้าวเพื่อรับผลประโยชน์จากรัฐบาล โดยใช้ข้าวของพ่อค้าแต่ใช้ชื่อชาวนาแทน

ที่ประชุมรับทราบ

๒. <u>คณะทำงานด้านดลาดการค้าเสรีอาเซียน</u> เรือตรี วิเชียร อิ่มสุข กล่าวสรุปถึงขอบเขตการศึกษาดังนี้

แนวทางการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย (เฉพาะกรณีการเปิดการค้าเสรีอาเซียน)

วิธีและขอบเขตการศึกษา

กำหนดกรอบการศึกษาผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนเฉพาะที่มีต่อการค้าข้าวไทย

- กำหนดหัวข้อเรื่อง
- ค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งจากแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ เช่น ส่วนราชการ สถาบันการศึกษา ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- เรียบเรียงและประมวลผล
- วิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาในเชิงพรรณนาโวหาร

หัวข้อเรื่อง

บทนำ

ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน

เป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- พันธกรณีของไทยที่มีต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- การเปิดตลาดสินค้าไทยตามข้อผูกพัน
- ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียน
    - ด้านการส่งออก
    - ด้านการค้าภายในประเทศ
- แนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อการเปิดเสรี
- แนวทางแก้ไขปัญหาจากผลกระทบ
- ความเห็นและข้อเสนอแนะ

๓. <u>คณะทำงานด้านผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดจำนำข้าวและการเปิดเสรีอาเซียน</u> นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์ กล่าวสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

<u>การวิเคราะห์นโยบายการรับจำนำข้าวของรัฐบาล</u>

จากการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย พบว่า โครงการรับจำนำข้าว ซึ่งขาวนาน่าจะได้รับผลประโยชน์ไปแบบเต็มๆ นั้น แท้ที่จริงผลประโยชน์จากโครงการนี้ตกอยู่กับชาวนาเพียงร้อยละ ๔๐ เท่านั้น เนื่องจากเป็นขาวนาที่อยู่ในภาคอีสาน ซึ่งไม่มีส่วนเกินเหลือขาย ส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตเพื่อบริโภคเอง นโยบายจำนำข้าวยังกระทบไปถึงความสามารถในการส่งออกของไทยเพราะราคารับจำนำที่บิดเบือนทำให้ราคาข้าวไทยแพงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ในช่วงต้นฤดูกาลผลิตจึงต้องปล่อยให้เวียดนามส่งออกข้าวไปให้หมดก่อน ไทยจึงสามารถขายข้าวได้ ในขณะเดียวกันคุณภาพต้องปล่อยให้เวียดนามส่งออกข้าวไปให้หมดก่อน ไทยจึงสามารถขายข้าวได้ ในขณะเดียวกันคุณภาพข้าวของไทยก็ลดต่ำลง เพราะชาวนาปลูกข้าวโดยเน้นเพียงปริมาณ มากกว่าคุณภาพเพราะหวังขายข้าวให้กับโครงการรับจำนำ ดังนั้น โครงการรับจำนำข้าว จึงถือเป็นต้นเหตุที่ทำให้ข้าวไทยคุณภาพต่ำลง

การกำหนดนโยบายข้าวพบว่าสำหรับระบบจำนำข้าวถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาความผันผวนของราคาข้าว เนื่องจากข้าวมีราคาต่ำในช่วงที่มีผลผลิตข้าวออกมามาก แต่มีราคาสูงขึ้นในช่วงที่มีผลผลิตออกมาน้อย เกษตรกรสามารถนำผลผลิตมาจำนำไว้ก่อน ในช่วงที่ราคาข้าวตกต่ำ แล้วจึงไถ่ถอนข้าวไปขายในช่วงที่ราคาสูงขึ้น แต่ปัญหาของระบบนี้คือไม่สามารถกำหนดราคารับจำนำข้าวได้อย่างเหมาะสม หรือการที่นักการเมืองใช้ระบบนี้เป็นเครื่องมือทางการเมือง โดยกำหนดราคารับจำนำข้าวสูงเกินกว่าราคาตลาด การจำนำข้าวในปัจจุบันจึงตอบสนองเป้าหมายการยกระดับรายได้ของเกษตรกร แต่กลับไม่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจ

การหันมาใช้ระบบตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า เป็นการประกันความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาข้าวได้เช่นเดียวกับการจำนำข้าว และยังมีประสิทธิภาพมากกว่าระบบรับจำนำข้าว เพราะเป็นการกำหนดราคาซื้อขายข้าวด้วยกลไกตลาด อย่างไรก็ตาม ณ เวลานี้ ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ถึงแม้ว่าจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจ แต่กลับไม่ช่วยในการยกระดับรายได้เกษตรกร เพราะเกษตรกรยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า และไม่สามารถเข้าถึงตลาดดังกล่าวได้

นโยบายสำคัญในการเพิ่มผลิตภาพ คือ การพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำ โดยกำหนดเป้าหมายและจัดตั้งหน่วยงานจัดการน้ำในภาพรวม เพื่อจัดหาน้ำ จัดการผลประโยชน์ของการใช้น้ำ และพัฒนาระบบการจัดสรรทรัพยากรน้ำ โดยเฉพาะการพัฒนาระบบชลประทาน เนื่องจากการทำนาในหลายพื้นที่พึ่งพาน้ำฝนเพียงอย่างเดียว ทำให้ผลผลิตต่ำ ยืนยันได้จากข้าวนาปีมีผลผลิตต่อไร่เพียง ๓๒๒ กิโลกรัมต่อไร่ขณะที่ข้าวนาปรังซึ่งอยู่ในเขตชลประทาน ผลิตได้ถึง ๖๘๕ กิโลกรัมต่อไร่

การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีในการผลิตข้าว ตั้งแต่การพัฒนาพันธุ์ข้าว เทคโนโลยีการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยว ตลอดจนการเก็บรักษาและการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตข้าว แนวทางหนึ่งที่เกษตรกรจะสามารถลงทุนหรือนำเทคโนโลยีมาใช้ได้ คือ การทำให้เป็นฟาร์มที่ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร (farm mechanization) ซึ่งต้องทำให้เกษตรกรรวมตัวกันให้มีการผลิตที่มีขนาดใหญ่ เช่น การจัดตั้งเครือข่ายธุรกิจ การรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ที่เข้มแข็ง การจัดตั้งระบบออมเงิน

ในชุมชน การร่วมลงทุนกับภาคธุรกิจ เป็นต้น ซึ่งแนวทางนี้จะทำให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองมากขึ้นด้วย

นโยบายจำนำข้าวยังกระทบไปถึงความสามารถในการ “ส่งออก” ของไทย เพราะราคารับจำนำที่บิดเบือนทำให้ราคาข้าวไทยแพงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ในช่วงต้นฤดูกาลผลิตจึงต้องปล่อยให้เวียดนามส่งออกข้าวไปให้หมดก่อนแล้วไทยจึงจะสามารถส่งออกข้าวได้ ขณะเดียวกันคุณภาพข้าวของไทยก็ลดต่ำลง เพราะชาวนาปลูกข้าวโดยเน้นเพียงปริมาณ มากกว่าคุณภาพ เพราะหวังขายข้าวให้กับโครงการรับจำนำ

การจำนำยังเป็นวิธีสิ้นเปลืองที่สุดในการช่วยเหลือชาวนา และชาวนาส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับผลประโยชน์ และยังทำให้เอกชนถลุงทรัพยากรเพื่อใช้วิ่งเต้นให้เข้ามาแบ่งค่าเช่าจากโครงการฯ กลายเป็นบ่อเกิดของช่องทางการทุจริตอย่างเป็นกระบวนการ แถมยังเป็นเรื่องยากที่รัฐจะเข้าไปดำเนินการ เริ่มจากการที่ชาวนาจดทะเบียนพื้นที่เพาะปลูกเกินจริง มีการสวมสิทธินำข้าวจากประเทศเพื่อนบ้านมาจำนำ ขณะที่โรงสีก็เห็นช่องทางสวมสิทธิเป็นชาวนาก่อนจะลักลอบขายข้าวให้รัฐ นอกจากนี้ ยังมีความเสียหายที่เกิดจากการที่โรงสีแสวงหากำไรจากการโกงส่วนต่างความชื้น และน้ำหนัก รวมถึงการวิ่งเต้นไปจำนำข้าวข้ามเขต ขณะที่กลุ่มโกดังรับฝากข้าวก็สามารถเรียกเก็บเงินใต้โต๊ะ กับผู้ตรวจสอบคุณภาพข้าว และนำข้าวมาลักลอบขาย ผู้ส่งออกยังเห็นช่องทางซื้อข้าวราคาต่ำโดยรวมตัวกันฮั้วประมูลเพื่อกดราคาซื้อข้าวจากภาครัฐ รวมไปถึงการวิ่งเต้นเปลี่ยนเงื่อนไขการประมูลหรือทิ้งสัญญาประมูล

ปัญหาและอุปสรรคโครงการรับจำนำข้าวในอดีตที่ผ่านมา

๑. การกำหนดนโยบายยกระดับราคาข้าวด้วยการรับจำนำเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในระยะสั้นมากกว่าการวางแผนแก้ปัญหาในระยะยาว ในขณะที่ละเลยต่อปัญหาผลผลิตข้าวต่อไร่ของไทยที่ต่ำกว่าของประเทศคู่แข่ง (เช่น เวียดนาม พม่า และจีน) เป็นอย่างมาก ทำให้ไทยมีต้นทุนการผลิตสูงและเสียเปรียบในการแข่งขัน รวมทั้งมีการเรียกร้องให้รัฐบาลรับจำนำในราคาที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้คุ้มกับการลงทุน

๒. กนข. กำหนดราคารับจำนำข้าวที่สูงกว่าราคาตลาดค่อนข้างมาก เป็นการบิดเบือนกลไกตลาด ทำให้เกษตรกรเกิดความเคยชินหวังพึ่งแต่โครงการช่วยเหลือของรัฐ และไม่กระตือรือร้นในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต เป็นการลดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรในระยะยาวนอกจากนี้ยังเป็นภาระงบประมาณที่สูงมาก

๓. ปัญหาการขาดความพร้อมในการดำเนินงาน เนื่องจากมีฝ่ายที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานทำให้ไม่สามารถเปิดดำเนินงานได้ตามกำหนดในช่วงระยะเริ่มต้นโครงการ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ อคส. ไม่สามารถกำกับดูแลได้อย่างทั่วถึง

๔. เกษตรกรถูกเอาเปรียบจากโรงสีในการตรวจสอบปริมาณและคุณภาพข้าว ตั้งแต่การวัดความชื้น สิ่งเจือปนและการชั่งน้ำหนัก โดยผู้ตรวจสอบคุณภาพข้าวที่โรงสีเป็นผู้จ้าง และไม่มีคนกลางที่น่าเชื่อถือคอยกำกับดูแลให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกร จึงทำให้เกษตรกรได้รับเงินจากการจำนำข้าวอย่างไม่เป็นธรรม

๕. ปัญหาในการออกหนังสือรับรองความเป็นเกษตรกร ที่แต่เดิมให้กรมส่งเสริมการเกษตรรับรองความเป็นเกษตรกรอย่างเดียว โดยดูเอกสาร แต่คราวนี้จะต้องออกไปดูพื้นที่ปลูก

และผลผลิตของเกษตรกรซึ่งทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่าเดิมทั้งๆ ที่การจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ก็ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการออกหนังสือรับรองเกษตรกร กรณีที่เกษตรกรมีพื้นที่คาบเกี่ยวโดยพื้นที่ปลูกข้าวกับพื้นที่อยู่อาศัยต่างพื้นที่กัน ตามหลักเกณฑ์จะต้องยึดพื้นที่ปลูกโดยให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำท้องถิ่นมาดูและรับรองพื้นที่ แม้ว่าจะไม่ใช่ลูกบ้านของตนก็ตาม แต่ในความเป็นจริงนั้นกรณีที่ไม่ใช่ลูกบ้านของตน ก็ทำให้ผู้นำท้องถิ่นไม่อยากรับรองเพราะอาจเกิดปัญหาในภายหลังได้

การกำหนดนโยบายข้าวในเรื่องโครงการรับจำนำมีข้อเสีย ดังนี้

๑. โครงการรับจำนำที่ผ่านมาทำให้กลไกตลาดถูกบิดเบือน สาเหตุเกิดจากการที่รัฐบาลกำหนดราคารับจำนำที่สูงเกินไป โดยไม่คำนึงถึงราคาตามกลไกตลาด ทำให้เกษตรกรมุ่งที่จะเข้าร่วมโครงการฯ แต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการซื้อขายปกติตามกลไกตลาด นอกจากนี้เมื่อจำนำแล้วไม่มีการไถ่ถอนเนื่องจากราคารับจำนำที่ได้สูงกว่าราคาตลาดอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องมาไถ่ถอน ผู้ประกอบการ เช่น โรงสี ผู้ค้า ก็มีรายได้จากการเข้าร่วมโครงการ จึงมุ่งที่จะเข้าร่วมโครงการรับจำนำเพียงอย่างเดียว โดยไม่ทำการซื้อขายตามปกติ สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ไม่สามารถแข่งขันราคาของรัฐได้ ส่วนต่างระหว่างราคาข้าวรับจำนำกับราคาตลาดก่อให้เกิดผลประโยชน์กับผู้ประกอบการหรือโรงสี สร้างปัญหาการทุจริตในรูปของการสวมสิทธิ์เกษตรกรเพื่อมาเข้าร่วมโครงการฯ การเวียนเทียนข้าว และปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย ปริมาณผลผลิตที่รัฐบาลรับไว้ในโครงการที่เพิ่มขึ้นนี้ทำให้รัฐบาลกลายเป็นผู้ค้าข้าวรายใหญ่ของประเทศ เนื่องจากมีข้าวอยู่ในความครอบครองเป็นจำนวนมาก ผู้ส่งออกที่แต่เดิมเคยรับซื้อข้าวจากโรงสี มีการแข่งขันกันด้านราคา เมื่อเห็นว่ารัฐบาลมีสต๊อกข้าวเป็นจำนวนมาก ก็คอยแต่จะประมูลข้าวจากรัฐบาลเพื่อส่งออก แทนที่จะไปซื้อกับโรงสี ส่งผลให้ต้นทุนการออกข้าวของบระเทศไทยสูงกว่าประเทศอื่น ความสามารถในการแข่งขันของประเทศลดลง

๒. เกษตรกรเกิดค่านิยมในการเพาะปลูกเพื่อขายให้แก่โครงการรับจำนำแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เช่น การปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์ข้าว การเพิ่มบระสิทธิภาพผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

๓. รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร และงบประมาณในการบริหารจัดการ ได้แก่ ค่าจัดเก็บ ค่าแปรสภาพ ค่าเสื่อมคุณภาพ ค่าใช้จ่ายเพื่อระบายผลผลิตรวมถึงการขาดทุนจากการขายผลผลิต

๔. ระเบียบขั้นตอนการรับจำนำเปิดโอกาสให้มีการทุจริตคอรัปชั่นในทุกระดับ ตั้งแต่ข้าราชการระดับล่างไปจนถึงระดับผู้บริหาร นักการเมือง ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ เช่น โรงสีข้าวในโกดัง การนำผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านมาเข้าร่วมโครงการรับจำนำของไทย ฯลฯ ซึ่งเป็นปัญหาที่พบเกือบทุกโครงการฯ โดยงบประมาณที่สูญเสียไปจากการทุจริตคอรัปชั่นทำให้เกษตรกรไม่ได้ผลประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรรายเล็กที่ไม่มีอำนาจในการต่อรองและง่ายต่อการถูกหลอกลวง

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานที่ผ่านมา โครงการรับจำนำข้าวมีข้อเสียมากมาย เช่น

๑. โครงการรับจำนำที่ผ่านมาทำให้กลไกตลาดถูกบิดเบือน สาเหตุเกิดจากการที่รัฐบาลกำหนดราคารับจำนำที่สูงเกินไป โดยไม่คำนึงถึงราคาตามกลไกตลาด

๒. เกษตรกรเกิดค่านิยมในการเพาะปลูกเพื่อขายให้แก่โครงการรับจำนำแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

๓. รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร และงบประมาณในการบริหารจัดการ

๔. ระเบียบขั้นตอนการรับจำนำเปิดโอกาสให้มีการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงในทุกระดับตั้งแต่ข้าราชการระดับล่างไปจนถึงระดับผู้บริหาร นักการเมือง ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ เช่น โรงสี ฯลฯ เป็นต้น

๕. โครงการนี้เป็นการอุ้มเกษตรกรมากกว่าช่วยให้เกษตรกรยืนได้ด้วยตนเอง

๖. บิดเบือนกลไกตลาดมากกว่าปล่อยให้กลไกตลาดทำงาน ที่ผ่านมามีการกำหนดราคารับจำนำหรือประกันที่มักจะสูงกว่าราคาตลาด ทำให้ชาวนาไม่มีแรงจูงใจในการมาไถ่ข้าวคืน ซึ่งรัฐนำข้าวในสต็อกนั้นไปหาประโยชน์ต่อ

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาจากโครงการรับจำนำข้าว

๑. ควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินโครงการที่ยังมีข้อบกพร่องในทางปฏิบัติให้เอื้อต่อการดำเนินงานของโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอย่างแท้จริง

๒. ควรพิจารณาทบทวนวิธีการช่วยเหลือเกษตรกร โดยเฉพาะการดำเนินโครงการรับจำนำสินค้าเกษตรหรือการแทรกแซงราคาซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรได้อย่างแท้จริง เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการแปรรูปผลผลิต และเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกตลาดให้สามารถดูแลด้านราคาได้ในระยะยาว

๓. เพื่อให้การดำเนินงานโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีการศึกษาและประเมินผลความจำเป็น ความเหมาะสม และการศึกษาวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการรวมทั้งกำหนดแผนงานต่างๆ ให้เป็นระบบเพื่อประกอบการตัดสินใจก่อนนำเสนอขออนุมัติงบประมาณ

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการ ควรอบรมบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและความพร้อมในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เพื่อที่จะบริการให้คำปรึกษาแนะนำกลุ่มเกษตรกรที่ขาดทักษะและองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ได้รับความรู้ความเข้าใจในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน และควรมีการประสานงานร่วมมือกันระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานเจ้าของโครงการนั้นหรือภายในหน่วยงานด้วยกันองให้มากขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่ล่าช้าหรือซ้ำซ้อน โดยให้หน่วยงานส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการนั้นๆ รับผิดชอบดำเนินการ และควรจัดการสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงเกษตรกร เพื่อหาแนวทางการดำเนินโครงการสามารถสนองประโยชน์ให้ประชาชนอย่างทั่วถึงต่อไป

ผู้ได้รับความเดือดร้อนจากโครงการรับจำนำข้าว

๑. โรงสีที่ไม่ได้เข้าโครงการ โรงสีที่ค้าขายตามระบบปกติ ที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง

๒. ผู้ส่งออกที่ค้าขายปกติ

- ที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ผู้ที่ไม่มีผลประโยชน์จากนโยบายรัฐบาล เช่น ไม่มีโกดังให้รัฐบาลเช่า ไม่มีโรงสีที่ต่างจังหวัดเป็นเครือข่ายในการเข้าร่วมโครงการ

- ที่ไม่มีช่องทางในการซื้อ Stock ข้าวจากรัฐบาล
- พนักงานบริษัทฯ รวมทั้งกรรมกรในบริษัท

๓. ผู้บริโภคภายใน กรรมกรทั่วไป พนักงานบริษัท ประชาชนทั่วไป ต้องซื้อข้าวในราคาแพง

๔. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก เช่น บริษัท Survey หรือ

- บริษัทตรวจสอบสินค้า เพราะการค้าเอกชนลดลง การส่งออกปริมาณจะลดลงในขณะที่ราคาข้าวสงขึ้น
- บริษัท Shipping agents หรือตัวแทนบริษัทเรือ
- Stevedore กรรมกรบนเรือใหญ่
- บริษัท Lighters หรือบริษัทเรือโป๊ะหรือเรือฉลอม
- บริษัทคลังสินค้าที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

ผลกระทบโครงการรับจำนำข้าว

ระยะสั้น

- เป็นการทำลายระบบการค้าเสรี (Demand/Supply)
- รัฐบาลจะมุ่งขาย G. to G. เป็นการทำลายบริษัทเอกชน
- ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม กัมพูชา พม่า อินเดีย ได้ประโยชน์ ซึ่งประเทศเหล่านี้เป็นคู่แข่งของไทย
- ประเทศกัมพูชาเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติเข้าไปลงทุนปลูกข้าวเพื่อมาแข่งกับไทย
- อินเดียมี Stock ข้าวมาก จะนำข้าวออกขายแทนประเทศไทย
- เกิดน้ำท่วมผลผลิตลดลง ราคาข้าวในตลาดจะเพิ่มขึ้นเองอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณเพื่อจำนำข้าว ควรจะนำเงินไปช่วยชาวนาเรื่องน้ำท่วมดีกว่าเพราะสถานการณ์ปัจจุบัน ขาวนาไม่มีข้าวมาจำนำ

ระยะกลาง

- คุณภาพข้าวไทยจะตกต่ำเพราะขาวนาจะมุ่งผลิตปริมาณโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ เช่น ขาวนาจะปลูกข้าว พันธุ์ ๗๕-๘๐ วัน
- บริษัทเอกชนจะล้มละลาย Bankruptcy
- ประเทศอื่นจะเร่งปลูกข้าว ๓ เดือนก็ได้ผลผลิต เช่นในอเมริกามีบริษัทรับจ้างปลูกข้าวสามารถทำพื้นที่รกร้างมาปลูกข้าว โดยการผันน้ำเข้ามาและปลูกข้าวได้ภายใน ๖ เดือน – ๑ ปี
- ทำให้เกิด Corruption, มี Stock ลม , มีการล้อมกอง , มีการเวียนเทียนสวมสิทธิ์เป็นขาวนาปลอม , มีการสวมสิทธิ์ว่าเป็นข้าวไทยจากประเทศเพื่อนบ้าน , ให้ใต้โต๊ะ Survey เพื่อลดคุณภาพ

ระยะยาว

- ประเทศไทยจะเสียแชมป์การส่งออกให้กับเวียดนาม
- จะต้องใช้งบประมาณในการหาตลาดกลับคืนมา

- ทำให้ผู้บริโภคและคู่แข่งของไทย ผลิตข้าวมากขึ้น
- ชาวนาจะเสียนิสัยเพราะจะรอการสนับสนุนจากรัฐฝ่ายเดียว
- จะมีขาวต่างขาติมากว้านซื้อที่ดินเพื่อปลูกข้าวในไทยเพิ่มขึ้น
- ทำให้เอกชนที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้าววิ่งเต้นเพื่อเข้าโครงการรัฐ
- เกิด Monopoly การผูกขาดธุรกิจโดยรัฐ
- ขัดกฎ WTO

- เมื่อเปิดประเทศเป็น ASEAN หรือ AEC ข้าวประเทศเพื่อนบ้านจะเข้ามาได้โดยไม่ต้องเสียภาษีชาวนาไทยจะหมดอาชีพ เพราะราคาและคุณภาพสู้ประเทศเพื่อนบ้านไม่ได้

- ระบบจำนำไม่สอดคล้องกับการเปิดประเทศ AEC ในปี ๒๕๕๘ จะทำให้ชาวนา พ่อค้าไม่สามารถปรับตัวในการแข่งขันได้

- ประเทศอาจเสี่ยงต่อการล้มละลายเพราะนโยบายประชานิยม Populism เช่น ในประเทศ Greek, Italy, Spain เป็นต้น รัฐต้องใช้งบประมาณเป็นหลายแสนล้านในโครงการรับจำนำข้าว

- เกิด Eating habit ในประเทศผู้บริโภคข้าว ทำให้ประเทศเหล่านั้นลืมรสชาติของข้าวไทย

สรุป

๑) รัฐควรหาจุดสมดุลของราคาเพื่อให้เกิดระบบที่ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์แบบยั่งยืน ไม่ควรมุ่งเน้นประชานิยมอย่างเดียวเพื่อให้รัฐบาลได้ผลประโยชน์ทางการเมืองเท่านั้น เพราะผลกระทบต่อประเทศระยะยาวมีความเสียหายอย่างมาก

๒) รัฐไม่ควรทำลายระบบการค้าเสรี ผู้ส่งออกพ่อค้าท้องถิ่นไม่ได้เข้าโครงการรัฐบาลต้องเลิกกิจการและทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมเพราะมีผู้ได้รับผลประโยชน์บางกลุ่มเท่านั้น

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการฯ

๑. ให้คณะทำงานแต่ละด้านไปพิจารณากำหนดกรอบการทำงานให้ชัดเจน ว่าควรจะเชิญหน่วยงานใดมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และควรกำหนดประเด็นคำถามให้มีความครอบคลุมและชัดเจนเพียงพอ

๒. ในการประชุมครั้งต่อไปเห็นควรเชิญผู้แทนจากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เพื่อมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่มาของนโยบายการรับจำนำข้าวและแนวทางการป้องกันการทุจริตจากโครงการดังกล่าว

๓. เห็นควรขอข้อมูลผลงานวิจัย เรื่อง “**โครงการศึกษามาตรการแทรกแซงตลาดข้าวเพื่อป้องกันการทุจริต**” ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้พิจารณาเสร็จแล้วเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมาธิการ

๔. รัฐสภาจะปิดสมัยการประชุมสามัญทั่วไปในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ และจะมีการเปิดสมัยสามัญนิติบัญญัติในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการฯ อาจจะนำผลการพิจารณาศึกษาเพื่อประกอบการตั้งกระทู้ถามรัฐบาลในสมัยสามัญนิติบัญญัติประมาณต้นปี ๒๕๕๕ ก็ได้

ที่ประชุมรับทราบ

<u>ระเบียบวาระที่ ๔</u> เรื่องอื่น ๆ

- ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมตินัดประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งต่อไป **ในวันอังคารที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๒** โดยเชิญ ผู้แทนจากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เพื่อมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่มาของนโยบายการรับจำนำข้าวและแนวทางการป้องกันการทุจริตจากโครงการดังกล่าว

<u>เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๐ นาฬิกา</u>

ฝ่ายเลขานุการ
กลุ่มงานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ ฯ
สำนักกรรมาธิการ ๑
ผู้จดบันทึกการประชุม

บันทึกการประชุม
คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและ
การเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย
ในคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา
ครั้งที่ ๓
วันอังคารที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๒ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

<u>อนุกรรมาธิการ ผู้มาประชุม</u> คือ

๑. นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายประวัติ ทองสมบูรณ์	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๓. นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
๔. นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา	อนุกรรมาธิการ
๕. นายศุภากร รัชพงศ์	เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๖. นายธนพล ฐานาริยชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

<u>อนุกรรมาธิการ ผู้ลาการประชุม</u> คือ

๑. พลตรี อนุชาต บุนนาค	(ลาการประชุม)
๒. นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล	(ลาการประชุม)
๓. เรือตรี วิเชียร อินสุข	(ลาการประชุม)

<u>ผู้เข้าร่วมประชุม</u> คือ

๑. นายพิจิตรพงศ์ สุนทรพิพิธ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓. นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๔. นายเฉลิมชัย ไวยชิตา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๕. นายมารุต คีรีวัลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา</u>

เมื่ออนุกรรมาธิการ มาครบองค์ประชุมแล้ว **นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ** ประธานคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุม ดังนี้

<u>ระเบียบวาระที่ ๑</u> เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

- พลตำรวจโท ยงยุทธ เตียวตระกูล มีความประสงค์ขอลาออกจากตำแหน่งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ เนื่องจากติดภารกิจส่วนตัว ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๔

ที่ประชุมรับทราบ

<u>ระเบียบวาระที่ ๒</u> รับรองบันทึกการประชุม

- ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒ วันอังคารที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยมีการแก้ไข ดังนี้

หน้า ๒ ระเบียบวาระที่ ๑ หัวข้อที่ ๔ (๓) แก้ไขชื่อจาก**นายสุรพงศ์ นิ่มเกิดผล** <u>แก้ไขเป็น</u> **นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล**

<u>ระเบียบวาระที่ ๓</u> เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

- พิจารณาแนวทางการดำเนินงานของแต่ละคณะทำงาน สรุปสาระสำคัญดังนี้

ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมการรับจำนำข้าวของรัฐบาลภายหลังวิกฤตอุทกภัย สรุปสาระสำคัญ ตังนี้

จากการที่คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ติดตามข่าวตามสื่อต่างๆ ทั้งทางสื่อโทรทัศน์และวิทยุกระทรวงพาณิชย์เปิดเผยภายหลังการประชุมคณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าวว่าได้ประเมินมีพื้นที่ปลูกข้าวที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมเพิ่มขึ้นเป็นกว่า ๑๐ ล้านไร่ คิดเป็นข้าวเปลือก ๘-๙ ล้านตัน หรือข้าวสาร ๕-๖ ล้านตัน เนื่องจากน้ำท่วมได้ขยายวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ภาคกลาง ส่วนคลังสินค้าและโรงสีที่ได้รับความเสียหายมีประมาณ ๓๕ โรง อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง ๘ จังหวัด ซึ่งความเสียหายครั้งนี้จะทำให้ผลผลิตข้าวนาปีของไทยลดลง และเกิดปัญหาผลผลิตขาดข่วงในปลายปี

ส่วนโครงการรับจำนำข้าวนั้น รัฐบาลยืนยันว่าจะเดินหน้าต่อไป โดยปัจจุบันมีข้าวเข้าสู่โครงการรับจำนำแล้ว ๑.๑๕ แสนตัน มีโรงสีเปิดโครงการแล้ว ๒๓๑ แห่ง และยังช่วยยกระดับราคาข้าว ผลักดันให้มียอดส่งออกรวม ๙.๔๕๗ ล้านตัน มูลค่า ๕.๕ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้คณะอนุกรรมการฯ ยังเห็นชอบให้มีการสีแปรสภาพข้าวเปลือกรอบแรกในวันที่ ๒๐ ต.ค.นี้ โดยใช้อัตราการสีแปรสภาพเดิมของปีที่แล้ว ขณะที่เกณฑ์ราคาค่าจ้างสีแปรใช้เกณฑ์ราคาย้อนหลัง ๑๐ วัน ของโรงสีและกรมการค้าภายใน ส่วนการส่งมอบข้าวเข้าโกดังกลาง โรงสีที่มีข้าวน้อยสามารถผ่อนผันขอยืดเวลาการส่งมอบข้าวได้

โดยตั้งแต่เปิดรับจำนำข้าวเปลือกนาปีฤดูกาลผลิตปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ตั้งแต่วันที่ ๗ ต.ค. ที่ผ่านมาจนถึงขณะนี้มีเกษตรกรนำข้าวมาจำนำทั้งสิ้น จำนวนกว่า ๓๓๐,๐๐๐ ตัน โดยในช่วงเดือนพฤศจิกายน เชื่อว่าข้าวจะออกมากขึ้น ถึงแม้ว่าในขณะนี้ระดับน้ำในบางพื้นที่จะท่วมสูง ที่ทำให้ที่นาเสียหายไปแล้วกว่า ๑๑ ล้านไร่ คิดเป็นข้าวเปลือกที่เสียหาย ๘ - ๙ ล้านตัน โดยคาดว่าตลอดฤดูกาลจะมีข้าวเพียง ๑๘ ล้านตัน จากเดิมที่คาดว่ามีผลผลิตประมาณ ๒๕ ล้านตัน อย่างไรก็ตามปริมาณข้าวที่มีอยู่เชื่อว่าโกดังกลางของรัฐบาลจะสามารถรองรับข้าวได้ทั้งหมด และสำหรับการระบายข้าวนั้น ทางคณะอนุกรรมการระบายข้าวได้มีการพิจารณาระบายข้าวอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่จะเป็นการระบายแบบรัฐต่อรัฐ หรือ จีทูจี

ส่วนความคืบหน้าโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปีฤดูการผลิต ปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ขณะนี้มีข้าวทยอยเข้าร่วมโครงการมากขึ้น จากวันละ ๑ หมื่นตัน เป็นวันละ ๒-๓ หมื่นตัน ล่าสุดจนถึงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน มีข้าวเข้าร่วมโครงการแล้ว กว่า ๑.๑๕ ล้านตัน เชื่อว่าแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งโรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะทยอยเปิดจุดรับจำนำมากขึ้น แต่หากพื้นที่ใดโรงสีไม่เพียงพอ

จะพิจารณาเปิดจุดรับจำนำข้าวข้ามเขต และจะเดินหน้ารับจำนำข้าวแบบยุ้งฉาง ในวันที่ ๑ ธันวาคม นี้ เพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกมากขึ้น

กระทรวงการคลังและประธานคณะกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เปิดเผยว่าตามที่ ธ.ก.ส ได้ดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ซึ่งเริ่มรับจำนำตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ที่ผ่านมามีการเปิดจุดรับจำนำแล้วจำนวน ๒๑๘ แห่ง ในพื้นที่ ๓๓ จังหวัดโดยข้อมูลผลการดำเนินงาน ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขณะนี้มีเกษตรกรที่นำใบประทวนสินค้ามาจัดทำสัญญากู้เงินและเบิกรับเงินกู้แล้ว จำนวน ๖,๘๕๖ ราย ปริมาณข้าวเปลือกจำนวน ๖๒,๐๔๒.๔๒ ตัน คิดเป็นจำนวนเงินกู้ ๙๑๘,๒๒๘,๒๑๐ บาท โดยราคารับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ณ ความชื้นไม่เกิน ๑๕ % แบ่งเป็น ข้าวเปลือกหอมมะลิ ตันละ ๒๐,๐๐๐ บาท ข้าวเปลือกหอมจังหวัด ตันละ ๑๘,๐๐๐ บาท ข้าวเปลือกปทุมธานีและข้าวเปลือกเหนียวเมล็ดยาว ตันละ ๑๖,๐๐๐ บาท ข้าวเปลือกเจ้า ๑๐๐ % และข้าวเปลือกเหนียวเมล็ดสั้น ตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท ข้าวเปลือกเจ้า ๕ % ตันละ ๑๔,๘๐๐ บาท ข้าวเปลือกเจ้า ๑๐ % ตันละ ๑๔,๖๐๐ บาท ข้าวเปลือกเจ้า ๑๕ % ตันละ ๑๔,๒๐๐ บาท และข้าวเปลือกเจ้า ๒๕ % ตันละ ๑๓,๘๐๐ บาท

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กล่าวว่าในฐานะกระทรวงต้นทางของโครงการรับจำนำข้าวได้กำหนดนโยบายเข้มงวด โดยให้เกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการต้องขึ้นทะเบียนกับกระทรวง พร้อมทั้งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบชุดเฉพาะกิจขึ้นมารับผิดชอบ ขณะนี้รวบรวมเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและมีหนังสือรับรองการจำนำข้าวทุกผลิตภัณฑ์ทั่วประเทศได้แล้ว ๓.๒ ล้านครัวเรือน

โดยกระทรวงเกษตรฯ ได้รับรายงานการเปิดรับจำนำวันแรกเมื่อ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีโรงสีสมัครเข้าร่วมโครงการกับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ๒๑๙ โรง ผ่านการตรวจสอบจากคณะอนุกรรมการจังหวัดในขั้นสุดท้ายแล้ว ๙๓ โรง ทำสัญญาเรียบร้อย ๔๕ โรง และพร้อมรับจำนำข้าวจากชาวนาทันที ๓๙ โรง คาดการณ์เดือนตุลาคมนี้จะมีข้าวจำนำ ๓-๔ ล้านตัน

สมาชิกวุฒิสภาบางส่วนกล่าวว่าขณะที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาอุทกภัย และโครงการที่รัฐบาลได้เสนอต่อรัฐสภาบางโครงการไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ โดยเฉพาะนโยบายรับจำนำข้าว มีการร้องเรียนว่ามีโรงสีจำนวนมากมีข้าวอยู่ในโรงสีเกือบเต็มโรงสี เมื่อตรวจสอบพบว่าที่เป็นเช่นนั้นเป็นเพราะมีความบกพร่องในการรับจำนำข้าว เนื่องจากราคาข้าวที่รับจำนำแตกต่างกัน โดยข้าวหอมมะลิ ตันละ ๒ หมื่นบาท ข้าวหอมจังหวัด ตันละ ๑๘,๐๐๐ บาท ข้าวหอมปทุม ตันละ ๑๖,๐๐๐ บาท ข้าวเปลือกเจ้าธรรมดา ตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท ข้าวเหนียวตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท โดยมีการรับซื้อข้าวหอมจังหวัดไปกักตุนไว้จำนวนมาก โดยนำเอาไปผสมหลังรับจำนำ แล้วเปลี่ยนเอาข้าวหอมมะลิออกไปจำหน่ายก่อน เรื่องเหล่านี้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นเงินจำนวนมาก เนื่องจากราคาข้าวที่แตกต่างกัน จึงขอเตือนให้รัฐบาลมีนโยบายจำนำข้าวให้มากกว่านี้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์กล่าวถึงเรื่องปัญหาของโครงการรับจำนำข้าว ถามนายกฯ ว่าจากปัญหาน้ำท่วมทำให้ชาวนาถูกลืมโดยเฉพาะโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ล่าสุดวันที่ ๒๒ พ.ย. ๕๔ คณะรัฐมนตรี (ครม.) อนุมัติกู้ ธ.ก.ส. เพิ่มวงเงิน ๒.๖ แสนล้านบาทในโครงการฯ นี้เกือบเท่างบลงทุนในปีงบประมาณนี้ ซึ่งในทางปฏิบัติ รัฐบาลไม่ได้ใส่ใจปัญหาของชาวนา เพราะชาวนาต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติ ส่วนตัวก็เป็นเกษตรกรได้เอาข้าวไปรับจำนำได้ถูกโรงสี

กดราคาให้แค่เกวียนละ ๕,๐๐๐ บาท ไม่ได้ ๑๕,๐๐๐ บาท ทั้งนี้รัฐบาลเพิ่งตั้งจุดรับจำนำข้าว ๖๐๐ จุด เปิดรับจำนำได้ ๑.๒ แสนตัน ทั้งที่ตั้งเป้ารับจำนำข้าว ๑๘ ล้านตัน เหลือเวลา ๓๐ วัน รับจำนำได้เพียง ๗% ยังเหลือ ๙๓ % ขอถามว่ารัฐบาลมีมาตรการปกป้องคุ้มครองช่วยเหลือชาวนาให้มีอำนาจต่อรองให้สามารถจำนำข้าวได้๑๕,๐๐๐ บาทต่อตันได้อย่างไร

โดยสรุปโครงการรับจำนำข้าวมีข้อเสีย ดังนี้

๑. โครงการรับจำนำที่ผ่านมาทำให้กลไกตลาดถูกบิดเบือน สาเหตุเกิดจากการที่รัฐบาลกำหนดราคารับจำนำที่สูงเกินไป โดยไม่คำนึงถึงราคาตามกลไกตลาด

๒. เกษตรกรเกิดค่านิยมในการเพาะปลูกเพื่อขายให้แก่โครงการรับจำนำแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

๓. รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร และงบประมาณในการบริหารจัดการ

๔. ระเบียบขั้นตอนการรับจำนำเปิดโอกาสให้มีการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงในทุกระดับตั้งแต่ข้าราชการระดับล่างไปจนถึงระดับผู้บริหาร นักการเมือง ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ เช่น โรงสี ฯลฯ เป็นต้น

๕. โครงการนี้เป็นการอุ้มเกษตรกรมากกว่าช่วยให้เกษตรกรยืนได้ด้วยตนเอง

๖. บิดเบือนกลไกตลาดมากกว่าปล่อยให้กลไกตลาดทำงาน ที่ผ่านมามีการกำหนดราคารับจำนำหรือประกันที่มักจะสูงกว่าราคาตลาด ทำให้ชาวนาไม่มีแรงจูงใจในการมาไถ่ข้าวคืน ซึ่งรัฐนำข้าวในสต็อกนั้นไปหาประโยชน์ต่อ

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาจากโครงการรับจำนำข้าว

๑. ควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินโครงการที่ยังมีข้อบกพร่องในทางปฏิบัติให้เอื้อต่อการดำเนินงานของโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอย่างแท้จริง

๒. ควรพิจารณาทบทวนวิธีการช่วยเหลือเกษตรกร โดยเฉพาะการดำเนินโครงการรับจำนำสินค้าเกษตรหรือการแทรกแซงราคาซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรได้อย่างแท้จริง เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการแปรรูปผลผลิต และเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกตลาดให้สามารถดูแลด้านราคาได้ในระยะยาว

๓. เพื่อให้การดำเนินงานโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีการศึกษาและประเมินผลความจำเป็น ความเหมาะสม และการศึกษาวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการรวมทั้งกำหนดแผนงานต่างๆ ให้เป็นระบบเพื่อประกอบการตัดสินใจก่อนนำเสนอขออนุมัติงบประมาณ

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการ ควรอบรมบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและความพร้อมในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เพื่อที่จะบริการให้คำปรึกษาแนะนำกลุ่มเกษตรกรที่ขาดทักษะและองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ได้รับความรู้ความเข้าใจในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน และควรมีการประสานงานร่วมมือกันระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานเจ้าของโครงการนั้นหรือภายในหน่วยงานด้วยกันเองให้มากขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่ล่าช้าหรือซ้ำซ้อน โดยให้หน่วยงานส่วนราชการและ

รัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการนั้นๆ รับผิดชอบดำเนินการ และควรจัดการสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงเกษตรกร เพื่อหาแนวทางการดำเนินโครงการสามารถสนองประโยชน์ให้ประชาชนอย่างทั่วถึงต่อไป

๕. รัฐควรหาจุดสมดุลของราคาเพื่อให้เกิดระบบที่ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์แบบยั่งยืน ไม่ควรมุ่งเน้นประชานิยมอย่างเดียวเพื่อให้รัฐบาลได้ผลประโยชน์ทางการเมืองเท่านั้น เพราะผลกระทบต่อประเทศระยะยาวมีความเสียหายอย่างมาก

๖. รัฐไม่ควรทำลายระบบการค้าเสรี ผู้ส่งออกพ่อค้าท้องถิ่นไม่ได้เข้าโครงการรัฐบาลต้องเลิกกิจการและทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมเพราะมีผู้ได้รับผลประโยชน์บางกลุ่มเท่านั้น

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการฯ

๑. ให้คณะทำงานแต่ละด้านไปพิจารณากำหนดกรอบการแนวทางทำงานเพื่อนำมาเสนอในการประชุมครั้งต่อไป

๒. ในการประชุมครั้งต่อไปเห็นควรเชิญผู้แทนจากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เพื่อมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับทีมาของนโยบายการรับจำนำข้าวและแนวทางการป้องกันการทุจริตจากโครงการดังกล่าว

๓. คณะอนุกรรมาธิการ เห็นควรเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้เพื่อรับทราบปัญหาจากเกษตรกร เกี่ยวกับปัญหา ผลกระทบ และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล

๔. รัฐสภาจะเปิดสมัยการเปิดสมัยสามัญนิติบัญญัติในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการฯ อาจจะนำผลการพิจารณาศึกษาเพื่อประกอบการตั้งกระทู้ถามรัฐบาลในสมัยสามัญนิติบัญญัติประมาณต้นปี ๒๕๕๕ ก็ได้

ที่ประชุมรับทราบ

<u>ระเบียบวาระที่ ๔</u> เรื่องอื่น ๆ

- ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมตินัดประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งต่อไป **ในวันอังคารที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๒** โดยเชิญ ผู้แทนจากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เพื่อมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่มาของนโยบายการรับจำนำข้าวและแนวทางการป้องกันการทุจริตจากโครงการดังกล่าว

<u>เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๐ นาฬิกา</u>

ฝ่ายเลขานุการ
กลุ่มงานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจฯ
สำนักกรรมาธิการ ๑
ผู้จดบันทึกการประชุม

บันทึกการประชุม
คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย
ในคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา
ครั้งที่ ๔
วันอังคารที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๔
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๒ ขั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

อนุกรรมาธิการ ผู้มาประชุม คือ

๑. นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
๓. นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา	อนุกรรมาธิการ
๔. พลตรี อนุชาติ บุนนาค	อนุกรรมาธิการ
๕. นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล	อนุกรรมาธิการ
๖. นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล	อนุกรรมาธิการ
๗. นายศุภากร รัชพงศ์	เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๘. นายธนพล ฐานาริยชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

อนุกรรมาธิการ ผู้ลาการประชุม คือ

๑. นายประวัติ ทองสมบูรณ์	(ลาการประชุม)
๒. เรือตรี วิเชียร อินสุข	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๑. นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นางสาวเลิศนวินดา ไรวินท์ธีธัช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

ผู้มาชี้แจง คือ

๑. นายสมชาติ สร้อยทอง	รองอธิบดีกรมการค้าภายใน
๒. นางสาวสุทัศนีย์ ราชเรืองระบิน	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรและผู้อำนวยการกลุ่มงานข้าวและผลิตภัณฑ์

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา

เมื่ออนุกรรมาธิการ มาครบองค์ประชุมแล้ว **นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ** ประธานคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุม ดังนี้

<u>ระเบียบวาระที่ ๑</u> เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

๑.๑ คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจฯ ได้อนุมัติให้คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย เดินทางไปศึกษาสภาพข้อเท็จจริงและรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการรับจำนำข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

ที่ประชุมรับทราบ

๑.๒ คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจฯ ได้มีมติแต่งตั้ง**นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล** เป็นอนุกรรมาธิการ **<u>เพิ่มเติม</u>** โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๔

ที่ประชุมรับทราบ

<u>ระเบียบวาระที่ ๒</u> รับรองบันทึกการประชุม

- ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓ วันอังคารที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ โดยไม่มีการแก้ไข

<u>ระเบียบวาระที่ ๓</u> เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

- พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับที่มาของนโยบายการรับจำนำข้าวและแนวทางการป้องกันการทุจริตจากโครงการดังกล่าว โดยเชิญผู้แทนจากกรมการค้าภายใน มาร่วมประชุม

คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ตั้งข้อสังเกตและประเด็นซักถามผู้แทนจากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการประชุม ดังนี้

<u>ผู้แทนจากกรมการค้าภายใน</u> กระทรวงพาณิชย์ ตอบข้อประเด็นซักถามของคณะอนุกรรมาธิการฯ สรุปได้ดังนี้

๑. โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปีปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ คณะกรรมการนโยบายข้าว (กขช.) ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ๕ คณะ ประกอบด้วย

๑) คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิต

๒) คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการตลาด

๓) คณะอนุกรรมการติดตามกำกับดูแลการรับจำนำระดับจังหวัด

๔) คณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำ

๕) คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว

๒. สำหรับผลการประชุมคณะอนุกรรมการตรวจสอบและติดตามการรับจำนำข้าวที่ประชุมได้เห็นชอบตามที่กรมการค้าภายในเสนอ คือ ให้มีการแต่งตั้งคณะทำงาน ๔ ชุด คือ

๑) คณะทำงานประชาสัมพันธ์และป้องปรามการรับจำนำให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรโดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายภูมิ สาระผล) เป็นประธาน

๒) ชุดสายตรวจเฉพาะกิจ ๑๕ ชุด

๓) ชุดกำกับดูแลสายตรวจเฉพาะกิจ

๔) ขุดโมบายพร้อมติดตามตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๓. วิธีการรับจำนำ

ข้าวเปลือกเจ้า ข้าวเปลือกหอมมะลิ ข้าวเปลือกหอมจังหวัด ข้าวเปลือกปทุมธานี ข้าวเปลือกเหนียว รับจำนำเฉพาะใบประทวนเท่านั้น แล้วนำใบประทวนไปจำนำกับ ธ.ก.ส.

- นำข้าวไปจำนำได้ที่โรงสีและตลาดกลางที่มีธงสีฟ้า กขข. เท่านั้น แล้วนำใบประทวนไปจำนำกับ ธ.ก.ส

- ธ.ก.ส. จ่ายเงินให้เกษตรกรภายใน ๓ วันทำการ

- ระยะเวลาไถ่ถอน ๔ เดือน (นับจากเดือนที่รับจำนำ)

- ระยะเวลารับจำนำ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ – ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ (ภาคใต้ ๑ กุมภาพันธ์ – ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕)

๔. ราคารับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ความชื้นไม่เกิน ๑๕ เปอร์เซ็นต์ ดังนี้

- ข้าวเปลือกหอมมะลิ (๔๒ กรัม)	ตันละ ๒๐,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกหอมมะลิจังหวัด (๔๐ กรัม) (ข้าวหอมมะลินอกพื้นที่ ๒๓ จังหวัด)	ตันละ ๑๘,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกปทุมธานี (๔๒ กรัม)	ตันละ ๑๖,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเหนียว ๑๐ เปอร์เซ็นต์ เมล็ดยาว	ตันละ ๑๖,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเหนียว ๑๐ เปอร์เซ็นต์ เมล็ดสั้น	ตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเจ้า ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์	ตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเจ้า ๕ เปอร์เซ็นต์	ตันละ ๑๔,๘๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเจ้า ๑๐ เปอร์เซ็นต์	ตันละ ๑๔,๖๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเจ้า ๑๕ เปอร์เซ็นต์	ตันละ ๑๔,๒๐๐ บาท
- ข้าวเปลือกเจ้า ๒๕ เปอร์เซ็นต์	ตันละ ๑๓,๘๐๐ บาท

ราคารับจำนำข้างต้นให้ปรับ-ลด ตามจำนวนกรัมในอัตรากรัมละ ๒๐๐ บาท

๕. เกษตรกรที่ที่สิทธิจำนำข้าว

- มีหนังสือรับรองเกษตรกรจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- เป็นลูกค้า ธ.ก.ส

๖. หลักเกณฑ์การรับจำนำ

- เกษตรกรจำนำข้าวได้ในพื้นที่จังหวัดของตนเองเท่านั้นยกเว้นพื้นที่ตำบลติดกัน

- ห้ามโรงสี/ตลาดกลางรับจำนำข้ามเขตและเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่ (ยกเว้นบางจังหวัดที่มีโรงสี หรือ ตลาดกลางเข้าร่วมโครงการรับจำนำไม่เพียงพอให้บริการเกษตรกร

๗. การป้องกันปัญหาการแอบอ้างในการทุจริตโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

คณะกรรมการนโยบายข้าว (กขช.) ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการระดับจังหวัดติดตามและกำกับดูแลในระดับพื้นที่ โดยให้มีการประชาสัมพันธ์และออกประกาศแจ้งเตือนเกษตรกร

เช่น เสียงตามสายประจำหมู่บ้าน จัดรถโมบาย เพื่อประกาศเตือนให้เกษตรกรระมัดระวังการทุจริต หรือหลอกลวงเกษตรกรให้ทราบเป็นระยะๆ ตลอดช่วงเวลาการรับจำนำข้าว

มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะการเผยแพร่ผ่านสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ทางวิทยุ A.M. สถานีข่าวเกษตรกร ต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้เกษตรกรได้ทราบและระมัดระวังในการนำข้าวเปลือกไปจำหน่าย/จำนำ

๘. รายงานผลการรับจำนำข้าวเปลือก โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี ๒๕๕๔/๕๕ สะสมตั้งแต่เริ่มโครงการวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ ในจังหวัดที่คณะอนุกรรมาธิการฯ จะเดินทางไปศึกษาดูงาน คือ

- **จังหวัดมหาสารคาม** มีจุดรับจำนำทั้งสิ้น ๑๙ จุด จำนวนใบประทวน ๑๑,๖๘๙ ใบ ปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือก (ข้าวหอมมะลิ) ๓๗,๓๐๙ ตัน

- **จังหวัดร้อยเอ็ด** มีจุดรับจำนำทั้งสิ้น ๑๘ จุด จำนวนใบประทวน ๑๕,๖๑๖ ใบ ปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือก (ข้าวหอมมะลิ) ๕๒,๖๙๗ ตัน

- **จังหวัดอุบลราชธานี** มีจุดรับจำนำทั้งสิ้น ๓๙ จุด จำนวนใบประทวน ๔๗,๙๕๗ ใบ ปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือก (ข้าวหอมมะลิ) ๑๙๔,๕๕๗ ตัน

๙. การระบายข้าว

คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์ ปริมาณ ราคา วิธีการ และเงื่อนไข ในการจำหน่ายข้าวสารในโกดัง/ไซโล ที่แปรสภาพจากข้าวเปลือกโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล รวมทั้งข้าวเปลือกและข้าวสารอื่นๆ ที่คงเหลือของรัฐบาล กำกับดูแลแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการระบายข้าวดังกล่าว พิจารณากำหนดวิธีการระบายข้าวได้ตามความจำเป็น รวมทั้งการระบายจำหน่ายข้าวสาร (ทั้งจำหน่ายทั่วไปและผ่านตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า) ทั้งนี้ การจัดทำแผนการระบายข้าว ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อราคาตลาดข้าวในประเทศเป็นสำคัญ

การกำกับดูแล

- **จุดรับจำนำและจัดเก็บ**ให้คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด/ อคส./อ.ก.ต. ในฐานะหน่วยปฏิบัติจัดให้มีจุดรับจำนำให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร และเข้มงวดกวดขัน รวมทั้งวางระบบการตรวจสอบการรับจำนำเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกรและให้สามารถป้องกันการรั่วไหลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้กำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน ทั้งนี้ จะรับจำนำให้มีผู้ช่วยปฏิบัติงาน ของ อคส./อ.ต.ก. จุดละ ๒ คน ตัวแทนเกษตรกรจุดละ ๒ คน ข้าราชการที่จังหวัดแต่งตั้ง จุดละ ๑ คน โดยให้ได้รับค่าตอบแทน วันละ ๓๐๐ บาท เพื่ออำนวยความสะดวกและให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกรที่นำข้าวเปลือกที่นำข้าวเปลือกมาเข้าร่วมโครงการ

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมาธิการระดับจังหวัด/อคส./อ.ต.ก. จะต้องกำกับดูแลโรงสีที่เข้าร่วมโครงการ เจ้าหน้าที่ อคส./อ.ต.ก. ที่ปฏิบัติงาน ณ จุดรับจำนำ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินการรับจำนำตามกรอบอำนาจหน้าที่โดยเคร่งครัดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดย อคส./อ.ต.ก. และ ธ.ก.ส. จะต้องกำกับดูแลการออกใบประทวนสงมอบเกษตรกร ภายใน ๓ วัน ทำการนับถัดจากวันรับมอบข้าวเปลือกจากเกษตรกรและให้ ธ.ก.ส. เร่งรัดกาจ่ายเงินของ ธ.ก.ส. สาขาให้แก่เกษตรกรภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่เกษตรกรนำใบประทวนมาจำนำ

สำหรับการจัดส่งใบประทวนของ อคส. และ อ.ต.ก. ในพื้นที่แต่ละจังหวัด มอบหมายให้ อคส. และ อ.ต.ก. จัดส่งใบประทวนที่มีหมายเลขกำกับไว้ขัดเจนให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดกำกับดูแล เพื่อป้องกันการทุจริตและใบประทวนสูญหาย เช่น โครงการรับจำนำที่ผ่านๆ มา

ส่วนภูมิภาค ให้คณะอนุกรรมการระดับจังหวัดร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการวางระบบการรับจำนำและประชาสัมพันธ์ ประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการรับจำนำ การออกหนังสือรับรองเกษตรกร การกำกับดูแลรับรองโรงสี/โกดังกลาง การรับจำนำที่โรงสี/ตลาดกลาง การจัดสรรใบประทวนให้แก่โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการในจังหวัด การตรวจสอบสต็อกโรงสี/ดลาดกลางก่อนรับมอบข้าวเปลือกจำนำ การตรวจสอบโกดังกลางก่อนรับมอบข้าวสาร และการตรวจสอบสต็อกข้าวสารที่โกดังกลาง รวมถึงการระบายข้าวเปลือก ทั้งนี้ ให้กำกับดูแลและแก้ไขปัญหาการรับจำนำในพื้นที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็วและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งป้องกันการสวมสิทธิและการปลอมปนข้าว เพื่อให้ประโยชน์ตกแก่เกษตรกรอย่างแท้จริง และป้องกันความเสียหายของภาครัฐ

ส่วนกลาง ฝ่ายเลขานุการ กขข. ทำหน้าที่แจ้งมติ กขข. กำหนดแนวทางการปฏิบัติและกำกับดูแลและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดที่มีเขตติดต่อชายแดนเพื่อป้องกันการลักลอบการนำข้าวเปลือกจากประเทศเพื่อนบ้านมาเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การวัดความชื้นข้าวเปลือกและสิ่งเจือปนเพื่อให้เกษตรกรได้รับความเป็นธรรมและให้มีการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

กระทรวงมหาดไทย กำกับดูแลการทำงานของคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะการออกหนังสือรับรองเกษตรกร การให้บริการเกษตรกร ณ จุดรับจำนำ การเก็บรักษาข้าวเปลือกของโรงสี และการเก็บรักษาข้าวสารในคลังกลาง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำกับดูแลการออกหนังสือรับรองเกษตรกรโดยต้องออกหนังสือรับรองให้ตรงตามข้อเท็จจริงทั้งรายชื่อเกษตรกร พื้นที่เพาะปลูก ชนิด และปริมาณผลผลิตข้าว โดยต้องกำหนดผู้รับผิดขอบในการออกหนังสือรับรองไว้อย่างชัดเจน

คณะทำงานหรือหน่วยงานปฏิบัติการพิเศษ ประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเจ้าพนักงานตำรวจเพื่อประสานงาน และตรวจสอบการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ โดยกำหนดขอบเขตการปฏิบัติการตรวจสอบให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีจุดรับจำนำและคลังกลาง

ข้อสังเกตของคณะอนุกรรมาธิการ สรุปสาระสำคัญดังนี้

๑. ภาครัฐควรเร่งรัดเปิดจุดรับจำนำข้าวให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร

๒. ภาครัฐควรหามาตรการต่างๆ มาบังคับใช้อย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์และการทุจริตจากโครงการรับจำนำข้าว

๓. ในการประชุมครั้งต่อไปเห็นควรเชิญผู้แทนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร องค์การคลังสินค้า เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมาธิการฯ เพื่อมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ดังนี้

- ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวและหลักเกณฑ์การออกใบรับรองให้แก่เกษตรกร

- ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับจำนำข้าวจากเกษตรกรรวมทั้งวงเงินทั้งหมดที่ใช้ในการรับจำนำข้าว

- ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเก็บรักษาข้าวที่จำนำจากเกษตรกรและแนวทางการป้องกันการทุจริตจากโครงการจำนำข้าว

ที่ประชุมรับทราบ

<u>ระเบียบวาระที่ ๔</u> เรื่องอื่น ๆ

- ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมตินัดประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งต่อไป **ในวันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒** โดยเชิญ ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ผู้แทนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวและหลักเกณฑ์การออกใบรับรองให้แก่เกษตรกร

๒. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กระทรวงการคลัง เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับจำนำข้าวจากเกษตรกรรวมทั้งวงเงินทั้งหมดที่ใช้ในการรับจำนำข้าว

๓. องค์การคลังสินค้า กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการคลัง เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเก็บรักษาข้าวที่จำนำจากเกษตรกรและแนวทางการป้องกันการทุจริตจากโครงการจำนำข้าว

<u>เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา</u>

ฝ่ายเลขานุการ
กลุ่มงานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ ฯ
สำนักกรรมาธิการ ๑
ผู้จดบันทึกการประชุม

บันทึกการประชุม
คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย
ในคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา
ครั้งที่ ๕
วันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๒ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

<u>อนุกรรมาธิการ ผู้มาประชุม</u> คือ

๑. นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายประวัติ ทองสมบูรณ์	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๓. นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
๔. นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา	อนุกรรมาธิการ
๕. พลตรี อนุชาติ บุนนาค	อนุกรรมาธิการ
๖. เรือตรี วิเชียร อินสุข	อนุกรรมาธิการ
๗. นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล	อนุกรรมาธิการ
๘. นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล	อนุกรรมาธิการ
๙. นายศุภากร รัชพงศ์	เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๑๐. นายธนพล ฐานาริยชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ผู้เข้าร่วมประชุม</u> คือ

๑. นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายไพบูลย์ เหลืองทองคำ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓. นายเฉลิมชัย ไวยชิตา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ผู้มาชี้แจง</u> คือ

<u>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</u> คือ

๑. นายโอฬาร พิทักษ์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. นายสุรพล จารุพงศ์	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
๓. นางมลวิภา อรรฐาเมศร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๔. นางสุดารัตน์ เตชะศรีประเสริฐ	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
๕. นางอัญชลี สุวจิตตานนท์	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
๖. นางสาวนลินรัตน์ ศุภวันต์	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

<u>ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</u> คือ

๑) นายบุญไทย แก้วขันตี	ผู้ช่วยผู้จัดการ
๒) นายวันชัย ศิริวัฒนตระกูล	รองผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายนโยบายรัฐ
๓) นายวสันต์ ยุทธนาปกรณ์	ผู้บริหารทีม

<u>องค์การคลังสินค้า กระทรวงพาณิชย์</u> คือ

- นายสมศักดิ์ วงศ์วัฒนศานต์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการองค์การคลังสินค้า

<u>เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา</u>

เมื่ออนุกรรมาธิการ มาครบองค์ประชุมแล้ว **นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ** ประธานคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุม ดังนี้

<u>ระเบียบวาระที่ ๑</u> **เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม**

- ไม่มี -

<u>ระเบียบวาระที่ ๒</u> **รับรองบันทึกการประชุม**

- ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔ วันอังคารที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ โดยไม่มีการแก้ไข

<u>ระเบียบวาระที่ ๓</u> **เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา**

๓.๑ พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวและหลักเกณฑ์การออกใบรับรองให้แก่เกษตรกร สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

<u>ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</u> กล่าวว่าการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข่าวปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ นั้นรัฐบาลได้มีนโยบายรับจำนำข้าวเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้มีรายได้ที่แน่นอน ลดความเสี่ยงด้านราคา สร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกร และเกษตรกรสามารถเข้าร่วมโครงการได้อย่างทั่งถึง เกษตรกรทีเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวจะต้องขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าว โดยมอบหมายให้สำนักงานเกษตรอำเภอบริการรับขึ้นทะเบียน ตรวจสอบและออกใบรับรอง เพื่อให้เกษตรกรใช้เป็นหลักฐานในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการปรับปรุง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่ใช้ในการรับขึ้นทะเบียน ตามมติคณะรัฐมนตรี ข้อเรียกร้องของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลประโยชน์จากโครงการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ตั้งประเด็นซักถาม สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- ต้องการทราบถึงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ว่าเป็นอย่างไร

<u>ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</u> กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้มีฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกข้าวปีที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ครอบคลุมทุกจังหวัด และเพื่อออกใบรับรองให้กับเกษตรกรใช้เป็นหลักฐานในการเข้าร่วมโครงการจำนำข้าว

ขั้นตอนการดำเนินงาน มีดังนี้

๑) ประชาสัมพันธ์โครงการให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในโครงการ ทราบขั้นตอนการขึ้นทะเบียน ผลประโยชน์ที่ได้รับ

๒) การรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

๓) ขั้นตอนการขึ้นทะเบียน ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ

- การรับคำร้องขึ้นทะเบียน คือ การรับแจ้งขึ้นทะเบียน การตรวจสอบหลักฐาน และการออกหลักฐานขึ้นทะเบียน

- การตรวจสอบ คือ การตรวจสอบเอกสาร การทำประชาคม และการตรวจสอบพื้นที่จริงตามแต่กรณี

- การออกใบรับรอง คือ การพิมพ์รายชื่อผู้ผ่านการรับรอง และการพิมพ์ใบรับรองรายแปลง ในส่วนนี้ ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นลงนามรับรองข้อมูล เกษตรอำเภอลงนามออกใบรับรอง และเกษตรกรลงชื่อรับรองข้อมูล

อนึ่ง ในส่วนของขั้นตอน และการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร เป็นอำนาจของคณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าว ซึ่งมีนายภูมิ สาระผล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานฯ ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีหน้าที่เพียงรวบรวมข้อมูลและนำแนวนโยบายไปปฏิบัติเท่านั้น

๓.๒ พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับจำนำข้าวจากเกษตรกร รวมทั้งวงเงินทั้งหมดที่ใช้ในการรับจำนำข้าว สรุปสาระสำคัญดังนี้

ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกล่าวว่าระยะเวลาดำเนินโครงการการรับจำนำข้าวเริ่มตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึง ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ยกเว้นภาคใต้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ระยะเวลาไถ่ถอน ๔ เดือนนับจากเดือนที่รับจำนำ วิธีการจำนำจะรับเฉพาะใบประทวนโดยให้ อคส. และ อตก. รับสมัครโรงสีและตลาดกลางเข้าร่วมโครงการเป็นจุดรับฝากข้าวเปลือกและจ่ายใบประทวนให้เกษตรกร จากนั้นโรงสีที่รับจำนำข้าวเปลือกไว้จะสีข้าวเปลือกเป็นข้าวสารส่งมอบโกดังกลางที่ อคส. หรือ อตก. กำหนดไว้ ทั้งนี้ ธ.ก.ส. จะจ่ายเงินให้กับเกษตรกรโดยการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของเกษตรกรแต่ละรายโดยตรง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์

คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ตั้งประเด็นซักถาม สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- ต้องการทราบถึงมาตรการในการป้องกันการสวมสิทธิ์และทุจริตจากโครงการจำนำข้าว ปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ว่าเป็นอย่างไร

<u>ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</u>กล่าวว่าช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ – มกราคม ๒๕๕๕ จะมีเกษตรกรนำข้าวมาจำนำเพิ่มขึ้น ตามโครงการรับจำนำข้าวปีนี้จำนวน ๓ ล้านตัน ขณะเดียวกันก็ออกมาตรการเพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์ ในปีนี้ ธ.ก.ส. มีการเปิดรับจำนำข้าวในยุ้งฉางของเกษตรกรจำนวน ๑ ล้านตัน โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ ๓ ข้อ คือ ข้าวที่รับจำนำต้องเป็นข้าวใหม่เท่านั้น ห้ามนำข้าวเก่าที่ค้างยุ้งฉางมาปะปน ชนิดพันธุ์ข้าวตรงกับชนิดพันธุ์ที่ ธ.ก.ส. ประกาศจำนำ และปริมาณความชื้นของข้าวต้องเป็นไปตามที่กำหนด หลังจากมีการรับจำนำข้าวแล้ว

ธ.ก.ส. มีการตรวจสอบหากพบว่าเกษตรกรจงใจปลอมปนข้าวเก่าหรือพันธุ์ข้าวชนิดอื่นเข้ามาจะถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญาที่สำคัญจะขึ้นบัญชีดำเกษตรกร ซึ่งจะไม่สามารถเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวในปีต่อไปได้ ทั้งนี้ ได้กำหนดปริมาณการรับจำนำข้าวไว้ ๓ ล้านตัน แบ่งเป็นจำนำแบบประทวนผ่านองค์การคลังสินค้า ๒ ล้านตัน และจำนำแบบยุ้งฉาง ๑ ล้านตัน วงเงินรับจำนำข้าวรวม ๙๐,๐๐๐ บาท

โดยในปีนี้ไม่มีการจ่ายค่าใช้ยุ้งฉางในการเก็บข้าวให้กับเกษตรกร แต่จะมีการจ่ายค่าขนส่งเพิ่มจาก ๒๕๐ บาทต่อตัน เป็น ๓๕๐ บาทต่อตัน โดยจ่ายตามระยะการขนส่งจริง อย่างไรก็ตามตั้งแต่เริ่มโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการไม่มากนัก มีการเบิกจ่ายงบประมาณไม่ถึง ๔๕,๐๐๐ ล้านบาท มั่นใจว่าช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ – มกราคม ๒๕๕๕ จะมีการรับจำนำข้าวเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีปริมาณข้าวออกสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้น

ด้านแนวทางการบริหารและติดตามกำกับดูแลโครงการ ธ.ก.ส. ได้ตั้งคณะทำงาน ๓ คณะ ประกอบด้วย ๑. คณะกรรมการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานโครงการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ๒. คณะกรรมการบริหารโครงการ ทำหน้าที่กำกับดูแลและติดตามให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์และแนวทางที่กำหนด ๓. คณะกรรมการประสานงานและติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ ทำหน้าที่ติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานตามโครงการในภาคสนาม ซึ่งมีชุดปฏิบัติการอีก ๙ ชุดย่อย ประจำฝ่ายกิจการสาขา ธ.ก.ส. ๙ ฝ่าย นอกจากนี้ คณะกรรมการ ธ.ก.ส. ยังเห็นชอบให้ตั้งคณะอนุกรรมาธิการติดตามกำกับและบริหารความเสี่ยงจากการดำเนินโครงการจำนำ ธ.ก.ส. โดยมีกรรมการ ธ.ก.ส. ๓ ท่าน เข้าร่วมเป็นอนุกรรมาธิการ

๓.๓ พิจารณาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเก็บรักษาข้าวที่จำนำจากเกษตรกรและแนวทางการป้องกันการทุจริตโครงการจำนำข้าว

ผู้แทนองค์การคลังสินค้ากล่าวว่าหลักเกณฑ์การดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

การรับจำนำใบประทวน

๑) กรณีโรงสีเข้าร่วมโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. รับฝากและออกใบประทวนให้โรงสีที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยให้โรงสีแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารเก็บไว้ในโกดังกลาง/ไซโลที่เช่าจัดเก็บ โดย อคส./อ.ต.ก. และ/หรือส่งมอบให้ผู้ซื้อ

๒) กรณีตลาดกลางเข้าร่วมโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. รับฝากและออกใบประทวนให้ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร และให้เก็บรักษาเป็นข้าวเปลือกไว้ในโกดังที่ อคส./อ.ต.ก. กำหนดเป็นสถานที่เก็บข้าวเปลือก ทั้งนี้ ตลาดกลางที่จะเข้าร่วมโครงการจะต้องเป็นตลาดกลางข้าวและพืชไร่ที่ได้รับการส่งเสริมจากกรมการค้าภายใน โดยจะต้องมีศักยภาพในการรับฝากและเก็บรักษาข้าวเปลือกเป็นอย่างดี

การเข้าร่วมโครงการของโรงสี/ตลาดกลาง

๑) ให้ความสำคัญกับโรงสี/ตลาดกลางที่ได้รับการจัดเกรดว่าให้ความร่วมมือทางราชการสูงเป็นลำดับแรก โดยตลาดกลางต้องมีศักยภาพในการรับฝากข้าวเปลือกและโรงสีต้องมี

ศักยภาพในการรับฝากและแปรสภาพข้าวเปลือก โดยทั้งโรงสีและตลาดกลางต้องมีอุปกรณ์เครื่องชั่งน้ำหนักรถบรรทุก เครื่องวัดความชื้นข้าวอย่างน้อย ๒ เครื่อง และมีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกที่เพียงพอต่อการใช้งาน รวมทั้งมีเครื่องอบลดความชื้นหรือลานตาก มีสถานที่เก็บข้าวอยู่ในบริเวณเดียวกันกับโรงสีหรือตลาดกลาง และไม่มีภาระค้างส่งมอบข้าวในโครงการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาลที่ผ่านๆ มา

๒) กรณีเป็นโรงสีสหกรณ์การเกษตร จะต้องมีศักยภาพในการรับฝากอบลดความชื้นและสีแปรสภาพข้าวเปลือก รวมทั้งต้องได้รับการรับรองจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ว่าเป็นผู้มีความสามารถเข้าร่วมโครงการได้ โดยให้คณะกรรมการของสหกรณ์ทั้งคณะเป็นผู้ค้ำประกันการเข้าร่วมโครงการสำหรับโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการในปีก่อนๆ ที่ถูก อคส./อ.ต.ก. และ ธ.ก.ส. ฟ้องร้องดำเนินคดี กรณีกระทำความผิดร้ายแรง เช่น ลักทรัพย์หรือยักยอกทรัพย์ รวมทั้งโรงสี/ตลาดกลางที่ยังไม่ได้รับการปลดจากบัญชีดำของ อคส./อ.ต.ก. รวมทั้งยังอยู่ระหว่างการฟ้องร้องดำเนินคดีทางแพ่งหรือคดีอาญาไม่สามารถเข้าร่วมโครงการรับจำนำได้ ทั้งนี้ โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะต้องติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิดไว้ในบริเวณที่สามารถบันทึกภาพกิจกรรมการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกร สถานที่เก็บข้าวตามโครงการให้เห็นได้ชัดเจนตลอดระยะเวลาโครงการ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงภาพกิจกรรมให้ศูนย์ Operation Room ของฝ่ายเลขานุการ กขข. ได้ด้วย (ถ้ามี)

<u>ข้อที่ต้องปฏิบัติของโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการ</u>

๑. โรงสี/ตลาดกลางที่จะเข้าร่วมโครงการต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดแล้วแจ้งหน่วยงานปฏิบัติ อคส./อ.ต.ก. พิจารณาอนุมัติ และให้ อคส./อ.ต.ก. แจ้งให้ฝ่ายเลขานุการ กขช. เพื่อทราบในทันที (ยกเว้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครให้ อคส./อ.ต.ก. พิจารณาคัดเลือกและอนุมัติโรงสีที่เข้าร่วมโครงการ)

๒. โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรได้ไม่เกิน ๓๐ เท่าของกำลังการผลิต

๓. การวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน โรงสี/ตลาดกลางจะต้องเลือกดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ (๑) โรงสีต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๕๐% หรือ (๒) โรงสีต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๓๐% และมีโรงสีค้ำประกันไขว้ จำนวน ๒ ราย รวม ๒๐% ส่วนกรณีตลาดกลางต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๔๐% บุคคลค้ำประกัน จำนวน ๒ คน รวม ๓๐% ทั้งนี้ กรณีรับจำนำข้ามเขตจะต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๑๐๐%

๔. โรงสี/ตลาดกลางจะต้องแจ้งสถานที่เก็บข้าวตามโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. ทราบก่อน เข้าร่วมโครงการ โดยจะต้องแยกกองข้าวของโรงสีที่ดำเนินธุรกิจทางการค้าปกติจากกองข้าวที่รับจำนำตามโครงการอย่างชัดเจน รวมทั้งจัดทำป้ายแสดงกองข้าวไว้ด้วยตลอดเวลา

๕. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางรับฝากข้าวเปลือกจากเกษตรกรไว้ก่อน แล้วเจ้าหน้าที่ของ อคส./อ.ต.ก. ออกใบประทวนให้ในภายหลัง หากมีการรับฝากข้าวเปลือกไว้ก่อนให้ถือว่าเป็นข้าวของโรงสี/ตลาดกลางมิใช่ข้าวที่รับจำนำของรัฐบาล โดยเกษตรกรจะต้องนำหนังสือรับรองเกษตรกรและข้าวเปลือกมาส่งมอบ ณ จุดรับจำนำพร้อมกันด้วย

๖. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการนำข้าวที่ อคส./อ.ต.ก. ฝากเก็บไว้ไปเก็บในสถานที่อื่นนอกบริเวณโรงสีที่เป็นที่ตั้งตามทะเบียนที่ระบุในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

๗. ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องนำข้าวเปลือกที่รับจำนำ ซึ่งอบลดความชื้นจนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดเข้าเก็บไว้ในคลังสินค้ากลาง เมื่อ อคส./อ.ต.ก. ให้ส่งมอบตามกำหนด

๘. โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะต้องสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่รับจำนำ เมื่อ อคส./อ.ต.ก. มีคำสั่งให้สีแปรสภาพเท่านั้น และส่งมอบข้าวสารภายในระยะเวลาตามที่กำหนด กรณี อคส./อ.ต.ก. มีคำสั่งสีแปรสภาพแล้ว โรงสีไม่แปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารเพื่อส่งมอบเข้าโกดังกลางภายในเวลาที่กำหนด ให้ อคส./อ.ต.ก. ดำเนินการสั่งระงับการรับฝากข้าวเปลือกและออกใบประทวน และให้ติดป้ายประกาศให้เกษตรกรทราบ ณ หน้าโรงสีในทันที

๙. โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องเก็บรักษาข้าวเปลือกที่รับจำนำไว้ในโกดังของโรงสีที่เข้าร่วมโครงการและดูแลรักษา พร้อมทั้งรับผิดชอบคุณภาพข้าวเปลือกดังกล่าวเช่นเดียวกับผู้ประกอบการดูแลรักษาคุณภาพสินค้าในทางการค้าปกติของตนเอง โดยตลาดกลางจะได้รับค่าฝากเก็บและค่ารักษาคุณภาพข้าวเปลือกที่จำนำ ตันละ ๕๕ บาท/เดือน ส่วนโรงสีจะได้รับค่าฝากเก็บและค่ารักษาคุณภาพข้าวเปลือกที่จำนำตันละ ๕๕ บาท/ตัน/เดือน เมื่อจัดเก็บข้าวเปลือกไว้เกิน ๙๐ วัน โดยให้ อคส./อ.ต.ก. หักลดน้ำหนักข้าวเปลือกหรือข้าวสารเมื่อมีการส่งมอบในอัตราร้อยละ ๐.๕ ของปริมาณข้าวเปลือก/ข้าวสารที่จัดเก็บไม่เกิน ๖ เดือน กรณีจัดเก็บเกิน ๖ เดือน ให้หักลดน้ำหนักข้าวเปลือก/ข้าวสารในอัตราร้อยละ ๑

๑๐. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการดำเนินการรับมอบข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรนอกบริเวณโรงสี/ตลาดกลางที่เป็นจุดรับจำนำ รวมทั้งห้ามเจ้าหน้าที่ อคส./อ.ต.ก. ออกใบประทวนและส่งมอบใบประทวนให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรนอกจุดรับจำนำโรงสี/ตลาดกลาง

๑๑. ห้ามโรงสีนำข้าวสารที่ไม่ได้แปรสภาพจากข้าวเปลือกที่จำนำ หรือข้าวสารของโรงสีอื่นมาส่งมอบเข้าโกดัง/ไซโลของ อคส./อ.ต.ก. และ/หรือส่งมอบให้ผู้ซื้อโดยเด็ดขาด

๑๒. โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อบันทึกข้อมูลและรายงานข้อมูลการรับจำนำข้าวเปลือกผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์มายังกรมการค้าภายใน และฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด (สำนักงานการค้าภายในจังหวัด) รวมทั้ง อคส./อ.ต.ก. เป็นประจำ ทุกวัน ในกรณีที่มีการขนย้ายข้าวเปลือก/ข้าวสารเข้าโกดังกลางให้รายงานล่วงหน้า ๑ วันก่อนการขนย้าย

<u>การสีแปรสภาพและการส่งมอบ</u>

๑) การสีแปรสภาพ ให้โรงสีสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่ฝากเก็บไว้ที่โรงสี ดังนี้ ข้าวเปลือกเจ้าทุก ๑๐ วัน ในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ของปริมาณข้าวเปลือกที่จำนำ ณ วันที่สั่งสีแปรสภาพ ส่วนข้าวเปลือกชนิดอื่น ให้สีแปรสภาพตามมติคณะอนุกรรมาการกำกับดูแลการรับจำนำข้าวที่จะพิจารณาตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่อไป

ทั้งนี้ โรงสีจะต้องสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่รับจำนำในแต่ละครั้ง และส่งมอบเข้าโกดังกลาง/ไซโลให้เสร็จสิ้นก่อน จึงจะสามารถรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรต่อไปได้

๒) การส่งมอบข้าวสาร โรงสีจะต้องนำส่งข้าวสารเข้าเก็บคลังกลาง/ไซโล ที่เช่าจัดเก็บโดย อคส./อ.ต.ก. และ/หรือผู้ซื้อในอัตราที่กำหนด และภายในระยะเวลาที่กำหนด

๓) การเก็บรักษาข้าวสาร

(๑) ให้เก็บรักษาข้าวสารที่แปรสภาพจากข้าวเปลือกที่รับจำนำในคลังกลาง/ไซโลที่เช่าจัดเก็บโดย อคส. และ อ.ต.ก. โดย อคส./อ.ต.ก. จะต้องรับผิดชอบปริมาณ ขนิด และคุณภาพข้าวสาร จนกว่าจะได้ส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อหากเกิดปัญหาข้อโต้แย้งเรื่องคุณภาพข้าวสาร ให้ อคส./อ.ต.ก. พิจารณาหาหน่วยงานที่มีความเป็นกลางเป็นผู้ตรวจสอบขี้ขาด ทั้งนี้ให้คัดเลือกโกดังกลาง/ไซโลที่ได้มาตรฐานไม่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย และให้มีการจัดเกรดจำแนกเป็น เกรด A (ดีที่สุด) เกรด B (ดีมาก) และเกรด C (พอใช้) โดยให้คัดเลือกโกดังกลาง/ไซโลที่ได้รับการจัดอยู่ในเกรด A มาใช้เก็บข้าวสารก่อนเป็นลำดับแรก และให้พิจารณาคัดเลือกเกรด B และเกรด C เป็นลำดับถัดไป

(๒) คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด/อคส./อ.ต.ก. จะต้องจัดให้มีคลังกลาง/ไซโลจัดเก็บข้าวสารอย่างเพียงพอ มิให้เกิดปัญหาต้องเข้าคิวรอการส่งมอบข้าวสารข้ามวัน รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่ประจำคลังกลาง/ไซโลต้องกำกับดูแลการรับมอบและการเก็บรักษาข้าวสารให้เป็นไปตามความเรียบร้อยและถูกต้อง ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีเซอร์เวเยอร์ที่ได้มาตรฐานและมีการประกอบธุรกิจต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันไม่น้อยกว่า ๓ ปี ตามที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนดเป็นผู้การตรวจสอบคุณภาพข้าวสารก่อนเข้าเก็บและจะต้องติดตั้งโทรทัศน์วงจนปิดบันทึกภาพบริเวณคลังกลาง อย่างน้อย ๓ จุด คือ (๑) จุดที่การส่งมอบข้าวสารเข้าโกดังกล่าว/ไซโล และการขนย้ายข้าวสารออกจากโกดังกลาง (๒) จุดภายในโกดังกลางทั้งด้านหน้าและหลัง เพื่อให้สามารถบันทึกภาพการเคลื่อนไหวของการขนย้ายข้าวสารได้ชัดเจน รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงภาพกิจกรรมให้ศูนย์ Operation Room ของฝ่ายเลขานุการ กขข. ได้ด้วย (ถ้ามี) ทั้งนี้ อคส./อ.ต.ก. จะต้องบริหารจัดการและกำกับดูแลโกดังกล่าว/ไซโลที่จะใช้ส่งมอบข้าวสารให้มีอุปกรณ์ขั้นพื้นฐานและเก็บค่าบริหารจากโกดังที่ส่งมอบข้าวสารเป็นมาตรฐานเดียวกัน อาทิ เช่น ค่าชั่งน้ำหนักรถบรรทุกข้าวสารคันละ ๕๐ บาท กรณีเป็นรถพ่วงคันละ ๑๐๐ บาท ค่ากรรมกรขักลากข้าวสารกระสอบละ ๑ บาท และจัดให้มีบริการห้องน้ำอย่างเพียงพอ รวมทั้งจะต้องจัดให้มีแรงงานกรรมกรให้เพียงพอ เพื่อใช้ในการส่งมอบข้าวสารเข้าโกดังกลาง/ไซโลกลาง/ไซโลด้วย

คณะอนุกรรมาธิการ ได้ตั้งประเด็นซักถาม สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- ต้องการทราบถึงมาตรการในการป้องกันการสวมสิทธิ์และทุจริตจากโครงการจำนำข้าว ปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕ ว่าเป็นอย่างไร

ผู้แทนองค์การคลังสินค้า กล่าวว่าทางองค์การคลังสินค้ามีการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานตามโครงการรับจำนำข้าว ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) เพื่อป้องกันการมทุจริตการดำเนินงานของโรงสี ตลาดกลาง โกดังกลาง ข้าวก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างการดำเนินงาน และภายหลังโครงการสิ้นสุ

๒) ป้องกันการสวมสิทธิ์เกษตรกร

๓) ป้องกันการทุจริต การส่งมอบข้าวคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

<u>**การป้องกันการสวมสิทธิ์เกษตรกรมีวิธีการตรวจสอบ**</u> ดังนี้

๑) สุ่มตรวจสอบเกษตรกร ที่มีปริมาณการจำนำข้าวเปลี่ยนในใบประทวนจำนวนมากผิดปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียง

๒) ตรวจสอบเอกสารใบรับรองเกษตรกร และหลักฐานการเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. (สำเนาสมุดใบฝากเงิน)

๓) ตรวจสอบปริมาณข้าวของเกษตรกรคนดังกล่าว โดยประเมินจากพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณที่ผลิตได้ เกี่ยวกับปริมาณที่ระบุไว้ในใบประทวน

๔) บันทึกการตรวจสอบตามที่กำหนด

๕) ในกรณีที่พบสิ่งผิดปกติให้สายตรวจพิจารณาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

<u>ระเบียบวาระที่ ๔</u> เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ พลตรี อนุชาติ บุนนาค อนุกรรมาธิการ เสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการเพื่อไม่ใส่ชื่อตนลงในรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการ

ที่ประชุมเห็นชอบ

๔.๒ ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมตินัดประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งต่อไป **ในวันอังคารที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒** โดยเชิญ ผู้แทนจากกรมการค้าต่างประเทศ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ มาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวเพิ่มเติม

<u>เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา</u>

ฝ่ายเลขานุการ

กลุ่มงานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ ฯ

สำนักกรรมาธิการ ๑

ผู้จดบันทึกการประชุม

บันทึกการประชุม
คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย
ในคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา
ครั้งที่ ๖
วันอังคารที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๒ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

<u>อนุกรรมาธิการ ผู้มาประชุม</u> คือ

๑. นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายประวัติ ทองสมบูรณ์	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๓. นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
๔. นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา	อนุกรรมาธิการ
๕. พลตรี อนุชาติ บุนนาค	อนุกรรมาธิการ
๖. เรือตรี วิเชียร อินสุข	อนุกรรมาธิการ
๗. นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล	อนุกรรมาธิการ
๘. นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล	อนุกรรมาธิการ
๙. นายศุภากร รัชพงศ์	เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๑๐. นายธนพล ฐานาริยชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ผู้เข้าร่วมประชุม</u> คือ

- นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ผู้มาชี้แจง</u> คือ

<u>กรมการค้าต่างประเทศ</u> คือ

๑. นางปราณี ศิริพันธ์	รองอธิบดี
๒. นายทิฆัมพร นาทวรทัต	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าว
๓. นางสาวจารุมน วนิชสุวรรณ	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
๔. นางสาววรท ไกรวีระเดชาชัย	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ

<u>องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร</u> คือ

๑. นายกมลวิศว์ แก้วแฝก	ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
๒. นางอนุรี อธิคุณากร	ผู้อำนวยการกองธุรกิจข้าว

<u>กรมสอบสวนคดีพิเศษ</u> คือ

๑. นายพงศ์อินทร์ อินทรขาว	ผู้บัญชาการสำนักคดีความมั่นคง
๒. นายทวีวัฒน์ สุรสิทธิ์	พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ชำนาญการพิเศษ

<u>สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</u> คือ

๑. พลตำรวจตรี ภูมิรา วัฒนปาณี	รองผู้บัญชาการสอบสวนกลาง
๒. พันตำรวจเอก วิวัฒน์ ชัยสังฆะ	รองผู้บัญชาการกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
๓. พันตำรวจโท ไพโรจน์ เรืองทิพย์	พนักงานสอบสวน บก. ปปป.

<u>เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา</u>

เมื่ออนุกรรมาธิการ มาครบองค์ประชุมแล้ว **นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ** ประธานคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุม ดังนี้

<u>ระเบียบวาระที่ ๑</u> เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

- นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ มอบหมายให้เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ กล่าวรายงานสรุปผลการเดินทางศึกษาสภาพข้อเท็จจริงและรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการรับจำนำข้าวของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ดังนี้

คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา นำโดยนางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ รองประธานคณะกรรมาธิการฯ และประธานคณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกฯ นายประวัติ ทองสมบูรณ์ กรรมาธิการ และคณะได้เดินทางไปศึกษาสภาพข้อเท็จจริงและรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการรับจำนำข้าวของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ นั้น พบว่าจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปี ๒๕๕๔/๕๕ ของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคอีสานมีปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปิดจุดรับจำนำข้าวเปลือกของแต่ละจังหวัด สรุปได้ดังนี้

๑. เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรมจากขั้นตอนการวัดค่าความชื้นและคุณภาพข้าว รวมถึงการหักสิ่งเจือปน ส่งผลให้เกษตรกรได้ราคารับจำนำต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

๒. การออกใบประทวนเกิดความล่าช้าเนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ เกิดการรอคิวเพื่อจำนำข้าว การรับเงินจาก ธ.ก.ส. มีความล่าช้า และปัญหาด้านโครงสร้างที่พบว่าคณะกรรมการติดตามกำกับดูแลการรับจำนำข้าว ไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ให้เกษตรกรได้

๓. สมาชิกสภาเกษตรกรไม่ได้อยู่ในโครงสร้างของคณะอนุกรรมาธิการทุกระดับ ทำให้ไม่สามารถรับทราบปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงของเกษตรกร

๔. ปัญหาการสวมสิทธิ์และการทุจริตจากโครงการรับจำนำข้าว

๕. โรงสีที่เข้าร่วมโครงการฯ เปิดรับจำนำช้า เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน บางรายติดตั้งกล้องวงจรปิดยังไม่เรียบร้อย

๖. เกษตรกรเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการกำหนดราคารับจำนำข้าวหอมมะลิว่า “กำหนดราคาโดยดูจากความชื้นเพียงอย่างเดียว” โดยทางจังหวัดได้เร่งประชาสัมพันธ์ให้ทางเกษตรกรเข้าใจแล้ว

๗. โรงสีที่เปิดรับจำนำ ยังไม่รับจำนำข้าวเปลือกเหนียวจากเกษตรกร โดยขอให้เกษตรกรตากข้าวเปลือกเหนียวให้แห้งก่อนจึงค่อยมาจำนำ

๘. โรงสีบางแห่ง ไปเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่ แต่ขาดความพร้อมด้านบุคลากร อัตรากำลัง และวงเงินค้ำประกัน ส่งผลให้ต้องปิดจดรับจำนำก่อนสิ้นสุดโครงการฯ

๙. เกษตรกรไม่สามารถจำนำข้ามเขตไปที่จังหวัดใกล้เคียงได้เกินกว่าระดับตำบล

๑๐. เกษตรกรบางรายบางรายนำเข้าเปลือกมาจำนำสูงกว่าที่ระบุไว้ในหนังสือรับรอง

โดยข้อเสนอแนะของทางเกษตรกรเห็นควรให้รัฐบาลต้องจัดหาเครื่องตรวจวัดคุณภาพข้าวที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศให้กับเกษตรกร ภายใต้การควบคุม กำกับดูแลของสภาเกษตรกรจังหวัดนั้นๆ และจะต้องจัดเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในเรื่องของการออกใบประทวนให้เพียงพอ รัฐบาลควรอนุญาตให้เกษตรกรสามารถนำข้าวมาจำนำ ณ โรงสีข้ามเขตจังหวัดได้เพิ่มมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกรนำข้าวมาจำนำในโครงการรัฐบาล เพราะบางพื้นที่มีโรงสีไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาเกษตรกรต้องนำข้าวไปขายให้กับโรงสีนอกโครงการรับจำนำ และถูกกดราคารับซื้อข้าวเปลือกต่ำกว่าราคาจำนำมาก

คณะกรรมาธิการฯ ได้ตั้งข้อสังเกตว่าควรให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปตรวจสอบโครงการรับจำนำข้าวอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันการทุจริต และดูแลเอาใจใส่โครงการรับจำนำข้าวอย่างเข้มงวดและจริงจังต่อไป

ที่ประชุมรับทราบ

<u>ระเบียบวาระที่ ๒</u> รับรองบันทึกการประชุม

- ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕ วันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔ โดยไม่มีการแก้ไข

<u>ระเบียบวาระที่ ๓</u> เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

๓.๑ พิจารณาศึกษาภาพรวมเกี่ยวกับนโยบายการรับจำนำข้าวของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อการส่งออก เพื่อรองรับการเปิดการค้าเสรีอาเซียน ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับจำนำข้าวจากรัฐบาล สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ผู้แทนกรมการค้าต่างประเทศ กล่าวว่าทางกรมการค้าต่างประเทศมีหน้าที่หลักเกี่ยวกับนโยบายการรับจำนำข้าว ดังนี้

๑. ศึกษา วิเคราะห์สถานการณ์การผลิต การค้า นโยบาย กฎระเบียบทางการค้าสินค้าข้าว และสินค้าที่เปิดตลาดตามพันธกรณีองค์การการค้าโลก (WTO) ทั้งการค้าปกติและภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการ แผนการตลาด และการจัดระเบียบบริหารทางการค้า ตลอดจนประเมินศักยภาพการแข่งขัน ผลกระทบต่อการนำเข้าส่งออก และจัดทำแผนกลยุทธ์การเจรจาซื้อขายสินค้าที่รับผิดชอบ

๒. จัดทำแผนการตลาด กลยุทธ์การขยายตลาด การเจรจาทำสัญญาซื้อขาย และการหาแหล่งเงินทุน เพื่อสนับสนุนการซื้อขายสินค้าข้าว รวมทั้งจัดหาและดำเนินการเพื่อส่งมอบสินค้าตามสัญญาซื้อขาย

๓. ประสานการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้า และปัญหาข้อโต้แย้งที่เกี่ยวกับคุณภาพ หรือการส่งมอบสินค้าที่ไม่เป็นไปตามสัญญาซื้อขาย ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนในสินค้าที่รับผิดขอบ

๔. สนับสนุนให้มีการขยายการซื้อขายในรูปแบบต่างๆ ร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อสร้างโอกาสทางการค้า รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนและขยายตลาดสินค้าที่รับผิดชอบ

๕. ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายข้าว คณะกรรมการสำรองอาหารเพื่อความมั่นคงแห่งภูมิภาคอาเซียน คณะกรรมการกลั่นกรองโครงการขอใช้เงินกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศใน ส่วนของค่าธรรมเนียมพิเศษการส่งออกข้าวและคณะกรรมการจัดหาเรือขนส่งข้าวให้ รัฐบาลต่างประเทศ

กรมการค้าต่างประเทศเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายในส่วนของการดูแลตลาดส่งออกข้าวและการระบายข้าว ซึ่งการเข้าไปร่วมตรวจสอบการรับจำนำจะทำให้ทราบสภาพของที่มีอยู่ คุณภาพข้าวที่จะต้องนำไประบาย เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างถูกต้องอีกทางก่อนนำไปใช้กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด โดยทางกรมฯ ได้จัดเจ้าหน้าที่เพื่อไปกับสายตรวจเฉพาะกิจตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเพื่อออกไปตรวจสอบโรงสีและโกดังกลางในจังหวัดต่างๆ ตามนโยบายที่ต้องการสร้างความโปร่งใสในการรับจำนำ และช่วยเหลือเกษตรกรให้ได้รับความเป็นธรรมในการรับจำนำข้าว

ขณะเดียวกัน ได้มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามสัญญาของโรงสีและโกดังกลางในเรื่องการติดตั้งกล้องวงจรปิด ซึ่งพบว่ามีการติดตั้งตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด การวางกองข้าว มีโรงสีบางรายที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของโครงการ โดยนำข้าวของโครงการวางกองปนกับของส่วนตัว เครื่องชั่งน้ำหนัก และเครื่องวัดความชื้น มีการตรวจสอบรับรองแล้ว และในส่วนของผู้แทนประจำจุดรับจำนำ มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดทั้งผู้แทนองค์การคลังสินค้า (อคส.) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ผู้แทนจังหวัด และผู้แทนเกษตรกร สำหรับปัญหาที่ได้รับการร้องเรียนจากเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ การไม่ใช้เครื่องวัดความชื้นให้เกษตรกร ไม่ออกใบรับรองเป็นเกษตรกร และไม่ออกใบประทวนให้เกษตรกร เป็นต้น

โดยทางกรมฯ ได้นำผลการตรวจสอบ และปัญหาที่ตรวจสอบพบเสนอให้คณะอนุกรรมการตรวจสอบและติดตามการรับจำนำข้าว ที่มีนายภูมิ สาระผล รมว.พาณิชย์ เป็นประธานรับทราบแล้ว โดยกรมฯ จะมีการจัดสายตรวจเฉพาะกิจออกไปตรวจสอบอย่างต่อเนื่องต่อไป

ผู้แทนองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร กล่าวว่า อ.ต.ก ได้ทำงานร่วมกับองค์การคลังสินค้าในการรับจำนำและจัดเก็บข้าว โดยมีผู้ช่วยปฏิบัติงานจุดละ ๒ คน ตัวแทนเกษตรกรจุดละ ๒ คน ข้าราชการที่จังหวัดแต่งตั้งจุดละ ๑ คน อำนวยความสะดวกและให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกรที่นำข้าวเปลือกมาจำนำ โดยระยะเวลาดำเนินโครงการการรับจำนำข้าวเริ่มตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึง ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ยกเว้นภาคใต้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ระยะเวลาไถ่ถอน ๔ เดือนนับจากเดือนที่รับจำนำ วิธีการจำนำจะรับเฉพาะใบประทวนโดยให้ อคส. และ อตก. รับสมัครโรงสีและตลาดกลางเข้าร่วมโครงการเป็นจุดรับฝากข้าวเปลือกและจ่ายใบ

ประทวนให้เกษตรกร จากนั้นโรงสีที่รับจำนำข้าวเปลือกไว้จะสีข้าวเปลือกเป็นข้าวสารส่งมอบโกดังกลางที่ อคส. หรือ อตก. กำหนดไว้ ทั้งนี้ ธ.ก.ส. จะจ่ายเงินให้กับเกษตรกรโดยการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของเกษตรกรแต่ละรายโดยตรง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์

ในครั้งนี้จะเป็นบทพิสูจน์ของ อ.ต.ก. หลังจากที่เคยมีเรื่องไม่ดีในโครงการรับจำนำลำไย ซึ่งได้กำชับให้พนักงานทุกคนทำงานอย่างเต็มที่และโปร่งใส ซึ่งการรับจำนำครั้งนี้ถือว่ามีมาตรการที่ค่อนข้างรัดกุมมาก แต่ที่เป็นห่วงคือเรื่องส่งมอบข้าวสารผิดประเภท คือ โรงสี สีแปรข้าว ๕% แต่มาส่งมอบเป็น ๑๐ % หรือ ๑๕% ต้องระวังในส่วนนี้ นอกจากนั้นยังกังวลปัญหาน้ำท่วมที่จะทำให้เกษตรกรไม่สามารถเก็บเกี่ยวข้าวมาจำนำได้

สำหรับปัญหาใหญ่ของเกษตรกรชาวนาขณะนี้คือนำข้าวเปลือกเข้าโครงการจำนำแต่ยังไม่ได้รับใบประทวนเพื่อนำไปรับเงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยเหตุที่ อ.ต.ก.ไม่ออกใบประทวนเพราะโรงสีที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเกินวงเงินที่วางค้ำประกันไว้

<u>การรับจำนำใบประทวน</u>

๑) กรณีโรงสีเข้าร่วมโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. รับฝากและออกใบประทวนให้โรงสีที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยให้โรงสีแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารเก็บไว้ในโกดังกลาง/ไซโลที่เช่าจัดเก็บ โดย อคส./อ.ต.ก. และ/หรือส่งมอบให้ผู้ซื้อ

๒) กรณีตลาดกลางเข้าร่วมโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. รับฝากและออกใบประทวนให้ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร และให้เก็บรักษาเป็นข้าวเปลือกไว้ในโกดังที่ อคส./อ.ต.ก. กำหนดเป็นสถานที่เก็บข้าวเปลือก ทั้งนี้ ตลาดกลางที่จะเข้าร่วมโครงการจะต้องเป็นตลาดกลางข้าวและพืชไร่ที่ได้รับการส่งเสริมจากกรมการค้าภายใน โดยจะต้องมีศักยภาพในการรับฝากและเก็บรักษาข้าวเปลือกเป็นอย่างดี

<u>ข้อที่ต้องปฏิบัติของโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการ</u>

๑. โรงสี/ตลาดกลางที่จะเข้าร่วมโครงการต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดแล้วแจ้งหน่วยงานปฏิบัติ อคส./อ.ต.ก. พิจารณาอนุมัติ และให้ อคส./อ.ต.ก. แจ้งให้ฝ่ายเลขานุการ กขข. เพื่อทราบในทันที (ยกเว้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครให้ อคส./อ.ต.ก. พิจารณาคัดเลือกและอนุมัติโรงสีที่เข้าร่วมโครงการ)

๒. โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรได้ไม่เกิน ๓๐ เท่าของกำลังการผลิต

๓. การวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน โรงสี/ตลาดกลางจะต้องเลือกดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ (๑) โรงสีต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๕๐% หรือ (๒) โรงสีต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๓๐% และมีโรงสีค้ำประกันไขว้ จำนวน ๒ ราย รวม ๒๐% ส่วนกรณีตลาดกลางต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๔๐% บุคคลค้ำประกัน จำนวน ๒ คน รวม ๓๐% ทั้งนี้ กรณีรับจำนำข้ามเขตจะต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ๑๐๐%

๔. โรงสี/ตลาดกลางจะต้องแจ้งสถานที่เก็บข้าวตามโครงการ ให้ อคส./อ.ต.ก. ทราบก่อน เข้าร่วมโครงการ โดยจะต้องแยกกองข้าวของโรงสีที่ดำเนินธุรกิจทางการค้าปกติจากกองข้าวที่

รับจำนำตามโครงการอย่างชัดเจน รวมทั้งจัดทำป้ายแสดงกองข้าวไว้ด้วยตลอดเวลา

๕. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางรับฝากข้าวเปลือกจากเกษตรกรไว้ก่อน แล้วเจ้าหน้าที่ของ อคส./อ.ต.ก. ออกใบประทวนให้ในภายหลัง หากมีการรับฝากข้าวเปลือกไว้ก่อนให้ถือว่าเป็นข้าวของโรงสี/ตลาดกลางมิใช่ข้าวที่รับจำนำของรัฐบาล โดยเกษตรกรจะต้องนำหนังสือรับรองเกษตรกรและข้าวเปลือกมาส่งมอบ ณ จุดรับจำนำพร้อมกันด้วย

๖. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการนำข้าวที่ อคส./อ.ต.ก. ฝากเก็บไว้ไปเก็บในสถานที่อื่นนอกบริเวณโรงสีที่เป็นที่ตั้งตามทะเบียนที่ระบุในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

๗. ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องนำข้าวเปลือกที่รับจำนำ ซึ่งอบลดความชื้นจนอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดเข้าเก็บไว้ในคลังสินค้ากลาง เมื่อ อคส./อ.ต.ก. ให้ส่งมอบตามกำหนด

๘. โรงสีที่เข้าร่วมโครงการจะต้องสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่รับจำนำ เมื่อ อคส./อ.ต.ก. มีคำสั่งให้สีแปรสภาพเท่านั้น และส่งมอบข้าวสารภายในระยะเวลาตามที่กำหนด กรณี อคส./อ.ต.ก. มีคำสั่งสีแปรสภาพแล้ว โรงสีไม่แปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารเพื่อส่งมอบเข้าโกดังกลางภายในเวลาที่กำหนด ให้ อคส./อ.ต.ก. ดำเนินการสั่งระงับการรับฝากข้าวเปลือกและออกใบประทวน และให้ติดป้ายประกาศให้เกษตรกรทราบ ณ หน้าโรงสีในทันที

๙. โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องเก็บรักษาข้าวเปลือกที่รับจำนำไว้ในโกดังของโรงสีที่เข้าร่วมโครงการและดูแลรักษา พร้อมทั้งรับผิดชอบคุณภาพข้าวเปลือกดังกล่าวเช่นเดียวกับผู้ประกอบการดูแลรักษาคุณภาพสินค้าในทางการค้าปกติของตนเอง โดยตลาดกลางจะได้รับค่าฝากเก็บและค่ารักษาคุณภาพข้าวเปลือกที่จำนำ ตันละ ๕๕ บาท/เดือน ส่วนโรงสีจะได้รับค่าฝากเก็บและค่ารักษาคุณภาพข้าวเปลือกที่จำนำตันละ ๕๕ บาท/ตัน/เดือน เมื่อจัดเก็บข้าวเปลือกไว้เกิน ๙๐ วัน โดยให้ อคส./อ.ต.ก. หักลดน้ำหนักข้าวเปลือกหรือข้าวสารเมื่อมีการส่งมอบในอัตราร้อยละ ๐.๕ ของปริมาณข้าวเปลือก/ข้าวสารที่จัดเก็บไม่เกิน ๖ เดือน กรณีจัดเก็บเกิน ๖ เดือน ให้หักลดน้ำหนักข้าวเปลือก/ข้าวสารในอัตราร้อยละ ๑

๑๐. ห้ามโรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการดำเนินการรับมอบข้าวเปลือกจากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรนอกบริเวณโรงสี/ตลาดกลางที่เป็นจุดรับจำนำ รวมทั้งห้ามเจ้าหน้าที่ อคส./อ.ต.ก. ออกใบประทวนและส่งมอบใบประทวนให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรนอกจุดรับจำนำโรงสี/ตลาดกลาง

๑๑. ห้ามโรงสีนำข้าวสารที่ไม่ได้แปรสภาพจากข้าวเปลือกที่จำนำ หรือข้าวสารของโรงสีอื่นมาส่งมอบเข้าโกดัง/ไซโลของ อคส./อ.ต.ก. และ/หรือส่งมอบให้ผู้ซื้อโดยเด็ดขาด

๑๒. โรงสี/ตลาดกลางที่เข้าร่วมโครงการจะต้องจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อบันทึกข้อมูลและรายงานข้อมูลการรับจำนำข้าวเปลือกผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์มายังกรมการค้าภายใน และฝ่ายเลขานุการ คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด (สำนักงานการค้าภายในจังหวัด) รวมทั้ง อคส./อ.ต.ก. เป็นประจำ ทุกวัน ในกรณีที่มีการขนย้ายข้าวเปลือก/ข้าวสารเข้าโกดังกลางให้รายงานล่วงหน้า ๑ วันก่อนการขนย้าย

ข้อสังเกต

๑. ภาครัฐควรกำหนดมาตรการต่างๆ มาใช้ควบคู่กันเพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตร เช่น มาตรการการส่งออก โดยรัฐต่อรัฐ (G to G) และการสนับสนุนผู้ส่งออก เช่น การ

จัดหาตลาดข้าวสารในต่างประเทศและนำมาจัดสรรเพื่อเป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้ส่งออกที่สามารถหาตลาดข้าวสารในต่างประเทศได้ตามสัดส่วนการค้า รวมทั้งการส่งเสริมสินค้าเพื่อการส่งออก Packing Gredit เป็นต้น

๒. กำหนดบทลงโทษและบังคับใช้อย่างจริงจังกับผู้ทุจริตในทุกขั้นตอน อันจะนำมาซึ่งการทำนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและให้ประโยชน์กับเกษตรกรมากที่สุด

๓. การกำหนดราคาจำนำสูง ส่งผลต่อเนื่องให้ราคาส่งออกสูงตามไปด้วย ทำให้ความสามารถการแข่งขันด้านราคาส่งออกของไทยลดต่ำลง ส่งผลให้ผู้นำเข้าข้าวจากไทยบางส่วนอาจนำเข้าข้าวจากประเทศอื่น เช่น ประเทศเวียดนาม และประเทศอินเดีย เป็นต้น

๔. ภาครัฐควรเพิ่มช่องทางการค้าข้าวในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าอีกช่องทางหนึ่ง โดยการจัดสรรข้าวสารในโครงการเข้าไปจำหน่ายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า

๓.๒ พิจารณาศึกษาแนวทางการตรวจสอบเพื่อป้องกันทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติกล่าวสรุปว่า ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ตั้งชุดสายตรวจเฉพาะกิจตรวจสอบและติดตามการรับจำนำข้าว ซึ่งเป็นข้าราชการสังกัด บก.ปปป. ออกตรวจสอบการรับจำนำข้าว ร่วมกับชุดปฏิบัติการของกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ตามแผนของกรมการค้าภายใน แบ่งเป็น ๑๕ ชุด สุ่มตรวจพื้นที่ที่ได้รับการร้องเรียน และไม่ได้รับการร้องเรียนตามจังหวัดต่างๆ ทั้งภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการตรวจสอบยังไม่พบการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการทุจริตแต่อย่างใด แต่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับอุปกรณ์ของการดำเนินการในเรื่องการรับจำนำข้าว เช่น เครื่องวัดความชื้นหมดอายุ หรือใบรับรองหมดอายุ ตาม พ.ร.บ. เกี่ยวกับเครื่องชั่ง ตวง วัด ซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมการค้าภายใน เป็นเจ้าพนักงานเปรียบเทียบปรับแต่ละรายต่อไป

ขุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าว ของ บก. ปปป. ออกสืบสวนหาข่าว ขณะนี้ยังไม่พบการกระทำความผิด รวมทั้งผลการจับกุมและการดำเนินคดีกับผู้กระทำการทุจริตโครงการรับจำนำข้าวตามรายงานของหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย ยังไม่มีรายงานผลการจับกุมแต่อย่างใด

ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษกล่าวสรุปว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษในฐานะได้รับผิดชอบการตรวจสอบการทุจริตจำนำข้าวนาปี ๒๕๕๔/๒๕๕๕ เปิดเผยว่า ดีเอสไอได้รับการประสานจากกระทรวงพาณิชย์ ให้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อป้องกันการทุจริตโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งที่ผ่านมาได้ร่วมคณะกับกระทรวงพาณิชย์ ตรวจสอบภาพรวมของการรับจำนำข้าวใน ๑๕ จังหวัด

ทั้งนี้ เบื้องต้นพบประเด็นต้องสงสัยที่อาจเป็นช่องโหว่ของโครงการหลายส่วน ดังนั้นในสัปดาห์หน้าดีเอสไอต้องลงพื้นที่ตรวจสอบการรับจำนำข้าวอย่างละเอียดในหลายจังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่ภาคกลางตอนบน และภาคเหนือตอนล่าง อาทิ พิจิตร สิงห์บุรี กำแพงเพชร และพิษณุโลก สำหรับประเด็นที่ได้รับการร้องเรียนให้ตรวจสอบ เกี่ยวกับการรับจำนำข้าว แบ่งเป็น ๒ ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ เกษตรกรร้องเรียนว่าถูกโรงสีและผู้รับจำนำเอาเปรียบเรื่องการตรวจความชื้น และ

สิ่งเจือปนในข้าว และข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการเปิดรับจำนำล่วงหน้า การสวมสิทธิเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ที่ผ่านมา ดีเอสไอตรวจสอบพบช่องโหว่ ในโครงการรับจำนวนข้าวหลายจุด ยกตัวอย่าง กรณีจังหวัดพิษณุโลก เจ้าหน้าที่ทำงานหละหลวม เนื่องจากให้บริการไม่ทัน จึงเซ็นใบประทวนล่วงหน้าให้ชาวนา และอีกหลายพฤติกรรมที่เป็นประเด็นต้องสงสัย ซึ่งจะต้องส่งเรื่องให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการต่อไป

ข้อสังเกต

๑. ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติตามแนวนโยบายของกระทรวงพาณิชย์เป็นหลัก เนื่องจากเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานเรื่องนี้คือกระทรวงพาณิชย์

๒. ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าว จึงไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

๓. ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษควรเน้นการป้องกันการทุจริตการรับจำนำข้าวมากกว่าการปราบปรามการทุจริต

๔. ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าวควรมีการประสานงานกันมากกว่านี้ เพื่อให้งานด้านการป้องกันและปราบปรามเกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรและประเทศชาติ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ คณะอนุกรรมาธิการได้ขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มาให้ข้อมูลข้อเท็จจริงแก่คณะอนุกรรมาธิการ ในการจัดทำเอกสารสรุปข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และส่งมอบเอกสารให้แก่คณะกรรมาธิการฯ ภายในวันอังคารที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ภารกิจ ความรับผิดชอบ และผลการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าว

๒) หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติของหน่วยงานในต่างประเทศที่ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกันว่าได้ดำเนินการอย่างไรในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการรับจำนำข้าวในประเทศนั้น ๆ

๓) วิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และความล้มเหลวหรือการทุจริตที่เกิดขึ้นในการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าว

๔) สังเคราะห์ และตั้งข้อสังเกตแนวทางในการปรับปรุงนโยบายการรับจำนำข้าว ในมุมมองและบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน

๕) ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าวอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของคณะกรรมาธิการฯ

ที่ประชุมเห็นชอบ

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

ฝ่ายเลขานุการ

กลุ่มงานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ ฯ

สำนักกรรมาธิการ ๑

ผู้จดบันทึกการประชุม

บันทึกการประชุม
คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย
ในคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา
ครั้งที่ ๗
วันอังคารที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๑๔ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

<u>อนุกรรมาธิการ ผู้มาประชุม</u> คือ

๑. นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
๓. นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา	อนุกรรมาธิการ
๔. เรือตรี วิเชียร อินสุข	อนุกรรมาธิการ
๕. นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล	อนุกรรมาธิการ
๖. นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล	อนุกรรมาธิการ
๗. นายศุภากร รัชพงศ์	เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๘. นายธนพล ฐานาริยชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

<u>อนุกรรมาธิการ ผู้ไม่มาประชุม</u> คือ

๑. นายประวัติ ทองสมบูรณ์	(ลาการประชุม)
๒. พลตรี อนุชาติ บุนนาค	(ลาการประชุม)

<u>ผู้เข้าร่วมประชุม</u> คือ

๑. นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายมารุต คีรีวัลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๓. พลอากาศโท ประสิทธิ์ ธนณาเคนทร์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา</u>

เมื่ออนุกรรมาธิการ มาครบองค์ประชุมแล้ว **นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ** ประธานคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุม ดังนี้

<u>ระเบียบวาระที่ ๑</u> เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

- ไม่มี -

<u>ระเบียบวาระที่ ๒</u> รับรองบันทึกการประชุม

- ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ มีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖ วันอังคารที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ โดยไม่มีการแก้ไข

<u>ระเบียบวาระที่ ๓</u> เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

- พิจารณาศึกษาแนวทางการจัดทำรายงานของคณะอนุกรรมาธิการ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ กล่าวว่า ตามที่คณะกรรมาธิการได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำรายงานพิจารณาศึกษาเรื่องผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย ในการนี้หน่วยงานต่างๆ ได้ส่งเอกสารมาประกอบการพิจารณา ดังนี้

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สรุปผลการประชุมของคณะอนุกรรมาธิการกำกับดูแลการรับจำนำข้าว
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- กรมสอบสวนคดีพิเศษ
- กรมการข้าว
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- กรมการค้าภายใน

ในการนี้ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการ เห็นควรให้อนุกรรมาธิการแต่ละท่านนำเอกสารดังกล่าวไปศึกษารายละเอียดในเบื้องต้นก่อน เพื่อมาตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในคราวประชุมครั้งต่อไป

<u>ระเบียบวาระที่ ๔</u> เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ คณะอนุกรรมาธิการเห็นควรขอข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลขการส่งออกข้าวทั้งหมดประจำปี ๒๕๕๓-๒๕๕๔ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ที่ประชุมเห็นชอบ

๔.๒ คณะอนุกรรมาธิการเห็นควรขอขยายระยะเวลาการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการออกไปอีก ๓๐ วัน

ที่ประชุมเห็นชอบ โดยให้ขอมติต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจฯ ต่อไป

๔.๓ ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการมีมตินัดประชุมคณะอนุกรรมาธิการ ครั้งต่อไป **<u>ในวันอังคารที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา</u>**

<u>เลิกประชุมเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา</u>

ฝ่ายเลขานุการ

กลุ่มงานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ ฯ

สำนักกรรมาธิการ ๑

ผู้จดบันทึกการประชุม

บันทึกการประชุม
คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย
ในคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา
ครั้งที่ ๘
วันอังคารที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๑๐๑ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

<u>อนุกรรมาธิการ ผู้มาประชุม</u> คือ

๑. นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายเกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
๓. นายสมสุข ศรีสถิตย์วัฒนา	อนุกรรมาธิการ
๔. พลตรี อนุชาติ บุนนาค	อนุกรรมาธิการ
๕. เรือตรี วิเชียร อินสุข	อนุกรรมาธิการ
๖. นายกำธรณ์ โลววิวัฒนกุล	อนุกรรมาธิการ
๗. นายสิทธิพงษ์ เนื้อนาทองสกุล	อนุกรรมาธิการ
๘. นายศุภากร รัชพงศ์	เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๙. นายธนพล ฐานาริยชัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

<u>อนุกรรมาธิการ ผู้ไม่มาประชุม</u> คือ

- นายประวัติ ทองสมบูรณ์	(ลาการประชุม)

<u>ผู้เข้าร่วมประชุม</u> คือ

๑. นายสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. พลอากาศโท ประสิทธิ์ ธนณาเคนทร์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา</u>

เมื่ออนุกรรมาธิการ มาครบองค์ประชุมแล้ว **นางสาวสุนันท์ สิงห์สมบุญ** ประธานคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม สรุปผลการประชุม ดังนี้

<u>ระเบียบวาระที่ ๑</u> เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

- ไม่มี -

<u>ระเบียบวาระที่ ๒</u> รับรองบันทึกการประชุม

- ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๗ วันอังคารที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕ โดยไม่มีการแก้ไข

<u>ระเบียบวาระที่ ๓</u> เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

- พิจารณาแนวทางการจัดทำรายงานของคณะอนุกรรมาธิการ สาระสำคัญ ดังนี้

พลตรี อนุชาติ บุนนาค อนุกรรมาธิการ กล่าวสรุปสาระสำคัญ ดังนี้ นโยบายการรับจำนำข้าวต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

การกำหนดนโยบายข้าวของรัฐบาลมีผลโดยตรงในการสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรอย่างยั่งยืน ในการกำหนดนโยบายข้าวของรัฐบาลนั้น บางครั้งก่อให้เกิดผลในระยะยาว และทำให้การพัฒนาความเข้มแข็งของภาคเกษตรกรรมไม่ยั่งยืน ดังเช่น การเข้าไปแทรกแซงตลาดเพื่อดึงราคาให้สูงขึ้นเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ต้องทำเพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนและลดแรงกดดัน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาของรัฐบาลทุกยุคสมัย แต่สิ่งที่ต้องทำควบคู่ไปด้วยกันคือ การวางมาตรการแก้ไขปัญหาในระยะยาว เนื่องจากการเรียกร้องให้มีการแทรกแซงตลาดตลอดไปนั้นคงทำไม่ได้ โครงการรับจำนำข้าวซึ่งดำเนินการโดยหลายรัฐบาลที่ผ่านมาได้รับการวิพากษ์อยู่เสมอถึงความล้มเหลวและก่อให้เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก ดังเช่นที่ ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล ประธานการประชุมคณะกรรมการนโยบายข้าว (กนข.) ในรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ จุลานนท์ ได้กล่าวไว้ว่า

"นโยบายการรับจำนำข้าวที่ผ่านมาเป็นนโยบายที่เดินมาผิดตลอด จนปี ๒๕๔๗ ๒๕๔๘ ๒๕๔๙ การแทรกแซงรับจำนำข้าวก็ไม่ค่อยได้ผลดี และกลับสร้างความเสียหายขาดทุนจำนวนมาก เนื่องจากมีการกำหนดราคารับจำนำที่สูงกว่าราคาตลาดขณะนั้นถึง ๒๐-๓๐% ส่งผลให้ราคาข้าวในประเทศสูงขึ้นหลังฤดูกาลรับจำนำ และทำให้รัฐบาลมีสต๊อกข้าวที่สูงเกินไป การส่งออกกระทำได้ยากขึ้นเพราะแข่งขันด้านราคาไม่ได้กับประเทศผู้ส่งออกข้าวอื่น ๆ"

การศึกษาครั้งนี้ ออกแบบให้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลัก ดังนั้นรายละเอียดส่วนใหญ่จะได้รับจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำการศึกษาถึงทฤษฎี หลักการ และแนวความคิด เกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรกรด้วยวิธีการรับจำนำข้าว แนวทางการดำเนินการของข้าราชการ และปัญหาในการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวในขั้นต้น เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอในรูปของแนวทางในการกำหนดนโยบายสาธารณะในการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ปัญหาในการดำเนินนโยบายรับจำนำข้าว

<u>นโยบายข้าวในอดีต</u>

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า รัฐบาลในอดีตได้กำหนดนโยบายข้าวในเรื่องต่าง ๆ อันประกอบด้วย

๑. การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน

๒. การปรับปรุงพันธุ์ข้าว

๓. การส่งเสริมสินเชื่อทางการเกษตร

๔. การหาเมล็ดพันธุ์และปัจจัยการผลิตให้เกษตรกร

๕. การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๖. การประกันราคาผลผลิต

๗. การรับจำนำข้าวเปลือก

<u>นโยบายข้าวของรัฐบาลปัจจุบัน</u>

ในการแก้ไขปัญหาราคาข้าวของเกษตรกรไทยในรัฐบาลต่างๆ จะในยุคที่ผ่านมาได้พิจารณาดำเนินการโดยใช้คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติเป็นเครื่องมือ

<u>ผลโครงการรับจำนำข้าวที่ผ่านมา</u>

ตามที่ผ่านมานั้น พบว่า โครงการรับจำนำข้าวเปลือกสามารถดำเนินการประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงในขั้นต้นเท่านั้น ดังเช่น โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ในปี ๒๕๔๙ มีผลการรับจำนำคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๙๕ ของเป้าหมายการรับจำนำ จำนวน ๒.๕ ล้านตัน

<u>อุปสรรคของโครงการรับจำนำข้าว</u>

๑. ปัญหาการทุจริตในการดำเนินโครงการโดยรวม

๒. ปัญหาการกดคุณภาพของข้าวโดยโรงสีบางแห่งที่ต้องการเอาเปรียบชาวนา

๓. ปัญหาการออกใบประทวนล่าช้า

๔. ปัญหาการโอนเงินให้เกษตรกรมีความล่าช้า

๕. ปัญหาการเปิดจุดรับจำนำช้ากว่าที่ควร

๖. ปัญหาการรับจำนำข้าวข้ามเขต

๗. ปัญหาการทุจริตของนักการเมืองพรรครัฐบาล

๘. ปัญหาการส่งออกข้าวไทยในตลาดโลก

๙. ปัญหาผู้ตรวจสอบคุณภาพข้าว

๑๐. ปัญหาการพัฒนาพันธุ์ข้าว

๑๑. ปัญหาการสวมสิทธิ์และการออกใบประทวนไม่ตรงต่อความเป็นจริง

๑๒. ปัญหาความร่วมมือของโรงสี

๑๓. ปัญหาการเก็บรักษาข้าว

๑๔. ปัญหาการเตรียมการเข้าสู่การแข่งขันในประชาคมอาเซียน

ในระยะเวลาหลังจากสงครามเวียดนามและสงครามเย็นยุติลง เวียดนามกลายเป็นผู้ส่งข้าวออกรายใหญ่ของโลก อินเดียเมื่อก่อนเป็นประเทศผู้นำเข้าข้าว บัดนี้ก็เป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ ยิ่งประเทศไทยสต๊อกข้าวไว้มากเท่าใดก็ยิ่งช่วยให้เขาขายข้าวได้ก่อนมากเท่านั้น ขณะเดียวกันเมื่อรัฐบาลไทยรับจำนำข้าวในราคาที่สูงกว่าราคาตลาด โรงสีที่ร่วมโครงการแทนที่จะซื้อข้าวจากตลาดในประเทศก็ไปซื้อข้าวจากชาวนาในประเทศเพื่อนบ้านมาสีส่งมอบให้รัฐบาล จะยิ่งทำให้ราคาข้าวเปลือกในประเทศราคาตกต่ำลงไปอีก

โครงการรับจำนำสินค้าเกษตรขยายไปรับจำนำข้าวโพด มันสำปะหลัง และยางพารา ทุกโครงการมีปัญหาเช่นเดียวกัน โดยมีการไปซื้อข้าวโพด มันสำปะหลัง มาส่งมอบให้รัฐบาล ต่อไปนานๆ ชาวไร่ชาวนาต้องลดการขยายตัวลง โรงสี โรงมันสำปะหลัง คงต้องไปซื้อจากประเทศเพื่อนบ้านหลบหนีมาส่งมอบในประเทศไทย เท่ากับเอาเงินภาษีของประชาชนไปจ่ายให้กับโรงสี

โรงมันสำปะหลัง

<u>แนวทางในการแก้ไขปัญหาจากโครงการรับจำนำข้าว</u>

๑. ปรับปรุงหลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินโครงการที่ยังมีข้อบกพร่องในทางปฏิบัติให้เอื้อต่อการดำเนินงานของโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

๒. พิจารณาทบทวนวิธีการช่วยเหลือเกษตรกร โดยเฉพาะการดำเนินโครงการรับจำนำสินค้าเกษตรหรือการแทรกแซงราคา โดยพิจารณาวิธีการอื่นๆ ควบคู่ไปกับการรับจำนำข้าว

๓. ทำการศึกษาและประเมินผลความจำเป็น ความเหมาะสมและการศึกษาวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีการศึกษาและประเมินผลความจำเป็น ความเหมาะสม และการศึกษาวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการ รวมทั้งกำหนดแผนงานต่างๆ ให้เป็นระบบเพื่อประกอบการตัดสินใจก่อนนำเสนอขออนุมัติงบประมาณ

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการ ควรอบรมบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและความพร้อมในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เพื่อที่จะบริการให้คำปรึกษาแนะนำแก่กลุ่มเกษตรกรที่ขาดทักษะและองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ได้รับความรู้ความเข้าใจในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน และควรมีการประสานงานร่วมมือกันระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานเจ้าของโครงการนั้นหรือภายในหน่วยงานด้วยกันเองให้มากขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่ล่าช้าหรือซ้ำซ้อน โดยให้หน่วยงานส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการนั้นๆ รับผิดชอบดำเนินการ และควรจัดการสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเกษตรกร เพื่อหาแนวทางการดำเนินโครงการสามารถสนองประโยชน์ให้ประชาชนอย่างทั่วถึงต่อไป

๕. พัฒนารูปแบบและแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดของมีประสิทธิภาพ

๖. กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรไทยอย่างแท้จริงและยั่งยืน

เรือตรี วิเชียร อินสุข อนุกรรมาธิการ กล่าวสรุปรายงานการศึกษาผลกระทบจากนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทยและการเปิดการค้าเสรีอาเซียนส่งผลกระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการค้าข้าวไทย(เฉพาะกรณีการเปิดการค้าเสรีอาเซียน) สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑. บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๓ ขอบเขตและวิธีการศึกษา

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๒. เรื่องราวของอาเซียน

๒.๑ การก่อตั้งและความเป็นมา

๒.๒ การดำเนินงานและผลสำเร็จ

๒.๓ การพัฒนาไปสู่ประชาคมอาเซียน

๓. เป้าหมายของประชาคมอาเซียน

๓.๑ ความจำเป็นในการจัดตั้ง

๓.๒ เป้าหมายสำคัญ

๓.๓ AEC Blueprint

๔. พันธกิจของไทยที่มีต่อประชาคมอาเซียน

๔.๑ การปรับลดภาษีศุลกากรนำเข้า

๔.๒ การลดเลิกมาตรการจำกัดการนำเข้าที่มิใช่ภาษี

๕. การเปิดตลาดสินค้าข้าวไทยตามข้อผูกพันกับอาเซียน

๕.๑ การเปิดตลาดภายใต้ AFTA

๕.๒ การเปิดตลาดภายใต้ WTO

๖. การผลิตและการค้าข้าวของไทย

๖.๑ การผลิตข้าวของไทย

๖.๒ การบริโภคข้าวภายในประเทศ

๖.๓ การส่งออก

๖.๔ ตลาดข้าวไทยในอาเซียน

๖.๕ ผู้ผลิตและคู่แข่งในอาเซียน

๗. ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียน

๗.๑ ด้านการส่งออก

๗.๒ ด้านการนำเข้า

๗.๓ ด้านการถือครองที่ดินเพื่อการทำนา

๘. แนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อการเปิดเสรี

๘.๑ ด้านการผลิต

๘.๒ ด้านการตลาด

๙. แนวทางการแก้ไขปัญหาจากผลกระทบ

๙.๑ ปัญหาทางด้านการนำเข้า

๙.๒ ปัญหาทางด้านการส่งออก

๙.๓ ปัญหาการถือครองที่ดินเพื่อการทำนา

๑๐. สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะ

ประเทศได้ร่วมกิจกรรมในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ ASEAN มานานกว่า ๔๐ ปี และจะทำให้ภูมิภาคนี้เป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ในความเห็นประชาคมอาเซียนมีความตกลงเกี่ยวกับภาคเศรษฐกิจที่เรียกกันว่า “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” เกี่ยวข้องกับประเทศไทยในแง่ของการเปิดเสรีทั้งในด้านสินค้าและบริการ ในระดับที่ต้องการให้ทั้งภูมิภาคเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน สามารถเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและการสั่งงานต่างๆ ได้อย่างเสรีซึ่งประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันของประชาคม โดยในส่วนของการค้าข้าวของไทยซึ่งได้ปฏิบัติและได้รับผลกระทบจากข้อผูกพันใน

ด้านการตลาดเสรีภายใต้อาเซียนมาก่อนหน้านี้แล้ว และจะต้องเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่ต้องเสรีมากยิ่งขึ้นในอนาคต

ความเห็น

ด้วยประสบการที่ได้จากเขตการค้าเสรีอาเซียนและการนำเขตการค้าเสรีกับประเทศกลุ่มภูมิภาคอื่น ซึ่งประเทศไทยสามารถบริหารจัดการภายใต้กรอบความตกลงเหล่านั้นให้การค้าข้าวของไทยดำเนินไปได้ด้วยดี โดยอาจมีอุปสรรคหรือข้อติติงจากภาคีสมาชิกบ้าง แต่จัดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ดังนั้นการเข้าเป็นภาคีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงคาดว่าจะใช้ประสบการณ์ข้างต้นในการบริหารจัดการทางด้านการค้าข้าวได้ไม่ยากนัก โดยมีข้อสังเกตที่ควรพิจารณาประเด็นปัญหาที่อาจมีผลกระทบดี

ด้านการนำเข้า เป็นโอกาสที่อาจมีการนำเข้าข้าวจากอาเซียนมาสวมสิทธิ์ในการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล หากยังไม่มีการระวังหรือแก้ไข โดยเฉพาะในส่วนของการเข้มงวดกวดขันการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

ด้านการส่งออก เป็นโอกาสที่ขยายการส่งออกได้เพิ่มมากขึ้นด้วย ความได้เปรียบในสิทธิประโยชน์อาเซียน แต่ขณะเดียวกันต้องติดตามตรวจสอบ การปฏิบัติภาคีสมาชิกอื่นให้เป็นไปตามข้อตกลง และใช้โอกาสในอาเซียนในการผลักดัน หรือโน้มน้าวให้มีการสั่งซื้อข้าวจากไทยมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรยกเลิกหรือปรับปรุงเปลี่ยนมาตรการการจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรเพราะการรับจำนำเป็นโอกาสให้เกิดการทุจริตโดยใช้เงื่อนไขของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นช่องทางในการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศเข้ามาสวมสิทธิ์ และจำเป็นต้องมีมาตรการกำกับดูแลการนำเข้าเพิ่มขึ้น นอกจากการตรวจสอบแหล่งกำเนิดสินค้าตามปกติแล้ว ควรกำหนดให้ต้องติดฉลากระบุชนิด ประเภท และแหล่งผลิตของข้าวทุกหีบห่อหรือสิ่งบรรจุต้องรายงานการซื้อ-ขาย เคลื่อนย้าย สถานที่เก็บ ปริมาณคงเหลือ เพื่อให้สามารถติดตามตรวจสอบได้ใกล้ชิด

อีกประการหนึ่งคือ รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับปัญหาการถือครองที่ดินของเกษตรกร เพราะนับว่าปัญหานี้จะรุนแรงมากขึ้น แค่ปัญหาที่มีอยู่เดิมก็มากพออยู่แล้ว หากปล่อยให้ชาวนาต้องเผชิญกับผลกระทบจากการเปิดเสรีตามข้อผูกพันของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยที่รัฐบาลไม่ได้ส่งไปดูแลแก้ไข ชาวนาก็อาจไม่มีที่ดินเหลือพอให้ปลูกได้อีกต่อไป

ในส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวจะนำมาเสนอในคราวประชุมครั้งต่อไป

ที่ประชุมรับทราบ

ข้อสังเกตของคณะอนุกรรมาธิการ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ตามรายงานของ พลตรี อนุชาติ บุนนาค เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของโครงการรับจำนำข้าว ควรรวมหัวข้อที่ ๓. เรื่องปัญหาการออกใบประทวนล่าช้า และหัวข้อที่ ๑๑. เรื่องปัญหาการ สวมสิทธิ์และการออกใบประทวนไม่ตรงต่อความเป็นจริง เป็นหัวข้อเดียวกันเพราะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

๒. ตามรายงานของ พลตรี อนุชาติ บุนนาค เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของโครงการรับจำนำข้าว หัวข้อที่ ๗. เรื่องปัญหาการทุจริตของนักการเมืองพรรครัฐบาลควรแก้ไขชื่อหัวข้อให้มี

ความเหมาะสมและครอบคลุมมากกว่านี้ เช่น ควรเปลี่ยนหัวข้อเป็นปัญหาการทุจริตของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางนโยบายและทางปฏิบัติอย่างกว้างขวางมากขึ้น หรือนำหัวข้อที่ ๗. นำไปเชื่อมโยงกับหัวข้อที่ ๑. เรื่องปัญหาการทุจริตในการดำเนินโครงการโดยรวม เพราะมีลักษณะเกี่ยวเนื่องกัน

๓. ควรนำรายงานการพิจารณาศึกษาของ พลตรี อนุชาติ บุนนาค และ เรือตรี วิเชียร อินสุข มารวมกันเป็นเนื้อหาเดียวกัน เพื่อความสมบูรณ์ของรายงานการพิจารณาศึกษาดังกล่าว

ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

- คณะอนุกรรมาธิการฯ มีมตินัดประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งต่อไป **ในวันอังคารที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา**

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา

ฝ่ายเลขานุการ
กลุ่มงานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ ฯ
สำนักกรรมาธิการ ๑
ผู้จดบันทึกการประชุม

เอกสารประกอบการศึกษาส่วนที่ ๒

บรรณานุกรมที่เกี่ยวข้องกับเขตการค้าเสรีอาเซียน

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. พฤศจิกายน ๒๕๕๒

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. ก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. มิถุนายน ๒๕๕๐

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. เขตการค้าเสรีอาเซียนและการใช้สิทธิพิเศษ. สิงหาคม ๒๕๔๐

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. ประกาศกระทรวงพาณิชย์และประกาศกรมการค้าต่างประเทศเกี่ยวกับสินค้าข้าว. ๒๕๓๕ - ๒๕๕๓

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๓๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕